

СВІЖА КРОВ НА ДРЕВНІХ ГРОБНИЦЯХ

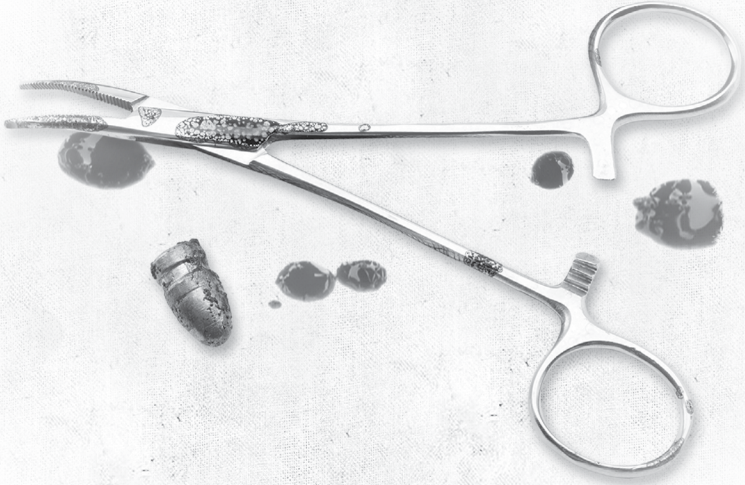
ТЕСС ГЕРРІТСЕН

ХРАНИТЕЛІ СМЕРТІ

БЕСТСЕЛЕР THE NEW YORK TIMES

КСД

TESS

GERRITSEN

**Keeping
the Dead**

A NOVEL

ТЕСС

ГЕРРИТСЕН

**Хранителі
смерті**

РОМАН

ХАРКІВ
2021 **КСД**

УДК 821.111(73)
Г39

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Gerritsen T. Keeping the Dead : A Novel / Tess Gerritsen. —
London : Bantam Books, 2009. — 448 p.

Переклад з англійської *Олени Оксенич*

- © Tess Gerritsen, 2008
- © Depositphotos.com / Isaac74,
обкладинка, 2021
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімей-
ного Дозвілля», видання укра-
їнською мовою, 2021
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімей-
ного Дозвілля», переклад і ху-
дожнє оформлення, 2021

ISBN 978-617-12-9138-6 (PDF)

Адамові та Джошуа, заради яких світить сонце

Кожна мумія – це розвідка недослідженого континенту, який ти відвідуєш уперше.

Джонатан Еліас, єгиптолог

1

Він іде по мене.

Відчуваю це кістками. Чую у повітрі — впізнаваний запах розжареного піску, ароматних прянощів та поту сотні чоловіків, що ґарують під сонцем. Це запах західної пустелі Єгипту, і він досі живий для мене, хоча сама країна — за пів світу від темної спальні, у якій я нині лежу. П'ятнадцять років минуло, відколи я ходила тією пустелею, але варто лише заплющити очі — і я вмить опиняюся там: стою на краю наметового містечка, дивлюся в бік лівійського кордону, де заходить сонце. Несучись вадою¹, вітер стогне, наче жінка. Я досі чую гупання кайл та скрегіт лопат, досі уявляю цілу армію єгипетських землекопів, які з великими плетеними кошиками, повними землі, мурахами метушаться у розкопі. Коли я стояла у пустелі п'ятнадцять років тому, сама собі здавалася акторкою у фільмі про чийсь пригоди. Чийсь, не мої. Авжеж, такої пригоди тиха дівчина з каліфорнійського містечка Індіо ніколи не чекала.

Повз мій будинок проїздить авто, світло фар мерехтить під опущеними повіками. Коли я розплющую очі, Єгипет зникає. Я вже не стою в пустелі, не дивлюся на небо, яке захід сонця розфарбував мазками кольору синців. Натомість я знову опиняюся за пів світу звідти — лежу у темній спальні в Сан-Дієго.

¹ Сухі долини з крутими схилами у пустелях Північної Африки та Аравії, іноді — висохлі річища. (Тут і далі прим. перекл.)

Вибираюся з ліжка, босоніж підходжу до вікна, щоб визирнути на вулицю. Це пошарпаний район типових потинькованих будинків, зведених у п'ятдесятих, ще до того, як американська мрія перетворилася на мінімаєтки з гаражами на три автівки. У цих скромних, але міцних домівках є чесність, вони збудовані для того, щоб прихистити, а не вразити, і тут я почуваюся безпечно анонімною. Чергова мати-одиначка, яка намагається впоратися з вихованням неслухняної дочки-підлітки.

Визираючи з-за штор на вулицю, бачу, як за пів кварталу від мене гальмує темний седан. Підїздить до узбіччя, вимикає фари. Я дивлюся, чекаю, що зараз вийде водій, але нікого не видно. Водій довго сидить у машині. Можливо, слухає радіо, а може, посварився з дружиною і тепер боїться іти до неї. Можливо, в машині — коханці, яким немає куди піти. Я можу припустити чимало різних варіантів, жоден із яких не викликатиме тривоги, однак шкіру поколює від жаху.

За мить задні вогні знову загоряються, седан відїздить від тротуару й котиться далі вулицею.

Навіть після того, як він зникає за рогом, мене продовжує трусити, я стискаю завіси вологою рукою. Тоді повертаюся в ліжку, лягаю на покривало, стікаючи потом. Хоча стоїть спекотна липнева ніч, вікно спальні зачинене, і я наполягаю, щоб Тарі, моя дочка, так само зачиняла своє. Утім Тарі не завжди мене слухається.

Послуху щодня все менше.

Я заплющую очі — і, як завжди, повертаються видіння Єгипту. Завжди повертаюся думками до нього. Перш ніж ступила на цю землю, я мріяла про неї. У шестирічному віці побачила на обкладинці «National Geographic» фото Долини царів, і мене охопило відчуття впізнавання, наче я дивилася на знайоме і дуже дороге обличчя, яке майже забула. Ось чим був для мене цей край — дорогим обличчям, яке я прагнула побачити знову.

З роками я заклала підвалини повернення. Училася й працювала. Стипендія привела до Стенфорду, до професора, який з ентузіазмом рекомендував мене для літнього стажування на розкопках у західній пустелі Єгипту.

У червні, в кінці третього курсу, я сіла на літак до Каїра.

Навіть тепер, у темряві своєї каліфорнійської спальні, я пригадую, як боліли очі від сьйва сонця на білому гарячому піску. Відчуваю запах засобу від засмаги на шкірі й поколювання вітру, який жбурляє піщинки мені в лице. Від цих спогадів я щаслива. Лопатка в руці й сонце на плечах — такою була кульмінація моїх юних мрій.

Як швидко мрії перетворюються на кошмари. Я сіла на літак до Каїра щасливою студенткою, а за три місяці повернулася додому зовсім іншою жінкою.

Я повернулася з пустелі не сама. Слідом за мною йшло чудовисько.

Мої очі різко розплющуються в темряві. Це був крок? Рипіння дверей? Я лежу на вологому ліжку, і серце калатає у грудях. Надто страшно встати, і не вставати страшно теж.

Щось у цьому будинку не так.

Я стільки років ховалася, що знаю: не варто ігнорувати застережний шепіт у голові. Саме завдяки йому я все ще жива. Навчилася дослухатися до всіх незвичностей, до кожного тремтіння неспокою. Помічаю незнайомі автівки на своїй вулиці. Скидаюся, якщо співробітник згадає, що хтось про мене питав. Укладаю складні плани втечі задовго до того, як вони мені знадобляться. Наступний крок уже сплановано. За дві години ми з дочкою можемо опинитись у Мексиці — паспорти з новими іменами уже лежать у валізі.

Ми вже мали б поїхати звідси. Не варто було стільки чекати.

Але як переконати чотирнадцятилітню дівчину покинути своїх друзів? Проблема у Тарі: вона не розуміє, в якій ми небезпеці.

Я висуваю шухляду нічного столика, дістаю пістолет. Він не зареєстрований, і мене нервує те, що я тримаю зброю в домі, де на

неї може наткнутися дочка. Але, провівши шість вихідних на стрільбищі, я знаю, як ним користуватися.

Нечутно ступаючи босими ногами, виходжу зі своєї кімнати, іду далі коридором, повз зачинені двері доньчиної кімнати. Проводжу той же огляд, що й тисячу разів до того, — не вмикаючи світла. Як будь-яка хижачка, найбезпечніше я почуваюся саме в темряві.

На кухні перевіряю вікна й двері, те ж саме роблю у вітальні. Все надійно зачинене. Повертаюся назад, зупиняюся біля доньчиної кімнати. Тарі фанатично ставиться до власної приватності, але на її дверях немає замка, і я ніколи не дозволю його поставити. Мушу мати змогу зазирнути, переконатися, що вона у безпеці.

Двері голосно риплять, коли я їх відчиняю, та вона не прокидається. Як у більшості підлітків, її сон — однаково що кома. Передусім я помічаю вітерець у кімнаті й зітхаю. Тарі знову проігнорувала мої побажання й залишила вікно навстіж відчиненим, як і багато разів до того.

Нести зброю до спальні дочки — святотатство, але я мушу зачинити те вікно. Ступаю до кімнати, зупиняюся біля ліжка, дивлюсь, як вона спить, слухаю ритмічне дихання. Пригадую, як побачила її вперше на руках в акушерки — у риданні, з червоним обличчям. Я народжувала вісімнадцять годин і була така виснажена, що заледве могла підняти голову від подушки. Але кинувши один погляд на своє дитя, я була спроможна підвестися й відбити напад цілого легіону, щоб захистити її. Саме в ту мить я зрозуміла, як її зватимуть. Мені згадалися слова, вирізьблені на великому храмі в Абу Сімбелі, обрані Рамзесом Великим на проголошення своєї любові до дружини.

НЕФЕРТАРІ, ЗАРАДИ ЯКОЇ СВІТИТЬ СОНЦЕ.

Моя дочка Нефертарі — єдиний скарб, який я привезла з Єгипту. І мене жахає думка про те, що я можу її втратити.

Тарі така схожа на мене. Наче я дивлюся на свій власний сон. У десять років вона вже вмiла читати iєрогліфи. У дванадцять могла перерахувати всі династії до Птолемеїв. Вихідними вештається музеєм антропології. Вона у всьому — мій клон, і з плином років я не помічаю очевидних слідів батька в її обличчі, голосі чи, що найголовніше, душі. Вона моя дочка, тільки моя, не заплямована злом, яке породило її.

Але водночас вона — нормальна чотирнадцятилітня дівчинка, і це дуже бентежило мене в ці останні тижні, коли, лежачи вночі без сну, дослухаючись, чи не чути кроків чудовиська, я відчувала, як навколо сходиться темрява. Моя дочка не знає про небезпеку, бо я приховала від неї правду. Я хочу, щоб вона росла сильною, безстрашною, воїтелькою, яка не боїться тіней. Вона не розуміє, чому вночі я крокую будинком, чому замикаю всі вікна й постійно перевіряю двері. Вважає мене панікеркою, і це правда: я хвилююся за нас обох, щоб зберегти ілюзію того, що з цим світом усе гаразд.

Тарі вірить у це. Їй подобається в Сан-Дієго, і вона дуже чекає першого року в старшій школі. Тут вона змогла завести друзів — хай небо допоможе тим батькам, які спробують стати між підліткою та її друзями. Вона така ж вольова, як і я, і якби не її опір, ми вже кілька тижнів тому поїхали б з міста.

У вікно дме вітерець, піт на шкірі холодне.

Я кладу пістолет на тумбочку й підходжу до вікна. Завмираю на мить, вдихаючи прохолодне повітря. Ніч надворі тиха, хіба що москіти дзижчать. Відчуваю укол у щоку. Усвідомлюю значення цього укусу аж тоді, коли тягнуся опустити вікно, і паніка кригою котиться по спині.

На вікні немає москітної сітки. *Де сітка?*

Аж тоді я відчуваю присутність зла. Поки стояла, з любов'ю дивлячись на дочку, воно дивилося на мене. Воно завжди дивилося, чекало свого часу, свого шансу напасти. Воно знайшло нас.

Я розвертаюсь і опиняюсь лицем до лица зі злом.

2

Докторка Мора Айлс не могла вирішити: лишатися їй чи тікати.

Вона затрималася в затінку стоянки лікарні «Пілігрим», далеко від прожекторів та телекамер. Їй не хотілося бути поміченою — більшість місцевих журналістів упізнала б яскраву жінку, яку за бліде обличчя й геометричну чорну стрижку називали Королевою Покійників. Утім ще ніхто не помітив її прибуття, жодна камера не дивилася в її бік. Натомість десяток репортерів повністю зосередилися на білому фургоні, який під'їхав до входу до лікарні, щоб висадити знаменитого пасажира. Задні двері фургона відчинилися, і ніч освітили спалахи камер — зіркового пацієнта обережно дістали з машини й поклали на лікарняну каталку. Нова слава цього пацієнта перевищувала славу будь-якого судмедексперта. Сьогодні Мора була лише частиною благоговійної публіки, що зібралася тут із тієї ж причини, з якої лікарню теплого недільного вечора оточили, мов божевільні фанати після концерту, репортери.

Усім хотілося бодай краєм ока побачити Мадам Ікс.

Мора багато разів до того мала справу з журналістами, але божевільна спрага натовпу тривожила її. Вона знала: якщо в їхньому полі зору опиниться інша жертва, вони вмить переведуть увагу на неї, — а сьогодні вона й без того почувалася емоційно побитою і вразливою. Може, варто втекти від юрби, розвернутися й сісти назад у авто. Але вдома на неї чекала лише тиша і, ймовірно, не один келих вина, яке склало б їй компанію у ніч, коли цього не міг зробити Деніел Брофі. Останнім часом таких ночей

було забагато, але такою вже була угода, яку вона уклала, закохавшись у нього. Серце обирає, не зважаючи наслідків. Воно не зважає на майбутні самотні ночі.

Каталка з Мадам Ікс заїхала до лікарні, і згряя репортерів погналася за нею. Стоячи на вулиці, крізь скляні двері передпокою Мора бачила яскраве світло й захоплені обличчя.

І рушила до будівлі за цим почтом.

Каталка котилася приймальним відділенням, повз випадкових відвідувачів, які благоговійно витріщалися на неї, повз сповнений захвату персонал із телефонами наготові — може, вийде зробити знімок. Процесія звернула до внутрішнього коридору відділення візуалізаційної діагностики, але пропустили туди лише каталку. Лікарняний посадовець у діловому костюмі вийшов наперед, загородивши журналістам дорогу.

— Боюся, тут вам доведеться зупинитися, — мовив він. — Знаю, вам усім хочеться це побачити, але приміщення дуже тісне.

Він підніс руку, вгамовуючи розчароване буркотіння.

— Мене звати Філ Лорд, я спеціаліст зі зв'язків із громадськістю лікарні «Пілігрим», і мушу сказати: ми в захваті від того, що беремо участь у цьому дослідженні. Така пацієнтка, як Мадам Ікс, трапляється хіба раз на дві тисячі років. — Він усміхнувся, почувши сміх, на який розраховував. — КТ-сканування не потребує багато часу, тож, якщо ви хочете зачекати, один з археологів вийде до вас одразу після нього й оголосить результати.

Лорд розвернувся до блілого чоловіка років сорока, який стояв у кутку, наче сподівався, що там його не помітять.

— Докторе Робінсон, скажете кілька слів, перш ніж ми почнемо?

Цей чоловік в окулярах, вочевидь, менше за все хотів звертатися до натовпу, але він відважно набрав повітря й вийшов уперед, поправляючи завеликі окуляри на схожому на дзьоб носі. Цей археолог був зовсім не схожий на Індіану Джонса. Лисіюча голова та примружені від сидіння за книжками очі робили

його радше подібним на бухгалтера, якого камери заскочили зненацька.

— Я доктор Ніколас Робінсон, — почав він, — куратор...

— Можете голосніше, докторе? — гукнув один із журналістів.

— О, перепрошую. — Археолог відкашлявся. — Я куратор музею Кріспіна тут, у Бостоні. Ми надзвичайно вдячні лікарні «Пілігрим» за щедрі пропозиції провести сканування Мадам Ікс. Це унікальна нагода зазирнути в минуле, і, судячи з цього натовпу, ви усі в такому ж захваті, як і ми. Моя колега, докторка Джозефіна Пульчілло, єгиптологиня, вийде до вас після завершення сканування. Вона оголосить результати й відповідь на ваші запитання.

— Коли Мадам Ікс покажуть публіці? — запитав репортер.

— Припускаю, протягом тижня, — відповів Робінсон. — Новий виставковий зал уже споруджується і...

— Є здогадки щодо того, хто вона?

— Чому її не виставляли раніше?

— Вона може належати до царського роду?

— Не знаю, — відповів Робінсон, швидко кліпаючи від навали запитань. — Ми ще маємо підтвердити, що це взагалі жінка.

— Ви знайшли її шість місяців тому, і досі не встановили статі?

— На такі аналізи потрібен час.

— Одного погляду має вистачити, — сказав репортер, і натовп розреготався.

— Усе не так просто, як вам здається, — сказав Робінсон, і окуляри знову з'їхали йому на кінчик носа. — Їй дві тисячі років, і вона надзвичайно крихка, тож мусимо бути вкрай обережними. Я дуже нервував навіть від необхідності везти її сьогодні сюди у фургоні. Найважливіше для нашого музею — збереження. Я вважаю себе її опікуном і маю за обов'язок захищати її. Тому ми не поспішали, обговорюючи питання сканування в лікарні. Ми працюємо повільно і дуже обережно.

— Що ви сподіваєтеся дізнатися із сьогоденного КТ-сканування, докторе Робінсон?

Обличчя археолога раптом освітілося ентузіазмом.

— Дізнатися? Та все! Її вік, стан здоров'я. Метод збереження. Якщо пощастить, зможемо навіть визначити причину смерті.

— Це для того тут судово-медичний експерт?

Усе зібрання, наче багатоока статуя, озирнулося на Мору, яка стояла позаду.

— Докторко Айлс, — гукнув репортер. — Ви приїхали встановити діагноз?

— Для чого залучати судово-медичну лабораторію? — поцікавився інший.

Останнє запитання потребувало негайної відповіді, поки преса все не перекрутила.

Мора твердо сказала:

— Судово-медична лабораторія до справи не залучена. Принаймні вони не оплатять мені візит сюди.

— Але ж ви тут, — завважив білявий качок із п'ятого каналу, який Морі ніколи не подобався.

— На запрошення музею Кріспіна. Доктор Робінсон вирішив, що непогано було б урахувати в цій справі також погляд судмедекспертизи. Тож він зателефонував мені минулого тижня з питанням, чи не хочу я поспостерігати за скануванням. Повірте, будь-який патологоанатом радо пристав би на цю пропозицію. Я так само, як і ви, зачарована Мадам Ікс і дуже чекаю на нашу зустріч. — Вона підкреслено перевела погляд на куратора. — Чи не час нам починати, докторе Робінсон?

Мора кинула йому привід для відступу, і він за нього вхопився.

— Так, так, уже час. Ходімо зі мною, докторко Айлс.

Вона пробралася крізь натовп і пішла слідом за археологом до відділення візуалізаційної діагностики. Коли двері

зачинилися за ними, відрізавши їх від преси, Робінсон протяжно зітхнув.

— Господи, я не вмію виступати на публіку, — сказав він. — Дякую, що зупинили ці тортури.

— У мене це напрацьовано. Навіть занадто.

Вони потиснули одне одному руки, археолог мовив:

— Дуже приємно нарешті познайомитися, докторко Айлс. Містер Кріспін так само хотів із вами зустрітися, але кілька місяців тому йому прооперували стегно, і він досі не може довго стояти. Просив передати вам привіт.

— Коли ви мене запрошували, то не попереджували, що доведеться пхатися крізь юрбу.

— Ви про пресу? — Робінсон глянув на неї зболено. — Це необхідне зло.

— Для чого необхідне?

— Для виживання нашого музею. Після статті про Мадам Ікс продаж квитків просто злетів. А ми ж ще навіть не виставили її напоказ.

Робінсон вів її лабіринтом коридорів. Цього недільного вечора у відділенні було тихо й кімнати, які вони проминали, стояли темні й порожні.

— Тут буде трохи затісно, — застеріг Робінсон. — Місця мало навіть для невеликої компанії.

— Хто ще спостерігатиме?

— Моя колега Джозефіна Пульчілло, радіолог доктор Брір та технік томографії. О, і буде знімальна група.

— Ви її найняли?

— Ні. Вони з каналу «Дискавері».

Мора спантеличено засміялася.

— Ось це *серйозно* вражає.

— Утім це значить, що доведеться слідкувати за словами. — Він зупинився перед дверима з табличкою «КТ» і тихо додав: — Здається, зйомки вже йдуть.

Вони тихо увійшли до кімнати, де оператори справді вже записували пояснення доктора Бріра щодо того, як працює технологія, якою вони збиралися скористатися.

— «КТ» — це скорочення від «комп'ютерна томографія». Апарат спрямовує рентгенівські промені на пацієнта під тисячами кутів. Комп'ютер обробляє цю інформацію і створює тривимірне зображення внутрішньої анатомії. Ви побачите це на моніторі як ряд поперечних зрізів — ніби ми розрізаємо тіло на частини.

Мора пробралася до віконця, поки він продовжував пояснення на камеру, і, визирнувши крізь скло, вперше побачила Мадам Ікс.

У вишуканому світі музейництва єгипетські мумії відіграють роль рок-зірок. Зазвичай саме біля їхніх вітрин збираються школярі, притискаються до скла, зачаровані рідкісною можливістю побачити смерть. Сучасні люди нечасто бачать виставлені напоказ мертві тіла, якщо вони не набули прийняттого формату мумій. Аудиторія любить мумії, і Мора винятком не була. Вона зачаровано дивилася на неї, хоча й бачила насправді не більше, ніж згорток людської форми у відкритому ящику — плоть ховалася під старовинними лляними пов'язками. На обличчі була маска — намальоване обличчя жінки з містичними темними очима.

А тоді увагу Мори привернула інша. Молода жінка у бавовняних рукавичках вовтузилася біля ящика, виймаючи шари пінополіетилену, яким була обкладена мумія. На обличчя їй упали пасма чорного волосся. Вона випросталася й змахнула їх, відкриваючи очі, такі ж темні й виразні, як і намальовані на масці. Середземноморські риси її обличчя залюбки могли б з'явитися на будь-якому зображенні в єгипетському храмі, але одяг був цілком сучасним — вузькі блакитні джинси й футболка фестивалю «Лайв Ейд».

— Вона прекрасна, чи не так? — прошепотів доктор Робінсон.

Він став біля Мори, і на мить вона спитала себе, чи йому йдеться про Мадам Ікс, чи про молоду жінку.

— Схоже, стан просто чудовий. Сподіваюся лише, що тіло збереглося не гірше за обгортки.

— Як думаєте, який її вік? Маєте приблизну оцінку?

— Ми відправили зовнішню оболонку на радіовуглецевий аналіз. На це пішло майже все наше фінансування, але Джозефіна наполягала. В результаті маємо друге століття до нашої ери.

— Епоха Птолемеїв, так?

Він задоволено усміхнувся їй.

— А ви знаєтеся на єгипетських династіях.

— У коледжі спеціалізувалася на антропології, але, правду кажучи, мало що пам'ятаю, окрім цього та племен яномама¹.

— Я однаково вражений.

Мора дивилася на загорнуте тіло й чудувалася тим, що вміст цього ящика мав понад дві тисячі років. Який шлях воно подолало — через океан, через тисячоліття, щоб опинитися на столі для КТ у бостонській лікарні під допитливими поглядами вчених.

— Залишите її в ящику під час сканування? — запитала вона.

— Хочемо якомога менше її ворушити. Ящик не заважатиме, навіть так зможемо добре роздивитися, що під тією тканиною.

— То ви навіть трошки не глянули?

— Питаєте, чи не *розгортав* я її? — Спокійні очі вирячилися від жаху. — Боже, ні. Археологи могли б так учинити років зі сто тому — саме таким чином вони пошкодили чимало зразків. Під зовнішніми обгортками, певно, шари смоли, тож так просто їх не відгорнеш, треба відколювати. Це не просто руйнування, а й неповага. Я ніколи так не вчинив би. — Він подивився на молоду темнокошу жінку. — Джозефіна мене за це вбила б.

— То це ваша колега?

¹ Група споріднених індіанських племен із джунглів на півночі Бразилії та півдні Венесуели, які до середини XX століття були повністю відрізані від цивілізації.

— Так, докторка Пульчілло.

— На вигляд їй років шістнадцять.

— Правда ж? Але розумна надзвичайно. Саме вона організувала це сканування. А коли лікарняні юристи намагалися протестувати, Джозефіна все одно змогла відстояти своє.

— Чому юристи були проти?

— Чесно? Тому що пацієнтка не могла надати інформовану згоду. Мора засміялася, не вірячи власним вухам.

— Вони хотіли отримати письмову згоду від мумії?

— Коли ти юрист, мусиш розставити усі крапки над і. Навіть якщо пацієнтка уже кілька тисяч років мертва.

Докторка Пульчілло прибрала усі пакувальні матеріали і приєдналася до них у кімнаті перегляду, зачинивши двері поміж приміщеннями. Тепер мумія лежала відкрита у своєму ящику, чекаючи на перші промені рентгену.

— Докторе Робінсон? — озвався технік, тримаючи пальці на клавіатурі. — Перш ніж почати сканування, треба ввести дані пацієнтки. Яку дату народження їй прописати?

Куратор насупився.

— Господи. Невже дата народження аж так необхідна?

— Я не можу почати сканування, поки не заповню всі бланки. Вводив нульовий рік, але комп'ютер не сприймає.

— Може, використаєте вчорашню? Нехай їй буде один день.

— Гарзд. Тепер програма наполягає на встановленні статі. Чоловіча, жіноча або інша?

Робінсон кліпнув.

— Є окрема категорія «інша»?

Технік вишкірився.

— Ніколи не мав нагоди поставити там галочку.

— Ну то поставте сьогодні. На масці жіноче обличчя, але тут не вгадаєш. Ми не можемо бути певні, поки не проведемо сканування.

— Гаразд, — мовив доктор Брір, радіолог. — Ми готові.

Робінсон кивнув.

— Починаймо.

Вони зібралися навколо монітора, чекаючи на перші зображення. У вікно було видно, як узголів'я стола, де розташовувалася голова Мадам Ікс, в'їхало у пундикоподібний отвір, і почалося бомбардування рентгенівськими променями під різними кутами. Комп'ютерна томографія не була чимось новим для медицини, але в археології почала використовуватися нещодавно. Ніхто в кімнаті раніше не бачив, як проходить сканування мумії, і поки всі присутні скупчилися перед екраном, Мора не забувала, що камера ходить по їхніх обличчях, готова записувати реакцію. Ніколас Робінсон, який стояв біля неї, похитувався на п'ятах, заражаючи знервованістю всіх присутніх. Мора відчула, як її пульс пришвидшується, вигнула шию, щоб краще бачити екран. Перше зображення змусило усіх нетерпляче зітхнути.

— Це просто ящик, — пояснив доктор Брір.

Мора зиркнула на Робінсона й побачила, що його уста стиснулися у тонку лінію. Невже Мадам Ікс виявиться лише купою ганчір'я? Докторка Пульчілло біля нього була не менш напружена: вона вчепилася у спинку стільця радіолога й зазірала через його плече, чекаючи на ознаку чогось людського — що завгодно, аби воно підтверджувало, що в цих бинтах лежить мертве тіло.

Наступна картинка змінила все. Це був навдивовижу яскравий диск, і шойно він з'явився на екрані, усі спостерігачі одночасно й різко вдихнули.

Кістка.

Доктор Брір сказав:

— Це верхня частина черепа. Я вас вітаю, там безперечно хтось є.

Робінсон і Пульчілло радісно поплескали одне одного по спині.

— Ми саме на це чекали! — вигукнув він.

Пульчілло широко усміхнулася:

— Тепер можна добудовувати той виставковий зал.

— Мумії! — Робінсон відкинув голову назад і зареготав. — Усі люблять мумії!

На екрані з'являлися нові фрагменти черепа, привертаючи їхню увагу: порожнина була заповнена не мозковою речовиною, а мотузками, схожими на кубло хробаків.

— Лляні мотузки, — зачудовано пробелькотіла докторка Пульчілло, наче нічого прекраснішого в світі не бачила.

— Мозкова речовина відсутня, — завважив технік.

— Так, мозок зазвичай видаляли.

— Це правда, що мертвим устромляли в носа гак і висмикували мізки? — запитав він.

— Майже правда. Мозок так просто не висмикнути, він надто м'який. Імовірно, вони використовували якийсь інструмент, щоб збити його до рідкого стану, а тоді нахиляли тіло і мозок справді витікав через ніс.

— Оце так жесьь, — пробуркотів технік. Але він ловив кожне слово Пульчілло.

— Череп могли лишити порожнім або напхати лляними мотузками з ладаном, як ось тут.

— Що таке *взагалі* цей ладан? Завжди було цікаво.

— Ароматна смола. Її видобувають з особливої породи дерев у Африці. Він дуже цінувався в прадавньому світі.

— Ось чому один із трьох царів приніс його у Віфлеєм.

Докторка Пульчілло кивнула.

— Дуже цінний дар.

— Гаразд, — мовив доктор Брір. — Ми опустилися вже нижче очниць. Тут ви бачите верхню щелепу і...

Він замовк і примружився, вдивляючись у неочікувану темну пляму.

— О господи, — пробелькотів Робінсон.

— Щось металеве, — сказав Брір. — У ротовій порожнині.

— Це може бути золотий листок, — сказала Пульчілло. — У греко-римську добу до рота іноді клали золоті листки.

Робінсон розвернувся до камери, яка записувала кожне слово.

— Схоже, у роті є метал. Це підтверджує наше орієнтовне датування греко-римською епохою...

— А це що таке? — вигукнув доктор Брір.

Мора різко розвернулася до екрана. У нижній щелепі мумії з'явилася яскрава пляма у формі зірки — приголомшлива, бо її не мало би бути у двотисячолітньому тілі. Судмедекспертка нахилилася ближче, вдивляючись у те, на що й не звернула б уваги, якби це тіло опинилося на її столі для розтину.

— Я розумію, що це неможливо, — тихо мовила вона, — але знаєте, на що це схоже?

Радіолог кивнув.

— Це схоже на пломбу.

Мора розвернулася до доктора Робінсона, шокованого не менше за інших присутніх.

— Щось подібне уже знаходили в єгипетських муміях? — запитала вона. — Проліковані зуби, які можна переплутати із сучасними пломбами?

Він похитав головою, дивлячись на неї широко розплющеними очима.

— Але це не значить, що єгиптяни не вміли такого робити. Їхня медицина була найрозвинутішою в давньому світі. — Він перевів погляд на колегу. — Джозефіно, що ти скажеш? Це твоя спеціалізація.

Докторка Пульчілло намагалася знайти відповідь.

— Є... медичні папіруси епохи стародавнього царства. Там описується, як закріпити зуби, якщо вони хитаються, як встановлювати зубні містки. Один цілитель прославився тим, що робив

зуби. Тож ми знаємо, що вони були доволі винахідливі у стоматології. Значно випереджали свій час.

— Але чи були в них *такі* засоби? — спитала Мора, показуючи на екран.

Жінка збентежено перевела очі на зображення.

— Якщо й були, то мені про це не відомо, — тихо відповіла вона.

На моніторі з'являлися нові зображення у відтінках сірого — тіло, немов нарізане на скибки. Цю пацієнтку можна було опромінювати з усіх боків, піддавати величезним дозам радіації — вона не боялася раку чи побічних ефектів. Опромінення продовжувало атакувати її тіло, і вона спокійно цьому піддавалася.

Вражений побаченим раніше, Робінсон вигнувсь вперед, мов натягнутий лук, готовий до нових несподіванок. З'явилися перші скибки грудної клітки, чорної й порожньої.

— Схоже, легені видалені, — сказав радіолог. — Бачу лише зморщену частинку середостіння у грудях.

— Це серце, — сказала Пульчілло, уже спокійніше. Принаймні на це вона очікувала. — Його завжди намагалися залишити на місці.

— Саме серце?

Вона кивнула.

— Воно вважалося вмістилищем розуму, тому його від тіла не відділяли. У «Книзі мертвих» є три окремі закляття для того, щоб серце лишалося на місці.

— А інші органи? — поцікавився технік. — Чув, що їх складали у спеціальні глики.

— Це до двадцять першої династії. Десь після тисячного року до нашої ери органи почали загортати у чотири згортки й повертати до тіла.

— Отже, ми маємо їх побачити?

— Якщо ця мумія — епохи Птолемеїв, то так.

— Гадаю, я можу зробити припущення щодо її віку на час смерті, — сказав радіолог. — Зуби мудрості повністю вирости, шви черепа закриті. Але дегенеративних змін у хребті я не бачу.

— Молода, але доросла, — сказала Мора.

— Ймовірно, до тридцяти п'яти років.

— У ту епоху, в яку вона жила, тридцять п'ять — це глибока зрілість, — завважив Робінсон.

Сканування пройшло грудну клітку, промені прорізали шари обгорток, панцир висохлої шкіри й кісток, відкриваючи черевну порожнину. Те, що бачила Мора, було моторошно незнайомим, дивним, наче розтин прибульця. Там, де мали б бути печінка й селезінка, шлунок та підшлункова залоза, лежали подібні на змії кільця лляної тканини, — у цьому внутрішньому ландшафті не було нічого звичного. Лише яскраві вузли хребців нагадували, що це справді людське тіло, вичищене до оболонки й напхане ганчір'ям, наче лялька.

Для неї анатомія мумії могла бути чужою, та для Робінсона й Пульчілло це була знайома територія. З появою нових зображень вони схилилися все ближче до екрана, завважаючи деталі.

— Ось, — вигукнув Робінсон, — чотири лляні згортки з органами.

— Гаразд, переходимо до тазу, — сказав доктор Брір і показав на дві бліді арки — верхні краї гребенів клубових кісток.

Шматок за шматком, комп'ютер збирав і обробляв дані рентгєнівських променів, і таз поволі набував форми. Кожне зображення дражнило новими подробицями, як у цифровому стриптизі.

— Подивіться на форму тазової апертури, — завважив доктор Брір.

— Це жінка, — сказала Мора.

Радіолог кивнув.

— Я б сказав, що це доволі точно.

Він озирнувся до археологів і широко всміхнувся.

— Тепер можете офіційно називати її Мадам Ікс, це не Містер Ікс.

— Погляньте на лобкове зрощення, — додала Мора, не зводячи очей з екрана. — Розходження немає.

— Погоджуюся, — кивнув Брір.

— І що це значить? — запитав Робінсон. Мора взялася пояснювати:

— Коли дитина, народжуючись, проходить через тазову апертуру, цей процес може спричинити розділення тазових кісток у місці зрощення. Схоже на те, що ця жінка дітей не мала.

Технік засміявся.

— Ваша мумія не була мамою.

Сканування вже йшло нижче тазу, було видно зрізи стегнових кісток в оболонці зів'ялої плоті.

— Ніку, треба зателефонувати Саймону, — сказала Пульчілло. — Він, певно, чекає біля телефона.

— Боже, геть забув. — Робінсон дістав мобільний, набрав номер боса. — Саймоне, знаєте, на що я зараз дивлюся? Так, вона розкішна. Плюс, ми знайшли кілька несподіванок, тож пресконференція буде...

Він замовк, завмер, дивлячись на екран.

— Якого дідька? — бовкнув технік.

Зображення, яке сяяло зараз на екрані, було таким несподіваним, що кімната поринула у повне мовчання. Якби на столі лежала жива пацієнтка, Мора без проблем установила б маленький металевий об'єкт у литці, який розбив тендітну колючу малої гомілкової кістки. Але цьому металу не було місця у нозі Мадам Ікс.

Кулі не було місця в епосі Мадам Ікс.

— Це те, що я думаю? — спитав технік.

Робінсон похитав головою.

— Це має бути посмертне пошкодження. Що ж іще?

— Посмертне пошкодження двотисячолітньої давнини?

— Я... Саймоне, я передзвоню.

Робінсон дав відбій. Розвернувся до оператора й наказав:

— Вимкніть. Вимкніть негайно запис. — Глибоко вдихнув. —
Гаразд. Гаразд... Підійдемо до справи розважливо.

Він випростався, набираючись упевненості, натрапивши на очевидне пояснення.

— Мисливці на сувеніри часто пошкоджують чи псують мумії. Вочевидь, хтось вистрелив у цю. А музейний працівник намагався це виправити і обгорнув її наново. Тому ми не бачили вхідного отвору у пов'язках.

— Усе було не так, — втрутилася Мора.

Робінсон кліпнув.

— Тобто? Це єдине можливе пояснення.

— Ногу було пошкоджено не посмертно. Це сталося, поки жінка була ще жива.

— Це неможливо.

— Боюся, докторка Айлс має рацію, — сказав радіолог і глянув на Мору. — Ви про раннє утворення кісткової мозолі на місці тріщини?

— Що ви маєте на увазі? — запитав Робінсон. — Що за кісткова мозоль?

— Це ознака того, що зламана кістка вже почала заживати, коли ця жінка померла. Вона прожила принаймні кілька тижнів після поранення.

Мора розвернулася до куратора.

— Звідки у вас ця мумія?

Окуляри Робінсона знову сповзли до кінчика носа, він дивився понад ними, наче загіпнотизований сяйвом у носі мумії.

Відповіла докторка Пульчілло, ледь чутним шепотом:

— У підвалі музею. Нік... доктор Робінсон знайшов її у січні.

— А звідки музей її отримав?

Пульчілло похитала головою.

— Ми не знаємо.

— Мають бути якісь записи. Щось у ваших документах мусить указувати на те, звідки вона з'явилася.

— Нічого немає, — сказав Робінсон. До нього нарешті повернувся голос. — Музеєві Кріспіна сто тридцять років, багатьох документів бракує. Ми не знаємо, скільки вона пролежала у підвалі.

— То як ви її знайшли?

Навіть у добре кондиціонованому приміщенні на чолі доктора Робінсона виступив піт.

— Мене найняли три роки тому, і я почав інвентаризацію колекції. Так і натрапив на неї. Лежала у ящику без позначень.

— І це вас не здивувало? Знайти таку рідкість, як єгипетська мумія, у непозначеному ящику?

— Але ж мумії не такі вже й рідкісні. У дев'ятнадцятому столітті в Єгипті їх можна було купити по п'ять доларів, тож американські туристи привозили їх додому сотнями. Вони лежали на горщиках, у антикварних крамничках. Цирк почвар у Ніагара-Фоллз навіть заявляв, що має в своїй колекції мумію Рамзеса Першого. Тож не така вже й дивина — знайти мумію в музеї.

— Докторко Айлс? — озвався радіолог. — Маємо попередню рентгенограму. Ви захочете це побачити.

Мора розвернулася до екрана. На ньому світився звичний рентгенівський знімок — такі вона вішала на власному негатованому у морзі. І не потребувала радіолога, щоб зрозуміти, що на ньому зображено.

— Тут не може бути сумнівів, — сказав доктор Брір.

«Ні. Жодних сумнівів. Це — куля в носі».

Мора дістала мобільний.

— Докторко Айлс, кому ви дзвоните? — спитав Робінсон.

— Викликаю транспорт із моргу, — відповіла вона. — Тепер Мадам Ікс — справа судово-медичної експертизи.

3

— Це мені здається чи ми з тобою збираємо всі чудернацькі справи? — спитав детектив Баррі Фрост.

Проїжджаючи повз фургони телевізійників до стоянки бюро судово-медичної експертизи, Джейн Ріццолі подумала, що Мадам Ікс — і справді та ще чудасія. Була ще тільки восьма ранку, а гієни уже клацали щелепами, жадібні до подробиць нерозкритої справи, яку Джейн зустріла скептичним пирханням, коли їй учора зателефонувала Мора. Фургони телеканалів принесли усвідомлення того, що час посерйознішати, час змиритися з тим, що це, зрештою, не розіграш від судмедекспертки, яка славилася винятковою відсутністю почуття гумору.

Джейн припаркувала авто й оглянула фургони, питаючи себе, скільки ще камер чекатиме на них із Фростом, коли вони виходитимуть із будівлі.

— Принаймні це тіло смердіти не буде, — завважила вона.

— Але від мумій можна підчепити різні хвороби.

Вона розвернулася до напарника: його бліде хлопчакувате обличчя було серйозно стривожене.

— Які ще хвороби? — запитала Джейн.

— Відколи Еліс поїхала, я багато дивлюся телевізор. Учора на «Дискавері» була передача про те, що мумії можуть переносити спори.

— У-у-у, страшні спори.

— Це не жарт, — наполіг Фрост. — Від цього можна захворіти.

— Боже, сподіваюся, Еліс скоро повернеться. Бо в тебе передозування каналом «Дискавері».

Коли вони вийшли з автомобіля, повітря було таке вологе, що й без того неслухняне волосся Джейн закрутилося дрібними кучерями. За чотири роки служби у відділі розслідування вбивств вона багато разів ішла цією дорогою до лабораторії судово-медичної експертизи — ковзаючи на кризі у січні, бігом у березневу зливу, ледь переставляючи ноги на розпеченому асфальті у серпні. Ці кількадесят кроків були добре їй знайомі, так само як і похмуре місце призначення. Вона вірила, що з часом ця мандрівка стане простішою, що колись вона матиме імунітет до усіх тих жахів, які можуть чекати на столі з неіржавної сталі. Але після народження дочки Реджини рік тому смерть стала для неї жаскішою, ніж була до того. Материнство не робить тебе сильнішою — стаєш вразливішою й боїшся того, що смерть може у тебе забрати.

Однак сьогодні в морзі чекали не жахи, а дещо значно цікавіше. Увійшовши до передпокою зали для розтинів, Джейн негайно рушила до вікна, прагнучи побачити тіло на столі.

«Бостон Глоуб» назвала цю мумію Мадам Ікс — влучне прізвисько, що викликало в уяві палку красуню, темнооку Клеопатру. Натомість вона побачила висохлу оболонку, загорнуту в ганчір'я.

— На вигляд мов тамале¹ з людини, — завважила Джейн.

— Хто ця дівчина? — спитав Фрост, дивлячись у вікно.

У кімнаті було двоє не знайомих Джейн людей — високий сухорлявий чоловік у професорських окулярах і мініатюрна молода брюнетка у блакитних джинсах, що визирали з-під халата.

— Це мають бути археологи з музею. Обоє будуть присутні на розтині.

¹ Мезоамериканська страва з кукурудзяного тіста, в яке загортаються різні начинки і готуються на парі.

— То вона — археологиня? Ого.

Джейн роздратовано штурхонула його ліктем.

— Варто Еліс на кілька тижнів поїхати, і ти одразу ж забуваєш, що одружений.

— Просто не думав, що археологи бувають такі привабливі.

Вони вдягнули бахіли й халати і рушили до лабораторії.

— Привіт, док, — сказала Джейн. — Це серйозно справа для нас?

Мора відвернулася від негатоскопа, подивилася на неї смертельно серйозно — утім, як завжди. Там, де інші патологоанатоми могли жартувати чи сипати іронічними коментарями над столом, Мора нечасто навіть сміялася в присутності мертвих.

— Зараз дізнаємося, — відповіла вона й відрекомендувала їм пару, яку Джейн бачила у вікно. — Це куратор, доктор Ніколас Робінсон. І його колега, докторка Джозефіна Пульчілло.

— Ви обоє з музею Кріспіна? — запитала Джейн.

— І дуже незадоволені тим, що я збираюся робити, — завважила Мора.

— Це просто нищення, — сказав Робінсон. — Має бути інший спосіб отримати цю інформацію, окрім як розрізати її.

— Саме тому я й хотіла, щоб ви були тут, докторе Робінсон, — сказала судмедекспертка. — Щоб мінімізувати пошкодження. Останнє, чого я хочу, — зіпсувати ваш експонат.

— Я думала, КТ вчора чітко показало кулю, — сказала Джейн.

— Ось рентгенівські знімки, зроблені вранці, — вказала на негатоскоп Мора. — Що скажете?

Джейн підійшла ближче, вдивилася у знімки. Те, що світилося у правій литці, безперечно, було схоже на кулю.

— От тепер розумію, чому ви вчора так розпсихувалися.

— Я не психувала.

Детектив зареготала.

— Нічого ближчого до цього я від вас іще не чула.

— Визнаю, побачивши це, я була шокована. Як і всі ми. — Мора показала на кістки внизу правої ноги. — Завважте: мала гомілкорова кістка була зламана, імовірно — власне, пострілом.

— Ви кажете, це сталося, коли вона була ще жива?

— Тут помітно, що вже почалося утворення кісткової мозолі. Кістка почала зростатися, коли вона померла.

— Але її обгорткам дві тисячі років, — сказав доктор Робінсон. — Ми це підтвердили.

Джейн удивилася в рентгенівські знімки, намагаючись логічно пояснити побачене.

— Можливо, це не куля. Якась старовинна металева штукенція. Вістря списа, чи щось таке.

— Це не вістря списа, Джейн, — заперечила Мора. — Це куля.

— То дістаньте її. Доведіть.

— І що буде, як доведу?

— Тоді матимемо тут бісову крутиголовку, еге ж? Тобто, як це взагалі можна пояснити?

— Знаєте, що сказала Еліс, коли я їй вчора про це розповів? — заговорив Фрост. — Подорож у часі. Це перше, про що вона подумала.

Джейн засміялася.

— Відколи це Еліс узялася так тебе лякати?

— Знаєш, у теорії цілком можливо повернутися назад у часі, — сказав він. — Привезти пістолет до стародавнього Єгипту.

Мора нетерпляче втрутилася:

— Можемо повернутися до реальних вірогідностей?

Джейн насупилася, дивлячись на яскравий шмат металу — такий схожий на ті, що вона вже стільки разів бачила на рентгенівських знімках позбавлених життя кінцівок та розтщених черепів.

— От із ними у мене проблема, — мовила вона. — То, може, просто розріжете її і побачите, що там за метал? Може, археологи мають рацію. Може, ви надто поспішно робите висновки, док.

Утрутився Робінсон:

— Мій обов'язок як куратора — оберігати її, не дозволити бездумно розтинати. Можете принаймні обмежити пошкодження місцем, про яке йде мова?

Мора кивнула.

— Це буде розсудливо.

Вона підійшла до стола.

— Перевернімо її. Якщо є вхідний отвір, він має бути у правій литці.

— Буде краще, якщо працюватимемо спільно, — сказав Робінсон. Він підійшов до голови, а Пульчілло стала біля ніг. — Маємо тримати усе тіло, щоб жодна частина не зазнала надмірного навантаження. То, може, візьмемося вчотирьох?

Мора просунула обтягнуті рукавичками руки під плечі мумії й сказала:

— Детективе Фрост, візьметесь за стегна?

Фрост завагався, дивлячись на плямисті лляні обгортки.

— Хіба нам не треба вдягнути маски чи щось таке?

— Ми просто перевернемо її, — сказала Мора.

— Я чув, що вони розносять хвороби. Вдихаєш оті спори — і маєш пневмонію.

— Та заради Бога! — втрутилася Джейн. Вдягнула рукавички й підійшла до стола. Підсунувши долоні під стегна мумії, сказала: — Готова.

— Гарзд, піднімаймо, — мовив Робінсон. — Тепер перевертаймо. Ось так...

— Ого, вона майже невагома, — завважила Ріццолі.

— Живе людське тіло складається переважно з води. Видалити органи, висушити каркас — і отримаєте лише частину колишньої ваги. Разом з усіма обгортками вона важить кілограмів двадцять п'ять, не більше.

— Це як сушену яловичину роблять, га?

— Саме такою вона і є. Сушена людина. Тепер опускаймо її, обережно.

— Знаєте, я ж не жартував про спори, — подав голос Фрост. — У передачі бачив.

— Ви говорите про прокляття фараонів? — запитала Мора.

— Так, — погодився Фрост. — Саме про це я й кажу! Усі ті люди померли після того, як спустилися до його могили. Вони вдихнули якісь спори й похворіли.

— Аспергілли — сказав Робінсон. — Коли команда Говарда Картера потурбувала гробницю, вони, певно, вдихнули спори, які багато століть накопичувалися всередині. Деякі з них смертельно захворіли на грибкову пневмонію.

— То Фрост не маячно каже? — запитала Джейн. — Мумія справді була проклята?

У Робінсонових очах блимнуло роздратування.

— Звісно ж, жодного прокляття немає. Так, кілька людей померли, але після того, що Картер та його люди зробили з бідолашним Тутанхамоном, може, вони й заслужили на прокляття.

— Що вони з ним зробили? — знову запитала Джейн.

— Вони його сплюндрували. Розрізали, поламали йому кістки, розірвали на частини, шукаючи коштовності та амулети. Вони знищили його, щоб дістати з гробниці, відірвали руки й ноги. Відрубали голову. То була не наука, а святотатство. — Він подивився на Мадам Ікс, і Джейн побачила в його очах захоплення, навіть любов. — Ми не хочемо, щоб із нею сталося те ж саме.

— Останнє, чого я хочу, — пошкодити її, — запевнила його Мора. — Тому зніmemo обгортки лише там, де це необхідно, щоб дізнатися, з чим ми маємо справу.

— Ви, напевно, не зможете просто розгорнути її, — сказав Робінсон. — Якщо внутрішні обгортки за традицією просочили смолою, вони будуть міцно склеєні.

Мора ще раз подивилася на рентгенівський знімок, тоді потягнулася по скальпель та пінцет. Джейн багато разів бачила, як Мора ріже інші тіла, але ще ніколи судмедекспертка не вагалася так довго, занісши скальпель над литкою, наче боялася зробити перший розріз. Те, що вони задумали, навіки пошкодить Мадам Ікс, і Робінсон із Пульчілло несхвально стежили за цим.

Мора зробила розріз. Це не був звичний упевнений рух, яким вона врзалася у плоть. Відтак судмедекспертка обережно підняла пінцетом лляну обмотку, щоб розітнути скальпелем тканину, шар за шаром.

— Доволі легко відходить, — завважила вона.

Докторка Пульчілло насупилася.

— Це незвично. Зазвичай бинти просочують розплавленою смолою. Коли мумії розгортали у тридцятих роках дев'ятнадцятого століття, обгортки іноді доводилося мало не ламати.

— А для чого взагалі ця смола? — запитав Фрост.

— Щоб бинти трималися купи. Вони тверднули й утворювали оболонку наче з пап'є-маше, щоб захищала вміст.

— Я пройшла останній шар, — повідомила Мора. — Смоли не було зовсім.

Джейн вигнула шию, щоб зазирнути під обгортки.

— Це її шкіра? Схожа на старий чобіт.

— Чоботи саме з висушеної шкіри й роблять, детективе Ріццолі, — сказав Робінсон. — До певної міри.

Мора потяглася по ножиці, обережно розрізала бинти, відкривши більше тіла. Воно нагадувало обгорнуті коричневим пергаментом кістки. Мора знову зиркнула на знімок, навела на литку збільшувальне скло.

— Не бачу вхідної рани.

— Отже, поранення не посмертне, — сказала Джейн.

— Це збігається з тим, що видно на рентгені. Стороннє тіло, ймовірно, потрапило туди ще за її життя. Вона прожила достат-

ньо довго для того, щоб переламана кістка почала гоїтися й закрилася рана.

— Скільки на це потрібно?

— Кілька тижнів. Можливо, місяць.

— Хтось мав піклуватися про неї протягом цього часу, так? Її треба було принаймні годувати.

Мора кивнула.

— Тому визначити причину смерті стає ще складніше.

— Причину смерті? — перепитав Робінсон. — Що ви маєте на увазі?

— Іншими словами, нам цікаво, чи її не вбили, — відповіла Ріццолі.

— Спочатку вирішимо нагальніше питання.

Мора потяглася по ніж. Шкіра затвердла від муміфікації, і розітнути висушену плоть було непросто.

Глянувши на той бік стола, Джейн побачила, як докторка Пульчілло стиснула уста, наче придушуючи протест. Але як би вона не протестувала щодо цієї процедури, очей відвести не могла. Усі схилилися над столом, навіть Фрост, якого так лякали спори, — спільна увага була прикута до відкритої ділянки ноги, коли Мора взяла пінцет і занурила його кінчики у розріз. Кілька секунд покопирсалася у зморщеній тканині, перш ніж підчепила головний трофей. Із брязкотом кинула його на сталеву тацю.

Докторка Пульчілло різко втягнула повітря. То було не вістря списа, не обламаний кінчик ножа.

Мора нарешті висловила очевидне:

— Гадаю, тепер можна впевнено сказати, що Мадам Ікс не дві тисячі років.

4

— Я не розумію, — пробелькотіла докторка Пульчілло. — Тканину обстежили. Вуглецевий аналіз підтвердив вік.

— Одначе, це куля, — махнула на тацю Джейн. — Двадцять другий калібр. Паскудний у вас був аналіз.

— Його робила поважна лабораторія! І вони були переконані в результаті.

— Ви обидві можете мати рацію, — тихо сказав Робінсон.

— Та ну? — Детектив перевела погляд на нього. — Хотіла б я знати як.

Археолог глибоко вдихнув і відступив від столу, наче йому стало затісно.

— Я час від часу бачу їх у продажу. Не знаю, яка частина справжня, але певен, що на антикварному ринку можна знайти оригінали.

— Чого?

— Обгорток мумій. Їх простіше знайти, ніж самі тіла. Я бачив на «Ебай».

Джейн сполохано засміялася.

— Можна купити обгортки від мумій онлайн?

— Колись муміями активно торгували по всьому світу. Їх мололи й використовували як ліки, експортували до Англії на добриво. Заможні туристи привозили їх додому і влаштовували розгортальні вечірки. Запрошували друзів подивитися, як знімають бинти. Позаяк у обгортки часто вкладали амулети й ко-

штовності, це було наче полюванням за скарбами із сувенірами для гостей.

— То була розвага? — не повірив почасти Фрост. — Розгортати мерця?

— Так робили у найвишуканіших вікторіанських господах, — сказав Робінсон. — Ви розумієте, як мало поваги було до мертвих Єгипту. Коли тіло було розгорнуте, його часто викидали чи спалювали. А от бинти залишали на згадку. Саме тому їх досі можна знайти в продажу.

— Тож обгортки *можуть* бути старовинними, на відміну від самого тіла, — підсумував Фрост.

— Це пояснює результати радіовуглецевого датування. А ось сама Мадам Ікс...

Робінсон зачудовано похитав головою.

— Ми однаково не можемо довести, що це вбивство, — сказав Фрост. — Вогнепальне поранення, яке вже почало гоїтися, — не доказ.

— Сумніваюся, що вона добровільно пішла на муміфікацію, — пирхнула Джейн.

— Насправді це цілком можливо, — сказав Робінсон.

Усі розвернулися до куратора, який мав цілковито серйозний вигляд.

— Добровільно погодилася на те, щоб їй вийняли органи й мізки? — перепитала Ріццолі. — Красно дякую.

— Деякі люди саме для цього заповідають твої тіла.

— О, я і про це передачу бачив, — утрився Фрост. — Теж на «Дискавері». Якийсь археолог насправді муміфікував тіло.

Джейн подивилася на загорнуту в тканину покійницю. Уявила, як це — коли тебе шар за шаром загортають у задушливі бинти. Тисячу, дві тисячі років пролежати у лляній гамівній сорочці, аж поки допитливий археолог не вирішить зняти її й відкрити висохлі рештки. Не прах до праху, а тіло до сушеного м'яса. Вона сковтнула.

— Для чого комусь на це зголошуватися?

— Це різновид безсмертя, вам не здається? — сказав Робінсон. — Альтернатива розкладанню. Тіло зберігається, ті, хто любить вас, не мусять віддавати його на поталу гниттю.

«Ті, хто любить вас». Джейн підвела погляд до нього.

— Хочете сказати, це міг бути вчинок із любові?

— Це може бути способом утримати людину, яку любиш. Уберегти її від хробаків, від гниття.

«Це те, що трапляється з усякою плоттю», — подумала Ріццолі, й температура у кімнаті, здалося, різко впала.

— Може, тут ідеться зовсім не про любов, а про володіння.

Робінсон зустрівся з нею поглядом, вочевидь, стривожений такою ймовірністю. Тихо сказав:

— Я про це не подумав.

Джейн розвернулася до Мори.

— Починайте розтин, док. Нам потрібна інформація.

Мора підійшла до негатоскопа, зняла знімки ноги, замінила знімками зі сканування.

— Перевернімо її знову на спину.

Цього разу, розрізаючи смуги льону, що вкривали тулуб, судмедекспертка не марнувала зусиль на обережність. Було зрозуміло, що вона врізається не у прадавнє тіло — це стало розслідуванням смерті, й відповіді знаходилися не у бинтах, а у плоті й кістках під ними. Тканина розійшлася, відкривши зморщену коричневу шкіру, під якою виднілися ребра — кістяне склепіння під пергаментним наметом. Переходячи до голови, Мора зняла розмальовану маску й почала знімати тканину з обличчя.

Джейн подивилася на КТ-знімки на негатоскопі, перевела похмурий погляд на відкритий торс.

— Органи було вийнято під час муміфікації, так?

Робінсон кивнув.

— Видалення нутрощів уповільнює процес гниття. Це одна з причин того, чому тіла не розкладаються.

— Але на животі лише одна маленька рана, — вона вказала на незграбно зашитий надріз із лівого боку. — Як можна дістати усе крізь такий отвір?

— Саме так органи видаляли єгиптяни. Крізь невеликий надріз із лівого боку. Той, хто обробляв це тіло, добре знається на старовинних методах. І, вочевидь, не відходив від них.

— Що це за методи? Як саме зробити мумію? — спитала Джейн.

Доктор Робінсон подивився на свою колегу.

— Джозефіна більше про це знає. Може, вона пояснить.

— Докторко Пульчілло? — звернулася до неї Ріццолі.

Молода жінка, схоже, досі була вражена знахідкою кулі. Вона прокашлялася, випросталася.

— Більшість наших знань — від Геродота. Гадаю, можна назвати його мандрівним письменником Греції. Дві з половиною тисячі років тому він їздив античним світом і писав про те, про що дізнавався. Біда в тому, що він часто плував деталі, або ж дозволяв місцевим екскурсоводам себе обдурити. — Вона спромоглася усміхнутися. — Це так по-людськи, правда ж? Тут він не відрізнявся від туристів у Єгипті у наші дні. Переслідований торговцями абищицями, обманутий нечесними провідниками. Простець за кордоном.

— Що він писав про мумій?

— Він розповідав, що все починалося з ритуального омивання тіла у розчині натру.

— Натру?

— Це, по суті, суміш солей. Ви можете зробити таку, змішавши стару-добру столову сіль та харчову соду

— Соду? — Джейн знервовано засміялася. — Тепер не зможу спокійно дивитися на свої кухонні коробки.

— Омите тіло викладали на дерев'яні блоки, — вела далі Пульчілло. — Робили невеликий розріз, як ось цей, надзвичайно гострим ножем з ефіопського каменю, найімовірніше — з обсидіану. Тоді якимось інструментом у формі гака витягали органи крізь цей отвір. Порожнє тіло промивали, насипали всередину натр і так само обкладали ним тіло зовні на сорок днів, щоб зневоднити. Наче рибу засолювали.

Вона зупинилася, дивлячись на те, як ножиці Мори розрізають останні бинти на обличчі.

— А далі? — підганяла її Джейн.

Пульчілло сковтнула.

— Після цього тіло втрачало близько сімдесяти п'яти відсотків ваги. Порожнину набивали льоном та смолою, іноді повертали туди муміфіковані нутрощі. І...

Вона замовкла, вирячивши очі, коли останні бинти впали з голови мумії.

Вони вперше побачили обличчя Мадам Ікс.

На голові досі було довге чорне волосся. Шкіра різко натягнулася на виразних вилицях. Але Джейн відсахнулася, побачивши її уста. Вони були грубо зшиті, наче перед ними лежало чудовисько Франкенштейна.

Пульчілло похитала головою.

— Це... це неправильно!

— Рот зазвичай не зашивали? — запитала Мора.

— Ні! Як тоді їсти у посмерті, як говорити? Це все одно, що приректи її на вічний голод. І вічне мовчання.

«Вічне мовчання». Джейн подивилася на огидні шви. «Ти чимось образила свого вбивцю? Відгавкнулася? Обізвала його? Дала свідчення проти нього? Це така твоя кара — мати довіку скуті уста?»

Тіло тепер було повністю відкрите, позбавлене усіх обгорток — висохла шкіра на кістках. Мора зробила розріз.

Ріццолі не раз спостерігала за тим, як докторка Айлс робить аутопсію, і щоразу відсахувалася від смороду, що піднімався з першим же проникненням леза у грудну порожнину. Навіть найсвіжіші тіла видавали запах гниття, хай і слабкий — схожий на сірчаний відгомін несвіжого подиху, тільки от дихати ці пацієнти не могли. Джейн називала це «неживим подихом», він викликав у неї нудоту.

Однак, коли ніж увійшов у грудну клітку Мадам Ікс, коли Мора методично відділила ребра, підняла їх, мов старовинний нагрудник, відкриваючи порожнину, від мумії не йшов нудотний запах. На Джейн війнуло чимось навіть приємним, таким, що нагадувало прянощі. Замість того щоб відступити, вона нахилилася вперед, вдихнула глибше. «Сандалове дерево. Камфора. І щось іще, схоже на лакрицю й гвоздику».

— Я цього не чекала, — сказала Мора й дістала з порожнини якусь приправу.

— Схоже на зірочку анісу, — зауважила Джейн.

— Нетрадиційно, я так розумію?

— Традиційною була б мирра, — відповіла Пульчілло. — Розплавлена смола. Вона маскувала сморід і сприяла затвердінню тіла.

— Мирру непросто знайти у великій кількості, — додав Робінсон. — Це може пояснити використання інших прянощів.

— Інші вони чи ні, а тіло добре збереглося.

Мора дістала з черевної порожнини згортки тканини, поклала у миску для подальшого огляду. Дивлячись у порожнину, сказала:

— Тут усе геть сухе. І немає запаху гниття.

— То як ви встановите причину смерті, якщо органів немає? — спитав Фрост.

— Я поки що й не можу цього зробити.

Він подивився на знімок сканування на негатоскопі.

— А з головою що? Мозку там немає.

— Череп цілий. Не бачу тріщин.

Джейн дивилася на рот померлої, на грубі шви, які тримали губи до купи, і здригнулася від думки про голку, яка пробиває ніжну плоть. «Сподіваюся, це було зроблено після смерті. Коли вона вже нічого не відчувала». І розвернулася до негатоскопа.

— А ця яскрава штука? — спитала, примружившись. — Схоже, це у роті.

— У неї в роті є два металеві утовщення, — сказала Мора. — Одне схоже на пломбу. Але є щось у ротовій порожнині — значно більшого розміру. Це може пояснити, для чого їй зашили рота: щоб ця річ не випала.

Докторка взяла ножиці.

Шовний матеріал виявився не простою ниткою, а шкіряним шнуром, висохлим і майже скам'янілим. Навіть коли Мора його розрізала, уста залишалися стуленими, наче примерзли, перетворивши рот на вузьку щілину, яку треба було розкривати силою.

Мора просунула між губами кінчик гемостатичного затискача і почала м'яко розширювати отвір. Метал шкрябнув по зубах, щелепний суглоб раптом голосно тріснув, і Джейн скривилася, дивлячись на те, як відпадає нижня щелепа. Вона провисла, відкриваючи досконало рівні зуби — будь-який сучасний ортодонт пишався б можливістю назвати їх своєю роботою.

— Подивимось, що у неї в роті, — сказала Мора.

Потягнувшись усередину затискачем, вона дістала довгасту золоту монету і поклала її у сталеву тацю. Монета м'яко дзенькнула. Присутні зачаровано витріщилися на неї.

Раптом Джейн розреготалася.

— У когось тут точно хворе почуття гумору.

На золоті були вибиті англійські слова:

Я БУВ У ПІРАМІДАХ
КАЇР, ЄГИПЕТ

Мора перевернула монету. З іншого боку були вибиті три символи: сова, долоня й зігнута рука.

— Це картуш, — сказав Робінсон. — Особиста печатка. Такі сувеніри продають по всьому Єгипту. Кажете ювеліру своє ім'я, він перекладає його ієрогліфами і наносить на монету просто перед вами.

— Що значать ці символи? — запитав Фрост. — Я бачу сову. Це ж, наче, знак мудрості?

— Ні, ці ієрогліфи читаються не як ідеограми, — відповів Робінсон.

— Що таке ідеограма?

— Символ, який представляє саме те, що на ньому зображено. Наприклад, людина, яка біжить, значитиме слово «біг». Або двоє людей, які б'ються, позначатимуть «війну».

— А тут не так?

— Ні, ці символи — фонограми. Вони позначають звуки, наче своя абетка.

— Що ж тут написано?

— Це не моя сфера. Джозефіна може прочитати. — Він розвернувся до колеги і спохмурнів. — З тобою все гаразд?

Молода жінка пополотніла, не гірше за тіла, які зазвичай опинялися на столі моргу. Вона дивилася на картуш так, наче у цих символах зачаївся нечуваний жах.

— Докторко Пульчілло? — звернувся до неї Фрост.

Вона різко підвела до нього очі, наче налякана звуком власного прізвища. Пробелькотіла:

— Усе гаразд.

— Ці ієрогліфи, можете їх прочитати? — спитала Джейн.

Жінка опустила погляд до картуша.

— Сова... Сова позначає наш звук «м». Маленька долоня під нею звучатиме як «д».

— А рука?

Пульчілло сковтнула.

— Це вимовляється як подовжене «а».

— М-д-а? Що це за ім'я таке?

— Може, Медея? — припустив Робінсон. — Мені так здається.

— Медея? — повторив Фрост. — Це ж про неї є грецька трагедія?

— Це оповідь про помсту, — сказав археолог. — За міфом, Медея покохала Язона з аргонавтів, у них було двоє синів. Коли Язон покинув її заради іншої жінки, Медея помстилася, вбивши власних синів та свою суперницю. Все заради помсти.

— І що сталося з Медеєю? — спитала Джейн.

— Є різні варіанти, але у всіх вона тікає.

— Убивши власних дітей? — Джейн похитала головою. — Якщо вона на волі, це паршиве закінчення.

— Можливо, в цьому вся суть історії: деякі люди, вчинивши зло, так і не отримують по заслугі.

Ріццолі подивилася на картуш.

— Отже, Медея — вбивця.

Робінсон кивнув.

— І водночас — та, хто вижила.

5

Джозефіна Пульчілло вийшла з автобуса й пішла, наче в тумані, вздовж переповненої Вашингтон-стріт, не зважаючи на пожвавлений рух автомобілів і невтомне гупання стереосистем. На розі перейшла дорогу, і навіть вищання шин автівки, що зупинилася за метр від неї, потурбувало менше, ніж побачене зранку в залі для аутопсії.

Медея.

Авжеж, це просто збіг. Так, тривожний, але що ще це може бути? Найвірогідніше, картуш навіть дав не точний переклад. Каїрські торговці дрібничками розкажуть будь-яку казку, сподіваючись прибрати до рук ваші долари. Помахайте перед ними грошима – і вони нахабно присягатимуться, що сама Клеопатра була нічого не вартою нікчемою. Можливо, гравіювальника попросили написати Медді, Мелоді чи Мейбел. Значно менш імовірно, що ієрогліфи мали значити Медея, – поза контекстом грецької трагедії це ім'я майже не використовувалося.

Вона здригнулася від ревіння клаксона, озирнулася й побачила, що за нею повзе чорний пікап. Вікно опустилося, й молодий чоловік гукнув:

– Гей, красунечко, підвезти тебе? У мене на колінах багато місця!

Один грубий жест із використанням середнього пальця показав усе, що вона думала про цю пропозицію. Юнак зареготав, і пікап рвонув із місця, плюючись вихлопом. Очі Джозефіни все

ще сльозилися від диму, коли вона піднялася сходами до свого будинку. Зупинилася біля поштових скриньок, покопирсалася в сумочці, шукаючи ключ, і раптом зітхнула.

Підійшла до дверей квартири 1а й постукала.

Двері відчинилися, визирнув лупатий прибулець.

— Ще не знайшли ключі? — спитав він.

— Містере Гудвін? Це ж ви, правда?

— Що? О, перепрошую. Старі очі вже не ті, без окулярів робочою ті гвинтики й не розгледіти.

Наглядач будинку зняв величезні збільшувальні окуляри, і лупатий прибулець перетворився на цілком звичайного чоловіка за шістдесят: неслухняні пасма сивого волосся стирчали у нього на голові, мов мініатюрні ріжки.

— То що, ключів так і немає?

— Певно, я їх десь на роботі поклала. Змогла зробити копії ключів від авто та квартири, але...

— Розумію. Хочете новий поштовий ключ, так?

— Ви казали, що мали змінити замок.

— Зранку змінив. Заходьте, дам вам новий ключ.

Джозефіна нерішуче пішла за ним до квартири. Якщо вже опиняєшся у лігві містера Гудвіна, може й пів години минути, перш ніж утечеш. Жильці називали його містером Гудгвинтом, і причини цього ставали очевидні з порога вітальні, точніше, того, що *мало б* бути вітальнею. То був справжній палац майстра на всі руки: усі горизонтальні поверхні були вкриті старими фенами, радіоприймачами — різноманітною електронікою на різних етапах розбирання чи Perezбирання. «Просто хобі, — якось сказав він їй. — І не треба нічого викидати. Я усе полагоджу!»

Тільки от треба зачекати років із десять, поки в нього руки дійдуть.

— Сподіваюся, ключі таки знайдуться, — сказав Гудвін, проводячи її повз десятки ремонтних проєктів, на яких збирався

пил. — Я нервую, думаючи про те, що десь так просто лежать ключі від квартири. У світі нині повно шахраїв. Знаєте, як каже містер Любін?

— Ні.

Вона не хотіла знати, що з цього приводу мав сказати набурмосений містер Любін, її сусід.

— Він бачив чорне авто, яке кружляло біля нашого будинку. Щодня по обіді проїздить повз, дуже повільно, і чоловік за кермом сидить.

— Може, просто шукає, де припаркуватися. Я саме тому майже не їджу машиною. Мало того, що пальне дороге, ще й шукай потім, де стати.

— Містер Любін такі штуки відчуває. Знаєте, що він колись шпигуном був?

Джозефіна засміялася.

— Думаєте, це правда?

— А чому б ні? Ну навіщо йому про щось таке брехати.

«Ви не уявляєте, про що іноді брешуть люди».

Містер Гудвін висунув шухляду, яка голосно задзеленчала, і дістав ключ.

— Тримайте. Мушу взяти з вас сорок п'ять баксів за заміну замка.

— Можете додати до рахунку за житло?

— Авжеж. — Він широко усміхнувся. — Я вам довіряю.

«Я — остання, кому варто довіряти». Жінка розвернулася, щоб піти.

— О, заждіть. У мене тут знову ваша пошта.

Чоловік підійшов до захащеного обіднього столу, взяв стос листів та пакунок, перев'язані гумкою.

— Поштар не зміг просунути це до скриньки, тож я й сказав, що передам вам. — Він кивнув на пакунок. — Бачу, щось іще у «L.L.Bean» замовили, еге ж? Подобаються вам вони.

— Так. Дякую, що взяли мою пошту.

- То ви там одяг купуєте, чи всяке туристичне знаряддя?
- Переважно одяг.
- І все пасує? Навіть отак, через пошту?
- Мене влаштовує. — Натужно посміхаючись, Джозефіна пішла до виходу, поки він не почав розпитувати, де вона купила спідню білизну. — До побачення.
- От мені обов'язково треба поміряти, перш ніж купити одяг. Ніколи нічого годящого через пошту не приходило.
- Завтра принесу вам чек за квартиру.
- І пошукайте ще ключі, гаразд? Нині треба бути обачним, особливо такій гарній дівчині, яка живе сама. Погано буде, якщо ключі опиняться у якогось зловмисника.
- Вона вискочила за двері, рушила вгору сходами.
- Заждіть! — гукнув містер Гудвін. — Ще дещо, мало не забув. У вас є знайома на ім'я Джозефіна Соммер?
- Жінка завмерла на сходах, стискаючи згорток пошти, заціпеніла. Повільно розвернулася до нього.
- Перепрошую?
- Поштар питав, чи то не ви, то я йому сказав, що ваше прізвище — Пульчілло.
- Чому... чому він про це питав?
- Бо прийшов лист із вашою адресою, але на прізвище Соммер, не Пульчілло. Він подумав, що це може бути ваше дівоче прізвище, чи щось таке. Я йому сказав, що ви, власне кажучи, незаміжня. Та все ж адреса на листі *ваша*, а Джозефін тут не так багато, тож я й подумав, що лист таки ваш. Тому й поклав його до вашої пошти.
- Вона сковтнула. Пробелькотіла:
- Дякую.
- То це таки *ви*?
- Джозефіна не відповіла. Продовжила підніматися сходами, хоч і знала, що він дивиться на неї в очікуванні відповіді. Поки

він знову щось не запитав, пірнула у свою квартиру й зачинила двері.

Вона стискала пошту так міцно, що відчувала, як об неї б'ється серце. Зірвала гумку, кинула пошту на низький столик. Конверти й глянцеві каталоги розлетілися по стільниці. Відсунувши пакунок, вона копирсалася у пошті, поки не помітила конверт із написом «ДЖОЗЕФІНІ СОММЕР», зробленим незнайомою рукою. Марка бостонська, але зворотної адреси не було.

«Хтось у Бостоні знає це ім'я. Що ще вони про мене знають?»

Вона довго сиділа, не розкриваючи конверта, страшачись його вмісту. Страшачись того, що щойно розкриє його — і життя зміниться. У цю останню мить вона ще могла побути Джозефіною Пульчілло, тихою молододою жінкою, яка не розповідала про своє минуле. Археологинєю з низькою зарплатнею, яка була рада сховатися у фондах музею Кріспіна, закопавшись у шматочки папірису та уривки тканини.

«Я була обачна, — подумала вона. — Так ретельно стежила, щоб не піднімати голови, не зводити очей із роботи, але минуле все одно мене наздогнало».

Джозефіна глибоко вдихнула й нарешті розірвала конверт. Усередині була записка з чотирма словами, написаними великими друкованими літерами, — вони повідомляли те, що вона й без того знала.

ПОЛІЦІЯ ТОБІ НЕ ДРУГ

6

Екскурсоводка музею Кріспіна здавалася не менш старовинною за експонати у вітринах. Сиву карлицю було заледве видно за стійкою рецепції, і звідти вона проголосила:

— Перепрошую, але ми відчиняємося рівно о десятій. Якщо буде ваша ласка повернутися за сім хвилин, тоді я й продам вам квитки.

— Ми не відвідувачі, — сказала Джейн. — Поліція Бостона. Я детектив Ріццолі, а це — детектив Фрост. Містер Кріспін чекає на нас.

— Мене не поінформували.

— Він тут?

— Так. Вони з міс Дюк мають зустріч нагорі, — відповіла жінка, наголошуючи на «міс» замість «міз», немов підкреслюючи, що в цій будівлі досі прийняті старомодні правила етикету¹.

Вона вийшла з-за стійки, відкриваючи картату плісіровану спідницю й гігантські ортопедичні туфлі. На білій бавовняній блузі був іменний бейдж: «МІСІС ВІЛЛЕБРАНДТ, ЕКСКУРСОВОДКА».

— Я проведу вас до його кабінету. Але спершу мушу замкнути касу. Сьогодні знову очікуємо на велику кількість відвідувачів, не хочу залишати її без уваги.

— О, та ми знайдемо дорогу, — сказав Фрост. — Тільки скажіть, де його кабінет.

¹ Звертання міз (Ms.) наразі вживається як нейтральне, без підкреслення шлюбного статусу жінки, на відміну від міс та місіс.

— Я не хочу, щоб ви заблукали.

Фрост усміхнувся їй чарівною посмішкою, призначеною для літніх пань.

— Я був бойскаутом, мем. Обіцяю, ми не заблукаємо.

Та на місіс Віллебрандт його чари не подіяли. Вона з підозрою глянула на нього крізь окуляри у сталевій оправі.

— Третій поверх, — мовила нарешті. — Можете поїхати ліфтом, але це буде дуже повільно.

І вказала на чорну клітку, радше схожу на старовинну пастку, аніж на ліфт.

— Підемо сходами, — вирішила Джейн.

— Тоді пройдіть прямо через головну галерею.

Однак пройти «прямо» у цій будівлі було непросто. Коли Джейн та Фрост опинилися у галереї першого поверху, перед ними був лабіринт вітрин. У першій вітрині містилася воскова скульптура джентльмена дев'ятнадцятого століття у повний зріст, убраного у вишуканий вовняний костюм із жилетом. В одній руці він тримав компас, у другій стискав поживклу мапу. Хоча він стояв обличчям до них, очі чоловіка дивилися деінде, зосередившись на якійсь далекій примарній цілі, помітній лише йому.

Фрост нахилився, прочитав табличку біля ніг джентльмена:

— «Доктор Корнеліус М. Кріспін, мандрівник та науковець, 1830—1912 рр. Скарби, які він привіз додому з усього світу, стали початком музейної колекції Кріспіна». — Детектив випростався. — Ого. Уяви собі офіційну професію — «мандрівник».

— «Багатій» буде точніше. — Джейн перейшла до наступної вітрини, де під лампочками мерехтіли золоті монети. — О, поглянь. Пишуть, що із царства Креза.

— Ось це був багатій.

— Тобто Крез насправді жив? Я думала, що це казковий персонаж.

Вони підійшли до наступної вітрини, повної кераміки та глиняних фігурок.

— Це шумерські, круто, — захоплено сказав Фрост. — Знаєш, дуже старі штуки. Коли Еліс повернеться, приведу її сюди. Музей їй сподобається. Дивно, що я ніколи про нього не чув.

— Тепер про нього чули всі. Убивство — найкращий спосіб опинитися на мапі.

Детективи все далі заглиблювалися у лабіринт вітрин, проминаючи грецькі й римські мармурові бюсти, іржаві мечі й сяючі коштовності, і стара дерев'яна підлога рипіла у них під ногами. У галерею було напхано стільки вітрин, що проходи між ними нагадували вузькі провулки, і кожен поворот приносив нову несподіванку, новий скарб, який вимагав уваги.

Нарешті вони вийшли на відкрите місце біля сходів. Фрост почав підніматися на другий поверх, але Джейн за ним не пішла. Її манило до вузьких дверей, облямованих штучним камінням.

— Ріццолі? — озирнувся до неї напарник.

— Зажди хвилинку, — сказала вона, дивлячись на звабливе запрошення на перетинці над дверима: «ЗАХОДЬТЕ. ОПИНІТЬСЯ У ЗЕМЛІ ФАРАОНІВ».

Вона не могла цьому опиратися.

За дверима було приміщення з таким тьмяним освітленням, що вона мусила зачекати, доки очі до нього звикнуть. Поволі кімната наповнилася дивами.

— Ого, — видихнув Фрост, який пішов слідом за нею.

Детективи стояли в єгипетському усипалищі, стіни якого вкривали ієрогліфи та поховальні малюнки. Потайні прожектори м'яко освітлювали коштовності з гробниць. Ріццолі побачила саркофаг, роззявлений, наче в очікуванні на свого вічного мешканця. З кам'яної поховальної урни хитро дивилася вирізьблена голова шакала. На стіні висіли поховальні маски — розмальовані обличчя моторошно витріщалися темними очима.

За склом лежав сувій папірусу, розгорнутий на цитаті з «Книги мертвих».

Біля дальньої стіни стояла порожня скляна вітрина. Завбільшки з труну.

Зазираючи у неї, Джейн побачила фото мумії в ящику і табличку, на якій від руки було написано: «МАЙБУТНЄ МІСЦЕ СПОЧИНКУ МАДАМ ІКС. ЧЕКАЙТЕ НА ЇЇ ПРИБУТТЯ!»

Мадам Ікс ніколи вже сюди не прибуде, але вона зробила свою справу — привабила до музею натовпи відвідувачів, юрби допитливців, що прагнуть нездорового захвату й хоч побіжного погляду на смерть. Але один шукач гострих відчуттів пішов іще далі. Йому вистачило збоченості, щоб *створити* мумію — випатрати жінку, просолити усі порожнини, посипати спеціями. Загорнути її у лляні бинти, шар за шаром, як павук обплітає безпорадну жертву шовковими нитками. Джейн дивилася у порожню вітрину й уявляла перспективу вічності у цій скляній труні. Кімната раптом здалася затісною, позбавленою повітря, груди стиснуло, наче це вона була замотана з голови до ніг, і це її душили й стискали бинти. Вона метушливо намацала верхній гудзик блузки, щоб ослабити комір.

— Вітаю, детективи?

Джейн спантеличено озирнулася й побачила у вузьких дверях силует жінки. Вона була вбрана у костюм зі штанами, який вдало облягав струнку фігуру, і коротке світле волосся сяяло, наче німб.

— Місіс Віллебрандт повідомила про ваш прихід. Ми чекали нагорі, і я подумала, що ви могли заблукати.

— У вас тут дуже цікавий музей, — озвався Фрост. — Не стрималися, вирішили трохи роздивитися.

Коли Джейн із Фростом вийшли з експозиції гробниці, жінка по-діловому потиснула їм руки. У краще освітленій головній галереї Джейн побачила, що це вродлива білявка років сорока — на століття молодша за екскурсоводку з рецепції.

— Я Деббі Дюк, одна з місцевих волонтерок.

— Детектив Ріццолі, — відрекомендувалася Джейн. — А це — детектив Фрост.

— Саймон чекає у кабінеті, проходите за мною.

Деббі розвернулася й повела їх угору сходами; стильні човники на підборах цокали потертою підлогою. На другому поверсі Джейн знову відволіклася на цікавий експонат: опудало ведмедя грізлі шкірилося на них, наче готове розірвати будь-кого, хто підніметься нагору.

— Його підстрелив один із пращурів містера Кріспіна? — запитала Джейн.

— О... — Деббі несхвально озирнулася на нього. — Це Великий Бен. Треба перевірити, але, здається, Саймонів батько привіз його з Аляски. Я сама тільки знайомлюся з колекцією.

— Ви тут новенька?

— Із квітня. Шукаємо нових волонтерів — якщо раптом у вас є такі знайомі. Особливо потребуємо молоді, для роботи з дітьми.

Джейн не могла відвести погляду від смертельних пазурів ведмедя.

— Я думала, це археологічний музей, — сказала вона. — Як сюди пасує ведмідь?

— Насправді це музей *загального* профілю, тому нам так важко себе рекламувати. Більшу частину колекції зібрали п'ять поколінь Кріспінів, але ми маємо й сторонні пожертви. На другому поверсі — чимало тварин з іклами й пазурами. Дивно, але саме там зрештою завжди опиняються діти. Люблять витріщатися на хижаків, зайчики для них нудні.

— Зайчики тебе не вб'ють, — зауважила Джейн.

— Можливо, саме в цьому справа. Ми любимо, коли нас лякають, чи не так?

Деббі розвернулася й рушила далі сходами.

— А що на третьому поверсі? — запитав Фрост.

— Ще зали, я вам покажу. Використовуємо їх для тимчасових виставок.

— То ви збираєте нові експонати?

— О, немає потреби щось збирати. У фондах стільки всього, що, певно, можна щомісяця змінювати експозицію протягом двадцяти років — і жодного разу не повторитися.

— То що там зараз?

— Кістки.

— Тобто людські?

Деббі глянула на нього трохи здивовано.

— Авжеж. Як іще привабити увагу безнадійно пересиченої публіки? Можна показати їм найвитонченішу вазу династії Мінь чи персидську ширму, вирізьблену зі слонової кістки, а вони розвернуться й підуть просто до людських решток.

— Де ж беруться ті кістки?

— Можете мені довіритися, ці мають усі потрібні документи. Один із Кріспінів привіз їх із Туреччини сто років тому. Не пригадую, хто саме, — певно, Корнеліус. Доктор Робінсон вирішив, що час дістати їх зі сховища й показати відвідувачам. Це виставка, присвячена старовинним поховальним обрядам.

— Ви говорите як археологиня.

— Я? — Деббі засміялася. — Я просто маю вільний час і люблю красиві речі. І вважаю, що музеї варто підтримувати. Бачили виставку внизу? Окрім опудал хижаків, ми маємо чимало скарбів, які варто побачити. Саме на них мав би зосередитися музей, не на ведмедях, але мусиш давати публіці те, чого вона хоче. Тому ми покладали такі надії на Мадам Ікс. Вона принесла б грошей бодай на постійне опалення.

Вони дійшли до третього поверху й заглибилися в експозицію «Прадавні цвинтарі». Джейн побачила скляні вітрини з розкладеними на піску людськими кістками, немовби їх щойно відкопали

археологи. Деббі прокрокувала повз них, а от Джейн зрозуміла, що відстає, бо не може не дивитися на скелети у позі зародка, на кістляві руки мертвої матері, що з любов'ю огортають фрагментовані рештки дитини. Дитина була не старша за Реджину, її власну дочку. «Тут ціле селище мертвих, — подумала Ріццолі. — Яка людина так брутално вириватиме їх із місць спочинку і відправлятиме у чужу землю, де на них витріщатимуться? Чи відчував прашур Саймона Кріспіна хоч краплю провини, дістаючи кістки з могил?» Старі монети, мармурові статуї, людські рештки — родина Кріспінів до всього ставилася однаково. Вони збирали і виставляли все, наче трофеї.

— Детективи? — озвалася Деббі.

Залишаючи позаду мовчазних мерців, Джейн із Фростом пішли слідом за нею до кабінету Саймона Кріспіна.

Чоловік, який чекав на них, здавався значно крихкішим, ніж можна було сподіватися. Тонке біле волосся полисіло до окремих невагомих пасм, руки й голову вкривали коричневі вікові плями. Утім пронизливі блакитні очі сяяли щирою зацікавленістю, коли він потискав руки своїм гостям.

— Дякую, що погодилися зустрітися з нами, містере Кріспін, — сказала Джейн.

— Хотів би я відвідати розтин, — мовив він. — Та стегно після операції загоїлося не до кінця, і я досі шкутильгаю з ціпком. Прошу, сідайте.

Джейн роззирнулася: у кімнаті стояв масивний дубовий стіл та крісла, оббиті обшарпаним зеленим оксамитом. Темна дерев'яна обшивка та венеційські вікна нагадували про джентльменський клуб із минулих років, де шляхетні чоловіки потягували б шеррі. Однак, як і на решті будинку, час позначився й на кабінеті. Перський килим витерся мало не до ниток, а пожовклим томам у відкритій книжковій шафі на вигляд було років по сто.

Джейн сіла в одне з оксамитових крісел, наче применшена велетенськими меблями, — дівчинка, яка бавиться у королеву. Фрост теж опустився в крісло, але вигляд на оксамитовому троні мав не королівський — здавалося, що в нього закреп.

— Ми зробимо все можливе, щоб допомогти вам у розслідуванні, — сказав Саймон. — Доктор Робінсон проводить усі щоденні операції. Боюсь, я після перелому не надто корисний.

— Як це сталося? — запитала Джейн.

— Упав у яму на розкопках у Туреччині. — Він побачив, як Ріццолі підняла брову, й усміхнувся. — Так, навіть у віці вісімдесяти двох років я працював у полі. Ніколи не був застільним археологом. Вважаю: якщо не забрудниш руки, то ти просто дилетант.

Презирство в останніх словах не залишало сумнівів щодо того, якої він був думки про таких *любителів*.

Деббі сказала:

— Ви незчуєтесь, як повернетеся в поле, Саймоне. У вашому віці рани гояться довго.

— Я не *маю* часу. Поїхав із Туреччини сім місяців тому, і боюсь, що розкопки перетворилися на повний безлад. — Він зітхнув. — Але такого безладу, як тут, там не буде.

— Припускаю, доктор Робінсон розповів вам про те, що ми знайшли вчора на розтині, — сказала Джейн.

— Так. І сказати, що ми були шоковані, — не сказати нічого. Музей не хотів такої уваги.

— Сумніваюся, що її хотіла Мадам Ікс.

— Я навіть не знав, що у нашій колекції є мумія, аж поки Ніколас не знайшов її на інвентаризації.

— Він сказав, що це було в січні.

— Так. Скоро після того, як мені прооперували стегно.

— Як музей міг загубити таку цінність, як мумія?

Кріспін трохи зніяковіло усміхнувся.

— Відвідайте будь-який музей із великою колекцією — і, цілком імовірно, знайдете такі ж хаотичні фонди, як наш. Музею сто тридцять років. За цей час під його дахом працювало більше дюжини кураторів, сотні стажерів, екскурсководів та волонтерів. Польові нотатки губляться, документи теж, експонати перекладають із місця на місце. Тож не дивно, що ми здатні загубити те, що маємо. — Він зітхнув. — Боюся, найбільша частка провини лежить на мені.

— Чому?

— Я надовго лишив усі дрібні нюанси повністю в руках доктора Вільяма Скотта-Керра, нашого колишнього куратора. Сам подовгу був за кордоном і не знав, що в цей час відбувається вдома. Але місіс Віллебрандт бачила, як йому стає гірше. Як він починає плутати папери чи ставити не ті таблички у вітринах. Зрештою він став такий забудькуватий, що навіть найпростіші інструменти не міг визначити. Трагедія в тому, що колись цей чоловік був блискучим польовим археологом, який працював по всьому світу. Місіс Віллебрандт написала мені про своє занепокоєння, і коли я приїхав додому, то побачив, що у нас великі проблеми. Мені не вистачило сміливості негайно його звільнити, і, як виявилось, це було й непотрібно. Його збила машина, тут, біля будинку. Йому було лише сімдесят чотири, але це, певно, на краще, зважаючи на похмурий прогноз.

— Альцгеймер? — запитала Джейн.

Саймон кивнув.

— Перші ознаки з'явилися років за десять до того, але Вільям добре їх приховував. Колекція залишилася у повному безладі. Ми й не знали, як усе погано, поки я три роки тому не найняв доктора Робінсона, і він виявив, що бракує реєстрів надходжень — не міг знайти документи на кілька ящиків у підвалі. Коли він у січні відкрив ящик із Мадам Ікс, то й гадки не мав, що всередині. Повірте, ми всі були ошелешені. Навіть не здогадувалися, що в колекції колись була мумія.

— Міс Дюк розповіла, що більша частина колекції — ваша родинна, — мовив Фрост.

— П'ять поколінь Кріспінів особисто вправлялися з лопатами й щітками. Колекціонування — наша родинна пристрась. На жаль, це доволі дороге задоволення, і цей музей всмоктав усе, що лишилося від мого спадку. — Чоловік знову зітхнув. — Тож маємо те, що маємо, — брак фінансування і залежність від волонтерів і спонсорів.

— Чи могла Мадам Ікс опинитися тут саме так? Через спонсорів? — спитав Фрост.

— Іноді нам справді дарують артефакти, — підтвердив Саймон. — Люди хочуть дати безпечну домівку старожитностям, про які не можуть подбати самотужки. Або ж прагнуть, щоб їхнє ім'я опинилося на табличці у постійній експозиції, на видноті. Ми приймаємо практично все.

— Але записів про отримання мумії не маєте?

— Ніколас нічого не знайшов. Повірте, він шукав. Це стало його місією. У березні ми найняли Джозефіну допомогти з дослідженням Мадам Ікс, і вона так само не змогла відстежити походження мумії.

— Можливо, Мадам Ікс додалася до колекції, коли куратором був доктор Скотт-Керр, — сказала Деббі.

— Той, що з Альцгеймером, — уточнила Джейн.

— Так. І він міг переплутати папери. Це щось пояснило б.

— Схоже на вірогідну теорію, — сказала Ріццолі. — Але маємо розглянути й інші. Хто має доступ до ваших фондів?

— Ключі зберігаються на рецепції, тож доступ є, в принципі, у всього колективу.

— Тобто хто завгодно зі співробітників міг покласти туди Мадам Ікс?

На мить запала тиша. Деббі з Саймоном презирнулися, його обличчя спохмурніло.

— Мені не подобається ваш натяк, детективе.

— Це логічне запитання.

— Ми — поважна установа, із чудовим штатом, переважно волонтерським, — сказав Саймон. — Наші екскурсоводи, студенти-стажери... вони всі тут, бо віддані справі.

— Я не ставлю під сумнів чиясь відданість. Просто хочу знати, хто мав доступ туди.

— Ви насправді питаєте, хто міг підкласти у фонди мертве тіло.

— Мусимо розглянути такий варіант.

— Повірте, серед моїх працівників немає вбивць.

— Чи можете ви бути абсолютно впевнені у цьому, містере Кріспін?

Джейн запитала тихо, але її погляду неможливо було уникнути. Вона бачила, що це запитання його стурбувало. Адже вона змусила його визнати жахливу можливість: хтось із тих, кого він знав, нині чи в минулому, міг принести смерть у цей гордий бастион науки.

— Перепрошую, містере Кріспін, — нарешті сказала Ріццолі. — Найближчим часом тут може бути трохи хаотично.

— Що ви маєте на увазі?

— Якимось чином у вашому музеї опинилося мертве тіло. Можливо, його вам подарували з десяток років тому, а може, підклали нещодавно. Проблема в тому, що ви не маєте документів. Навіть не знаєте, що ще є у вашій колекції. Нам доведеться проглянути ваші фонди.

Саймон зачудовано похитав головою.

— І що ви думаєте там знайти?

Ріццолі не відповіла. У цьому не було потреби.

7

— Невже це так необхідно? — спитав Ніколас Робінсон. — Обов'язково саме таким чином?

— Боюся, що так? — відповіла Джейн, простягаючи йому ордер на обшук.

Поки археолог читав ордер, вона стояла поряд із ним у компанії трьох чоловіків-детективів. Нині вони з Фростом привезли на обшук також детективів Тріппа та Кроу, і всі чекали, поки Робінсон до болю довго вивчав документ. Нетерплячий Даррен Кроу голосно зітхнув, Джейн кинула на нього роздратований погляд, який наче казав «охолонь» — нагадування про те, що в цій команді головною була вона, і йому слід знати своє місце.

Робінсон насупився, дивлячись на ордер.

— Ви шукаєте людські рештки? — Він підняв очі на Ріццолі. — Ну, звісно ж, ви їх тут знайдете. Це ж музей. І запевняю вас, кістки з третього поверху — старезні. Якщо хочете, щоб я показав вам відповідні докази по зубах...

— Нас цікавить те, що зберігається у фондах. Якщо відчините оці двері, саме й почнемо шукати.

Археолог зиркнув на інших детективів і помітив лом у руках детектива Тріппа.

— Я не дозволю вам так просто ламати ящики! Можете пошкодити безцінні артефакти!

— Ви маєте змогу спостерігати й давати поради. Але, будь ласка, нічого не торкайтеся й не перекладайте на інше місце.

— Чому ви робите з цього музею місце злочину?

— Нас турбує те, що Мадам Ікс може виявитися не єдиним сюрпризом у вашій колекції. А тепер, будь ласка, пройдіть із нами до підвалу.

Робінсон скоткнув і подивився на старшу екскурсоводку, яка спостерігала за суперечкою.

— Місіс Віллебрандт, можете зателефонувати Джозефіні, щоб вона прийшла негайно? Вона мені потрібна.

— За п'ять десятиа, докторе Робінсон. Скоро відвідувачі прийдуть.

— Сьогодні музей буде зачинено, — сказала Джейн. — Краще, щоб журналісти не знали, що відбувається. Тож зачиніть, будь ласка, вхідні двері.

Місіс Віллебрандт відверто проігнорувала наказ, не зводячи очей із куратора.

— Докторе Робінсон?

Той утомлено зітхнув.

— Схоже, ми не маємо вибору. Прошу, робіть, як каже поліція.

Він висунув шухляду столу на рецепції, взяв ключі й повів детективів повз воскову статую доктора Корнеліуса Кріспіна, повз мармурові грецькі й римські бюсти, до сходів. Десяток рипливих сходинок привели їх до підвалу.

Там Робінсон зупинився. Розвернувся до Джейн:

— Мені потрібен адвокат? Я підозрюваний?

— Ні.

— То кого ви підозрюєте? Хоч це можна мені сказати.

— Це може бути справою тих, хто був тут до вас.

— Задовго до?

— Йдеться про попереднього куратора.

Робінсон стривожено засміявся.

— Той бідолашний мав хворобу Альцгеймера. Ви ж не думаєте, що старий Вільям зберігав тут мерців?

— Двері, докторе Робінсон.

Хитаючи головою, він відчинив двері. З них війнуло прохолодним сухим повітрям. Вони увійшли до кімнати, і Джейн почувала, як стривожено перешіптуються інші детективи від погляду на величезне сховище, заповнене ящиками, складеними рядами заввишки аж до стелі.

— Будь ласка, зачиніть двері, якщо можна, — сказав Робінсон. — Це місце з контрольованим кліматом.

— Ого, — сказав детектив Кроу. — Потрібна ціла вічність, щоб усе це продивитися. Що взагалі лежить у цих ящиках?

— Інвентаризація проведена більше ніж наполовину, — сказав Робінсон. — Якби ви дали нам ще кілька місяців завершити її, ми змогли б сказати, що міститься в кожному з ящиків.

— Кілька місяців — це чимало.

— На огляд оцих рядів, аж до задніх полиць, у мене пішов рік. За їхній вміст я ручаюся особисто. Але ті ящики позаду я ще не розкривав. Це повільний процес, вимагає обережності й документування усього. Там є речі, яким по кількасот років, і вони можуть бути дуже крихкі.

— Навіть у контрольованому кліматі? — перепитав Тріпп.

— Кондиціонування встановили лише у шістдесятих роках.

Фрост указав на нижній ящик у стосі.

— Гляньте на маркування з датою. «1873. Сіам».

— От бачите? — глянув Робінсон на Джейн. — Там можуть бути скарби, які сотню років не розпаковувалися. Я збирався систематично пройти по всіх ящиках і все задокументувати.

Він помовчав.

— Але тоді знайшов Мадам Ікс, тож інвентаризація стала на паузу. Інакше ми просунулися б далі.

— Де ви знайшли її? — спитала Джейн. — У якій секції?

— У цьому ряду, біля стіни. — Археолог махнув на дальній край підвалу. — Вона була аж унизу.

— Проглянули ящики, які були вище?

— Так. У них — речі, отримані у 1910-х роках. Артефакти з Османської імперії, плюс трохи китайських сувоїв та кераміки.

— Десяті роки? — Ріццолі подумала про досконале пломбування мумії, про амальгаму в зубі. — Мадам Ікс майже стовідсотково сучасніша.

— То як вона опинилася під давнішими ящиками? — спитав детектив Кроу.

— Вочевидь хтось тут усе переставив, — сказала Джейн. — Так, щоб до неї було менше доступу.

Роззираючись у цій печері, Ріццолі думала про мавзолей, у якому поховали її бабусю, — мармуровий палац, на кожній стіні в якому були вибиті імена тих, хто покоївся у криптах. «Чи не на це я дивлюся зараз? Мавзолей, повний безіменних жертв?» Вона пройшла до дальнього краю підвалу, де знайшли Мадам Ікс. У цій частині фондів дві лампочки над головою перегоріли, тож куток приміщення поринув у темряву.

— Почнемо шукати звідси, — сказала вона.

Фрост та Кроу разом зняли зі стосу верхній ящик, опустили на підлогу. На кришці було надряпано: «РІЗНЕ, КОНґО». Фрост піддів кришку ломом, і від першого ж погляду на вміст ящика відсахнувся, врізавшись у Джейн.

— Що там? — запитала вона.

Даррен Кроу раптом засміявся. Потягнувшись до ящика, дістав дерев'яну маску, приклав до обличчя.

— Бу!

— Обережніше з цим! — утрутився Робінсон. — Це цінні речі.

— І до дідька моторошні, — пробуркотів Фрост, дивлячись на гротескні риси, вирізьблені у дереві.

Кроу відклав маску, дістав одну із зібганих газет, якими був перекладений вміст ящика.

— Лондонська «Таймс», 1930 рік. Я б сказав, що цей ящик точно старший за нашого злочинця.

— Я мушу запротестувати, — сказав Робінсон. — Ви торкаєтеся речей, забруднюєте їх. Вам усім слід одягнути рукавички.

— Може, зачекаєте у коридорі, докторе Робінсон? — сказала Джейн.

— Ні, не збираюся. Я відповідальний за безпеку цієї колекції.

Вона розвернулася до нього. Хай яким спокійним здавався археолог, він уперто відстоював своє і, коли Джейн пішла на нього, люто кліпав на неї з-за окулярів. Якби Ніколас Робінсон мав сутичку з офіцером поліції за межами музею, він, певно, відповідав би їй з повагою. Але тут, на власній території, захищаючи свою цінну колекцію, він, здавалося, готовий вступити у бій.

— Ви копірсаєтеся тут, мов дикі звірі, — кипів Робінсон. — Чому ви вважаєте, що тут можуть бути ще тіла? Які люди, на вашу думку, взагалі працюють у музеях?

— Не знаю, докторе Робінсон, от, власне, намагаюся виявити.

— То спитайте мене. Поговоріть зі мною, замість троцнити ці ящики. Я знаю музей, знаю тих, хто тут працює.

— Ви лише три роки як куратор, — завважила Джейн.

— А ще стажувався тут улітку, коли вчився у коледжі. Знав доктора Скотта-Керра, і від нього не могло бути жодної шкоди.

Він люто зиркнув на Кроу, який саме виловив вазу з відкритого ящика.

— Гей! Цій речі щонайменше чотири сотні років! Ставтеся до неї з повагою!

— Певно, час нам із вами вийти звідси й поговорити, — сказала Ріццолі.

Робінсон стривожено подивився на трьох детективів, які почали відкривати черговий ящик, і, вагаючись, пішов слідом за Джейн із підвалу, до галереї першого поверху. Вони стояли біля єгипетської виставки, і вхід до несправжньої гробниці височів над ними.

— Коли саме ви тут стажувалися, докторе Робінсон? — запитала Джейн.

— Двадцять років тому, на третьому та четвертому курсі. Коли Вільям був куратором, він намагався щоліта залучати одного-двох студентів коледжів.

— Чому зараз стажерів немає?

— У бюджеті бракує коштів на їхні витрати, тож привабити сюди студентів майже неможливо. До того ж замолоду зазвичай краще працювати в полі, з юнаками твого віку, а не бути прикутим до старої порохнявої будівлі.

— Що ви пам'ятаєте про доктора Скотта-Керра?

— Він мені подобався, — відповів Робінсон, і спогад засвітив усмішку на його вустах. — Навіть тоді він був трохи забудькуватий, але завжди приємний, завжди щедрий на увагу. Одразу ж поклав на мене неабияку відповідальність, і це було найкращим досвідом, який я взагалі отримував. Навіть якщо зрештою з цього вийшло саме розчарування.

— Чому?

— Завищені очікування. Я думав, що зможу отримати таку ж роботу, коли захищу докторську.

— І не вийшло?

Він похитав головою.

— Зрештою працював чорноробом.

— Це як?

— Археолог за контрактом. Нині, здобувши ступінь з археології, тільки таку роботу й можеш дістати. Вони це називають «менеджментом культурних ресурсів». Я працював на будівництві й на військових базах, копав тестові ями, шукаючи ознаки історичної цінності, перш ніж у справу підуть бульдозери. Це робота тільки для молоді. Жодних переваг, живеш на валізах, і на спину з колінами впливає погано. Тож, коли Саймон зателефонував мені три роки тому й запропонував цю роботу, я з радістю

відклав лопату, хай і заробляю тут менше, ніж у полі. Це, власне, пояснює те, чому ця посада так довго була вакантна після смерті доктора Скотта-Керра.

— Як музей може працювати без куратора?

— Звучить неймовірно, але керувати виставою береться хтось типу місіс Віллебрандт. Вона роками залишала одну й ту саму експозицію у тих же порохнявих вітринах. — Він зиркнув на реєстрацію і прошепотів: — Знаєте, *вона* сама аніскільки не змінилася з часів мого стажування. Ця жінка уже народилася древньою.

Джейн почула кроки на сходах, розвернулася й побачила, що з підвалу до них трюхикає Фрост.

— Ріццолі, ходи сюди, подивися.

— Що знайшли?

— Точно не знаю.

Вони з Робінсоном слідом за Фростом спустилися назад до фондів. Підлога була засипана тирсою там, де детективи обшукали ще кілька ящиків.

— Ми намагалися зняти ось цей, я сперся на стіну — і вона наче подалася під моїм плечем, — розповідав детектив Тріпп. — А тоді я помітив ось *це*. — Він вказав на цеглини. — Кроу, посьвіти сюди, щоб усім було видно.

Кроу спрямував промінь ліхтаря на тепер вигнуту стіну, і Джейн спохмурніла. Одна з цеглин випала, і в отворі було видно лише чорноту.

— Там є простір, — сказав Кроу. — Ліхтарик навіть до стіни не добиває.

Джейн розвернулася до Робінсона.

— Що за цією стіною?

— Навіть не здогадуюся, — пробелькотів він, зачудовано дивлячись на вигнуту цеглу. — Завжди думав, що стіни тут надійні. Але ж і будівля така стара...

— Наскільки стара?

— Щонайменше сто п'ятдесят років. Так сказав водопровідник, який ремонтував убиральню. Знаєте, це колись була сімейна резиденція.

— Кріспінів?

— Вони жили тут у середині дев'ятнадцятого століття, потім родина перебралася до нового житла в Брукліні. Саме тоді тут і зробили музей.

— Куди виходить ця стіна? — запитав Фрост.

Робінсон трохи подумав.

— Думаю, що на вулицю.

— Тож іншого будинку по той бік немає.

— Ні, тільки дорога.

— Виберемо трохи цеглин і подивимося, що з того боку, — вирішила Джейн.

Археолог злякано подивився на неї.

— Якщо почнете діставати цеглу, усе може обвалитися.

— Але ж ясно, що це не опорна стіна, — сказав Тріпп. — Інакше вона вже завалилася б.

— Я хочу, щоб ви негайно зупинили це, — сказав Робінсон. — Мушу поговорити з Саймоном, перш ніж щось іще робити.

— То, може, зателефонуєте йому? — запропонувала Ріццолі.

Куратор вийшов, а детективи залишилися у підвалі — німа картина, присвячена виходу дійової особи. Щойно двері за ним зачинилися, Джейн розвернулася до стіни.

— Унизу цегла навіть не скріплена, просто складена шарами.

— То що тримає стіну згори? — запитав Фрост.

Ріццолі обережно витягла одну з цеглин, майже очікуючи, що решта покотяться за нею. Але стіна встояла. Вона глянула на Тріппа.

— Що скажеш?

— Нагорі має бути якась скоба, що скріплює верхню третину.

— Тоді нічого не станеться, якщо повитягати цеглини вниз, правда?

— Певно. Гадаю, що так.

Джейн знервовано хихотнула.

— Ти такий упевнений, Тріппе, це надихає.

Троє чоловіків стояли і дивились, як вона обережно витягала ще одну цеглину, і ще одну. Не могла не помітити, що детективи позадкували, лишивши її під стіною саму. Утім, попри діру, яку вона розширила, споруда трималася. Зазирнувши всередину, Джейн бачила лише чорноту.

— Кроу, дай свій ліхтарик.

Він передав їй ліхтарик.

Опустившись на коліна, Джейн посвітила в діру. Роздивилася грубу поверхню стіни за кілька метрів попереду. Повільно освітила її, а тоді різко зупинила промінь на ніші в стіні. На обличчі, що дивилося на неї з темряви.

Зойкнувши, вона відсахнулася.

— Що? — стривожився Фрост. — Що ти там побачила?

На мить Джейн відібрало мову. Серце калатало, вона дивилася в діру в цеглі — темне вікно у приміщення, яке зовсім не хотілося досліджувати, не після того, що вона побачила у тінях.

— Ріццолі?

Вона сковтнула.

— Час викликати судмедекспертів.

8

Мора не вперше потрапила до музею Кріспіна.

Кілька років тому, після переїзду до Бостона, вона знайшла його в одному зі списків туристичних атракцій міста. Тож одної холодної січневої неділі увійшла у парадні двері, очікуючи побачити звичний для вихідних натовп туристів, звичних роздратованих батьків, які тягають за собою змучених дітей. Натомість вона опинилася у порожній будівлі із самотньою літньою жінкою на рецепції, яка взяла з Мори гроші за вхід і далі не звертала на неї уваги. Мора блукала сама похмурими галереями, поміж порохнявих вітрин, повних цікавинок з усього світу, та позовклих табличок, які, схоже, ціле століття не оновлювалися. Слабка пічка не могла вигнати з будівлі холод, тож пальто й шарф вона не знімала.

За дві години вона вийшла звідти, пригнічена таким досвідом. Цей самотній візит наче символізував той період її життя. Не маючи друзів у новому місті, переживши розлучення, вона стала самотньою блукачкою холодними й похмурими пейзажами, де ніхто не зважав на неї, де про її існування навіть не знали.

Тож до музею Кріспіна вона не поверталася. Аж до сьогодні.

Увійшовши до будинку, вдихнувши запах старості, Мора відчула укол того ж пригнічення. Відколи вона тут була, минуло кілька років, однак пригнічення, яке спіткало її тоді, у січні, знову опустилося на плечі, нагадуючи, що життя не так уже й змінилося. Нехай вона тепер була закохана — все одно блукала сама по неділях. Особливо по неділях.

Однак сьогодні її уваги вимагала робота, тож вона спустилася слідом за Джейн до музейних фондів у підвалі. Детективи уже розширили отвір у стіні настільки, що в нього можна було протиснутися. Мора затрималася на вході, насупилася, дивлячись на купу цегли.

— Там безпечно? Ви впевнені, що стіна не обвалиться? — спитала вона.

— Зверху стоїть підпір, — пояснила Джейн. — Це мало здаватися цільною стіною, але гадаю, колись тут могли бути двері, що вели до прихованого приміщення.

— Прихованого? З якою метою?

— Щоб зберігати цінності? Складати алкоголь під час сухого закону? Хтозна. Навіть Саймон Кріспін і гадки не має про його призначення.

— Він знав про існування цієї камери?

— Каже, що малим чув оповідки про тунель, який сполучає цей будинок з іншим, через дорогу. Але це приміщення нікуди не веде. — Джейн передала їй ліхтарик і сказала: — Спочатку ви. Я за вами.

Мора схилилася перед отвором. Відчула погляди детективів, які мовчки спостерігали за нею, чекаючи на реакцію. Що б не таїлося в тій камері, воно збентежило їх, і через цю мовчанку судмедекспертка вагалася. Попереду нічого не було видно, але вона знала, що у темряві чатує щось лихе — щось було замкнене тут так довго, що саме повітря стало холодним і згірклим. Мора опустила на коліна й протиснулася в отвір.

За ним їй саме вистачило місця випростатися. Простягнувши руки вперед, вона нічого не відчула. Тож увімкнула ліхтарик.

На неї дивилася голова без тіла.

Мора шоковано втягнула повітря й відсахнулася, мало не збивши Джейн, яка протиснулася слідом за нею.

— То ви їх побачили, — сказала вона.

— Їх?!

Джейн теж увімкнула ліхтарик.

— Ось одна...

Промінь ліг на лице, яке щойно злякало Мору.

— Тут у нас друга.

Світло перемістилося до другої ніші, яка містила ще одне гротескне висушене обличчя.

— І ось, нарешті, третя.

Джейн спрямувала світло ліхтаря на кам'яний виступ у Мори над головою.

Зморщене обличчя обрамляв водоспад глянсуватого чорного волосся. Вуста були з'єднані грубими швами, що наче прирікали їх на вічне мовчання.

— Скажіть мені, що це не справжні голови, — тихо мовила Ріццолі. — Будь ласка.

Мора сунула руку до кишені, по рукавички. Долоні були холодні й незграбні, і вона вовтузилася в темряві, натягуючи латекс на вогкі пальці. Джейн підсвітила кам'яний виступ, і Мора обережно зняла голову з кам'яної полиці. Голова була бентежно невагома і така компактна, що вміщувалася в долоні. Волосся не було зв'язане, і судмедекспертка здригнулася, коли шовковисті пасма торкнулися руки. «Це не нейлон, а справжнє волосся, — подумала вона. — Людське».

Мора сковтнула.

— Гадаю, це *тсантса*.

— Що?

— Засушена голова. — Вона глянула на Джейн. — Схоже, справжня.

— Вона ж може бути стара, так? Експонат, який потрапив до музею з Африки?

— Південної Америки.

— Хай так. Вони ж можуть бути частиною колекції?

— Можуть. — Мора подивилася на неї у темряві. — А можуть бути й свіжими.

Музейні працівники дивилися на три *тсантси* на столі. Яскраві лабораторні лампи безжально освітлювали кожну деталь голів, від пухнастих вій та брів до витонченого плетива бавовняних шнурків, що скріплювали вуста. Дві голови мали довге, вугільно-чорне волосся. Третя була стрижена — це скидалося на жіночу перуку на замалій ляльковій голові. Узагалі голови були такі крихітні, що їх легко було б переплутати з гумовими сувенірами, якби не вочевидь людська текстура вій та брів.

— Я не знаю, що вони робили за стіною, — пробелькотів Саймон. — І як це там опинилося.

— Ця будівля повна загадок, докторко Айлс, — сказала Деббі Дюк. — Щоразу, як ми міняємо проводку чи ремонтуємо щось із сантехніки, підрядники знаходять нові несподіванки. Замуровану кімнату чи коридор без певного призначення.

Вона подивилася через стіл на доктора Робінсона.

— Пригадуєш біду з освітленням минулого місяця? Електрик мусив розвалити половину стіни на третьому поверсі, щоб побачити, як іде проводка. Ніколасе? Ніколасе?

Куратор так пильно вдивлявся у *тсантси*, що відвів очі від них, тільки вдруге почувши своє ім'я.

— Так, будівля вкрай загадкова, — сказав він. І тихо додав: — Чого ще ми не знайшли за цими стінами?

— То вони справжні? — спитала Джейн. — Це справжні засушені людські голови?

— Справжні, це точно, — відповів Ніколас. — Але є проблема...

— Яка?

— Ми з Джозефіною переглянули усі інвентарні записи, які тільки знайшли. Згідно із записами в журналах надходжень, у музеї справді є *тсантси*. Вони з'явилися у 1898 році, доктор

Стенлі Кріспін привіз їх із верхнього басейну Амазонки. — Він подивився на Саймона. — Гадаю, це ваш дідусь.

Саймон кивнув.

— Я чув, що вони були в колекції. Просто не знав, що з ними сталося.

— Куратор, який працював тут у 1890-х роках, зробив ось такий опис. — Робінсон перегорнув сторінку. — «Церемоніальні трофейні голови, характерні для племені хіваро, обидві у прекрасному стані».

Збагнувши значення цього опису, Мора подивилася на нього.

— Ви сказали — *обидві*?

Робінсон кивнув.

— За журналом, їх у колекції дві.

— Чи могла третя з'явитися пізніше, але не потрапити в реєстр?

— Авжеж. Це одна з наших проблем — неповна документація. Саме тому я й почав інвентаризацію, щоб нарешті зрозуміти, що ж у нас є.

Мора похмуро подивилася на зморщені голови.

— Отже, питання в тому, яка з голів додана пізніше? І який її вік?

— Ставлю на те, що нова оця. — Джейн показала на *тсантсу* зі стриженим волоссям. — Присягаюся, нині вранці бачила таку ж зачіску на баристі.

— Передусім, — заговорив Робінсон, — із зовнішності майже неможливо сказати, чоловічої чи жіночої статі *тсантса*. Висушення спотворює риси і робить усіх подібними. По-друге, на деяких *тсантсах* волосся обстригали. Це доволі незвично, але стрижка нічого не гарантує.

— Як тоді відрізнити традиційну висушену голову від сучасної копії? — запитала Мора.

— Дозвольте взяти їх? — спитав Робінсон.

— Так, авжеж.

Він підійшов до шафи, взяв рукавички й одягнув їх ретельно, наче лікар, який готується до складної операції. Мора подумала, що цей чоловік у будь-якій професії був би однаково педантичний. Вона не могла пригадати, чи були в неї у медичній школі однокласники, більш вимогливі, ніж Ніколас Робінсон.

— Спочатку варто пояснити, що таке справжня *тсантса* хіваро, — почав він. — Я цікавився цією темою, тому дещо про це знаю. Племя хіваро живе вздовж кордону між Еквадором та Перу і регулярно робить набіги на інші племена. Воїни забирають голови жертв, байдуже чиї — чоловічі, жіночі, дитячі.

— Навіщо їм голови? — спитала Джейн.

— Це пов'язано з їхнім баченням ідеї душі. Вони вважають, що у людей буває три різновиди душ. Є звичайна душа, яку кожен отримує за народження. Далі — душа прадавнього бачення, її можна отримати через різні церемонії. Вона дає особливі сили. Якщо хтось отримує душу прадавнього бачення, а тоді його вбивають, він перетворюється на третій різновид — мстиву душу, яка переслідує вбивцю. Єдиний спосіб зупинити таку душу від помсти — відрубати голову й перетворити її на *тсантсу*.

— Як ці *тсантси* робляться? — Ріццолі подивилася на три лялькові голови. — Просто не розумію, як можна аж так зменшити людську голову.

— Процедуру описують по-різному, але більшість дослідників сходяться щодо трьох ключових кроків. Через тропічний клімат процес треба починати одразу після смерті. Берете відрубану голову, надрізаєте скальп прямою лінією, від маківки до шиї. Відділяєте шкіру від кістки — вона доволі легко відходить.

Мора глянула на Джейн.

— Під час розтинів ви бачили, як я роблю приблизно те ж саме, відділяю шкіру від черепа. Але я роблю розріз по маківці, від вуха до вуха.

— Так, і на цьому етапі мені завжди страшенно огидно, — відповіла Ріццолі. — Особливо коли ви знімаєте обличчя.

— О так, обличчя, — знову заговорив Робінсон. — Хіваро теж його знімають. Тут потрібна майстерність, обличчя знімається цілим. Після цього маєте маску з людської шкіри. Її вивертають і відчищають, далі зашивають повіки.

Він узяв одну з *тсантс* і вказав на майже не видимі шви.

— Бачите, яка тонка робота? Вії мають абсолютно природний вигляд. *Надзвичайно* вправно зроблено.

«Чи це не нотка захоплення в його голосі?» — подумала Мора. Робінсон, схоже, не помітив стривожених поглядів, якими вони з Джейн обмінялися, його повністю захопила майстерність перетворення людської шкіри на археологічний скарб.

Він перевернув голову, подивився на шию — шкіряну трубку. Ззаду по ній ішли грубі шви, що майже ховалися під густим волоссям.

— Коли шкіру з черепа знято, — вів він далі, — її виварюють у воді із соками рослин, щоб витопити решту жиру. Знявши останні краплини жиру й плоти, маску знову вивертають і зашивають ось так, як ви бачите. Вуста скріплюють трьома загостреними дерев'яними шпичаками, ніздрі й вушні отвори набивають бавовною. На цьому етапі це просто шкіряний мішок, тож його заповнюють гарячими камінцями й піском, для просушення. Далі натирають вугіллям і підвішують у диму, поки шкіра не вичиниться належним чином. Весь цей процес триває недовго, певно, не більше тижня.

— І що вони роблять із такими головами? — спитала Джейн.

— Воїни повертаються до свого племені з трофеями і влаштовують свято з ритуальними танцями. *Тсантси* вішають на мотузки і вдягають як намиста. За рік улаштовується друге свято, на якому сила духу жертви передається воїну. І за місяць після того — третє, на якому виконуються останні процедури. Дістають шпичаки з губ, пронизують в отвори бавовняний шнурок, заплітають його. Також

прикрашають вуха. З цієї миті головами можна вихвалитися. Коли воїн прагнув похизуватися своєю мужністю, він носив *тсантси* на шиї.

Джейн недовіжливо засміялася.

— Точно як сучасні парубки із золотими ланцюгами. Чому цим мачо так до вподоби намиста?

Мора подивилася на три *тсантси* на столі. Усі приблизно однакового розміру. У всіх заплетені вуста й тонко зашиті повіки.

— Боюся, для мене ці три голови нічим не відрізняються. Усі майстерно зроблені.

— Це так, — згодився Робінсон. — Але є одна суттєва відмінність. І мені йдеться не про зачіску.

Він озирнувся на Джозефіну, яка тихо стояла біля стола.

— Розумієш, що я маю на увазі?

Молода жінка завагалася, не маючи бажання підходити ближче, тоді вдягнула рукавички і таки підійшла. По одній брала голови в руки, ретельно вивчала під лампами. Нарешті взяла одну з довгим волоссям та прикрасами з крил жуків.

— Оцю робили не хіваро, — сказала вона.

Робінсон кивнув.

— Погоджуюся.

— Це через сережки? — поцікавилася Мора.

— Ні, сережки абсолютно традиційні, — відповів Робінсон.

— То чому ви обрали саме цю голову, докторко Пульчілло? — запитала вона. — Вона така ж, як інші дві.

Джозефіна опустила голову, дивлячись на *тсантсу*, і її чорне волосся розсипалося по плечах, таке ж темне й лискуче, як у знахідки. Кольори були такі моторошно подібні, що могли просто злитися. На мить у Мори виникло незатишне враження того, що вона бачить перед собою одну й ту саму голову, тільки до й після. Джозефіна жива, Джозефіна мертва. Чи не тому молодій жінці так не хотілося її торкатися? Чи бачила вона себе у цьому висушеному обличчі?

— Вуста, — відповіла докторка Пульчілло.

Мора похитала головою.

— Не бачу різниці. У всіх трьох вони зшиті бавовняним шнурком.

— Це пов'язано з ритуалом хіваро, про який розповів Ніколас.

— З якою саме частиною?

— Там, де виймають дерев'яні шпичаки і встромляють шнур в отвори.

— У всіх трьох є бавовняні шnurки.

— Так, але це має статися тільки на *третьому* святкуванні.

Після вбивства минає більше року.

— Вона має рацію, — сказав Робінсон, задоволений тим, що його молода колега помітила саме те, що він і хотів. — Шпичаки, докторко Айлс! Якщо лишити їх там на цілий рік, після них залишаються великі дірки.

Мора роздивилася голови на столі. У двох *тсантс* вуста мали великі отвори. У третьої — ні.

— З цією шпичаки не використовувалися, — сказав Робінсон. — Вуста просто зашили, одразу ж після того, як відокремили голову. Це не хіваро. Той, хто цим займався, кілька речей спростив. Може, не знав, як саме це слід робити, або ж голова призначалася суто на продаж туристам, або на обмін. Це не церемоніальний зразок.

— То яке її походження? — запитала Мора.

Робінсон завагався.

— Цього я не можу сказати. Але це не автентична робота хіваро.

Затягнутими в рукавички руками Мора взяла зі стола *тсантсу*. Вона й раніше тримала у долонях відрубані людські голови, але ця, без черепа, була тривожно легка — сама оболонка з висушеної шкіри й волосся.

— Навіть стать неможливо точно встановити, — сказав Робінсон. — Утім ці риси, хай і спотворені, мені здаються жіночими. Надто витончені для чоловіка.

— Згодна, — підтвердила Мора.

— А колір шкіри? — спитала Джейн. — Можемо визначити расу?

— Ні, — розвів руками Робінсон. — Під час висушування шкіра темнішає. Це цілком могла бути біла людина. А без черепа, без можливості зробити рентген зубів, я не можу сказати, якого віку.

Мора перевернула *тсантсу*, подивилася в шийний отвір. Було незатишно бачити там порожнечу, а не хрящі та м'язи, трахею, стравохід. Шия наполовину запала, приховуючи темну порожнину. Раптом Морі згадався розтин Мадам Ікс. Вона пригадала суху печеру рота, блиск металу в горлі. І шок, який відчула, побачивши сувенірний картуш. Чи не лишив убивця підказки у рештках цієї жертви?

— Можна ще світла? — спитала вона.

Джозефіна перевела до неї збільшувальну лампу, Мора спрямувала промінь у порожнину. У вузькому отворі виднілася бліда маса.

— Схоже на папір, — сказала вона.

— Це цілком звично, — мовив Робінсон. — Іноді всередину пхали зібгані газети, щоб голова не втратила форми під час перевезення. Якщо газета південноамериканська, принаймні ми щось дізнаємося про походження *тсантси*.

— Маєте пінцет?

Джозефіна дістала пінцет із шухляди стола, передала їй. Мора ввела його в отвір, підчепила те, що було всередині. Обережно витягла зібгану газетну сторінку. Розгладивши її, побачила не іспанські, не португальські, а англійські слова.

— «Індіо Дейлі Ньюз»? — Джейн стривожено пирхнула. — Це ж Каліфорнія.

— І погляньте на дату. — Мора вказала на верх сторінки. — Газеті лише двадцять шість років.

— Однаково, голова може бути значно старшою, — сказав Робінсон. — Газету могли помістити туди пізніше, для транспортування.

— Але дещо це підтверджує, — підняла голову Мора. — Ця голова не належала до колекції музею. Це може бути інша жертва, така ж нещодавня, як...

Вона замовкла, раптом зосередившись на Джозефіні.

Молода жінка пополотніла. Мора вже бачила таку нездорову блідість на обличчях молодих копів, які вперше спостерігали за розтином, і знала, що це зазвичай віщує біг до вмивальника або ж падіння на найближчий стілець. Джозефіна не зробила ані одного, ані іншого — просто розвернулася й вийшла геть.

— Я гляну, як вона. — Доктор Робінсон зняв рукавички. — Поганий у неї вигляд.

— Я подивлюся, — зголосився Фрост і пішов слідом за Джозефіною.

Навіть коли двері зачинилися, доктор Робінсон дивився на них, наче вагаючись, чи не піти йому також.

— Маєте записи двадцятишестирічної давнини? — запитала Мора. — Докторе Робінсон?

Збагнувши, що вона назвала його ім'я, археолог розвернувся до неї.

— Перепрошую?

— Двадцять шість років тому, це дата на газеті. Маєте документацію того періоду?

— А. Так, маємо книгу обліку сімдесятих-вісімдесятих. Але не пригадую, щоб там була *тсантса*. Якщо вона надійшла саме тоді, то зареєстрована не була. — Він перевів погляд на Саймона. — Ви не пригадуєте?

Саймон утомлено похитав головою. Він мав виснажений вигляд, наче за останні пів години став на десять років старший.

— Я не знаю, звідки ця голова, — відповів він. — Не знаю, хто поклав її за ту стіну, і навіщо.

Мора подивилася на висушену голову, очі й вуста якої були навіки закриті, і м'яко мовила:

— Схоже, хтось збирає власну колекцію.

9

Джозефіна прагнула залишитися сама, але не могла придумати, як увічливо позбутися детектива Фроста. Він пішов за нею нагору, до її кабінету, і тепер стояв на порозі, стривожено дивлячись на неї. У нього були м'які очі й добре обличчя, а скуйовджене біляве волосся нагадувало про двох хлопчаків-близнюків, яких вона часто бачила на сусідньому дитячому майданчику. Менше з тим, він був із поліції, а поліція її лякала. Не треба було так тікати з кімнати, привертати до себе увагу. Але один погляд на ту газету був наче удар кулака, від якого перехопило подих, який збив з ніг.

«Індію, Каліфорнія. Двадцять шість років тому.

Місто, в якому я народилася. Рік, коли я народилася».

Ще один моторошний збіг з її минулим. Вона не розуміла, як це можливо. Їй потрібен був час це обміркувати, зрозуміти, чому стільки старих потайних зв'язків із її життям ховаються у підвалі похмурого музею, в якому вона знайшла роботу. «Наче саме моє життя, моє минуле зберігаються в цій колекції». Подумки шукаючи пояснення, вона мусила усміхатися й підтримувати розмову з детективом Фростом, який відмовлявся піти від її дверей.

— Вам уже краще? — спитав він.

— Просто голова запаморочилася. Певно, низький рівень цукру в крові. — Джозефіна відкинулася на спинку стільця. — Не треба було пропускати сніданок.

— Може, принести вам кави, чи ще чогось?

— Ні, дякую.

Вона спромоглася усміхнутися, сподіваючись, що цього йому вистачить і він піде своєю дорогою. Натомість, він увійшов до її кабінету.

— Ця газета щось особливе для вас значила? — спитав Фрост.

— Що ви маєте на увазі?

— Просто помітив, що ви злякалися, коли докторка Айлс розгорнула сторінку, і ми побачили, що вона з Каліфорнії.

«Він спостерігав за мною. І досі спостерігає».

Не можна показувати йому, як близько вона до справжньої паніки. Поки не піднімаєш голови, поки тримаєшся на периферії і граєш роль тихої музейної співробітниці, поліція не матиме причин дивитися у твій бік.

— Справа не лише в газеті, — сказала вона. — Уся ця ситуація моторозна. Мертві тіла і частини тіл у цій будівлі... Для мене музей — це святилище. Місце науки й споглядання. А я тепер почуваюся так, наче працюю в будинку жахів, тільки й питаю себе, коли з'явиться наступна частина тіла.

Детектив співчутливо усміхнувся — хлопчакуватий, зовсім не схожий на поліцейського. Вона оцінила, що йому має бути років тридцять п'ять, але щось у ньому було таке, від чого він здавався значно молодшим, навіть недосвідченим. Утім, побачивши обручку в нього на пальці, жінка подумала: «Ось іще одна причина тримати його подалі від себе».

— Якщо чесно, це місце й без того доволі моторозна, — сказав Фрост. — Усі ті кістки на третьому поверсі...

— Тим кісткам по дві тисячі років.

— Невже від цього вони стають менш бентежними?

— Вони набувають історичного значення. Розумію, здається, що це не така вже й різниця. Але плин часу якимось чином додає смерті відстороненості, чи не так? На противагу Мадам Ікс, з якою ми, в принципі, могли б бути знайомі. — Вона замовкла,

відчула, як по спині пробіг холодок. І тихо додала: — З давніми мерцями простіше мати справу.

— Певно, вони радше подібні до кераміки та скульптур.

— До певної міри. — Вона усміхнулася. — І що більше пилу, то краще.

— Ось що вас приваблює?

— Схоже, для вас це незрозуміло.

— Просто цікаво, яка людина вирішить присвятити життя вивченню старих кісток та горщиків.

— «Що така дівчина робить на такій роботі?» Ви це маєте на увазі? Фрост засміявся.

— Ви — наймолодше, що є в цій будівлі.

Тут Джозефіна теж усміхнулася, бо це було правдою.

— Це все — зв'язок із минулим. Мені подобається брати до рук уламки кераміки й уявляти чоловіка, який кидав глину на гончарне колесо. І жінку, яка носила воду в цьому горщику. І дитину, яка одного дня впустила його на підлогу й розбила. Історія для мене ніколи не була мертвою. Я завжди відчувала у ній життя, її пульсацію у речах, які можна побачити в музейних вітринах. Це у мене в крові, бо...

Вона замовкла, усвідомивши, що заходить на небезпечну територію. «Не говорити про минуле.

Не говорити про маму».

На щастя, детектива Фроста не зацікавила раптово обірвана фраза. Наступне запитання взагалі не стосувалося її самої.

— Знаю, ви тут недовго, — мовив він, — але у вас ніколи не виникало відчуття, що в цьому місці щось не так?

— Що ви хочете сказати?

— Ви завважили, що відчуваєте, наче працюєте в будинку жахів.

— Просто зворот такий. Це цілком можна зрозуміти після того, що ви знайшли за стіною підвалу, чи не так? Після того, чим виявилася Мадам Ікс.

Здавалося, в кондиціонованому кабінеті ставало все холодніше. Джозефіна потяглася по светр, який висів на стільці.

— Принаймні моя робота далеко не така моторозна, як ваша. Вам цікаво, чому я обрала роботу з горщиками та старими кістками. А мені — чому така людина, як ви, обрала працювати з... ну, зі свіжими жахами.

Вона глянула на нього й побачила тінь неспокою в очах — цього разу питання стосувалося його самого. Той, хто звик допитувати інших, здавалося, не надто прагнув розповідати про себе.

— Пробачте, — сказала жінка. — Гадаю, мені не дозволено ставити запитання. Тільки відповідати.

— Ні, мені просто цікаво, що ви мали на увазі.

— На увазі?

— Коли сказали «така людина».

— А. — Вона присоромлено хихотнула. — Просто ви мені здалися хорошою людиною. Доброю.

— А більшість поліцейських не такі?

Жінка зашарілася.

— Я все копаю собі яму, так? Насправді це мав бути комплімент. Бо визнаю, що більшість поліцейських мене трохи лякає. — Вона опустила погляд на свій стіл. — Навряд чи тільки я це відчуваю.

Фрост зітхнув.

— Боюся, ваша правда. Хоча я і вважаю себе найменш страшним у всьому світі.

«Але я однаково тебе боюся, — подумала вона. — Бо знаю, що ти можеш мені зробити, якщо дізнаєшся мою таємницю».

— Детективе Фрост? — з'явився у дверях Ніколас Робінсон. — Ви потрібні колезі внизу.

— А, точно. — Фрост усміхнувся Джозефіні. — Пізніше ще поговоримо, докторко Пульчілло. І поїйте, добре?

Ніколас зачекав, доки детектив вийде з кімнати, а тоді звернувся до неї:

— Що це було?

— Ніку, ми просто балакали.

— Він детектив. Вони так просто не *балакають*.

— Не те, щоб він мене допитував...

— Тебе щось непокоїть, Джозі? Щось таке, про що мені треба знати?

Це запитання її стривожило, та вона змогла спокійно відповісти:

— Звідки ти це взяв?

— Ти сама не своя. І не лише через те, що сталося сьогодні. Коли я вчора підійшов до тебе в коридорі зі спини, ти аж скинулася.

Джозефіна склала руки на колінах, вдячна за те, що він не бачить, як міцно стиснуті кулаки. За той короткий час, що вони працювали разом, Робінсон виявив моторошну проникливість у розумінні її настрою, того, коли їй хочеться посміятися, а коли варто дати їй спокій. Авжеж, він бачив, що зараз саме такий момент, однак не відступав. Це було не схоже на того Ніколаса, якого вона знала і який безвідмовно поважав її приватність.

— Джозі, ти нічого не хочеш мені розповісти?

Вона гірко засміялася.

— Мене просто вбиває те, що я так помилилася з Мадам Ікс. Не збагнула, що це підробка.

— Радіовуглецевий аналіз збив нас обох. Я помилився так само, як і ти.

— Але ж ти не єгиптолог. Тому й найняв мене, а я облажалася. — Вона нахилилася вперед, розтираючи скроні. — Якби ти взяв досвідченішого спеціаліста, цього не сталося б.

— Ти не облажалася. Це ж саме ти наполягла на скануванні, пригадуєш? Бо не була стовідсотково впевнена. Це ти привела нас до правди, тож годі картатися.

— Я виставила музей у поганому світлі. І тебе так само, бо ти мене найняв.

Робінсон не відповів одразу — зняв окуляри, витер їх носовичком. Він завжди носив із собою лляні носовички — одна з тих старомодних звичок, які так їй подобалися. Інколи Ніколас нагадував холостяка-джентльмена з давніх, невинніших часів. Тих, коли чоловік підводився, якщо до кімнати заходила жінка.

— Може, тут варто зосередитися на хорошому? — мовив він. — Подумай про те, яку рекламу ми отримали. Тепер увесь світ знає про існування музею Кріспіна.

— Але з поганих причин. Ми відомі як музей із жертвами вбивств у підвалі.

Жінка відчула, як із вентиляції потягнуло холодом, і затремтіла, хоч і була у светрі.

— Мені цікаво, що іще ми знайдемо в цій будівлі. Чи лежить десь за стелею чергова зморщена голова, чи замурована за стіною ще одна Мадам Ікс? Як це могло трапитися без відома куратора? — Вона подивилася на Робінсона. — Це мусить бути він, так? Доктор Скотт-Керр. Усі ці роки він був тут головний, тож це мусить бути він.

— Я знав цього чоловіка, і мені дуже важко у це повірити.

— Але чи знав ти його *насправді*?

Робінсон замислився.

— Тут варто задуматися, чи хтось із нас знав Вільяма. Як добре ми взагалі одне одного знаємо. Він був тихим, дуже звичайним чоловіком, на таких не звертають особливої уваги.

— Чи не так зазвичай описують психопатів із двома дюжинами тіл, закопаними у підвалі? «Такий тихий та звичайний».

— Це дуже загальний опис, який годиться майже для будь-кого, хіба ні? — Ніколас скривився і похитав головою. — І для мене теж.

Повертаючись додому, Джозефіна дивилася у вікно автобуса. Кажуть, у житті буває повно збігів. Хіба ж вона не чула оповідок про туристів, які несподівано зустрічали на вулицях Парижа

своїх американських сусідів? Дивні збіги трапляються повсякчас, і це може бути один із них.

«Але це не перший збіг. Спочатку ім'я на картуші, Медея. Тепер — “Індіо Дейлі Ньюз”».

На зупинці вона вийшла у сиропну, вологу спеку. Чорні хмари погрожували дощем. Ідучи до свого будинку, вона почула гуркіт грому, й волосинки на руках стали дибки, наче від статичної електрики зарядженого блискавкою повітря. Полив дощ, поки вона домчала до дому, перетворився на тропічну зливу. Джозефіна швидко збігла вгору сходами, до вестибюлю, і, обтікаючи водою, взялася відчиняти поштову скриньку.

Щойно дістала кілька конвертів, двері до квартири 1а розчахнулися і містер Гудвін мовив:

— Я так і думав, що це ви біжите. Мокро там, еге ж?

— Страшне. — Вона закрила скриньку. — Добре, що мені сьогодні більше нікуди не треба.

— Він сьогодні ще одного приніс. Я подумав, що ви розберетеся.

— Ще одного?

— Ще одного листа для Джозефіни Соммер. Поштар питав, що ви сказали на попередній, я відповів, що забрали та й усе.

Джозефіна проглянула пошту, яку щойно дістала зі скриньки, і помітила конверт. Той само почерк. І на цьому так само бостонська марка.

— Знаєте, пошта плутається, — сказав містер Гудвін. — Може, скажіть відправнику, щоб правильно писав ваше прізвище?

— Так. Дякую.

Вона рушила вгору сходами.

— То ключі ще не знайшли? — заволав чоловік їй услід.

Не відповідаючи, вона поспіхом зайшла до квартири й зачирнула двері. Кинула пошту на диван і хутко розірвала конверт, адресований Джозефіні Соммер. Усередині був згорнутий аркуш. Вона дивилася на слова «ПАРК СІНІ ПАГОРБИ» і чудувалася —

навіщо комусь надсилати їй мапу туристичних маршрутів? Тоді перевернула аркуш і побачила з іншого боку напис чорнилом від руки:

ЗНАЙДИ МЕНЕ.

Під словами були числа:

42 13 06.39

71 04 06.48

Жінка опустила на диван, слова дивилися на неї з аркуша. Дощ надворі перетворився на невпинний потік, грім гуркотів усе ближче, вікно осяяв спалах блискавки.

ЗНАЙДИ МЕНЕ.

У цьому листі не було погрози, ніщо не наводило на думку про те, що його автор хоче їй зла.

Вона подумала про записку, яку отримала кілька днів тому: «Поліція тобі не друг». Знову ж таки — не загроза, а розважливий шепіт поради. Поліція справді не друг їй, вона й без того це знала — дізналася ще у чотирнадцять років.

Джозефіна зосередилася на двох числах. Знадобилося кілька секунд, щоб зрозуміти, що вони мають значити.

Гроза наближалася, тож час вмикати комп'ютер був не надто слушний, та вона все одно увімкнула його. Зайшла на сайт «Планета Земля» і ввела їх як довготу й широту. Екран чарівним чином заповнила мапа Массачусетса, а тоді — лісиста місцевість поблизу Бостона.

Це й був парк Сині Пагорби.

Здогадка виявилася правильною: два числа позначали координати і вказували точку всередині парку. Вочевидь, саме туди вона мала приїхати, але навіщо? Ані дати, ані часу для зустрічі вона не побачила. Авжеж, ніхто не чекатиме у парку годи-

нами й днями, поки вона з'явиться. Ні, вона мала знайти там щось конкретне. Не людину.

Швидкий пошук в інтернеті показав, що парк Сині Пагорби — ділянка на південь від Мілтона, площею дві тисячі вісімсот гектарів. Двісті кілометрів маршруту перетинали ліси, болота, луки й драговини, де мешкали різноманітні дикі тварини, включно з отруйним гримучником лісовим. Оце так атракція — нагода натрапити на гримучу змію. Джозефіна зняла з полиці мапу Бостона з передмістями, розгорнула на столику. Дивлячись на велику зелену пляму, що уособлювала парк, спитала себе: невже доведеться продиратися поміж дерев та хлюпати у болоті в пошуку... чого? І чи це щось хоч більше чи менше за хлібницю?

«І як я зрозумію, що знайшла це?»

Прийшов час відвідати любителя гаджетів.

Вона спустилася вниз і постукала у двері квартири 1а. З'явився містер Гудвін: окуляри сиділи в нього на лобі, мов друга пара очей.

— Можна попросити вас про послугу? — запитала Джозефіна.

— Я саме зайнятий. Це швидко?

Вона глянула повз нього в кімнату, захаращену різними приладами, що чекали на ремонт.

— Думаю купити собі в авто навігатор. У вас же є такий, правда? З ним просто розібратися?

Старий засяв. Його можна було ошчасливити, запитавши про якийсь гаджет — будь-який.

— О, та звісно! Я не знаю, що робив би без свого. У мене їх три. Один я торік брав із собою у Франкфурт, коли до дочки їздив, і орієнтувався на вулицях не гірше за місцевого. Не треба питати, як куди пройти, — вбиваєш адресу, та й по всьому. Бачили б ви, з якою заздрістю на мене дивилися. Мене навіть просто перехожі зупиняли, щоб роздивитися його.

— Складна штука?

— Показати? Заходьте, заходьте!

Він провів Джозефіну до вітальні, забувши про те, чим займався до того. Дістав із шухляди маленький глясовий пристрій, трохи більший за колоду карт.

— Ось. Я увімкну, а ви спробуєте. Моя допомога тут зовсім не потрібна. Все дуже інтуїтивно, ось побачите — тільки розібратися з меню. Якщо знаєте адресу, навігатор вас до дверей приведе. Можна шукати ресторани, готелі. Навіть змусити його говорити французькою.

— Я хочу в похід. Що як зламаю в лісі ногу? Як мені знати, де я?

— Якщо не зможете покликати на допомогу? Все просто. Набираєте на телефоні дев'ять один один, і кажете їм свої координати. — Він вихопив пристрій у неї з рук, кілька разів натиснув на екран. — Бачите? Ось де ми зараз, широта й довгота. Якби я був туристом, то й не сунувся б у глушину без нього. Це необхідність, як аптечка першої допомоги.

— Ого! — Джозефіна усміхнулася йому, демонструючи належну враженість. — Тільки от я не знаю, чи готова за таку штуку заплатити...

— То, може, позичите в мене на день? Побавитесь. Побачите, як усе просто.

— Точно? Було б прекрасно.

— Як я сказав, у мене ще два є. Скажете, чи вам сподобалося.

— Буду з ним обережна, обіцяю.

— Може, з вами піти? Щось підказати.

— Ні, я впораюся. — Вона помахала йому і вийшла. — Просто піду завтра прогуляюся трохи.

10

Джозефіна під'їхала до стоянки на початку маршруту й вимкнула двигун. Трохи посиділа, дивлячись на стежину — вузький прохід у густих похмурих хащах. Згідно з «Планетою Земля», це найближча до координат точка, до якої можна було доїхати автівкою. Отже, час вийти.

Хоча сильна злива припинилася ще вчора ввечері, зранку все одно у небі низько висіли сірі хмари, і саме повітря мало не скрапувало вологою. Джозефіна стала на краю лісу, дивлячись на вузьку стежку, яка зникала в густих тінях. Відчула, як по шиї пробіг холодок, наче чийсь подих. Їй захотілося знову сісти в авто і замкнути двері. Поїхати додому і не згадувати, що вона взагалі отримала ту мапу. Та хай які побоювання у неї викликали похід у ліс, ще більше жінка боялася можливих наслідків того, що проігнорує записку. Хто б її не відправив, він може виявитися найкращим другом.

Або ж найгіршим ворогом.

Із гілок над головою на неї холодним поцілунком полилася вода. Джозефіна вдягнула каптур і рушила вперед стежкою.

Дорога була повна грибів із яскравими шапками, на яких мерехтіли краплі дощу. Вони, безсумнівно, отруйні — з красивими завжди так. Як-то кажуть: «Є сміливі грибники і є старі, але сміливих і старих грибників не знайдеш». Координати на позиченому навігаторі почали змінюватися в міру того, як вона заходила все глибше в хащі. Пристрій не зможе дати їй саме потрібну

точку, добре буде опинитися за кілька десятків метрів від того, що вона має знайти. І якщо це щось дрібне, як їй розшукати це серед дерев?

Удалині загуркотів грім — наближалася ще одна гроза. Поки що немає про що хвилюватися, так здалося Джозефіні. Якщо блискавка наблизиться, вона триматиметься подалі від високих дерев, зіщулиться десь у яру. Принаймні теоретично слід робити саме так. Краплі, що падали з листя, ставали усе частіші й перетворилися на дощ, який тарабанив по її куртці. Каптур глушив сторонні звуки, посилюючи її дихання, звук її серця. Координати поволі, частинками градусів повзли до мети.

Хоча був ранок, у лісі швидко темніло. Чи, може, це все густі дощові хмари, які погрожували перетворитися на зливу? Джозефіна пішла швидше, черевики хлюпали болотом і мокрим листям. Раптом вона зупинилася й, насупившись, глянула на навігатор.

Пропустила. Доведеться повертатися.

Крокуючи власними слідами, вона дійшла до місця, де стежка повертала, і вдивилася у хащі. Навігатор казав, що вона має зійти зі стежки. Здавалося, дерева розходилися за плутаниною гілок, відкривали спокусливу просіку.

Жінка полишила стежку й рушила до просіки. Під черевиками ламалися галузки, вона рухалася гучно й незграбно, наче слон. Гілки мокро ляскали по обличчі. Вона залізла на повалену колоду і вже збиралася зістрибнути з іншого боку — аж тут завмерла, не зводячи очей із землі й утопаного в неї великого відбитка взуття. Дощ розмив краї, сліди протектора злилися. Хтось інший перелазив через цю колоду, пробирався через підлісок. Однак рухався він у протилежному напрямку, до стежини, а не від неї. Відбиток не видавався свіжим. Менше з тим, Джозефіна зупинилася, оглянула місцевість. Побачила лише гілки, з яких крапала вода, і стовбури, пухнасті від лишайників. Хто при здоро-

вому глузді сидітиме в лісі цілу ніч і цілий день, у засаді на жінку, яка може і не прийти? Жінку, яка може навіть і не збагнути, що числа на мапі — координати?

Власна логіка заспокоїла її, Джозефіна зістрибнула з колоди й рушила далі, не зводячи погляду з навігатора, стежачи за тим, як поступово змінюються цифри на екрані. «Уже ближче, — подумала вона. — Майже прийшла».

Дерева раптом стали рідші, і вона вийшла з лісу на луку. Зупинилася на мить, кліпаючи, дивлячись на відкритий простір, зарослий високою травою й дикими квітами, з яких скрапувала волога. Куди тепер? За навігатором, вона мала прийти саме сюди, але не бачила жодної підказки, нічого не виділялося. Сама лише лука, і самотня яблуня посеред неї, з покрученими старістю гілками.

Вона вийшла на луку, пошурхотіла джинсами по мокрій траві — штанини поволі просочувалися вологою. День був моторошно тихий, за винятком крапання дощу й далекого собачого гавкоту. Джозефіна вийшла на середину луки, повільно роззирнулася, вдивляючись у дерева навколо, але не побачила жодного руху, навіть пташок не було.

«Що я маю тут знайти?»

Повітря розколов гуркіт грому, вона глянула на чорне небо. Час забиратися з просіки. Це просто вершина божевілля — стояти біля самотнього дерева під час грози.

Аж тоді вона звернула увагу на саму яблуню. На те, що висіло на вбитому у стовбур цвяшку. Він був на рівні її очей, частково прихований гілкою, і дотепер вона його не помічала, утім на ньому було дещо знайоме.

«Мої зниклі ключі».

Жінка зняла їх зі цвяха й почала роззиратися, метушливо шукаючи на луці слідів того, хто міг залишити їх на дереві. Загуркотів грім. Вона рвонула з місця, наче це був постріл стартового

пістолета. Але не гроза змусила її стрімголов тікати до дерев, продиратися через підлісок до стежки, не зважаючи на гілки, що били по обличчі, а образ власних ключів на дереві. Ключів, які вона тепер міцно стискала в кулаці, хоча вони й здавалися чужими. Брудними.

Викотившись до стоянки зі стежки, Джозефіна важко дихала. Її авто було вже не єдине — неподалік припаркувалося «Вольво». Холодними й заціпенілими руками вона метушливо відчинила дверцята, залізла за кермо, усе замкнула.

«Я у безпеці».

Трохи посиділа, важко дихаючи, і лобове скло спітніло від її дихання. Вона не могла відвести очей від ключів, які щойно зняла із самотньої яблуні. Вони були точнісінько такі ж, як завжди, — п'ять ключів на кільці, брелок у формі анкха, старовинного єгипетського символу життя. Два ключі від квартири, ключі від автомобіля та ключ від поштової скриньки. Хтось мав їх більше тижня. Вона подумала: «Поки я спала, хтось міг ходити по моїй квартирі. Чи красти мою пошту. Чи поритися у моїй...»

Моїй автівці».

Панічно зойкнувши, Джозефіна різко озирнулася, майже чекаючи на потвору, яка от-от вистрибне із заднього сидіння. Але там лежали лише якісь музейні папери та порожня пляшка від води. Жодних чудовиськ, жодних маніяків. Вона відкинулася на спинку сидіння, і смішок, що злетів з її вуст, мав легкий відтінок істерики.

«Хтось намагається звести мене з розуму. Так само, як звели мою матір».

Вона вставила ключ у замок і вже збиралася завести двигун, як помітила ключ від багажника, що дзенькотів поміж інших. «Усю минулу ніч моє авто стояло на вулиці біля будинку, — подумала вона. — Відчинене, без охорони».

Жінка оглянула стоянку. Побачила у спітніле вікно, як на дорозу виходять власники того «Вольво» — молода пара з хлопчиком

та дівчинкою років десяти. Хлопчик тримав на повідці чорного лабрадора. Або ж це лабрадор вигулював хлопчика — тягнув вперед, а той намагався не випустити повідець із рук.

Те, що вона була не сама, трохи заспокоїло Джозефіну, тож вона взяла ключі й вийшла з машини. Дощ крапав на непокриту голову, але вона заледве помічала, як холодна вода тече їй по шиї, всотується у комір сорочки. Жінка обійшла автомобіль і подивилася на багажник, намагаючись пригадати, коли ж відкривала його востаннє. Певно, під час щотижневої поїздки по продукти. Вона пам'ятала роздуті пластикові пакети, які стояли в багажнику, пам'ятала, як діставала їх і несла нагору, усі за раз. Нині багажник має бути порожній.

Собака почав нестямно гавкати, хлопчик крикнув на нього:
— Семе, та ну! Що це з тобою?

Джозефіна озирнулася й побачила, що він намагається тягнути собаку до родинного «Вольво», але пес нестримно гавкає на неї.

— Перепрошую, — гукнула мати хлопчика. — Не знаю, що на нього найшло.

Вона забрала в сина повідець, потягла пса до автівки, він заскавучав.

Джозефіна відімкнула багажник. Він піднявся.

Побачивши, що всередині, вона відсахнулася, хапаючи повітря. Дощ рівно бив її по щоках, просочував волосся, лоскотав крижаними пальцями. Пес вивільнився й рвонув до неї з істеричним гавкотом. Вона почула, як верещить хтось із дітей.

Закричала мати:

— Боже мій! О боже мій!

Батько набирав дев'ять один один, а Джозефіна, спотикаючись, відійшла до дерева й шоковано сіла у мокрий від дощу мох.

11

Мора Айлс завжди приїздила на місце злочину елегантною, о будь-якій порі і в будь-яку погоду. Джейн тремтіла у мокрих штанях, із волосся текла вода, і вона відчула укол заздрості, дивлячись, як судмедекспертка виходить із чорного «лексуса». Волосся Мори було гладенько зачесане, ідеальне, мов шолом, і навіть дощовик на ній видавався модним. Утім вона не провела останню годину на стоянці під дощем, як Джейн.

Мора проходила через стрій поліції, й копи з повагою відступали з дороги, наче вона була королівською особою. І, як королівська особа, Мора, рухалася цілеспрямовано й незворушно — до «хонди», біля якої стояла Ріццолі.

— Хіба Мілтон підпадає під вашу юрисдикцію? — спитала вона.

— Коли побачите, що ми маємо, то зрозумієте, чому викликали саме нас.

— Це авто?

Джейн кивнула.

— Воно належить Джозефіні Пульчілло. Вона каже, що тиждень тому загубила ключі — вирішила, що просто кудись їх поклала. Тепер же схоже, що їх могли вкрати, і той, хто це зробив, отримав доступ до її автомобіля. Що пояснює, як саме це опинилося у багажнику. — Вона розвернулася до «хонди». — Сподіваюся, ви готові, бо мені тепер точно снитимуться жахіття.

— Я вже чула від вас таке.

— Ну, цього разу я серйозно.

Затягнутими в рукавички руками вона підняла кришку багажника, відкриваючи те, від чого несло гнилою шкірою. Джейн не раз мала справу із запахами тіла під час гниття, але цього разу все було інакше. Вміст багажника не смердів розкладанням. Це взагалі був не людський запах. І вона точно не бачила жодної людини, подібної на те, що лежало, згорнувшись, у багажнику «хонди».

На мить Морі, схоже, відібрало мову. Вона мовчки дивилася на сплутане чорне волосся, на обличчя, що набуло кольору смоли. Кожна складка шкіри, кожна лінія оголеного тіла збереглися досконало, наче завмерли у бронзі. Так само добре зберігся передсмертний вираз спотвореного обличчя жінки, із зяючим у вічному воланні ротом.

— Спочатку я подумала, що таке не може бути справжнім, — сказала Джейн. — Що це, напевно, гумова лялька до Гелловіна, яку вішаєш, щоб відлякати тих, хто приходить по цукерки. Ну, не тіло, а якесь штучне зомбі. Тобто, як можна зробити *таке* зі справжньої жінки?

Вона замовкла, перевела подих, і додала:

— А тоді я побачила її зуби.

Мора подивилася у розкритий рот і тихо сказала:

— У неї є пломби.

Джейн відвернулася, глянула на фургон телевізійників, який щойно під'їхав і став за поліцією.

— То скажіть мені, док, як саме можна зробити жінку такою? — мовила вона. — Як перетворити тіло на гелловінську потвору?

— Я не знаю.

Відповідь здивувала Джейн. Вона звикла вбачати в Морі Айлс авторитет у всіх питаннях смерті, хай яких загадкових.

— Таке ж не зробиш за тиждень, правда? — спитала вона. — Та й за місяць, певно, теж. Потрібен час, щоб перетворити людину на таке.

«Або ж на мумію».

Мора подивилася на неї.

— Де докторка Пульчілло? Що вона про це каже?

Джейн махнула у бік дороги, де ставало все більше автомобілів.

— Там, сидить у машині з Фростом. Каже, що й гадки не має, як тіло опинилося в її багажнику. Востаннє користувалася автомобілем кілька днів тому, їздила на закупи. Якби тіло пролежало в багажнику більше дня-двох, певно, смерділо б гірше. Вона б помітила.

— Її ключі зникли тиждень тому?

— Вона не знає, як їх загубила. Пригадує тільки, що якось повернулася з роботи, а їх у сумочці вже не було.

— Що вона там робила?

— Пішла погуляти.

— У таку погоду?

Краплі дощу, що калатали по дощовиках, стали важчі, й Мора закрила багажник, прибираючи з очей жажливу знахідку.

— Щось тут не так.

Джейн засміялася.

— Та невже?

— Я про погоду.

— Ну, мені погода так само не подобається, але що поробиш?

— Джозефіна Пульчілло приїхала сюди сама, у такий день, щоб погуляти?

Джейн кивнула.

— Мене це теж непокоїть. Я її питала.

— І що вона відповіла?

— Що їй треба було на природу. І що вона любить гуляти сама.

— Ще й, вочевидь, під час грози. — Мора розвернулася до машини, в якій сиділа Джозефіна. — Вона дуже приваблива, згодні?

— Приваблива? Та просто розкішна. Доведеться Фроста на повідець посадити, так він навколо неї крутиться.

Мора все похмурише дивилася в бік Джозефіни.

— Про Мадам Ікс чимало писали. У березні вийшла велика стаття у «Глоуб», минулого тижня було багато новин, із фотографіями.

— Ви про знімки Джозефіни?

Мора кивнула.

— Можливо, у неї з'явився шанувальник.

«Нічого собі шанувальник», — подумала Ріццолі. Хтось знав про те, що ховається у музейному підвалі. Галас навколо Мадам Ікс точно привернув його увагу. Він читав усі статті, розглядав знімки. Бачив обличчя Джозефіни.

Вона опустила погляд до багажника, тішачись, що він закритий, і не видно викрученого, наче в агонії, тіла.

— Гадаю, наш колекціонер саме надіслав нам повідомлення. Він каже, що іще живий. І полює на нові експонати.

— А ще він каже, що перебуває тут, у Бостоні. — Мора знову розвернулася в напрямку Джозефіни. — Кажете, вона загубила ключі. Які ключі?

— Від автомобіля. І від квартири.

Мора розпачливо підняла голову.

— Погано.

— Їй саме зараз міняють замки. Ми вже поговорили з доглядачем її будинку і подбаємо, щоб вона безпечно дісталася дому.

Задзвонив мобільний судмедекспертки, вона глянула на номер.

— Перепрошую, — сказала й відвернулася, щоб відповісти.

Джейн завважила, як Мора опустила голову, як зігнула плечі, наче захищаючись, щоб ніхто не підглядав, як вона розмовляє.

— А в суботу ввечері зможеш? Ми так давно...

Її видавав шепіт. Вона говорила з Деніелом Брофі, але Джейн не чула радості у приглушеному тоні, саме розчарування. «А чого, крім розчарування, чекати, закохавшись у недоступного чоловіка?»

Мора закінчила розмову, тихо мовивши:

— Я передзвоню пізніше.

Розвернулася до Джейн, але не дивилася їй в очі — зосередила всю увагу на «хонді». Мертве тіло здавалося безпечнішою темою для розмови. На відміну від коханця, воно не розіб'є їй серце, не розчарує, не залишить уночі самотню.

— Я так розумію, криміналісти оглядатимуть багажник? — спитала вона суто діловим тоном, перемкнувшись на роль логічної й холодної судмедекспертки.

— Авто ми конфіскуємо. Коли зможете зробити розтин?

— Спочатку проведу попередні дослідження. Рентген, зразки тканин. Я мушу точно розуміти, з яким способом збереження тіла маю справу, перш ніж розтинати її.

— То аутопсія буде не сьогодні?

— У кращому випадку — після вихідних. Судячи з вигляду тіла, вона давно мертва. Кілька днів не вплинуть на результати. — Мора глянула в бік Джозефіни. — А докторка Пульчілло?

— Ми її ще опитуємо. Коли відвеземо додому і вона перевдягнеться в сухе, може, пригадає щось іще.

«Ця Джозефіна Пульчілло — дивна штучка», — подумала Ріццолі, поки вони з Фростом стояли у квартирі молодої жінки й чекали, коли вона вийде зі спальні. Вітальня була обставлена в стилі «голодна студентка». Оббивка дивана обідрана пазурами невидимого kota, на столику темні плями від чашок. На полицях стояли підручники й технічні журнали, але Джейн не бачила ані фотографій, ані різноманітних дрібничок — нічого, що свідчило б про особистість мешканки квартири. На моніторі комп'ютера безкінечним колом змінювалися зображення єгипетських храмів.

Коли Джозефіна нарешті вийшла, її вологе волосся було зібране в хвіст. Хоча на ній були чисті джинси й бавовняний светр, вона мала змерзлий вигляд, обличчя було заціпеніле, мов вирізане з каменю, — статуя єгипетської цариці, чи якоїсь міфічної красуні. Фрост відверто витріщився на неї, наче на богиню.

Якби його дружина Еліс була поряд, він, певно, швидко отримав би від неї виправданого копняка. «Може, зробити це від її імені?»

— Вам уже краще, докторко Пульчілло? — запитав він. — Чи потрібно ще трохи часу, перш ніж ми про все це поговоримо?

— Я готова.

— Може, чашку кави, перш ніж почнемо?

— Я зараз вам приготую, — розвернулася до кухні Джозефіна.

— Ні, я подумав про вас. Чи не треба вам кави.

— Фросте, — обірвала його Джейн. — Вона сказала, що готова говорити. То, може, сядемо почнемо?

— Просто хочу переконатися, що їй комфортно, от і все.

Фрост та Ріццолі вместилися на пошарпаний диван. Джейн навіть через подушку відчула укол зламаної пружини, тож відсунулася від неї так, що між ними з Фростом утворився великий проміжок. Вони сиділи на різних краях дивана, наче проблемна пара на прийомі у психолога.

Джозефіна опустила в крісло, обличчя непроникне, наче оніксове. Їй було лише двадцять шість, але вона була до моторошного зібрана й тримала усі можливі емоції під замком. «Щось тут не так», — подумала Джейн. Невже тільки вона це відчуває? Фрост, схоже, зовсім утратив об'єктивність.

— Поговорімо знову про ключі, докторко Пульчілло, — заговорила Ріццолі. — Ви сказали, що вони зникли понад тиждень тому?

— Коли я минулої середи прийшла додому, то не знайшла їх у сумочці. Подумала, що десь на роботі не туди закинула, але їх не було і там. Можете спитати містера Гудвіна, він узяв із мене сорок п'ять доларів за заміну ключа від поштової скриньки.

— І загублені ключі так і не знайшлися?

Джозефіна опустила очі. Тиша тривала лише кілька секунд, але цього було достатньо, щоб привернути увагу Джейн. Чому таке пряме запитання вимагає таких розмірковувань?

— Ні, — мовила Джозефіна. — Ключів я більше не бачила.

— Коли ви на роботі, де лежить ваша сумочка? — запитав Фрост.

— У столі.

Джозефіна помітно розслабилася, наче з цим запитанням проблем не мала.

— Ваш кабінет замикається? — Він нахилився вперед, наче боявся пропустити хоч одне її слово.

— Ні. Я весь день ходжу туди-сюди, тож і не замикаю його.

— Гадаю, в музеї стоять камери? Можна якось побачити, хто заходив до кабінету?

— Теоретично.

— Що ви маєте на увазі?

— Наша система спостереження три тижні тому вийшла з ладу, її досі не відремонтували. — Вона знизала плечима. — Питання бюджету. Грошей вічно бракує, тож ми подумали, що самої наявності камер вистачить, щоб відлякати злодіїв.

— Отже, будь-хто з відвідувачів музею міг забрести нагору, до вашого кабінету, і забрати ключі.

— Після історії з Мадам Ікс відвідувачів у нас повно. Люди нарешті дізналися про існування музею Кріспіна.

Джейн запитала:

— Чому злодій забрав тільки ваші ключі, а сумочку залишив? Із кабінету більше нічого не зникло?

— Ні. Принаймні я нічого не помітила. Тому й не хвилювалася — вирішила, що ключі десь закотилися. Навіть не думала, що хтось може використати їх, аби залізти до мого авто. Аби покласти ту... штуку в багажник.

— У вашому будинку немає своєї стоянки, — зауважив Фрост.

Джозефіна похитала головою.

— Тут кожен за себе. Я ставлю машину на вулиці, як інші жильці, тому й не лишаю в ній нічого цінного — у них завжди хтось влізає. Але зазвичай щось забирають, а не *кладуть*.

Вона здригнулася.

— А як у цьому будинку з охороною? — запитав Фрост.
— До цього ми зараз дійдемо, — втрутилася Джейн.
— Хтось забрав її ключі. Гадаю, зараз найнагальніше те, що він має доступ до її авто та квартири. І те, що він, схоже, зосереджений на ній. — Детектив розвернувся до молодій жінки. — Ви здогадуєтесь, чому?

Джозефіна відвела очі.

— Ні.

— Це може бути хтось, кого ви знаєте? Ваш знайомий?

— Я у Бостоні лише п'ять місяців.

— І де були до того? — запитала Джейн.

— Шукала роботу в Каліфорнії. Переїхала до Бостона, коли музей мене взяв.

— Маєте ворогів, докторко Пульчілло? Може, якийсь колишній, із яким розійшлися не на тій ноті?

— Ні.

— Товариші-археологи, які знають, як із жінки зробити мумію? Чи висушену голову?

— Цим знанням багато хто володіє. Для цього не конче бути археологом.

— Але ваші друзі *таки* археологи.

Джозефіна знизала плечима.

— У мене взагалі небагато друзів.

— Чому?

— Як уже сказала, я в Бостоні новенька. Приїхала тільки в безрезні.

— То вам не спадає на думку, хто міг би вас переслідувати? Вкрасти ключі? Намагатися залякати, поклавши тіло у багажник?

Уперше за весь цей час маска Джозефіни зникла, відкриваючи налякану душу. Вона прошепотіла:

— Ні, не знаю! Я не знаю, хто це робить. Або ж чому він обрав мене.

Джейн пильно роздивлялася молоду жінку, не без заздрощів відзначала бездоганну шкіру, вугільні очі. Як це — бути такою красунею? Заходить у кімнату й відчувати на собі погляди усіх чоловіків? «Навіть тих, які тобі не подобаються».

— Сподіваюся, ви розумієте, що тепер маєте бути значно обачнішою, — сказав Фрост.

Джозефіна сковтнула.

— Розумію.

— Ви можете пожити деінде? Вам є де зупинитися?

— Гадаю... гадаю, я можу на певний час поїхати з міста. — Джозефіна випросталася, наче підбадьорена наявністю плану дій. — Моя тітка живе у Вермонті. Залишуся в неї.

— Де саме? Щоб ми могли з вами зв'язатися.

— Берлінгтон. Її звати Конні Пульчілло. Але завжди можна зателефонувати мені на мобільний.

— Добре, — сказав Фрост. — І я думаю, ви більше не втнете такої дурості, як прогулянка на самоті.

Джозефіна змогла слабко усміхнутися.

— Гуляти мені ще нескоро захочеться.

— Знаєте, я саме про це хотіла вас запитати, — втрутилася Ріццолі. — Про вашу сьогоднішню прогулянку.

Усмішка Джозефіни згасла, наче вона збагнула, що Джейн так просто не зачарувати.

— Я знаю, що це було не дуже розумне рішення, — визнала вона.

— Дощовий день. Стежки порозмивало. Що ви взагалі там забули?

— Я була в парку не сама. Там була та родина.

— Вони з іншого міста, і їм треба було вигуляти собаку.

— Мені теж треба було прогулятися.

— Судячи з болота на ваших черевиках, ви не просто прогулялися.

— Ріццолі, до чого ти ведеш? — перебив її Фрост.

Джейн проігнорувала його, не зводячи погляду із Джозефіни.

— Ви більше нічого не хочете нам сказати, докторко Пульчілло? Про те, що ви робили в парку Сині Пагорби у четвер вранці, коли, напевно, мали б бути на роботі?

— Мій робочий день починається о першій.

— І дощ вас не злякав?

Обличчя Джозефіни набуло виразу впольованої тварини. «Вона мене боїться, — подумала Джейн. — Чого я тут не бачу?»

— Тиждень був дуже важкий, — сказала Джозефіна. — Мені треба було побути на природі, подумати. Я чула, що це дуже приємний парк, от і поїхала сюди.

Вона випросталася, голос став твердіший, упевненіший.

— Ось і все, детективе. Прогулянка. Чи це заборонено законом?

Погляди двох жінок зустрілися. Ця мить спантеличила Ріццолі — вона не розуміла, що відбувається насправді.

— Ні, закон цього не забороняє, — сказав Фрост. — Гадаю, ми вас достатньо помучили на сьогодні.

Джейн побачила, як молода жінка різко відвела очі. І подумала: «Ні, недостатньо».

12

— Хто призначив тебе хорошим копом? — спитала Ріццолі, коли вони з Фростом сіли в її «Субару».

— Ти про що?

— Ти був такий зайнятий витріщанням на Пульчілло, що змусив мене зіграти злого копа.

— Я не розумію, про що ти.

— «Приготувати вам чашечку кави?» — Джейн пирхнула. — Ти детектив чи дворецький?

— Що тобі не подобається? Бідолашна щойно злякалася мало не до смерті. У неї вкрали ключі, в багажнику — мрець, і ми конфіскували її авто. Хіба не схоже на те, що такий людині не завадить трохи співчуття? Ти поводитися з нею, як із підозрюваною.

— Співчуття? Це все, що вона від тебе отримувала? Я так і чекала, коли ж ти її на побачення запросиш.

За весь той час, що вони працювали разом, Джейн ніколи не бачила, щоб Фрост справді на неї злився. Тож побачити лють, яка раптом спалахнула в його очах, було дуже незатишно, майже страшно.

— Та пішла ти, Ріццолі.

— Гей.

— У тебе проблеми, ти знаєш? Чому вона тебе так бісить? Бо гарна?

— Щось у її словах не сходиться. Щось не так.

— Вона налякана. Усе її життя перевернулося. Людей таке вибиває з рівноваги.

— А тобі так і хочеться увірватися і врятувати її.

— Я намагаюся бути хорошою людиною.

— Ще скажи, що поводився б так само, якби вона була негарна.

— Її зовнішність тут ні до чого. Чому ти постійно натякаєш, що я маю сторонні мотиви?

Джейн зітхнула.

— Слухай, я просто намагаюся втримати тебе від халепи, ясно? Я матуся-ведмедиця, яка виконує свій обов'язок і береже тебе. — Вона встромила ключ у запалювання й увімкнула двигун. — То коли Еліс повертається? Вона вже давненько у батьків.

Фрост з підозрою зиркнув на неї.

— Чому ти питаєш про Еліс?

— Її уже кілька тижнів немає. Хіба не час їй уже повернутися додому?

Він пирхнув:

— Джейн Ріццолі, консультант у питаннях шлюбу. Знаєш, мене це обурює.

— Що?

— Те, що ти вважаєш, ніби я можу злетіти з рейок.

Джейн від'їхала від тротуару, влилася у потік машин.

— Просто подумала, що варто щось сказати. Дуже не хочеться, щоб щось пішло не так.

— Авжеж, із твоїм татом ця стратегія *прекрасно* спрацювала. Він узагалі з тобою розмовляє, чи ти його остаточно вибісила?

Від згадки про батька Джейн міцно вчепилася у кермо. Після тридцяти семи років на позір чудового шлюбу Френк Ріццолі раптом захопився дешевими білявками. Сім місяців тому він покинув її матір.

— Я просто сказала йому, що думаю про ту його блонду.

Фрост засміявся.

- Еге ж. А потім спробувала її відлупцювати.
- Я її не била. Ми сварилися.
- Ти намагалася її заарештувати.
- Треба було заарештувати його, за те, що поведився як йолоп у кризі середнього віку. Мені страшенно соромно за нього. — Вона похмуро дивилася на дорогу. — А тепер ще й мама вирішила мене зганьбити.
- Бо ходить на побачення? — Фрост похитав головою. — Ба-чиш? Ти усіх засуджуєш, ще й її вибісиш.
- Вона поводитьсь наче підліток.
- Твій тато її покинув, тепер вона зустрічається з іншим, то й що? Корсак хороший, то нехай отримає трохи радості від життя.
- Ми не про моїх батьків говорили, а про Джозефіну.
- Це ти говорила про Джозефіну.
- Є в ній щось таке, що мене бентежить. Ти помітив, що вона майже не дивилася нам в очі? Гадаю, тільки й чекала, щоб ми забралися з її житла.
- Вона відповіла на всі наші запитання. Чого ще ти чекала?
- Вона не все розповіла. Щось таки приховує.
- Наприклад?
- Не знаю. — Джейн не зводила очей з дороги. — Але треба буде побільше дізнатися про докторку Пульчілло.

Джозефіна дивилася зі свого вікна, що виходило на вулицю, як двоє детективів сідають до автомобіля та їдуть геть. Аж тоді вона розкрила сумочку й дістала ключі з анкхом, ті, що висіли на яблуні. Вона нічого не сказала поліції про їхнє повернення. Якби сказала, мусила б розповісти про записку, яка скерувала її туди, записку, адресовану Джозефіні Соммер. Вони не мали почути цього прізвища.

Вона зібрала адресовані Джозефіні Соммер записки й конверти, розірвала їх. Якби ж можна було разом із цим пошмату-

вати і ту частину життя, яку вона всі ці роки намагалася забути. Але якимось чином минуле її наздогнало, і, хай як вона намагалася обігнати його, це завжди буде частиною її особистості. Шматочки паперу вона віднесла до вбиральні й змила в унітаз.

Треба їхати з Бостона.

Саме час забиратися з міста. Поліція знала, що вона налякана сьогоднішніми подіями, тож її від'їзд не викличе підозр. Можливо, пізніше у них виникнуть запитання, вони шукатимуть документи, але зараз не було жодної причини вивчати її минуле. Вони припускають, що вона саме та, ким назвалася, — Джозефіна Пульчілло, яка жила тихо й скромно, вивчилася в коледжі та аспірантурі, підпрацьовуючи офіціанткою в коктейль-барі «Синя зірка». Усе це було правдою. Усе це витримає перевірки. Хай тільки не копають глибше. Ніхто не битиме тривогу, якщо вона не дасть для цього приводу. Можна запросто вислизнути геть із Бостона.

«Але я не хочу їхати звідси».

Джозефіна дивилася з вікна на район, до якого прикипіла. Дощові хмари поступилися місцем сонячним променям, свіжовимиті тротуари блищали. Вона приїхала сюди у березні працювати, зовсім чужа. Пробиралася вулицями під крижаним вітром і думала, що довго тут не витримає, бо вважала себе теплолюбною істотою, якою була її мати, народженою для пустельної спеки, а не зими в Новій Англії. Але якимось у квітні, коли сніг зійшов, вона гуляла у громадському парку, серед дерев із бруньками, поміж золотого сяйва квітучих нарцисів, і раптом відчула, що саме тут її місце. У цьому місті, де кожна цеглина й камінь відлунювали історією, вона почувалася вдома. Блукаючи бруківкою Бікон-Гілл, майже чула клацання кінських копит та коліс візків. Стоячи на пірсі, уявляла крики торговців рибою, сміх моряків. Як і мати, Джозефіна завжди більше цікавилася минулим, аніж майбутнім, і в цьому місті історія досі жила.

«Тепер я мушу звідси поїхати. І позбутися цього імені».

Дзижчання домофона налякало її. Вона підійшла до нього, зупинилася, щоб заспокоїти голос, тоді натиснула на кнопку.

— Так?

— Джозі, це Ніколас. Можна увійти?

На думку не спадала жодна ввічлива відмова, тож довелося його впустити. За мить він був уже біля її дверей — у волоссі іскряться краплини дощу, сірі очі за затуманеними окулярами повні тривоги.

— З тобою все гаразд? Ми чули про те, що сталося.

— Звідки ти знаєш?

— Ми чекали на тебе на роботі, тоді детектив Кроу сказав, що в тебе біда і хтось вдерся до твоєї машини.

— Усе значно гірше, — відповіла вона й опустила на диван.

Робінсон стояв, дивлячись на неї, і вперше їй стало незатишно під його поглядом — надто вже пильно він її роздивлявся. Раптом вона відчула себе такою ж відкритою, як Мадам Ікс, із якої зняли захисні обгортки, відкриваючи огидну реальність.

— У когось були мої ключі, Ніку.

— Ті, що ти загубила?

— Не загубила. Їх украли.

— Тобто... навмисне?

— Ну, крадуть зазвичай саме так.

Вона побачила, як він стривожився, й подумала: «Бідолашний Нік. Ти надто довго сидів зі своїми цвілими експонатами, тепер і гадки не маєш, який насправді огидний цей світ».

— Це, певно, сталося, поки я була на роботі.

— Боже.

— Музейних ключів на брелку не було, тож не переживай за приміщення. Колекція в безпеці.

— Я не за колекцію переживаю, а за тебе. — Робінсон набрав повітря, як плавець, який збирається зануритися під воду. — Джозефіно, якщо тобі тут незатишно, ти завжди можеш...

Він раптом випростався й сміливо виголосив:

— У моєму будинку є вільна кімната. Запрошую тебе пожити в мене.

Вона усміхнулася.

— Дякую. Але я думаю поїхати з міста, тож кілька тижнів мене не буде на роботі. Вибач, що залишаю тебе в біді, особливо зараз.

— Куди ти їдеш?

— Маю непогану нагоду відвідати тітку. Уже рік її не бачила.

Вона підійшла до вікна, визирнула на вулицю, якої їй бракуватиме. Сказала:

— Дякую тобі за все, Ніколасе.

«Дякую, що першим за всі ці роки став для мене кимось подібним на друга».

— Що насправді відбувається? — запитав Робінсон.

Він підійшов до неї, став так близько, що міг би торкнутися, але не простягнув руки. Просто стояв там, тихо й терпляче, як завжди.

— Ти ж знаєш, що можеш мені довіряти. Що б там не було.

Раптом Джозефіні захотілося розповісти йому правду, розповісти все про своє минуле. Але вона не хотіла побачити його реакцію. Він вірив у пісну вигадку про Джозефіну Пульчілло. Завжди був добрий до неї, і найкращою вдячністю за цю доброту була підтримка цієї ілюзії, щоб не розчаровувати його.

— Джозефіно? Що сьогодні сталося? — запитав він.

— Ти, певно, побачиш усе у вечірніх новинах. Хтось скористався моїми ключами, щоб відчинити мою машину. Залишити дещо у мене в багажнику.

— Що саме?

Вона розвернулася до нього.

— Ще одну Мадам Ікс.

13

Коли Джозефіна прокинулася, пообіднє сонце било їй в очі. Вона примружилася, дивлячись у вікно автобуса «Грейгаунд» — за ним розляглися зелені поля у золотавій призахідній імлі. Минулої ночі вона майже не спала, і тільки сівши в автобус вранці, закуняла від виснаження. Тепер і гадки не мала, де вони їдуть, але, судячи з часу, автобус мав уже наблизитися до кордону штатів Массачусетс та Нью-Йорк. Якби вона їхала власним авто, уся подорож зайняла б лише шість годин. Утім автобусом, із зупинками в Олбані, Сіракузах та Бінгемтоні, на це піде увесь день.

Коли вони нарешті зупинилися в Бінгемтоні, на останній проміжній, було вже темно. Джозефіна заледве витягла себе з автобуса й пішла до таксофона. Дзвінки з мобільного можна відстежити, тож свій вона із самого Бостона не вмикала. Натомість покопирсалася в кишені, шукаючи четвертаки, і згодувала знайдені монети голодному телефону. Її привітав той же автовідповідач, бадьорим жіночим голосом:

— Я, певно, десь копаю. Залиште свій номер, я вам перетелефоную.

Джозефіна поклала слухавку, не сказавши ані слова. Тоді затягла дві свої валізи до іншого автобуса й стала у коротку чергу пасажирів на посадку. Усі мовчали, здавалися такими ж виснаженими, як і вона сама, приреченими чекати нового етапу мандрівки.

Об одинадцятій вечора автобус під'їхав до селища Вейверлі.

Вона сама вийшла з нього — і опинилася перед темною крамницею. Навіть у такому дрібному населеному пункті має бути таксі. Джозефіна рушила до телефонної будки і вже збиралася кидати четвертаки в щілину, як помітила записку «НЕ ПРАЦЮЄ». Це було останнім ударом цього стомливого дня. Дивлячись на телефон, із якого не було жодної користі, вона несподівано засміялася. То був різкий, сповнений відчаю звук, який відлунням покотився порожньою автостоянкою. Якщо таксі немає, доведеться пройти вісім кілометрів у темряві, з двома валізами.

Вона зважила ризики, які несло вмикання мобільного. Якщо раз його використає, її можуть вистежити. «Але я так утомилася, — подумала жінка, — і не знаю, що робити, куди піти. Я зависла у дрібному містечку, і єдина людина, яку я тут знаю, недоступна».

На дорозі засяяли фари.

До неї наближалось авто — патрульна машина із синіми вогнями. Джозефіна завмерла, не певна — чи то пірнати у темряву, чи нахабно грати роль розгубленої пасажирки.

Утім тікати було пізно — поліційне авто вже звертало на стоянку біля крамниці. Вікно опустилося, з нього визирнув молодий патрульний.

— Привіт, міс. Хтось по вас приїде?

Вона відкашлялася.

— Я хотіла викликати таксі.

— Телефон не працює.

— От щойно помітила.

— Пів року як зламався. Телефонні компанії не поспішають ремонтувати такі, бо ж у всіх зараз є мобільний.

— У мене теж є, ним і скористаюся.

Патрульний подивився на неї, явно чудуючись тому, що, маючи мобільний, людина взагалі може додуматися використати таксофон.

— Просто мені потрібно дізнатися номер, — пояснила Джозефіна й розгорнула телефонний довідник, що висів у будці.

— Гаразд, я посиджу тут, поки таксі не приїде, — сказав коп.

Поки вони разом чекали, він розповів, що минулого місяця на цій же стоянці стався неприємний інцидент із молодою жінкою.

— Вона приїхала об одинадцятій з Бінгемтона, як от ви.

Відтоді патрульний узявся заїздити сюди, щоб переконатися, що більше з жодною юною пані нічого такого не станеться. Служити й захищати — це його робота, і якби ж вона тільки знала, які жахи іноді трапляються навіть у селищах штабу Вейверлі, з населенням у чотири тисячі шістсот осіб, то ніколи більше не стояла б сама біля темної крамниці.

Коли таксі нарешті приїхало, Офіцер Дружність уже так довго висів у неї на вухах, що жінка тривожилася, щоб він не поїхав за нею — продовжити розмову. Та патрульне авто рушило в протилежному напрямку, тож Джозефіна, зітхнувши, відкинулася на спинку сидіння й почала планувати свої наступні кроки. Першою справою в списку було добре виспатися у домі, де вона почувалася безпечно. Де не мусила приховувати, ким була насправді. Вона уже так довго жонглювала правдою й вигадками, що іноді забувала, які деталі її життя були справжні, а які — вигадані. Трохи випити, пропустити мить необачності — і правда може виринути. У коледжі, живучи в гуртожитку з постійними вечірками, вона залишалася тверезою і вправною у беззмістовних теревенях, які нічого про неї не видавали.

«Я втомилася від такого життя, — подумала вона. — Втомилася зважати на наслідки кожного слова, перш ніж навіть вимовити його. Принаймні сьогодні зможу побути собою».

Таксі зупинилося біля великого фільварку, таксист сказав:

— Приїхали, міс. Віднести ваші валізи до дверей?

— Ні, я впораюся.

Джозефіна заплатила йому й рушила до парадного входу, котячи за собою валізи. Там зупинилася, немов шукаючи ключі, поки таксі не поїхало геть. Щойно воно зникло з очей, жінка розвернулася й знову вийшла на дорогу.

За п'ять хвилин дорога привела її до довгої стежки, всипаної гравієм, що врізалася у густий ліс. Зійшов місяць, було видно достатньо добре, щоб не спотикатися. Коліщатка валіз оглушливо торохкотили. Лісова дрібнота позамовкала, свідомо того, що до їхнього царства хтось уторгся.

Джозефіна піднялася сходами до темного будинку. Постукала у двері, подзвонила у дзвінок — ніхто на неї не чекав. Удома нікого не було.

Це не проблема.

Ключ знайшовся там, де завжди й лежав, — під дровами на ганку. Джозефіна увійшла, увімкнула світло. Вітальня зовсім не змінилася з її останніх відвідин два роки тому: той же безлад на усіх полицях та нішах, ті ж фотографії в об'ємних заскленних рамках із мексиканської цини. На них попечені сонцем обличчя усміхалися з-під крисатих капелюхів, якийсь чоловік спирався на лопату перед майже розваленою стіною, руда жінка, мружачись, визирала з ями, в якій стояла на колінах із лопаткою. Більшість облич на цих знімках Джозефіна не впізнавала — вони належали до спогадів іншої жінки, до її життя.

Вона залишила валізи у вітальні, пройшла до кухні. Там панував той же безлад — із гачків звисали почорнілі каструлі й пательні, на підвіконнях був склад усіляких дрібниць, від наглянсованого морем скла до уламків кераміки. Вона набрала води в чайник, поставила його на плиту. Чекаючи, поки закипить, стала перед холодильником, роздивляючись світліни на дверцятах. Одне обличчя у мішаному колажі знімків вона впізнала: своє. Їй було роки три, вона сиділа на колінах жінки з вороново-чорним волоссям. Джозефіна потягнулася до неї, ніжно

торкнулася її обличчя, пригадуючи, які гладенькі в неї були щоки, яким ароматним було волосся. Чайник засвистів, але вона стояла, зачарована світлиною, гіпнотичними чорними очима, що дивилися на неї.

Свист різко припинився, пролунав голос:

— Знаєш, мене вже кілька років ніхто про неї не питав.

Джозефіна різко розвернулася й опинилася перед сухорлявою жінкою, яка вимкнула плиту.

— Джеммо, — пробелькотіла вона. — То ти вдома.

Жінка усміхнулася й зробила крок до неї, розкриваючи міцні обійми. Джемма Гамертон була більше схожа на хлопчача, аніж на жінку, — худа, але м'язиста, сиве волосся обстрижене у практичний боб. Руки в неї були покручені страшними шрами від опіків, але вона нахабно показувала їх усьому світові, носячи блузку без рукавів.

— Я впізнала твої старі валізи у вітальні.

Джемма відступила, пильно оглянула Джозефіну.

— Боже, ти з кожним роком усе більше на неї схожа. — Вона похитала головою й засміялася. — Неймовірно ДНК успадкувала, мала.

— Я тобі телефонувала. Не хотіла залишати повідомлення на автовідповідачі.

— Я весь день у мандрівках.

Джемма дістала із сумочки газетну вирізку, «Інтернешнл Геральд Триб'юн».

— Побачила статтю, тоді поїхала з Ліми. Це якось пов'язано з твоїм приїздом?

Джозефіна глянула на заголовок: «КТ-СКАНУВАННЯ МУМІЇ ШОКУЄ ВЛАДУ».

— То ти знаєш про Мадам Ікс.

— Такі новини швидко розходяться, навіть і до Перу. Світ став тісний, Джозі.

— Надто тісний, — тихо сказала Джозефіна. — Мені вже немає де сховатися.

— Стільки років минуло. Не певна, що ти взагалі мусиш ховатися.

— Хтось знайшов мене, Джеммо. Мені страшно.

Джемма пильно подивилася на неї. Повільно сіла навпроти.

— Розповідай, що сталося.

Джозефіна вказала на вирізку з «Геральд Триб'юн».

— Усе почалося з неї. З Мадам Ікс.

— Розповідай.

Спочатку слова йшли неохоче; вона так давно не говорила вільно і так звикла ловити себе на кожному слові, зважувати небезпеку від кожного одкровення. Але з Джеммою усі таємниці були в надійних руках, і помалу слова полилися потоком, який уже неможливо було стримати. Через три чашки чаю вона нарешті замовкла й утомлено відкинулася на спинку стільця. Втомлено й полегшено, хоча її становище зовсім не змінилося. Утім вона більше не почувалася самотньою.

Історія ошелешила Джемму.

— У твоєму автомобілі з'явилося тіло? І ти змовчала про таку крихітну подробицю, як отримані поштою записки? Не сказала про них поліції?

— Хіба я могла? Дізнавшись про записки, вони дізналися б про все інше.

— Може, настав час, Джозі, — тихо мовила Джемма. — Припинити ховатися, відкрити правду.

— Я не можу так учинити з матір'ю. Не можу її втягнути. Просто радію, що її тут немає.

— А вона хотіла б бути тут, бо ж завжди намагалася захистити тебе.

— Що ж, зараз вона не може мене захистити. І не мала б. — Джозефіна підвелася, віднесла свою чашку до мийки. — Її це все не стосується.

— Хіба?

— Вона ніколи не бувала у Бостоні. Не мала нічого спільного з музеєм Кріспіна. — Джозефіна розвернулася до Джемми. — Правда ж?

Джемма похитала головою.

— Не могу вигадати жодної причини, чому музей мусить мати ці зв'язки з нею — картуш, газета...

— Можливо, це збіг.

— *Забгато* збігів. — Джемма огорнула долоньями свою чашку, немов відганяла раптовий холод. — А тіло в твоєму авто? Як поліція з ним учинить?

— Так само, як у будь-якому випадку вбивства. Буде розслідування. Мені ставитимуть усі ті питання, які спадуть на думку. Хто може мене переслідувати? Чи маю я нездорових прихильників? Чи не боюся когось зі свого минулого? Якщо вони й далі питатимуть, то вже скоро дізнаються, хто така насправді Джозефіна Пульчілло.

— Можливо, туди вони не копали б. У них багато розслідувань, і не ти їх цікавиш.

— Я не могла так ризикувати, тому й утекла. Спакувала речі і полишила роботу, яку полюбила, місто, яке полюбила. Я була там щаслива, Джеммо. Це дивний старий музейчик, але мені там подобалося.

— А люди? Чи може хтось із них мати до цього стосунок?

— Не уявляю.

— Іноді таке й *не можна* уявити.

— Вони зовсім сумирні. І куратор, і директор — такі хороші люди. — Вона сумно засміялася. — Не знаю, що вони про мене думатимуть, як дізнаються, кого насправді найняли.

— Вони найняли прекрасну молоду фахівчиню з археології. Жінку, яка заслуговує на краще життя.

— Що ж, маю я тільки таке життя.

Джозефіна ввімкнула воду, щоб вимити чашку. Кухня була точнісінько така ж, як завжди, — рушники в тій же шафі, ложки в тій же шухляді. Кухня Джемми, як будь-яке місце правильних розкопок, була добре збережена. «Яка ж це розкіш — пустити коріння», — подумала Джозефіна, ставлячи чисту чашку на полицю. Як це — мати дім? Побудувати життя, яке не доведеться покидати?

— Що ти тепер робитимеш? — спитала Джемма.

— Я не знаю.

— Можеш повернутися до Мексики. Їй би цього хотілося.

— Просто доведеться починати все знову. — Усвідомлення цієї перспективи змусило Джозефіну важко спертися об стіл. — Боже, дванадцять років життя втрачено.

— Може, й не втрачено. Може, поліція все проґавить.

— Я не можу на це розраховувати.

— Чекай і спостерігай, подивишся, як воно піде. Цей будинок більшу частину літа стоятиме порожній. За два тижні маю повернутися до Перу, наглядати за розкопками. Залишайся тут, скільки буде потрібно.

— Я не хочу створювати тобі проблеми.

— Проблеми? — Джемма похитала головою. — Ти не уявляєш, від яких проблем мене врятувала твоя мати. У будь-якому разі я впевнена, що поліція — зовсім не такі розумники, як ти думаєш. І не такі вже й ретельні. Подумай, скільки справ залишаються не розв'язаними, про скільки помилок говорять у новинах.

— Ти не знаєш детектива.

— А що в ньому такого?

— У ній. У тому, як вона дивиться на мене, як розпитує.

— Жінка? — Джемма підняла брови. — О, це вже недобре.

— Чому?

— Чоловіків так легко відволікти гарним личком.

— Якщо детектив Ріццолі копатиме далі, зрештою опиниться тут. Захоче поговорити з тобою.

— То хай приходить. Що вона тут знайде? — Джемма махнула рукою. — Роззирнися! Вони увійдуть, глянуть на мої трав'яні чаї й вирішать, що я просто стара хіпанка, яка не може сказати нічого корисного. Коли ти — п'ятдесятилітня жінка, на тебе вже ніхто не дивиться, ніхто не хоче чути твоєї думки. Старому его важко з цим жити. Але, чорт забирай, стає значно простіше вийти сухою з води.

Джозефіна засміялася.

— То треба просто зачекати, поки мені виповниться п'ятдесят, і я буду вільна?

— Ти уже можеш бути вільна, у тому, що стосується поліції.

Джозефіна тихо мовила:

— Мене не лише поліція лякає після цих записок. Після того, що я знайшла в машині.

— Так, — погодилася Джемма. — Є страшніші речі.

Вона помовчала, тоді подивилася на Джозефіну через стіл.

— То чому ти досі жива?

Запитання збентежило молоду жінку.

— Думаєш, я вже мала б бути мертва?

— Навіщо якомусь психові марнувати час, лякаючи тебе тими моторошними записками? Лишаючи тобі химерні подарунки в машині? Чому б просто не вбити тебе?

— Може, тому, що до цього залучена поліція? Після сканування Мадам Ікс вони постійно крутяться біля музею.

— Мене ще дещо бентежить. Залишити мертво тіло в твоєму авто — значить привернути до тебе увагу. Тепер поліція стежить за тобою. Дивний хід, якщо цей хтось справді хоче твоєї смерті.

Такі слова були типові для Джемми — суто факти, жорстокі й прямі. «Хтось хоче твоєї смерті». «Але я й так мертва, — подумала Джозефіна. — Дванадцять років тому дівчина, якою я була, зникла з лиця землі. І народилася Джозефіна Пульчілло».

— Вона не хотіла б, щоб ти розбиралася з цим сама, Джозі. Варто зробити той дзвінок.

— Ні. Усім буде безпечніше без цього. Якщо вони стежать за мною, то тільки цього й чекають. — Вона набрала повітря. — Я жила сама по собі з коледжу, то й із цим упораюся. Просто мені потрібно трохи часу, перевести подих. Кинути дротик у мапу й вирішити, куди податися далі. — Вона помовчала. — І гроші потрібні.

— На рахунку лишилося ще близько двадцяти п'яти тисяч доларів. Вони чекають на тебе, на чорний день.

— Гадаю, це саме він.

Джозефіна підвелася й вийшла з кімнати. Та зупинилася на порозі, озирнулася.

— Дякую за все, що ти зробила. Для мене і для моєї матері.

— Я їй завинила, Джозі. — Джемма кинула погляд на свої опечені руки. — Я жива тільки завдяки Медеї.

14

Суботнього вечора Деніел нарешті прийшов до неї.

В останню мить перед його приїздом Мора рвонула до місцевого ринку, де купила оливок каламата, французького сиру й занадто екстравагантну пляшку вина. «Так я залицятимуся до нього, — думала вона, простягаючи кредитну картку на касі. — Усмішками, поцілунками, келихами піно-нуар. Я завоюю його ідеальними вечорами, яких він ніколи не забуде і ніколи не перестане прагнути. І, може, колись він усе-таки зробить вибір. Обере мене».

Коли вона приїхала додому, він уже чекав на неї.

Гаражні двері піднялися, і Мора побачила всередині його авто — там, де не помітять сусіди, не підніматимуть брови, розпускаючи хтиві плітки. Вона поставила свою машину поряд і швидко зачинила двері, ховаючи відверті докази того, що вона сьогодні не сама. Таємниці так скоро стають природними — вона автоматично зачиняла двері гаража, опускала завіси і вправно відбріхувалася від невинних розпитувань колег та сусідів. «Зустрічаєтеся з кимось? Може, пообідаємо? Не хочете познайомитися з моїм знайомим?» За ці місяці вона відмовилася від стількох пропозицій, що тепер її майже нікуди не запрошували. Просто змирилися чи вгадали причину її незацікавленості та нетовариськості?

Причина ця стояла у дверях і чекала на неї.

Мора увійшла до будинку і потрапила в обійми Деніела Брофі. Востаннє вони бачилися десять днів тому — десять днів, сповне-

них усе глибшого жадання, яке нині гризло її так, що вона не могла дочекатися нагоди його втамувати. Продукти лишилися в машині, і треба було ще приготувати вечерю, але їжа була останнім, що вона мала на думці, коли їхні вуста зустрілися. Вона хотіла поглинати Деніела і смакувала його, поки вони цілувалися дорогою до спальні, — сповнені провини поцілунки, смачніші від того, що заборонені. «Скільки нових гріхів ми сьогодні скоїмо?» — думала вона, дивлячись, як він розстібає сорочку. Сьогодні він не мав на собі священницького комірця; сьогодні він прийшов до неї коханцем, а не Божою людиною.

Кілька місяців тому він порушив клятву, яка прив'язувала його до церкви. Вона була відповідальна за це, вона спричинила його падіння — падіння, що знову привело його до її ліжка, до її обіймів. Це був уже такий знайомий маршрут, що він точно знав, чого вона хоче, що змусить її з криком чіплятися за нього.

Коли нарешті вона відкинулася на подушку, вдоволено здригнувшись, вони вляглися, як завжди, сплівшись руками й ногами, — коханці, які добре знають тіла одне одного.

— Тебе наче цілу вічність не було, — прошепотіла Мора.

— Я прийшов би в четвер, але здавалося, наче семінар ніколи не скінчиться.

— Семінар?

— Консультування подружніх пар. — Він сумно, з іронією за-сміявся. — Наче я можу їм розповідати, як зцілити свій шлюб. Мору, там стільки гніву й болю. Було важко навіть просто сидіти в одній кімнаті з цими людьми. Так і хотілося їм сказати: «Нічого не вийде, ви ніколи не будете щасливі. Ви в шлюбі не з тими людьми!»

— Можливо, це була б найкраща твоя порада.

— Це був би акт милосердя. — Він ніжно забрав прядку волосся з її обличчя, затримав пальці на щоці. — Було б значно краще

дати їм дозвіл піти. Знайти тих, із ким вони будуть щасливі. Так, як я щасливий з тобою.

Мора усміхнулася.

— А я з тобою зголодніла.

Вона сіла, і з зім'ятих простирадл піднявся аромат їхнього кохання — тваринні запахи теплих тіл і жаги.

— Я обіцяла тобі вечерю.

— Я почуваюся винним, бо ти завжди мене годуєш. — Деніел теж сів на ліжку, потягнувся до свого одягу. — Скажи, чим допомогти.

— Я залишила вино в машині. Дістань пляшку й відкоркуй її, а я поставлю курку до духовки.

Вони пили вино на кухні, поки пеклася курка, поки Мора нарізала картоплю, а Деніел робив салат. Готували, торкалися одне одного, цілувались, як одружена пара. «Але ми не одружені», — подумала вона, зиркаючи на його красивий профіль, на скроні, уже позначені сивиною. Кожна проведена разом мить була вкраденою, поспішною, і хоча вони багато сміялися, іноді у цьому сміху вчувалася нотка відчаю, наче вони намагалися переконати себе у своєму щасті. Чорт забирай, та вони й були щасливі, попри провину, обман і проведені нарізно ночі. Але Мора вже помічала, що це позначається на Деніеловому обличчі. За останні кілька місяців його волосся помітно посивіло. Вона подумала: «Коли воно стане геть біле, чи будемо ми й далі зустрічатися за опущеними завісами?»

«І які зміни бачить у моїй зовнішності він?»

Він пішов з її дому після опівночі. Мора заснула в його обіймах і не чула, як він устав. А коли прокинулася, його вже не було і простирадло біля неї вже захололо.

Того ранку вона сама пила каву, сама готувала млинці. Найкращими спогадами короткого шлюбу з Віктором, провального в усьому іншому, були спільні недільні ранки — вони пізно про-

кидалися й пів дня лежали на дивані з газетами. Із Денієлом вони ніколи не мали такої неділі. Поки вона куняла у халаті, обклавшись сторінками «Бостон Глоуб», отець Деніел Брофі проповідував парафіянам у своїй церкві Богородиці Божественного Світла — пастві, чий пастир сам страшенно збився з дороги.

Мору сполохав дзвінок у двері. Не до кінця прокинувшись, вона сіла на дивані й побачила, що вже друга година. «Може, то Деніел прийшов».

Вона поспішила через вітальню, під босими ногами захрумтіли газети. Відчинивши двері й побачивши чоловіка на порозі, вона раптом пошкодувала, що не зачесалася і не перевдягнулася з халата.

— Перепрошую, я трохи запізнився, — сказав Ентоні Сансоне. — Сподіваюся, це не страшно.

— Запізнилися? Вибачте, але я на вас не чекала.

— То ви не отримали мого повідомлення? Вчора по обіді залишив його на автовідповідачі, говорив, що зайду сьогодні.

— О. Здається, я вчора не прослухала повідомлення. — «Мені було не до того». Вона відступила на крок. — Проходьте.

Сансоне увійшов до її вітальні й зупинився, дивлячись на розкидані газети, на порожнє горнятко з-під кави. Вони востаннє бачилися кілька місяців тому, і Мору знову вразив його спокій, те, як він начебто сканує повітря, вишукуючи пропущені деталі. На відміну від Денієла, який швидко відкривався навіть чужим людям, Ентоні Сансоне оточив себе стінами — він міг стояти серед натовпу і здаватися холодним, відстороненим і закритим. Морі стало цікаво, що він думав, дивлячись на безлад її змарнованої неділі. «Не у всіх є дворецькі, — подумала вона. — Не всі живуть так, як ти, у маєтку на Бікон-Гілл».

— Пробачте, що турбую вас удома, — сказав він. — Не хотів робити це офіційним візитом до бюро судмедекспертизи.

Він розвернувся до неї.

— І мені справді цікаво, як ваші справи, Моро. Ми давно не бачилися.

— Усе гаразд. Чимало справ.

— Товариство «Мефісто» знову щомісяця збирається у мене вдома. Нам був би корисний ваш погляд на речі, і ми були б дуже раді бачити вас знову.

— Щоб поговорити про злочинність? Цього мені й на роботі вистачає, дякую.

— Ми маємо інший підхід. Ви бачите лише результат, а нас турбує причина самого її існування.

Мора взялася збирати газети, складати їх на купу.

— Я не дуже пасую до вашого гурту, бо не підтримую ваших теорій.

— Навіть після того, що ми разом пережили? Ті вбивства мали викликати у вас сумніви, змусити замислитися про різні вірогідності.

— Щодо того, що в сувоях Мертвого моря ховається уніфікована теорія походження зла? — Вона похитала головою. — Я науковиця. Релігійні тексти читаю заради історичних даних, а не буквальної правди. Не для того, щоб пояснити непояснюване.

— Ви були з нами на горі тієї ночі. *Бачили докази.*

Сансоне йшлося про січневу ніч, коли вони мало не розпрощалися з життям. Із цим фактом важко було не погодитися, бо докази були не менш реальні за кров, яка залишилася після всього. Але тоді сталося чимало такого, в чому їхні думки ніколи не зійдуться, і найбільша відмінність стосувалася природи того чудовиська, яке полонило їх у будинку на горі.

— Я бачила там серійного вбивцю, яких у світі чимало, — мовила Мора. — Мені не потрібні біблійні теорії, які його пояснюють. Зі мною можна говорити про *науку*, а не про байки про старовинні демонічні лінії крові.

Вона поклала газети на столик.

— Зло просто існує. Люди бувають жорстокі, деякі люди вбивають. Усім хотілося б дати цьому якийсь пояснення.

— Чи наука пояснює, навіщо вбивці муміфікувати жіноче тіло? Навіщо засушувати жіночу голову й класти іншу жінку у багажник автомобіля?

Мора спантеличено розвернулася до гостя.

— Вам уже відомо про ці справи?

Авжеж, він знає. Зв'язки Ентоні Сансоне з правоохоронними органами сягали найвищих щаблів, аж до самого комісара поліції. Така незвична справа, як Мадам Ікс, безперечно, мала привернути його увагу і збудити цікавість потайного клубу «Мефісто», який мав власні чудернацькі теорії про злочинність і боротьбу з нею.

— Є певні подробиці, не відомі навіть вам, — сказав він. — Гадаю, слід вас із ними ознайомити.

— Перш ніж говорити далі, я хочу перевдягнутися, — сказала Мора. — Перепрошую.

Вона пішла до спальні. Дістала джинси й сорочку на ґудзиках — звичайне вбрання, яке цілком пасувало для недільного пообіддя, але все одно виникало відчуття, що для такого визначного гостя цього недостатньо. Від косметики вирішила відмовитися, просто вмилася й розчесала сплутане волосся. Дивлячись на себе у дзеркало, побачила запухлі очі й пасма сивини, яких раніше не бачила. «Що ж, така я є, — подумала Мора. — Жінка, якій уже ніколи не буде сорок. Віку не приховаєш, то я й не намагатимуся».

Коли вона вийшла зі спальні, дім був наповнений ароматом кави. Мора пішла за ним до кухні, де Сансоне вже діставав із шафи два горнятка.

— Сподіваюся, ви не проти — взяв на себе сміливість заварити свіжої кави.

Вона дивилася, як чоловік дістає з кавоварки карафу, наливає, розвернувшись до неї широкою спиною. Здавалося, що

на її кухні він почувається як удома, і те, з якою легкістю він уторгся до її дому, дуже дратувало. Він умів увійти до будь-якої кімнати, в будь-якому будинку, і самою своєю присутністю заявити про свої права на цю територію.

Сансоне передав їй каву, і Мора здивовано помітила, що там точно стільки цукру й вершків, як вона любить. Її вразило те, що він запам'ятав таку дрібницю.

— Час поговорити про Мадам Ікс, — мовив він, — і про те, з чим ви насправді можете мати справу.

— Що вам відомо?

— Я знаю про три пов'язані смерті.

— Ми не знаємо, чи пов'язані вони.

— Три жертви, тіла збережені доволі гротескним чином. Це специфічний почерк.

— Я не робила розтину третьої жертви, тож не можу нічого про неї сказати, навіть того, як саме її законсервували.

— Мені сказали — класична муміфікація.

— Якщо під *класичною* мається на увазі просолення, висушення й загортання — ні, не вона.

— Риси обличчя порівняно цілі?

— Так, дивовижно. Але у тканинах збережена волога. Я ніколи не робила розтину таких тіл. Не знаю навіть, як зберігати їх у такому стані.

— А власниця автомобіля? Вона ж археологиня, чи не так? Має ідеї щодо того, як було збережено тіло?

— Я з нею не говорила. Із того, що казала Джейн, жінка була дуже вражена.

Сансоне поставив горня на стіл і подивився на неї так прямо, що це здавалося майже нападком.

— Що вам відомо про докторку Пульчілло?

— А чому ви про неї питаєте?

— Бо вона працює на них, Мора.

— На них?

— На музей Кріспіна.

— Ви так кажете, наче це якась недоброзичлива організація.

— Ви погодилися брати участь у скануванні. Ви стали частиною медійного цирку, організованого навколо Мадам Ікс. Тож мусили знати, у що втручаєтеся.

— На сканування мене запросив куратор. Не сказавши, що там буде той медійний цирк. Просто подумав, що мене це зацікавить, — так воно й було.

— І, погоджуючись на це, ви нічого не знали про музей?

— Кілька років тому я в ньому була. Колекція химерна, але її варто побачити. Не так уже й відрізняється від інших приватних музеїв, заснованих заможними родинами, які хочуть похизуватися своїми колекціями.

— Кріспіни — особлива родина.

— Чим саме особлива?

Сансоне сів у крісло навпроти неї, так, щоб їхні погляди були на одному рівні.

— Тим, що ніхто насправді не знає, звідки вони взялися.

— Хіба це важливо?

— Це доволі незвично, хіба ні? Першим відомим Кріспіном був Корнеліус, який з'явився у Бостоні у 1850 році. Назвався титулованим англійцем.

— Ви натякаєте, що це було неправдою?

— В Англії він ніде не зареєстрований. Та й в інших країнах так само. Одного дня він просто з'явився, як розповідають — дуже привабливий і харизматичний чоловік. Вдало одружився, розбудував достаток. І він, і його нащадки — колекціонери й невтомні мандрівники, які привозили дивовижі з усіх континентів. Були звичні експонати — різьблені фігурки, речі з поховань, опудала тварин. Але здавалося, що Корнеліуса та його рідню особливо цікавила зброя. Усі різновиди зброї, якими користувалися

армії по всьому світу. Цілком логічне захоплення, зважаючи на те, як вони заробили свої статки.

— І як же?

— Війнами, Моро. Починаючи з Корнеліуса, вони заробляли на війні. Він розбагатів під час громадянської — постачав зброю Півдню. Його нащадки продовжили традицію, наживаючись на конфліктах по всьому світу, від Африки до Азії та Близького Сходу. Вони уклали таємну угоду з Гітлером на постачання його військ і одночасно з цим озброювали союзників. У Китаї постачали і націоналістичну, і комуністичну армії водночас. Їхні поставки доходили до Алжиру, Лівану, Бельгійського Конго. Їм було байдуже, хто з ким воює, вони не підтримували нікого, просто брали з усіх гроші. Поки десь лилася кров, вони втручалися, щоб нажитися на цьому.

— І як це пов'язано з розслідуванням?

— Я просто хочу, щоб ви зрозуміли, що це за установа і який вона має спадок. Музей Кріспіна оплачений кров'ю. Коли ви йдете цією будівлею, кожна золота монета, кожна кераміка, яку ви бачите, оплачена якоюсь війною. Це гниле місце, Моро, зведене родиною, яка ховає своє минуле, про коріння якої ми не знаємо.

— Я розумію, до чого ви ведете. Зараз скажете, що Кріспіни — родина демонічної крові, нащадки біблійних нефілімів. — Мора похитала головою й засміялася. — Будь ласка, не треба знову про сувої Мертвого моря.

— Як, на вашу думку, Мадам Ікс опинилася в цьому музеї?

— Певна, що ви маєте відповідь на це питання.

— Я маю теорію. Гадаю, це певна данина шани, так само як і засушена голова. Їх приніс до музею шанувальник, який прекрасно розуміє, що таке родина Кріспінів.

— Третю жертву знайшли не в музеї. Тіло підкинули до автомобіля докторки Пульчілло.

— Вона в музеї працює.

— І тепер вона нажахана. Її ключі вкрали, і хтось зробив їй до біса моторошний подарунок.

— Бо вона — очевидна ланка між відправником та отримувачем, Саймоном Кріспіном.

— Ні, гадаю, тіло призначалося саме докторці Пульчілло. Вона — навдивовижу вродлива жінка, яка привернула увагу вбивці. Джейн вважає так само. — Мора помовчала. — Чому б вам не поговорити про це з нею? Вона розслідує справу. Чому ви прийшли до мене?

— Розум детектива Ріццолі закритий для альтернативних теорій.

— Тобто вона міцно вкорінена у реальності. — Мора підвелася. — Так само, як я.

— Перш ніж ви відкинете те, про що я кажу, вам слід дізнатися ще дещо про колекцію Кріспіна. Частину цієї колекції ніхто не бачив, вона лишається схованою.

— Чому?

— Бо це такі тривожні, химерні експонати, що родина не могла дозволити людям про них дізнатися.

— То звідки ви про це знаєте?

— На ринку антикваріату про це давно пліткували. Років шість тому Саймон Кріспін виставив колекцію на приватний аукціон. Схоже, він тоді чимало витрачав і примудрився розтринькати все, що лишилося від родинних статків. Йому були потрібні гроші, і так само було потрібно позбутися незручних і, можливо, незаконних речей. Насправді бентежить те, що йому вдалося знайти покупця, який зберіг анонімність.

— Що Кріспін продавав?

— Воєнні трофеї. Я кажу не про армійські медалі та іржаві багнети. То були брязкальця з людськими зубами з Африки й відрізані вуха від японських солдатів. Намисто з пальців та глек із жіночими... — Він на мить замовк. — Страхітлива колекція. І, звісно, не лише я знав про те, як цікавлять родину Кріспінів

хімерні сувеніри. Можливо, цей убивця-археолог так само про це знав. І вирішив додати свої експонати до цієї колекції.

— Ви вважаєте, що це були подарунки?

— Знак захоплення від колекціонера, який подарував власні скарби музею, і вони лежали там, забуті.

— Аж дотепер.

Сансоне кивнув.

— Гадаю, загадковий спонсор вирішив з'явитися знову. Він повідомляє світу, що ще живий. — І тихо додав: — Скоро можуть з'явитися нові подарунки, Моро.

На кухні задзвонив телефон, порушивши тишу. Мора здригнулася й відчула, як закалатав пульс, коли вона підвелася зі свого крісла. Як легко Сансоне примудряється розхитати її віру в логічність світу. Як швидко кидає тінь на яскравий літній день. Його параноя була заразна, і в телефонному дзвінку їй учувалося щось зловісне, наче попередження про те, що дзвінок несе небажані новини.

Але голос, який пролунав зі слухавки, був водночас знайомим і приємним.

— Докторко Айлс, це Картер із лабораторії. Маю цікаві результати газової хроматографії та масової спектрометрії.

— Що досліджували?

— Зразки тканин, надіслані вами у четвер.

— Із тіла в багажнику? Уже зробили хроматографію?

— Мене викликали до лабораторії на вихідні. Я думав, це за вашим розпорядженням.

— Ні, то була не я.

Мора озирнулася через плече на Сансоне, який так пильно стежив за нею, що дуже захотілося відвернутися.

— Кажіть, — мовила вона у слухавку.

— Я провів флеш-піроліз зразка тканини, зробив газову хроматографію та масову спектрометрію — і виявив велику кількість

колагенових та неколагенових білків. Яким би не був вік цих тканин, вони дуже добре збереглися.

— Я замовляла ще скринінг на дубильні речовини. Щось знайшли?

— Немає ані пірокатехіну, ані гідрохінону, тож більшість відомих дубильних речовин відпадає. Але є сліди наявності такого хімікату, як 4-ізопропенілфенол.

— Я навіть не уявляю, що це значить.

— Мені самому довелося пошукати інформацію. Виявилось, що це типовий продукт піролізу торф'яного моху.

— Моху?

— Так. Це вам чимось допоможе?

— Так, — тихо відповіла Мора. — Думаю, що так.

«Це сказало мені саме те, що було потрібно». Вона поклала слухавку й стояла, дивлячись на телефон, ошелешена результатами. Це виходило за сферу її компетенції, за те, з чим вона мала справу в кімнаті для розтинів, і йти далі без допомоги спеціаліста не хотілося.

— Моро?

Вона розвернулася до Сансоне.

— Можемо поговорити про це потім? Мені треба зробити кілька дзвінків.

— Можна вам дещо запропонувати, перш ніж я піду? Я знаю одного джентльмена, який може бути вам корисний. Доктор Пітер Ванденбрінк. Можу вас із ним зв'язати.

— Чому ви мені його радите?

— Про нього чимало пишуть в інтернеті. Подивіться його резюме — і все зрозумієте.

15

Фургони телевізійників повернулися, їх навіть стало більше. Щойно вбивця отримує прізвисько, він стає власністю громадськості, і кожна служба новин хоче собі трохи розслідування вбивці-археолога.

Джейн відчувала на собі всевидючі камери, поки вони з Фростом ішли від авто до будівлі судмедекспертизи. Коли вона стала детективом, було так захопливо вперше побачити себе у вечірніх новинах. Цей захват давно влігся, і нині вона дивилася на репортерів винятково з роздратуванням. Замість того щоб позувати на камери, йшла згорбившись, втягнувши голову в плечі. У випуску новин о шостій, певно, скидатиметься на покрученого троля в синьому піджаку.

Ступивши у будівлю, подалі від нав'язливих об'єктивів, вона відчула полегшення, однак справжнє випробування було ще попереду. Дорогою до зали для аутопсії Ріццолі відчувала, як напружуються м'язи, як крутить у шлунку передчуття того, що вони побачать сьогодні на столі.

Поки детективи вбиралися в халати й бахіли у передпокої, Фрост був незвично мовчазний. Наважившись зазирнути у вікно, Джейн побачила, що тіло було ще накрито, — страхіття трохи відстрочувалося. Повна похмурого відчуття обов'язку, вона штовхнула двері до кімнати для розтинів.

Мора саме розвішувала на негатоскопі рентгенівські знімки: на екрані світилася стоматологічна рентгенограма невідомої номер три. Судмедекспертка глянула на детективів.

— То що ви про це скажете? — запитала вона.

— Вельми непогані зуби, — прокоментувала Джейн.

Мора кивнула.

— Маємо дві амальгамові пломби, плюс одну золоту коронку на нижньому молярі зліва. Карієсу я не бачу, втрат альвеолярної кістки, що свідчили б про пародонтальні проблеми, теж. До того ж є ще така дрібниця. — Вона постукала по знімку пальцем. — Обох малих корінних зубів немає.

— Думаєте, їх вирвали?

— Проміжків між зубами немає, і корені різців укорочені й затуплені.

— І що це означає?

— Що це робота ортодонта. Вона носила брекети.

— Отже, жертва у нас не бідувала.

— Середній клас, як мінімум.

— Гей, я брекети ніколи не носила. — Джейн вишкірилася, відкриваючи нерівні нижні зуби. — Ось це, док, справжні зуби середнього класу.

Вона махнула на знімок.

— Мій тато не зміг би оплатити щось таке.

— У Мадам Ікс теж хороші зуби, — зауважив Фрост.

Мора кивнула.

— Підозрюю, що обидві жінки мали доволі привілейоване дитинство, — батьки могли оплатити їм хорошого стоматолога й ортодонта.

Вона зняла з негатоскопа стоматологічні знімки, замінила на новий набір. Плівка характерно дзенькнула під кріпленнями. Тепер вони дивилися на кістки нижніх кінцівок.

— Ось це теж об'єднує обох жертв.

Джейн із Фростом одночасно стривожено втягнули повітря. Для того щоб трактувати побачені на знімках травми, не потрібен був радіолог.

— Постраждали обидві великі гомілкові кістки, — сказала Мора. — Перебиті тупим інструментом, можливо, молотком чи ломом. Ідеться не про прості удари по гомілках, це було жорстоке, навмисне побиття, з метою потрощити кістки. На обох ногах маємо поперечні діафізарні переломи, уламки кістки врізалися у м'які тканини. Біль мав бути просто нестерпний. Ходити після цього вона точно не могла. Не уявляю, як ця жінка страждала у наступні дні. Напевно, слідом за цим почалося зараження м'яких тканин через відкриті кістки. Бактерії потрапили до кісток і зрештою до крові.

Ріццолі подивилася на неї:

— Ви сказали «дні»?

— Такі перелами — не смертельні. Принаймні не одразу.

— Може, її спочатку вбили. Це можуть бути посмертні травми. «Будь ласка, нехай вони будуть посмертні, а не такі, як я уявляю».

— Мені прикро це казати, але вона була жива, — заперечила Мора. — І прожила ще принаймні кілька тижнів.

Вона показала на зазублений обрис навколо переламаної кістки, подібний на хмарку білого диму.

— Це кісткова мозоль. Кістка почала гоїтися, а це не може статися за ніч, чи навіть за кілька днів. Тут потрібні тижні.

Тижні страждань цієї жінки. Тижні, в які їй, певно, хотілося померти. Джейн подумала про знімки, які раніше висіли на цьому ж негатоскопі. Розтрощена нога іншої жінки, лінії перелому розмиті туманом кістки, яка вже почала зцілюватися.

— Як у Мадам Ікс, — промовила вона.

Мора кивнула.

— Жодна з цих жінок не померла негайно. Обидві були скалічені травмами нижніх кінцівок і ще жили з ними, тобто хтось приносив їм їжу та воду. Хтось підтримував у них життя так довго, що ми бачимо перші ознаки загоєння на цих знімках.

— Один і той самий убивця.

— Надто подібна схема. Це його стиль. Спочатку він їх калічить, певно, щоб не втекли, потім протягом багатьох днів годує. Підтримує у них життя.

— І що він у дідька робить у цей час? Тішитися їхнім товариством?

— Я не знаю.

Ріццолі пильно вдивилася у розтрошену кістку й відчула укол болю у власних ногах — тіль агонії, яку мусила пережити ця жертва.

— Знаєте, — тихо заговорила вона, — коли ви тоді зателефонували мені щодо Мадам Ікс, я подумала, що це якесь старе вбивство. Нерозкрита справа, злочинець давно мертвий. Але якщо це він підклав тіло до автівки між Пульчілло...

— Він живий, Джейн. І він тут, у Бостоні.

Двері передпокою відчинилися, увійшов сивий джентльмен, зав'язуючи хірургічний халат.

— Докторе Ванденбрінк? — запитала Мора. — Я докторка Айлс. Рада, що ви змогли приїхати.

— Сподіваюся, ви ще не почали.

— Ні, чекали на вас.

Чоловік вийшов уперед, потиснути їй руку. Йому було за шістдесят, сухорлявий, мов скелет, але засмагле обличчя й пружна хода свідчили не про хворобливість, а, навпаки, про добре здоров'я. Поки Мора усіх знайомила, він заледве глянув на Ріццолі та Фроста — його увага була прикута до стола, на якому лежало скручене тіло, милосердно сховане під простирадлом. Новоприбулого, вочевидь, цікавили мертві, а не живі.

— Доктор Ванденбрінк працює в музеї Дрентс в Ассені, — сказала Мора. — Він учора прилетів із Нідерландів, щоб відвідати цю аутопсію.

— Це вона? — спитав чоловік, не зводячи очей із накритого тіла. — То подивімося на неї.

Мора передала йому рукавички, вони обоє обтягнули пальці латексом. Вона взялася за простирадло, і Джейн приготувалася до того, що зараз побачить.

На столі з неіржавкої сталі, під яскравим світлом, оголене й спотворене тіло здавалося обвугленою покрученою гілкою. Але Джейн знала, що її довіку переслідуватиме це обличчя, чорне, гладеньке, мов вугілля, заморожене передсмертним криком.

Доктор Ванденбрінк зовсім не злякався — навпаки, схилився над нею з неприхованим захватом.

— Яка краса, — промимрив він. — О так, радий, що ви мені зателефонували. Це вартує довгої дороги.

— Ви називаєте це красою? — перепитала Джейн.

— Мені йдеться про стан збереження, — пояснив чоловік. — Наразі він практично ідеальний. Але боюся, що тепер, під впливом повітря, плоть почне розкладатися. Такого дивовижного сучасного зразка я ще не бачив. Останнім часом нечасто знаходяться люди, оброблені таким чином.

— То ви знаєте, як вона такою стала?

— О так. Дуже схоже на інших.

— На інших?

Ванденбрінк подивився на Джейн. У нього були такі запалі очі, що в детектива виникло тривожне відчуття того, що на неї дивиться череп.

— Ви колись чули про дівчинку з Іде, детективе?

— Ні. Хто вона?

— Іде — це селище на півночі Нідерландів. У 1897 році двоє чоловіків з Іде різали торф, який традиційно висушували й використовували для опалення. І в болоті вони знайшли дещо, що їх нажахало. То була жінка з довгим білявим волоссям, вочевидь, задущена — навколо шиї була тричі огорнута смужка тканини. Спочатку чоловіки з Іде не зрозуміли, з чим мають справу. Жін-

ка була така маленька й висохла, що вони вирішили, що вона стара. А може, й демониця. Але з часом, коли до них почали приїздити зацікавлені знахідкою науковці, з'явилися нові відомості про тіло. Виявилось, що на момент смерті жінка була зовсім не літньою, це була дівчинка років шістнадцяти. Дівчинка з викривленим хребтом. Дівчинка, яку вбили. Її вдарили ножем під ключицю й задушили, перетягнувши шию тканиною. Тоді опустили в болото обличчям униз, там вона й пролежала кількасот років. Аж поки двоє чоловіків, які пішли по торф, не знайшли її і не відкрили світові.

— Кількасот років?

Ванденбрінк кивнув.

— Радіовуглецевий аналіз каже, що їй — дві тисячі років. Коли Ісус ходив по землі, бідолашна могла вже лежати у своїй могилі.

— Невже навіть через дві тисячі років можна було встановити, як вона померла? — здивувався Фрост.

— Вона чудово збереглася, від волосся до тканини на шії. О, авжеж, тіло було пошкоджене, але це сталося значно пізніше, коли її витягали разом із торфом. Утім залишилося достатньо для того, щоб мати портрет того, якою вона була. І як мала страждати. Це — диво боліт, детективе. Вони відкривають для нас вікно у часі. У Голландії та Данії, в Ірландії та Англії знайдено сотні таких тіл. Кожне з них — мандрівець у часі, свого роду нещасний посланець, відправлений до нас людьми, які не залишили по собі письмових згадок, окрім жорстокості, втіленої у їхніх жертвах.

— Але ця жінка... — Джейн кивнула на тіло на столі. — Їй, очевидно, не дві тисячі років.

— Однак збереглася вона точнісінько так само. Дивіться, видно навіть зморшки на ступнях та лінії на подушечках пальців. Бачите, яка темна у неї шкіра? Але за рисами обличчя вона

очевидно європеїдна. — Ванденбрінк подивився на Мору. — Я повністю з вами згоден, докторко Айлс.

Заговорив Фрост:

— То ви кажете, що це тіло законсервували так само, як ту дівчинку в Нідерландах?

Ванденбрінк кивнув.

— Маєте сучасне болотяне тіло.

— Я саме тому й зателефонувала докторові Ванденбрінку, — сказала Мора. — Він уже кілька десятиліть вивчає болотяні тіла.

— На відміну від єгипетської техніки муміфікації, — почав пояснювати гість, — письмових записів про те, як зробити болотяне тіло, немає. Це цілковито природний і випадковий процес, який ми не до кінця розуміємо.

— То звідки вбивця міг знати, як це робиться? — спитала Джейн.

— У спільноті, яка займається болотяними тілами, це широко обговорювалося.

Ріццолі здивовано засміялася.

— Ви маєте свою спільноту?

— Авжеж. У нас проходять зустрічі, навіть коктейльні вечірки. Здебільшого обговорюємо власні припущення, але маємо і наукові дані на підтримку теорій. Наприклад, нам відомо, що певні характеристики боліт допомагають збереженню тіл. Болота висококислотні, бідні на кисень і містять торф'яний мох у кілька шарів. Ці фактори зупиняють розкладення тіла й сприяють збереженню м'яких тканин. Саме від них шкіра стає темною, такою, як ви бачите тут. Якщо залишити тіло в болоті на кілька століть, зрештою кістки розчиняться, зостанеться лише законсервована плоть, дуже піддатлива, схожа на вичинену шкіру.

— Це все робить мох? — запитав Фрост.

— Він становить важливу частину процесу. Між бактеріями та полісахаридами, які є у торф'яному моху, відбувається хіміч-

на реакція. Мох зв'язує клітини бактерій так, що вони не руйнують органічних матеріалів. Якщо зв'язати бактерії, можна зупинити гниття. Весь цей процес відбувається у кислотному супі, який містить мертвий мох, таніни та голоцелюлозу, іншими словами — у болотяній воді.

— Оце й усе? Просто сунути тіло у болотяну воду — і все готово?

— Процедура трохи більш вибаглива. В Ірландії та Великій Британії проводили експерименти з мертвими поросятами. Їх залишали у різних торф'яних болотах, а за кілька місяців діставали й досліджували. Свині подібні до нас за біохімією, тож можна припустити, що з людьми результат був би той самий.

— Вони перетворювалися на болотяних свиней?

— Тільки за належних умов. По-перше, тіло має бути повністю занурене, інакше починає розкладатися. По-друге, воно має опинитися в болоті негайно після смерті. Якщо тіло пролежить кілька годин перед зануренням, воно так само розкладатиметься.

Фрост та Ріццолі презирнулися.

— Тож наш убивця не міг марнувати часу після її смерті, — сказала Джейн.

Ванденбрінк кивнув.

— Її мали покласти в болото скоро після смерті. У випадку з європейськими болотяними тілами, жертв, напевно, заводили до болота ще живими, а тоді вже вбивали, біля води.

Джейн розвернулася й подивилася на знімки жорстоко пощених кісток.

— Ця жертва нікуди не могла зайти на переламаних ногах. Її мусили нести. На місці вбивці, я не стала б робити цього у темряві, бо треба ж іти через болото.

— То він зробив це серед білого дня? — поцікавився Фрост. — Витягнув її з авто, поволік до води... Мусив задалегідь обрати

місце, таке, щоб його не побачили, але й щоб дорога була неподалік, аби не тягнути її далеко.

— Є ще інші умови, — додав Ванденбрінк.

— Які саме? — запитала Джейн.

— Вода має бути достатньо глибока й холодна. Температура важлива. І місцина має бути віддалена, щоб ніхто не знайшов тіло, поки він по нього не прийде.

— Чималий список умов, — зауважила Джейн. — Чи не простіше було б наповнити ванну водою і накидати туди торф'яного моху?

— Хіба так можна бути певним у точному відтворенні умов? Болото — складна екосистема, якої ми до кінця не розуміємо, хімічний суп з органіки, який має століттями доходити до певного стану. Навіть якщо вийде відтворити його у ванній, треба спочатку охолодити його до чотирьох градусів за Цельсієм і підтримувати в такому стані принаймні кілька тижнів. Тоді тіло має пролежати в цій воді кілька місяців, а то й років. Хіба можна так довго його ховати? Чи не пахнутиме воно? Чи не помітять щось сусіди? — Доктор похитав головою. — Ідеальним місцем однаково лишається болото. *Справжнє болото.*

Але зламані ноги залишалися проблемою. Живою чи мертвою, жертву все одно треба було донести чи дотягнути до води, ймовірно — болотистою місцевістю.

— Як думаєте, яка вона була завбільшки? — запитала Джейн.

— Судячи з показників скелета, гадаю, приблизно метр шістдесят вісім на зріст, — відповіла Мора. — Як бачите, доволі струнка.

— Тождесь кілограмів п'ятдесят п'ять — шістдесят.

— Приблизно.

Однак навіть струнка жінка після певної дистанції буде для чоловіка тягарем. Якщо вона була вже мертва, час мав велике значення. Затримка призведе до невідворотного гниття. А як-

що вона була ще жива, довелося б миритися з іншими складнощами — жертва могла відбиватися й галасувати. Її могли почути дорогою від автівки. «Де ж ти знайшов ідеальне місце для вбивства?»

Задзиччав інтерком, пролунав голос Мориної секретарки:

— Докторко Айлс, дзвінок на першій лінії. Скотт Турлоу з НКЦ¹.

— Зараз візьму, — сказала Мора. Зняла рукавички й підійшла до телефону.

— Це докторка Айлс. — Вона замовкла, слухаючи, тоді раптом випросталася і кинула на Джейн красномовний погляд: «Це важливо». — Дякую, що повідомили. Зараз подивлюся, зачекайте.

Судмедекспертка підійшла до лабораторного комп'ютера.

— Що сталося? — запитала Джейн.

Мора відкрила один з електронних листів, натиснула на додаток. На екрані з'явилися стоматологічні рентгенівські знімки. На відміну від панорам, якими користуються в морзі, це були знімки окремих зубів.

— Так, дивлюся, — сказала докторка Айлс у слухавку. — Бачу амальгаму на оклюзивній поверхні нижньої шістки. Повністю сходиться.

— Із чим сходиться? — знову запитала Джейн.

Мора підняла руку, потребує тиші, зосереджена на телефонній розмові.

— Відкриваю другий додаток, — сказала вона, і екран заповнило нове зображення.

Це була молода жінка з довгим чорним волоссям, яка мружилася проти сонця. На ній була джинсова сорочка поверх чорної майки. Засмагле обличчя без слідів косметики свідчило

¹ NCIC, National Crime Information Center — Національний інформаційно-кримінологічний центр.

про те, що ця жінка більшу частину життя проводила на вулиці, на свіжому повітрі й у зручному одязі.

— Я продивлюся всі файли і передзвоню, — сказала Мора й поклатла слухавку.

— Хто ця жінка? — запитала Джейн.

— Її звати Лоррейн Еджертон. Востаннє її бачили біля Галлапа в штаті Нью-Мексико близько двадцяти п'яти років тому.

Джейн зсунула брови, дивлячись на обличчя, що усміхалося з екрана комп'ютера.

— Я мушу знати це ім'я?

— Тепер знатимете. Ви дивитесь на Мадам Ікс.

16

Судовий психолог доктор Лоренс Цукер мав такий пронизливий погляд, що Джейн зазвичай намагалася не сідати навпроти нього, однак нині запізнилася й мусила зайняти останнє вільне місце — перед Цукером. Він повільно вивчав світлини, розкладені на столі. Це були знімки повної життя молоді Лоррейн Еджертон. На деяких вона була у шортах та футболках, на інших — у джинсах та трекінгових черевиках. Жінка, однозначно, вела активне життя, і засмага це доводила. Психолог перейшов до того, якою вона була нині: висушена й тверда, мов колода, обличчя шкіряною маскою туго натягнуте на кістках. Коли Цукер підняв моторошно бліді очі від знімків, їхній погляд зосередився на Джейн, і в неї виникло неприємне відчуття, наче він спроможний зазирнути у найтемніші куточки її свідомості, яких вона не показувала нікому. Хоча в кімнаті були присутні ще четверо детективів, інших жінок не було — можливо, саме тому Цукер так фокусувався на ній. Ріццолі вирішила не дозволити залякувати себе й зустріла його погляд.

— Як кажете, коли зникла міз Еджертон? — запитав він.

— Двадцять п'ять років тому, — відповіла Джейн.

— І це відповідає поточному стану її тіла?

— Ми знаємо, що це справді Лоррейн Еджертон, за зубною формулою.

— І так само знаємо, що на муміфікацію тіла не потрібні століття, — додав Фрост.

— Так, але чи могли її вбити не двадцять п'ять років тому, а нещодавно? — уточнив запитання Цукер. — Кажете, її тримали живою достатньо для того, щоб вогнепальна рана почала гоїтися. Що як вона пробула в полоні ще довше? Чи можна зробити з тіла мумію, скажімо, за п'ять років?

— Ви вважаєте, що злочинець міг тримати її в полоні кілька десятиліть?

— Я просто міркую, детективе Фрост. Намагаюся зрозуміти, що наш невідомий із цього має. Що могло штовхнути його до цих гротескних посмертних ритуалів. Кожна з трьох жертв потребувала чималих зусиль для того, щоб попередити розкладання.

— Він хотів їх зберегти, — припустив лейтенант Маркетт, керівник відділу розслідування вбивств. — Хотів, щоб вони були поруч. Цукер кивнув.

— Вічні супутниці. Це одна інтерпретація. Він не хотів відпустити їх, тож перетворив на сувеніри.

— А навіщо їх убивати? — запитав детектив Кроу. — Чому б просто не тримати в себе? Ми знаємо, що дві жертви були його бранками достатньо довго, щоб навіть переломи почали гоїтися.

— Можливо, вони померли природно, від травм. Із того, що я прочитав у звіті про аутопсію, однозначної причини смерті ми не маємо.

Заговорила Джейн:

— Докторка Айлс не може дати точного визначення, але ми знаємо, що Болотяна пані... — вона замовкла. Детективи назвали нову жертву Болотяною пані, але не збиралися озвучувати цього у присутності чужих, щоб прізвисько не потрапило на сторінки газет. — Ми знаємо, що жертва з багажника отримала переломи обох ніг, від яких, імовірно, почалося зараження. Це й могло стати причиною смерті.

— Така консервація могла бути єдиним способом залишити її поруч, — додав Маркетт. — Навіки.

Цукер знову подивився на фото.

– Розкажіть мені про цю жертву, про Лоррейн Еджертон.

Ріццолі штовхнула до нього через стіл теку.

– Ось усе, що ми наразі про неї знаємо. На час зникнення вона була аспіранткою, працювала в Нью-Мексико.

– Що вивчала?

– Археологію.

Цукер підняв брови.

– Відчуваю тут основну тему.

– Її важко не відчути. Того літа Лоррейн працювала з групою студентів на розкопках у каньйоні Чако. У день зникнення сказала колегам, що поїде до міста. Виїхала рано ввечері на своєму мотоциклі й не повернулася. За кілька тижнів мотоцикл знайшли за багато кілометрів звідти, біля резервації навахо. Як я дізналася, місцевість там не дуже заселена, переважно відкрита пустеля й ґрунтові дороги.

– Тож свідків немає.

– Жодного. Минуло двадцять п'ять років, детектив, який розслідував її зникнення, помер. Маємо лише оцей звіт. Тому ми з Фростом летимо до Нью-Мексико, щоб поговорити з археологом, який керував тими розкопками. Він одним з останніх бачив її живою.

Цукер подивився на знімки.

– Схоже, вона була спортивною молододою жінкою.

– Саме так. Туристка, мандрівниця. Жінка, яка багато часу проводила на розкопках із лопатою. Не така, щоб здатися без бою.

– Утім у неї в носі була куля.

– Можливо, тільки так злочинець міг контролювати своїх жертв. Тільки так зміг підкорити Лоррейн Еджертон.

– У Болотяної пані були зламані обидві ноги, – зауважив Фрост.

Психолог кивнув.

— Тож можна з упевненістю припустити, що обох жінок убив один невідомий. Що по жертві з болота? Тій, яку знайшли в багачнику?

Джейн підштовхнула до нього теку зі справою Болотяної пані.

— Особу поки що не встановлено, тож ми не знаємо, чи вона якось пов'язана з Лоррейн Еджертон. НІКЦ пробиває її по своїй базі, тож сподіваємося, що хтось десь заявив про її зникнення.

Цукер продивився звіт про розтин.

— Доросла жінка, від вісімнадцяти до тридцяти п'яти років. Чудові зуби, робота ортодонта. — Він підвів погляд від паперів. — Я був би здивований, якби про її зникнення не заявили. Метод консервації має сказати, в якій частині країни її було вбито. У скількох штатах є торф'яні болота?

— Насправді, — заговорив Фрост, — у багатьох. Тож це не надто звужує коло.

— Готуйтеся, — зі сміхом попередила Джейн. — Детектив Фрост у нас тепер офіційний експерт поліції Бостона з теми боліт.

— Я говорив із докторкою Джудіт Велш, біологинею Массачусетського університету. — Фрост дістав записник, перегорнув на потрібну сторінку. — Ось що вона мені розповіла. Торф'яна болотиста місцевість є в Новій Англії, у Канаді, в області Великих озер та на Алясці. Там, де вологий і помірний клімат. Навіть у Флориді такі болота є.

Він підняв очі від записів.

— Насправді, неподалік від «Диснейворлда» знайшли болотяні тіла.

Детектив Кроу зареготав:

— Серйозно?

— Більше сотні. Їм, імовірно, вісім тисяч років. Це називається Віндоверським похованням. Але ті тіла не збереглися, лишилися самі скелети, зовсім не схожі на нашу Болотяну пані. Там так спекотно, що вони розклалися, хоч і лежали у торфі.

— Тобто південні болота можна виключити? — уточнив Цукер. Фрост кивнув.

— Наша жертва надто добре збереглася. Вода на час занурення мала бути холодною, чотири градуси за Цельсієм, а то й менше. Тільки в цьому випадку тіло може зберегтися так добре.

— Тоді мова йде про північні штати. Чи Канаду.

— З Канадою у вбивці були б проблеми, — зауважила Джейн. — Він мав би перевезти тіло через кордон.

— Гадаю, Аляску так само можна виключити, — додав Фрост. — Там теж потрібен перетин кордону. Не кажучи вже про тривалість переїзду.

— Однаково територія лишається чимала, — сказав Цукер. — Стільки штатів із болотами, куди можна було покласти тіло.

— Насправді, — знову втрутився Фрост, — можна обмежитися омброгенними болотами.

Усі присутні повернулися до нього.

— Що? — запитав детектив Тріпп.

— Болота насправді дуже круті, — з ентузіазмом розвинув тему Фрост. — Що більше я про них дізнаюся, то цікавіше стає. Усе починається з рослинності, яка відмокає у стоячій воді. Вода така холодна й бідна на кисень, що мох не розкладається, накопичується шарами рік за роком, аж поки не сягне десь метрової глибини. Якщо вода стояча, то болото — омброгенне.

Кроу подивився на Тріппа і сухо мовив:

— Невігластво — небезпечна штука.

— Це взагалі хоч стосується справи? — запитав той.

Фрост зашарівся.

— Так. І якби ви слухали уважніше, може, чогось і навчилися б.

Джейн здивовано зиркнула на напарника. Фрост нечасто показував роздратування, і вона не очікувала, що це станеться на темі торф'яного моху.

Цукер мовив:

— Прошу, детективе Фрост, продовжуйте. Я хотів би дізнатися, що саме робить болото омброгенним.

Фрост набрав повітря, сів прямо.

— Тут ідеться про джерело води. «Омброгенне» значить, що болото не живиться зі струмків та підводних течій, тобто не отримує додаткового кисню чи поживних речовин. Вода надходить винятково з дощів, вона застійна, а отже, має високу кислотність. Саме ці характеристики роблять болото справжнім болотом.

— То це не просто волога місцина.

— Ні. Вода має бути лише дощова, інакше йдеться про драговину чи болотисту місцевість.

— Яке це має значення?

— Тільки умови справжнього болота дозволяють консервувати тіла. Ідеться про специфічну болотяність.

— І це обмежує можливі місця, в яких могло зберігатися це тіло? Фрост кивнув.

— Південний схід має тисячі гектарів водно-болотяних угідь, але лише дрібка з них — справжні болота. Вони трапляються в Адірондакських горах, у Вермонті і північній та прибережній частинах штату Мен.

Детектив Тріпп похитав головою.

— Їздив я колись на полювання у північний Мен. Нема там нічого, окрім дерев та оленів. Якщо наш парубок має там схованку — шукай вітра в полі.

— Біологиня, докторка Велш, сказала, що може звузити коло пошуку, якщо матиме більше інформації, — сказав Фрост. — Ми надіслали їй зразки рослинності, які докторка Айлс дістала з волосся жертви.

— Це все стане в нагоді, — сказав Цукер. — Так ми отримаємо додаткову інформацію стосовно географічного профілю нашого вбивці. Як кажуть у середовищі профайлерів: «Ідеш, куди знаєш, знаєш, куди йдеш». Люди зазвичай мають схильність триматися

місце, де їм комфортно, з якими вони добре знайомі. Можливо, наш злочинець їздив до літнього табору в горах Адірондак. Чи він сам мисливець, як от ви, детективе Тріпп, і добре знає стежки й потаємні стоянки Мену. Те, що він зробив із жертвою з болота, вимагало планування. Як він ознайомився з територією? Чи має там хатину? Чи є доступ туди в потрібну пору року, коли вода холодна, але не замерзла, щоб швидко кинути її в болото?

— Ми ще дещо про нього знаємо, — сказала Ріццолі.

— І що саме?

— Він *точно* знав, як її законсервувати. Знав потрібні умови, потрібну температуру води. Це особливе знання, не та інформація, якою володіє більшість людей.

— Хіба що археологи, — сказав психолог.

Джейн кивнула.

— Повертаємося туди, звідки почали, так?

Цукер відкинувся на спинку стільця, задумливо примружився.

— Убивця знайомий зі стародавніми похоронними практиками. Його жертвою в Нью-Мексико стала молода жінка, яка працювала на розкопках. Тепер він, схоже, зосередився на іншій молодій жінці, яка працює в музеї. Як він знаходить цих жінок? Де їх зустрічає? — Він подивився на Джейн. — Маєте список друзів та знайомих міз Пульчілло?

— Список коротенький. Тільки штат музею та люди з її будинку.

— І жодних джентльменів? Ви казали, що вона приваблива й молода.

— Стверджує, що не була на побаченні, відколи переїхала до Бостона п'ять місяців тому. — Джейн помовчала. — Правду кажучи, вона сама по собі доволі дивна.

— Що ви маєте на увазі?

Завагавшись, Ріццолі глянула на Фроста, який уперто уникав її погляду.

— Щось із нею... не так. Не може пояснити.

— У вас теж склалося таке враження, детективе Фрост?

— Ні, — відповів той і стиснув уста. — Я вважаю, що Джозефіна просто налякана, от і все.

Цукер глянув на напарників по черзі й підняв брови.

— Думки розходяться.

— Ріццолі надміру тривожиться, — сказав Фрост.

— Просто зчитую від неї дивні сигнали, — пояснила Джейн. — Наче нас вона боїться більше, ніж злочинця.

— Тебе, може, й боїться, — зауважив напарник.

Детектив Кроу зареготав:

— А хто не боїться?

Цукер трохи помовчав. Джейн не подобалось, як він вивчає їх із Фростом, наче вимірює глибину розриву між ними. Вона сказала:

— Ця жінка — самітниця, це все, що я хочу сказати. Іде на роботу, повертається додому. Схоже, все її життя проходить у тому музеї.

— А її колеги?

— Куратора звати Ніколас Робінсон. Сорок років, неодружений, без кримінального минулого.

— Неодружений?

— Так, я теж звернула на це увагу, але не знайшла нічого, що мене бентежило б. До того ж це саме він знайшов Мадам Ікс у підвалі. Решта штату — волонтери, середній вік — близько сотні років. Не можу уявити, як хтось із цих викопних істот тягне тіло з болота.

— Отже, підозрюваних немає.

— І є три жертви, ймовірно, вбиті не у штаті Массачусетс, і тим паче — не в нашій юрисдикції, — сказав Кроу.

— Ну, наразі вони всі у нашій юрисдикції, — зауважив Фрост. — Ми змогли обшукати усі ящики у підвалі музею, інших жертв не знайшли. Але тут не можна впевнено казати, за іншими стінами так само можуть бути потаємні кімнати.

Він зиркнув на свій мобільний, який саме задзвонив, і раптово встав.

— Перепрошую, мені треба відповісти.

Фрост вийшов з кімнати, і Цукер зосередився на Джейн:

— Мене зацікавило те, що ви сказали про міз Пульчілло.

— Що саме?

— Ви описали її як доволі дивну. Однак детектив Фрост нічого такого не помітив.

— Так. Ну, тут ми з ним не згодні.

— Наскільки не згодні?

Чи вона мала сказати, що насправді про це думає? Що об'єктивність Фроста пішла під три чорти, бо його дружина поїхала з міста, йому самотньо, а у Джозефіни Пульчілло — великі карі очі?

— Чи є у цій жінці щось таке, що викликає у вас упередження?

— Що? — з недовірою засміялася Джейн. — То ви думаєте, це я тут...

— Чому вона викликає у вас занепокоєння?

— Не викликає. Просто вона потайна. Наче намагається триматися на крок попереду.

— Вас? Чи вбивці? З того, що я чув, молода пані має повне право боятися. В її автомобілі залишили мертве тіло. Це схоже на подарунок від убивці — приношення, якщо завгодно. Своїй наступній супутниці.

«Своїй наступній супутниці». Від цих слів руки Джейн укрили сироти.

— Я так розумію, вона у безпечному місці? — спитав Цукер. Ніхто йому не відповів, тож він обвів поглядом усіх за столом. — Певен, ми всі погодимосся щодо того, що вона може бути в небезпеці. То де ця жінка?

— Це ми наразі намагаємося зрозуміти, — визнала Джейн.

— Ви не знаєте, де вона?

— Джозефіна сказала, що поїде до тітки, яку звати Конні Пульчілло, у Берлінгтон, штат Вермонт, але нікого з таким іменем

ми там не знайшли. Залишали повідомлення на голосовій пошті, та вона не відповіла.

Цукер похитав головою.

— Погані новини. Перевірили її бостонське помешкання?

— Її там немає. Сусід бачив у п'ятницю зранку, як вона виходила з двома валізами.

— Навіть якщо вона поїхала з Бостона, їй однаково може загрозувати небезпека, — сказав психолог. — Наш убивця, вочевидь, почуввається вільно у різних штатах. Географічні кордони його не хвилюють. Він міг поїхати за нею.

— Якщо знає, де вона. Навіть ми не можемо її знайти.

— Але *він* зосереджений тільки на ній. Це могло тривати уже певний час. Якщо він за нею стежив, то може точно знати, куди жінка подалася. — Цукер знову відхилився на спинку стільця, помітно стурбований. — Чому вона не відповідає на дзвінки? Не має змоги?

Перш ніж Джейн відповіла, відчинилися двері й до кімнати повернувся Фрост.

Одного погляду на його обличчя вистачило, щоб зрозуміти: щось не так.

— Що сталося? — запитала вона.

— Джозефіна Пульчілло мертва, — відповів напарник.

Ця заява прокотилася по кімнаті шоком, подібним на розряд електрошока.

— *Мертва?* — скочила зі стільця Джейн. — Як? Що, в біса, трапилося?

— Автомобільна аварія. Але...

— Отже, це не наш убивця.

— Це точно не наш убивця, — погодився Фрост.

Джейн почула гнів у його голосі, побачила його у стиснених устах, примружених очах напарника.

— Вона померла у Сан-Дієго. Двадцять чотири роки тому.

17

Вони їхали вже пів години, коли Джейн нарешті наважилася порушити болісну тему, якої вони уникали протягом усього польоту з Бостона до Альбукерке.

— Ти на неї запав, правда? — запитала вона.

Фрост навіть не подивився на неї. Він повністю зосередився на кермуванні, не зводячи очей з дороги, на якій мерехтів асфальт, розпечений сонцем Нью-Мексико. За весь той час, що вони працювали разом, Ріццолі ніколи не відчувала між ними такої стіни, такої непроникної перепони, якої їй не вдавалося пробити. Це був не той добряга Баррі Фрост, якого вона знала, — радше його злий брат-близнюк, який будь-якої миті міг почати говорити невідомою мовою, демонічно обертаючи голову на триста шістдесят градусів.

— Знаєш, ми мусимо про це поговорити, — наполягла вона.

— Може, даси мені спокій?

— Не варто себе за це звинувачувати. Вона красуня, закрутила тобі голову. Це може статися з будь-ким.

— Але не зі *мною*.

Він нарешті глянув на напарницю, і щирість його люті змусила її замовкнути.

— Не можу повірити, що нічого не помічав, — сказав і знову зосередився на дорозі.

Мить відвертості минула, і тепер тишу порушувало лише гудіння кондиціонера та звук, із яким авто прорізало спеку.

Ріццолі ніколи раніше не була в Нью-Мексико, не бачила пустелі. Але вона заледве помічала пейзажі, що проносилися за вікном. Зараз важливо було закрити прірву між ними, і зробити це можна було лише за допомогою розмови, хоче того Фрост чи ні.

— Не лише ти здивований, — знову заговорила вона. — Доктор Робінсон теж нічого не знав. Бачив би ти його обличчя, коли я сказала йому, що вона фальшивка. Якщо ця жінка брехала навіть про власне ім'я, уявляєш, скільки ще там брехні? Вона багатьох обдурила, навіть своїх викладачів у коледжі.

— Але не тебе. Ти бачила її наскрізь.

— У мене просто було чудернацьке відчуття, от і все.

— Інстинкт копа.

— Так, напевно.

— То що, в біса, сталося з *моїм*?

Джейн засміялася.

— На сцену вийшов інший інстинкт. Вона вродлива, налякана, і — бац! Бойскаут хоче її рятувати.

— Ким би вона не була.

Відповіді на це запитання вони досі не мали. Знали лише, що вона не справжня Джозефіна Пульчілло, яка померла двадцять чотири роки тому у віці лише двох років. Однак із часом ця мертва дівчинка змогла закінчити школу, вивчитися в коледжі. Вона змогла відкрити рахунок у банку, отримати водійські права й роботу в загадковому бостонському музеї. Дитина воскресла в особі жінки, істинне походження якої залишалось таємницею.

— Не віриться, що я був таким телепнем, — зітхнув Фрост.

— Хочеш моєї поради?

— Не дуже.

— Зателефонуй Еліс. Скажи, щоб приїздила додому. Розумієш, це так само частина проблеми — твоєї дружини немає і тобі самотньо. Ти вразливий. З'являється красива дівчина, і раптом починаєш думати другим мозком.

— Я не можу просто сказати їй повернутися.

— Вона ж дружина тобі, хіба ні?

Чоловік пирхнув.

— Хотів би я побачити, як Гебріел каже *тобі*, що робити. Сцена була б негарна.

— Мене можна переконати, і Еліс так само. Вона надто довго затримується у батьків, коли потрібна тобі тут. Зателефонуй їй. Фрост зітхнув.

— Усе дещо складніше.

— Це ти про що?

— Ми з Еліс... ну, у нас проблеми. Відколи вона почала вчитися в юридичній школі, здається, наче я вже не можу з нею поговорити. Наче те, що я кажу, не варте уваги. Вона весь день проводить із тими розумахами-професорами, а коли приходиться додому, про що нам говорити?

— Може, про те, чим ти займався на роботі?

— Ага, я їй розповідаю про наш останній арешт, а вона питає, чи поліція виявляла жорстокість.

— Ого. То вона перейшла на темний бік?

— Еліс вважає, що ми — це темний бік. — Він глянув на напарницю. — Ти знаєш, як тобі пощастило? Гебріел — один із нас. Він розуміє, чим ми займаємося.

Так, їй пощастило одружитися з чоловіком, який знається на складнощах правоохоронної роботи. Але Джейн знала, як швидко розпадаються навіть вдалі шлюби. Минулого Різдва сама дивилася, як союз її батьків розвалився за одну вечерю. Бачила, як їхню госпуду зруйнувала одна чужа білявка. І знала, що Баррі Фрост стоїть на порозі шлюбної катастрофи.

— Скоро моя мама влаштовує щорічне барбекю, — мовила вона. — Там буде Вінс Корсак, тож це однаково що зібратися командою. Може, приєднаєшся?

— Із жалю запрошуєш?

— Я однаково планувала тебе покликати. І раніше кликала, тільки ти не зголошувався.

Фрост зітхнув.

— То через Еліс.

— Що?

— Вона ненавидить вечірки копів.

— А ти ходиш на її юридичні вечірки?

— Так.

— Якого біса?

Він знизав плечима.

— Просто хочу, щоб вона була щаслива, розумієш?

— Дуже не хочеться цього казати...

— То й не кажи.

— Еліс — те ще стерво, правда?

— Господи. Ну от навіщо ти це сказала?

— Пробач. Але так і є.

Баррі похитав головою.

— Невже усі проти мене?

— Я тебе підтримую. І хвилююся за тебе. Тому й казала тобі триматися якомога далі від тієї нібито-Джозефіни. Рада, що ти нарешті збагнув, чому я це говорила.

Він стиснув руки на кермі.

— Цікаво, хто ж вона насправді. І що приховує, чорт забирай.

— Завтра дізнаємося про відбитки пальців.

— Може, вона втікає від колишнього чоловіка. Може, більше нічого й немає.

— Якби вона тікала від якогось вилупка, то розповіла б нам, не думаєш? Ми ж хороші. Навіщо їй тікати від поліції, якщо вона ні в чому не винна?

Фрост пильно дивився на дорогу. До повороту на каньйон Чако лишалося близько п'ятдесяти кілометрів.

— Дуже хочеться дізнатися, — мовив він.

За десять хвилин, проведених у спеці Нью-Мексико, Джейн присягнулася ніколи більше не скаржитися на бостонське літо. Її обличчя вкрилося потом за лічені секунди після того, як вони з Фростом вийшли з орендованого авто, оснащеного кондиціонером. Пісок був такий розпечений, що жарив навіть крізь підошви взуття. Пустельне сонце було до болю яскраве, вона мружилася навіть за новими темними окулярами, придбаними дорогою на заправці. Фрост теж купив собі такі, і з костюмом та краваткою цілком годився б на таємного агента, або ж одного з «людей у чорному», якби не те, що його обличчя тривожно пламеніло червоним. Будь-якої миті з ним міг статися напад.

«То як старигань це витримує?»

Заслуженому професорові Алану Квіглі було сімдесят вісім років, однак він сидів на дні розкопу й терпляче розгрібав лопаткою кам'янистий ґрунт. Його брудна заношена панама здавалася такою ж старою, як і він сам. Хоча його й прикривала від сонця тінь намету, самої спеки було достатньо, щоб звалити з ніг навіть значно молодшого чоловіка. Насправді, студенти з його команди уже зробили перерву й дрімали в затінку поблизу, поки їхній значно старший професор розбирав камінці й зсипав ґрунт у відро.

— Ловиш ритм, — пояснив Квіглі, — дзен розкопок, я так це називаю. Дітлахи налітають на роботу повністю, з нервовою енергією. Для них це пошук скарбів, і вони поспішають знайти золото, поки його не знайшов хтось інший. Чи поки семестр не скінчився, по-різному буває. Вони виснажуються, або ж знаходять лише каміння й землю, і втрачають інтерес. Принаймні більшість з них. Але ті серйозні, рідкісні студенти, які залишаються у справі, розуміють, що людське життя — лише мить. Не можна за один сезон відкопати те, що збиралося століттями.

Фрост зняв окуляри, промокнув піт на чолі.

— Ем, а що саме ви тут розкопуєте, професоре?

— Смітник.

— Га?

— Це смітєва купа, місце, куди викидали сміття. Ми шукаємо биту кераміку, кістки тварин. Можна чимало дізнатися про суспільство, вивчаючи те, що в ньому викидають. Люди тут жили цікаві.

Квіглі звівся на ноги, скрегочучи від зусиль, і витер рукавом зморшкувате чоло.

— Старі коліна знову готові до заміни. Ось що в цій професії відмовляє спочатку — бісові коліна.

Він піднявся з розкопу драбиною.

— Чи ж не велична місцина? — мовив, обводячи поглядом долину, всіяну старовинними руїнами. — Цей каньйон колись був церемоніальним місцем, де проходили священні ритуали. Ви уже були в парку?

— Боюся, що ні, — відповіла Джейн. — Щойно сьогодні прилетіли до Альбукерке.

— Прилетіли з самого Бостона і навіть не подивитися каньйон Чако? Одне з найдивовижніших археологічних місць цієї країни?

— У нас обмаль часу, професоре. Ми прилетіли до вас.

Він пирхнув.

— То можете вільно роздивлятися, бо це місце і є моїм життям. Я провів у цьому каньйоні сорок сезонів, увесь той час, коли не викладав. Тепер, коли я пішов у відставку з університету, можу повністю присвятити себе розкопкам.

— Сміття, — уточнила Джейн.

Квіглі засміявся.

— Так. Гадаю, можна на це подивитися і під таким кутом.

— Лоррейн Еджертон працювала на цьому ж місці?

— Ні, ми тоді копали там, з іншого боку каньйону. — Археолог махнув рукою на кам'яні руїни вдалині. — Зі мною тоді працю-

вала команда студентів та аспірантів, звична компанія. Когось справді цікавила археологія, а комусь просто потрібен був залік. Чи веселощі й перспектива сексу.

Джейн не сподівалася почути таке від сімдесятивосьмирічного стариганя, але ж він більшу частину своєї кар'єри жив і працював пліч-о-пліч зі студентами.

— Ви пам'ятаєте Лоррейн Еджертон? — запитав Фрост.

— О так. Після того, що сталося, я її точно не забуду. Вона була однією з моїх аспіранток, дуже віддана справі, дуже міцна. Хай як би мене звинувачували в тому, що сталося з Лоррейн, вона була цілком спроможна подбати про себе.

— Хто вас звинувачував?

— Її батьки. Вона була єдиною дитиною, то була трагедія для них. Авжеж, вони вирішили, що я маю відповідати, позаяк наглядав за розкопками. Подали позов проти університету, але дочку це їм не повернуло. Зрештою, певно, саме через це у батька стався інфаркт. Мати померла за кілька років. — Він похитав головою. — Химерна штука — те, як пустеля просто проковтнула дівчину. Вона попрощалася з усіма, сіла на мотоцикл і зникла.

Він подивився на Джейн.

— Кажете, її тіло з'явилося у Бостоні?

— Ми вважаємо, що вбили її тут, у Нью-Мексико.

— Стільки років минуло. І тепер ми зрештою знаємо правду.

— Не всю. Саме тому ми тут.

— Нас тоді допитував детектив. Мак-Дональд, здається, якось так. Ви з ним говорили?

— Його прізвище Мак-Давелл. Він помер два роки тому, ми маємо його записи.

— От же ж. І теж був молодший за мене. Усі вони молодші за мене, а тепер уже й мертві. Лоррейн. Її батьки. — На Джейн дивилися чисті блакитні очі. — А я все тут, живий-здоровий. Ніколи не вгадаєш, правда?

— Професоре, я розумію, що це було давно, але ми хотіли б, щоб ви пригадали те літо. Розкажіть нам про день, коли вона зникла, про студентів, які з вами працювали.

— Детектив Мак-Давел опитав усіх, хто тут тоді був. Ви, певно, читали його нотатки.

— Але ви справді знали тих студентів. Певно, вели польовий щоденник, записи про розкопки.

Професор Квіглі стурбовано глянув на Фроста, обличчя якого стало ще червонішим.

— Юначе, бачу, ви тут довго не витримаєте. Поговоримо в моєму кабінеті, в адміністрації парку? Там є кондиціонер.

Лоррейн Еджертон стояла на знімку в останньому ряду, пліч-о-пліч із чоловіками. Чорне волосся, зібране в хвіст, підкреслювало квадратну щелепу й виразні вилиці на засмаглому обличчі.

— Ми називали її амазонкою, — мовив професор Квіглі. — Не тому, що мала якусь особливу силу. Вона була безстрашна, і не лише фізично. Лоррейн завжди казала те, що думала, навіть якщо це могло створити їй проблеми.

— І це створювало проблеми? — спитав Фрост.

Квіглі усміхнувся, дивлячись на обличчя своїх колишніх студентів, які тепер мали бути зрілими людьми. Якщо вижили.

— Не зі мною, детективе. Мене тішила її відвертість.

— А інших?

— Знаєте, як воно буває у будь-якій групі. Конфлікти, союзи. А це ж були молоді люди, трохи за двадцять, то додайте ще вплив гормонів. Я, як міг, намагався триматися від цього подалі.

Джейн роздивлялася знімок, зроблений серед археологічного сезону. Студенти стояли двома рядами, перший присів на коліно. Усі були стрункі, засмагли, здорові, вбрані у футболки й шорти. Поруч із групою стояв професор Квіглі — обличчя

повніше, бакенбарди довші, але в іншому це був той же сухорлявий чоловік, якого вони зустріли сьогодні.

— У цій групі жінок значно більше, ніж чоловіків, — зауважив Фрост.

Квіглі кивнув.

— Зазвичай так і буває. Схоже, жінок археологія вабить більше, і вони частіше готові до нудного очищування й просіювання.

— Розкажіть про трьох чоловіків на цьому фото, — попросила Джейн. — Що ви про них пам'ятаєте?

— Ви цікавитесь, чи міг хтось із них її убити?

— Якщо коротко — так.

— Детектив Мак-Давелл опитав їх усіх. Жодного з моїх студентів не було в чому звинуватити.

— Менше з тим, я хотіла б знати, що ви пам'ятаєте.

Квіглі трохи подумав і показав на азіата поруч із Лоррейн.

— Джефф Чу, з підготовчих курсів до медичного коледжу. Хлопчина дуже розумний, але нетерплячий. Гадаю, він тут знудився. Тепер працює лікарем у Лос-Анджелесі. А це — Карл якийсь-там. Страшний нечупара, дівчатам завжди доводилося за ним прибирати. Третій хлопець, Адам Станчефф, вивчав музику. Бездарний як археолог, але пам'ятаю, на гітарі грав добре. Дівчатам це подобалося.

— Включно з Лоррейн? — спитала Джейн.

— Адама всі любили.

— Я маю на увазі, в романтичному сенсі. Чи Лоррейн мала стосунки з кимось із цих чоловіків?

— Лоррейн не цікавила романтика, вона була зосереджена на кар'єрі. Я це дуже поважав. Хотілося б частіше бачити таке у студентах. Натомість вони приходять до мене після «Розкращки гробниць», і виявляється, що просіювання ґрунту — не те, що про що вони мріяли.

Він помовчав, пильно дивлячись на Джейн.

— Ви розчарована.

— Поки що не почула нічого такого, чого не було б у нотатках Мак-Давелла.

— Сумніваюся, що можу додати щось корисне. Стільки років сплигло, навряд чи моїм спогадам можна довіряти.

— Ви казали Мак-Давеллу, що сумніваєтеся в тому, що хтось зі студентів причетний до її зникнення. Досі так вважаєте?

— Не мав приводу передумати. Слухайте, детективе, це були хороші дітлахи. Деякі з них були ліниві, деякі — схильні перепивати, потрапивши до міста.

— І часто вони там бували?

— Раз на кілька днів. У Галлапі теж розваг небагато. Але ж гляньте на цей каньйон. Тут нічого немає, окрім адміністративної будівлі, руїн та кількох наметових таборів. Удень бувають туристи, і це трохи розважає, бо вони тут вештаються й розпитують. А інакше тільки подорож до міста й лишається.

— Кажете — туристи? — перепитав Фрост.

— Детектив Мак-Давелл це дослідив. Ні, я не пригадую, щоб серед них були вбивці-психопати. Утім я б такого не впізнав, якби й побачив. І точно не пригадав би обличчя чверть століття по тому.

«І в цьому вся проблема», — подумала Джейн. За двадцять п'ять років спогади зникають, або ж, що гірше, переписуються. Фантазії стають правдою. Вона визирнула з вікна на дорогу, що вела з каньйону. То була просто собі ґрунтова колія, над якою висіла курява. Для Лоррейн Еджертон ця дорога вела до забуття. «Що сталося з тобою в пустелі? Ти сіла на свій мотоцикл, виїхала з каньйону й провалилася у якусь діру в часі, щоб виринути двадцять п'ять років по тому в ящику у Бостоні. А пустеля давно стерла усі твої сліди».

— Можна нам забрати фото, професоре? — спитав Фрост.

— Ви ж його повернете?

— З ним нічого не трапиться.

— Це єдиний груповий знімок із того сезону. Мені важко пам'ятати це все без фотографій. Коли щороку береш десяток студентів, імена починають плутатися. Особливо коли займаєшся цим стільки, скільки я.

Джейн відвернулася від вікна.

— У вас щороку десять студентів?

— Ставлю таке обмеження, з логістичних причин. Заяв у нас завжди більше.

Ріццолі показала на фото.

— Тут їх лише дев'ятеро.

Квіглі примружився, дивлячись на знімок.

— О так. Був десятий, але він поїхав раніше. Коли Лоррейн зникла, його тут уже не було.

Це пояснювало те, що у теці Мак-Давелла було лише вісім інтерв'ю з однокашниками Лоррейн.

— Ким він був? Той, хто поїхав? — запитала Ріццолі.

— Студент, щойно закінчив другий курс. Дуже розумний хлопець, але дуже тихий і трохи незграбний. Він не вписався у загальну компанію. Я й узяв його лише через батька. Але тут йому було погано, тож за кілька тижнів він зібрав речі й поїхав з розкопу. Стажувався деінде.

— Пам'ятаєте його ім'я?

— Прізвище точно пам'ятаю, бо його батько — Кімболл Роуз.

— Це ім'я має щось мені говорити?

— Не вам — усім, хто має стосунок до археології. Він — сучасна версія лорда Карнарвона.

— Що це значить?

— Він має гроші, — сказав Фрост.

Квіглі кивнув.

— Саме так. Їх у містера Роуза чимало, зароблені на газу й нафті. Він не має археологічної освіти, але є дуже талановитим,

повним ентузіазму аматором і фінансує розкопки по всьому світу. Йдеться про десятки мільйонів доларів. Якби не такі, як він, не було б ґрантів, неможливо було б хоч один камінець перевернути.

— Десятки мільйонів? А що він за ці гроші отримує? — спитала Джейн.

— Отримує? Звісно ж, захват. А ви не хотіли б першою ступити у розкрити гробницю? Зазирнути у закритий саркофаг? Ми потрібні йому, а він потрібен нам. Археологія завжди була саме такою — союзом між тими, хто має гроші, й тими, в кого є вміння.

— Пам'ятаєте, як звали сина?

— У мене десь було записано.

Він розгорнув свій польовий журнал, почав гортати. На стіл випало кілька знімків, Квіґлі вказав на один із них.

— Ось він. Тепер пригадую ім'я — Бредлі. Оцей юнак у центрі.

Бредлі Роуз сидів на столі, перед ним були розкладені уламки кераміки. Інші двоє студентів на знімку відволіклися, а от Бредлі дивився прямо в камеру, наче вивчав якусь не бачену раніше істоту. Він майже у всьому здавався дуже посереднім, мав середню статуру, обличчя, яке важко запам'ятати, — з такою зовнішністю дуже просто загубитися в натовпі. Але увагу привертали його очі. Вони нагадали Джейн про відвідини зоопарку, коли вона дивилася крізь ґрати на вовка, а той із невгамовною цікавістю стежив за нею блідими очима.

— Поліція з ним говорила? — запитала Джейн.

— Він поїхав від нас за два тижні до того, як Лоррейн зникла. Вони не мали для цього приводу.

— Але вони були знайомі, разом працювали на розкопках.

— Так.

— Хіба це вже не є причиною для розмови?

— Не було сенсу. Його батьки сказали, що він увесь цей час був з ними, в Техасі. Як на мене — залізобетонне алібі.

— Не пригадуєте, чому він поїхав? — запитав Фрост. — Щось сталося? Не знайшов спільної мови з іншими?

— Ні, думаю, йому просто стало тут нудно. Тому він зголосився на стажування в Бостоні. Мене це роздратовало, бо якби я знав, що Бредлі тут не втримається, взяв би іншого студента.

— Бостон? — утрутилася Джейн.

— Так.

— І де він стажувався?

— У якомусь приватному музеї. Певен, його батько посмикав за певні мотузки, щоб його влаштувати.

— То був не музей Кріспіна?

Професор Квіглі трохи подумав, тоді кивнув.

— Певно, що він.

18

Джейн чула, що Техас – чималий штат, але, будучи дівчиною з Нової Англії, не могла належним чином оцінити, що таке «чималий». Так само вона не уявляла, яким яскравим може бути сонце, яким розпеченим повітря – мов драконячий подих. Вони три години їхали з аеропорту через кілометри розжареної землі, вкритої кущами, де навіть домашня худоба здавалася іншою – сухорлява, ногаста, не схожа на мирних гернсійських корів, яких Джейн бачила на зелених массачусетських фермах. Це була зовсім інша країна, країна спраги, і вона очікувала, що дім Роузів буде схожий на ті висушені ранчо, що їх вони проїжджали дорогою, – невисокі, розтягнуті, з тинами навколо бурих ділянок землі.

Тож коли попереду з'явився справжній маєток, Ріццолі дуже здивувалася.

Будинок стояв на вкритому розкішною рослинністю пагорбі, що височів над безмежним простором кущів і здавався неймовірно зеленим. Газон пишною оксамитовою спідницею спускався від будинку.

У загоні за білим парканом паслися з пів дюжини коней із лискучими спинами. Але увагу Джейн прикув до себе саме будинок. Вона думала побачити ранчо, а не кам'яний замок із зубчастими вежами.

Підїжджаючи, вони зачудовано дивилися на нього.

– Як думаєш, скільки? – спитала Ріццолі.

— Гадаю, мільйонів тридцять, — відповів Фрост.

— І все? Тут тисяч двадцять гектарів.

— Так, але це Техас. Земля тут має бути дешевша.

«Коли тридцять мільйонів доларів — це дешево, то зрозуміло, що це якийсь альтернативний всесвіт», — подумала Джейн.

З інтеркому у воротах долинув голос:

— У якій ви справі?

— Детективи Ріццолі та Фрост. Поліція Бостона. Ми приїхали поговорити з містером та місіс Роуз.

— Містер Роуз на вас очікує?

— Я телефонувала йому вранці. Він сказав, що поговорить із нами.

Запала тиша, тоді ворота нарешті відчинилися.

— Ідьте, будь ласка.

Вигнута дорога повела їх на пагорб, повз колонаду з кипарисів та римських скульптур. На кам'яній терасі стояли розбиті мармурові колони, наче старовинний храм, частково зруйнований часом.

— Цікаво, де вони беруть воду для поливу всіх цих рослин? — спитав Фрост.

Коли вони проїздили повз відбиту голову мармурового велета, який дивився на них із газону одним уцілілим оком, Фрост різко розвернувся до нього.

— Слухай, як думаєш, ця штука справжня?

— Таким багатіям підробки не годяться. Б'юся об заклад, цей лорд Комарвон...

— Тобто Карнарвон?

— Б'юся об заклад, у його домі все справжнє.

— Зараз це заборонено. Не можна так просто забирати речі з інших країн і привозити до себе.

— Правила існують для нас із тобою, Фросте. Не для таких, як вони.

— Ну, такі, як Роузи, не надто радітимуть, коли збагнуть, чому ми їх розпитуємо. Ставлю на те, що нас викинуть за п'ять хвилин.

— Тоді це, чорт забирай, буде найшикарніше з тих місць, звідки нас узагалі викидали.

Вони зупинилися під кам'яним портиком, де на них уже чекав чоловік. Джейн подумала, що це точно не хтось із обслуги — певно, сам Кімболл Роуз. Хоча йому мало бути вже за сімдесят, він був високий і прямий, з ефектною гривовою сивого волосся. Вбранний був просто, у штани кольору хакі й теніску, але Джейн сумнівалася, що глибоку засмагу цей чоловік отримав, збуваючи пенсійні дні на корті. Обширна колекція скульптур та мармурових колон на схилах сказала їй, що він має значно більш захопливі хобі, ніж бити по м'ячику.

Ріццолі вийшла з автомобіля. Повітря було таке сухе, що вона навіть закліпала під пекучим вітром. Здавалося, Кімболла зовсім не бентежить спека, його рука була холодною й твердою.

— Дякую, що згодні зустрітися так швидко, — сказала Джейн.

— Я погодився тільки тому, що це єдиний спосіб припинити ваші клятві допити. Вам нема на що тут полювати, детективе.

— Тоді це не займе багато часу. У нас лише кілька запитань до вас і вашої дружини.

— Моя дружина з вами не говоритиме. Вона хвора, і я не дозволю її засмучувати.

— Ідеться про вашого сина.

— Вона не впорається з жодними запитаннями про Бредлі. Уже більше десяти років вона бореться з лімфоцитною лейкемією, і найменше виведення з рівноваги є для неї загрозою.

— Невже розмова про Бредлі може так її засмутити?

— Він наш єдиний син, вона дуже до нього прив'язана. Останнє, що їй треба чути, — те, що поліція підозрює його в чомусь.

— Ми не казали, що він підозрюваний, сер.

— Ні? — Кімболл дивився на неї прямо і водночас вороже. — Тоді що ви тут робите?

— Бредлі знав міз Еджертон. Ми просто розглядаємо усі варіанти.

— Далеко ж ви заїхали, щоб розглянути *цей*. — Він розвернувся до дверей. — Ходімо, і покінчимо з цим. Але кажу вам: ви марнуєте час.

Після вуличної спеки Джейн була дуже не проти нагоди охолонути під кондиціонером, але резиденція Роузів була разюче холодна, а мармурові кахлі й просторий хол робили її ще непривітнішою. Джейн підвела очі до велетенських балок, що тримали схожу на баню стелю. Хоча вітражні вікна пропускали всередину різнокольорові квадратики світла, здавалося, що дерев'яні панелі та гобелени на стінах усотували яскраві барви, робили маєток похмурим. Їй подумалося, що це не дім, а музей, який має на меті виставити надбаня чоловіка, котрий впав у залежність від колекціонування скарбів. У холі стояли обладунки, наче виструнчені солдати. На стінах висіли бойові сокири й мечі, а над головою — барвистий прапор, безсумнівно, з родовим гербом Роузів. Невже кожен чоловік мріяв про шляхетне походження? Джейн замислилася над тим, які символи мали б бути зображені на родинному гербі Ріццолі. Певно, пивна бляшанка й телевізор.

Кімболл повів їх через великий хол до наступної кімнати — наче вони перейшли з одного тисячоліття в інше. У внутрішньому дворіку, оздобленому яскравими мозаїками, дзюрчав фонтан. Денне світло лилося крізь засклену стелю на мармурові скульптури німф та сатирів, які бавилися біля фонтана. Джейн хотілося затриматися, роздивитися мозаїки, але Кімболл уже вів їх до іншої кімнати.

То була бібліотека, і, увійшовши до неї, Джейн із Фростом зачудовано завмерли. Усюди, куди ставало погляду, були книги —

тисячі книг на полицях триповерхової відкритої галереї. З тіней у нішах дивилися величезні очі єгипетських поховальних масок. На склепінчастій стелі було намальоване нічне небо із сузір'ями, яке перетинала царська процесія: єгипетський корабель, слідом за ним — колісниці й придворні, жінки з тарелями їжі. У кам'яному каміні потріскували справжні дрова — екстравагантне марнування, як на літній день. То ось для чого у домі було так холодно: щоб вогонь справляв враження ще більшого затишку.

Вони всілися у масивні шкіряні крісла біля каміна. Хоча надворі панувала липнева спека, у цьому тьмяному кабінеті цілком міг бути грудневий день, коли за вікном падає сніг, і тільки живий вогонь відганяє холод.

— Ми насправді воліли б поговорити з Бредлі, містере Роуз, — мовила Джейн. — Але не можемо його знайти.

— Хлопчина ніколи не затримується в одному місці надовго, — сказав Кімболл. — Наразі я не можу сказати, де він.

— Коли ви бачилися з ним востаннє?

— Давно. Не пригадую.

— Так давно?

— Ми підтримуємо зв'язок через електронну пошту. Час від часу листуємося. Знаєте, як це буває у зайнятих родинах. Коли він востаннє давав про себе знати, то був у Лондоні.

— Не знаєте, де саме в Лондоні?

— Ні. Це було кілька місяців тому. — Кімболл завовтузився у кріслі. — Перейдімо до справи, детективе. До причини вашого візиту. Йдеться про ту дівчину з каньйону Чако.

— Лоррейн Еджертон.

— Як би її не звали, Бредлі до цього не причетний.

— Ви, схоже, дуже в цьому впевнені.

— Він був тут, коли все це сталося. Поліція не напружилася, аби з ним поговорити, — не так важливо їм було побачити Бредлі. Професор Квіглі мав би вам про це сказати.

— Він казав.

— То навіщо нас тепер турбувати? Це було двадцять п'ять років тому.

— Схоже, ви добре пам'ятаєте усі подробиці.

— Бо я завдав собі клопоту дізнатися про вас, детективе Ріццолі. Про ту зниклу дівчину Еджертон, і чому поліція Бостона втручається у те, що сталося в Нью-Мексико.

— Ви знаєте, що нещодавно тіло Лоррейн Еджертон знайшлося.

Він кивнув.

— У Бостоні, як я чув.

— Ви знаєте, де саме в Бостоні?

— У музеї Кріспіна. Я читаю новини.

— Ваш син того літа працював у музеї Кріспіна.

— Так. Я його туди влаштував.

— Ви влаштували його на роботу?

— Музею Кріспіна завжди бракує грошей. Саймон — нікудишній бізнесмен, він розвалив це місце. Я зробив їм пожертву, а вони дали моєму Бредлі роботу. Гадаю, їм із ним пощастило.

— Чому він поїхав із каньйону Чако?

— Він був не радий застрягнути там із купкою аматорів. Бредлі дуже серйозно ставиться до археології. Там він марнував свій талант, гаруючи, як звичайний робітник, день за днем копирсаючись у землі.

— Я думала, що робота археолога саме в цьому й полягає.

— Я плачу іншим за це. Думаєте, я сам марную час на копання? Я виписую чеки й приношу своє бачення. Я керую проєктом, обираю місця для розкопок. Бредлі не мав потреби займатися брудною роботою в Чако — він добре знає, з якого боку тримати лопату. Бував зі мною в Єгипті, на проєкті з сотнями робочих, і в нього виявився талант — оглянувши місцевість, він знає, де копати. Я це кажу не лише тому, що це мій хлопчик.

— То він був у Єгипті, — сказала Джейн. Їй згадався той сувенірний картуш: «Я був у пірамідах. Каїр, Єгипет».

— Йому там подобається, — відповів Кімболл. — Сподіваюся, він зможе повернутися туди й знайти те, чого не знайшов я.

— Що саме?

— Загублене військо Камбіза.

Джейн глянула на Фроста: судячи з порожнього виразу його обличчя, він так само не мав гадки, про що Кімболлу ведеться.

Рот господаря викривився неприємно зверхньою посмішкою.

— Гадаю, слід вам пояснити. Дві з половиною тисячі років тому перський цар на ім'я Камбіз відправив армію у західну пустелю Єгипту, щоб захопити оракула оази Сіва. П'ятдесят тисяч чоловіків промаршували туди, і ніхто їх більше не бачив. Піски проковтнули їх, і ніхто не знає, що з ними сталося.

— П'ятдесят тисяч солдатів? — перепитала Джейн.

Кімболл кивнув.

— Це одна з найбільших загадок археології. Я два сезони полював на це військо. Знайшов лише уламки кісток і металу, ото й усе. Насправді так мало, що навіть єгипетський уряд не потурбувався заявити свої права на ці знахідки. Та розкопка була одним із моїх найбільших розчарувань. Однією з небагатьох невдач. — Він дивився у вогонь. — Одного дня я повернуся. Я знайду її.

— А поки що, може, допоможете знайти свого сина?

Роуз перевів погляд на Джейн, і погляд цей був недружній.

— Може, завершимо цю розмову? Не думаю, що можу ще чимось допомогти.

Він підвівся.

— Ми просто хочемо з ним поговорити. Розпитати про міз Еджертон.

— І що запитаете? «Це ви її вбили?» Бо йдеться саме про це, чи не так? Шукаєте, кого б звинуватити.

— Він знав жертву.

— Її, певно, багато хто знав.

— Ваш син працював у музеї Кріспіна того літа. У тому ж місці, де щойно знайшли тіло. Неабиякий збіг.

— Я попрошу вас обох піти.

Кімболл рушив до дверей, але Ріццолі не поворухнулася. Якщо він не хоче співпрацювати, час перейти до іншої стратегії, яка майже точно його спровокує.

— У кампусі Стенфордського університету стався інцидент, — мовила вона. — Ви знаєте про нього, містере Роуз, бо це ваш адвокат організував звільнення вашого сина.

Кімболл різко розвернувся й пішов на неї так швидко, що Фрост інстинктивно встав, аби втрутитися. Та Роуз завмер за кілька сантиметрів від Джейн.

— Його не судили.

— Але заарештовували. Двічі. За те, що він переслідував студентку в кампусі. І вломився до її кімнати, коли вона спала. Скільки разів ви мусили визволяти його з біди? Скільки чеків виписали, щоб утримати його на волі?

— Вам час іти.

— Де зараз ваш син?

Перш ніж Кімболл устиг щось сказати, відчинилися двері. Він завмер, почувши тихий голос:

— Кімболле? Вони прийшли щодо Бредлі?

Лють на його обличчі вмить перетворилася на розпач. Він розвернувся до жінки.

— Синтіє, тобі не варто вставати з ліжка. Прошу, люба, лягай.

— Роза сказала, що прийшли двоє поліцейських. Ідеться про Бредлі, так?

До бібліотеки, човгаючи, увійшла жінка, запалі очі пильно вдивлялися в гостей. Хоча шкіра на її обличчі була підтягнута завдяки пластичній хірургії, згорблена спина й плечі видавали

вік. А понад усе його видавали тонкі пасма сивого волосся на майже лисій голові. Хай яким заможним був Кімболл Роуз, він не проміняв дружину на молодшу модель. Усі їхні гроші, усі привілеї не могли змінити очевидного: Синтія Роуз була дуже хвора.

Вона була слабка, спиралася на ціпок, але не відступала і не зводила очей із детективів.

— Ви знаєте, де мій Бредлі? — запитала вона.

— Ні, мем, — відповіла Джейн. — Ми сподівалися, що ви можете нам сказати.

— Я відведу тебе назад, — сказав Кімболл і взяв дружину під лікоть.

Синтія розлючено скинула його руку, так само дивлячись на Джейн.

— Чому ви його шукаєте?

— Синтіє, ти тут ні до чого, — сказав їй чоловік.

— Я тут до *всього*, — різко відповіла вона. — Ти мав мені сказати, що вони приїхали. Кімболле, чому ти все від мене приховуєш? Я маю право знати про власного сина!

Схоже, цей вибух гніву забрав її останні сили, вона потяглася до найближчого крісла й важко опустилася в нього. Там і сиділа, так нерухомо, наче була лише одним з артефактів у цій темній, повній поховальних речей кімнаті.

— Вони знову розпитують про ту дівчину, — пояснив їй Кімболл. — Ту, що зникла в Нью-Мексико. От і все.

— Але це ж було так давно, — пробелькотіла Синтія.

— Щойно знайшли її тіло, — сказала Джейн. — У Бостоні. Ми маємо поговорити про це з вашим сином, але не знаємо, де його шукати.

Синтія ще більше вгрузла у крісло.

— Я так само не знаю, — прошепотіла вона.

— Він вам не пише?

— Іноді. Час від часу надсилає листи з різних дивних місць. Буває — електронні, нагадує, що не забув про мене. І любить мене. Але тримається подалі.

— Чому, місіс Роуз?

Жінка підвела голову, глянула на Кімболла.

— Про це варто запитати в мого чоловіка.

— Бредлі ніколи не був до нас близький, — сказав той.

— Був, поки ти його не відіслав.

— Це не має стосунку до...

— Він не хотів їхати. Ти його змусив.

— Куди ви змусили його поїхати? — спитала Джейн.

— Це не стосується справи, — спробував дати відкоша Кімболл.

— Я звинувачую себе, треба було опиратися, — сказала Синтія.

— Куди ви його відправили? — повторила Джейн.

— Скажи їй, — мовила жінка. — Скажи, як віднадив його від нас. Кімболл зітхнув.

— Коли йому було шістнадцять, ми відправили його до приватної школи в штаті Мен. Він не хотів, але так було краще для нього.

— До школи? — гірко засміялася Синтія. — То була психіатрична клініка!

Джейн подивилася на Кімболла.

— Це так, містере Роуз?

— Ні! Це місце нам рекомендували. Найкращий такий заклад у країні, і, скажу я вам, цінник це доводив. Я зробив те, що вважав за краще для нього. Що будь-який хороший батько зробив би. Вони називають це лікувальним поселенням, це місце, де хлопці можуть упоратися зі своїми... проблемами.

— Нам не варто було цього робити, — промовила Синтія. — *Тобі* не варто було цього робити.

— Ми не мали вибору. Він мусив туди поїхати.

— Йому було б краще тут, зі мною. А не в якомусь таборі серед лісу.

Кімболл пирхнув.

— Табір? Та це радше замиський клуб. — Він розвернувся до Джейн. — У них там власне озеро. Туристичні маршрути, лижні маршрути... Дідько, та якщо я колись із катушок злечу, із задоволенням опинюся в такому місці.

— З Бредлі саме це сталося, містере Роуз? — запитав Фрост. — Він злетів із катушок?

— Не виставляйте його божевільним, — заперечила Синтія. — Він був не такий.

— То чому він там опинився, місіс Роуз?

— Бо ми думали... Кімболл думав...

— Ми думали, що там його навчать самоконтролю, — договорив за неї чоловік. — От і все. Багатьом хлопчикам потрібна тверда рука. Він провів там два роки й повернувся вихованим працьовитим юнаком. Я з гордістю взяв його із собою до Єгипту.

— Кімболле, він зневажав тебе, — озвалася його дружина. — Сам мені говорив.

— Що ж, батькам доводиться ухвалювати важкі рішення. Я вирішив трохи його струсонути, наставити на істинний шлях.

— І тепер він тримається від нас подалі. Цим своїм рішенням ти покарав лише мене.

Синтія опустила голову й заплакала. Усі мовчали. Чути було тільки, як потріскує вогонь та схлипує від безжального, невпинного болю літня жінка.

Тишу грубо порушив дзвінок мобільного Джейн. Вона вимкнула звук і відійшла від каміна, щоб відповісти.

То був детектив Кроу.

— Маю для тебе сюрприз, — весело сказав він, разюче контрастуючи з горем, що панувало в кімнаті.

— Що там? — тихо спитала вона.

— ФБР має її відбитки в системі.

– Джозефініні?

– Чи як там її насправді. Ми зняли відбитки з її квартири й провели по базі даних АДІС¹.

– Є збіг?

– Тепер ми знаємо, від чого вона тікала. Виявилось, що її відбитки збігаються з тими, які було знято на місці злочину дванадцять років тому, у Сан-Дієго.

– Що за злочин?

– Убивство.

¹ AFIS, Automated Fingerprint Identification System – Автоматизована дактило-скопична ідентифікаційна система.

19

— Жертва — тридцятишестирічний білий чоловік, Джиммі Отто, — сказав детектив Кроу. — Його тіло виявили у Сан-Дієго, бо якийсь собака знайшов собі смаколик — людський палець. Власник собаки побачив, що саме цуцик притягнув додому, психонув і викликав дев'ять один один. Пес привів поліцію до тіла, яке було неглибоко закопане у сусідньому дворі. Чоловік кілька днів як помер, над кінцівками вже попрацювала природа, тож відбитків пальців отримати не вдалося. Гаманця при ньому не було, але той, хто намагався приховати його особу, пропустив картку від готельного номера, яка лежала в кишені джинсів. То був ключ від місцевого «Голідей Інн», де гість зареєструвався як Джеймс Отто.

— Готель? — перепитала Джейн. — То він був не місцевий.

— Ні. Жив тут, у Массачусетсі, разом із сестрою. Керрі Отто прилетіла до Сан-Дієго й упізнала братів одяг. І те, що від нього залишилося.

Джейн надірвала пакетик «адвілу», кинула дві таблетки до рота й запила ледь теплою кавою. Вони з Фростом повернулися до Бостона о другій ночі, на сон залишалось дуже мало часу, і на додачу до того її постійно будила однорічна Реджина — їй хотілося обіймів і запевнень у тому, що матуся справді повернулася додому. Тож уранці Джейн прокинулася зі страшним головним болем. Несподівані повороти у розслідуванні тільки погіршували його, а від яскравих ламп у конференц-залі боліли навіть очні яблука.

— Ви ще зі мною? — перепитав Кроу, дивлячись на Джейн та Фроста — його вигляд цілком відповідав самопочуттю напарниці.

— Так, — пробуркотіла Ріццолі. — І що показав розтин?

— Причина смерті — вогнепальна рана в потилицю. Зброї так і не знайшли.

— І в чиєму дворі його було поховано?

— То був орендований будинок. Його винаймали мати-одиначка та її чотирнадцятилітня дочка, і на той час вони вже зібрали речі й зникли. Поліція побризкала весь будинок люмінолом, і кімната дівчинки світилася, наче Лас-Вегас. Кров укривала всю підлогу й плінтуси. Джиммі Отто вбили саме там. У кімнаті дочки.

— І це сталося дванадцять років тому?

— Джозефіні мало бути років чотирнадцять, — завважив Фрост. Кроу кивнув.

— Тільки от звали її тоді не Джозефіною, а Сьюзен Кук. — Він реготнув. — І знаєте що? Справжня Сьюзен Кук померла ще немовлям. У Сіракузах, штат Нью-Йорк.

— *Ще одне* несправжнє ім'я? — запитала Джейн.

— Так само, як у матері, яка назвалася Лідією Ньюгауз. Згідно зі звітом поліції Сан-Дієго, мати з дочкою винаймали цей будинок протягом трьох років, але жили відлюдкувато. На час убивства дівчина закінчила восьмий клас у середній школі імені Вільяма Говарда Тафта. Вчителі казали, що вона дуже розумна, рівень вищий за середній у однолітків.

— А мати?

— Лідія Ньюгауз, чи як її там насправді, працювала в Музеї людини у Бальбоа-парку.

— Ким саме?

— Продавчиною в крамниці сувенірів. Також водила екскурсії як волонтерка. У музеї всі були вражені тим, як добре вона зналася на археології. Хоча й заявляла, що не має спеціальної освіти.

Джейн насупилася.

— Знову археологія.

— Так. Ми все повертаємося до цієї теми, правда? — погодився Кроу. — Археологія — то їхня родинна справа. І мати, і дочка.

— Ми впевнені, що вони пов'язані з убивством Джиммі Отто? — спитав Фрост.

— Ну, повелися вони так, наче пов'язані. Поспіхом поїхали з міста, але спочатку вимили підлогу й стіни і закопали чоловіка за будинком. Як на мене, скидається на провину. Єдиною помилкою було те, що закопали тіло не дуже глибоко, бо сусідський пес доволі скоро його вчув.

Утрутився Тріпп:

— А я скажу — молодці. Той тип отримав те, на що заслужив.

— Що ти маєш на увазі? — запитав Фрост.

— Джиммі Отто був тим іще психованим вилупком.

Кроу розгорнув записник.

— Детектив Потреро надішле нам справу, але ось що я почув від нього по телефону. У тринадцятирічному віці Джиммі Отто вдерся до спальні жінки, перерив її шухляди з білизною й порізав її ножем. За кілька тижнів його затримали в домі іншої дівчини — він стояв над її ліжком із ножем в руках, поки вона спала.

— Господи, — аж прокинулася Джейн. — У тринадцять років? Оце ранній.

— У чотирнадцять його виключили зі школи в Коннектикуті. Детектив Потреро не зміг витягнути зі школи подробиць, але зрозумів, що йшлося про напад сексуального характеру за участі однокласниці й помела. Дівчина опинилася в лікарні. — Кроу підняв голову. — І це лише те, на чому його *спіймали*.

— Після другого випадку його мали б відправити до колонії.

— Мали б. Але коли твій татко — багатій, можеш розіграти кілька додаткових карт і вибратися з тюрми.

— Навіть після того помела?

— Ні, саме після того випадку його батьки й прокинулися. Нарешті злякалися й усвідомили, що їхній синочок потребує лікування. Дуже потребує. Їхній дорогий адвокат зміг послабити звинувачення за тієї умови, що Джиммі отримає лікування у спеціальному закладі.

— Ти про божевільню? — уточнив Фрост.

— Не зовсім. Ідеться про дуже дорогу приватну школу для хлопців із, гм, певними імпульсами. Місце у хащах із цілодобовим наглядом. Він провів там три роки. Люблячі батьки купили будинок неподалік, просто щоб бути ближче. Розбилися на приватному літаку, саме як летіли до нього. Джиммі з сестрою отримали неабиякий спадок.

— І Джиммі став дуже хворим і дуже *заможним* вилупком, — підсумував Тріпп.

«Лікування у спеціальному закладі. Місце у хащах».

Джейн раптом подумала про розмову з Кімболлом Роузом, яку мала напередодні, й запитала:

— Цей приватний заклад, бува, не в Мені?

Кроу здивовано подивився на неї.

— Звідки ти, в біса, знаєш?

— Бо ми знаємо ще про одного *заможного* психа, який лікувався у штаті Мен. У закладі для хлопців із *проблемами*.

— Про кого це ти?

— Про Бредлі Роуза.

Запало мовчання, Кроу з Тріппом перетравлювали новину.

— Просто всратися, — не витримав Тріпп. — Це *не може* бути збігом. Якщо ці хлопці були там в один час, то мали знати один одного.

— Розкажи ще про ту школу, — попросила Джейн.

Кроу кивнув, похмуро зосередившись на своїх записах.

— Інститут Гілцбріха — дуже ексклюзивний, дуже дорогий. І дуже спеціалізований. По суті, це була закрита лікарня серед лісу — хороша ідея, зважаючи на те, яких пацієнтів вони лікували.

— Психопатів?

— Сексуальних хижаків. Усі варіації, від педофілів-початківців до гвалтівників. Дуже добре видно, що серед багатіїв — чимало збоченців. Але так само вони мають і адвокатів, які не дозволяють цим дітлахам потрапити в систему, тож такий заклад — це альтернатива для багатіїв. Місце, де можна насолоджуватися вишуканими стравами, поки команда психотерапевтів намагається переконати тебе, що катувати маленьких дівчаток — це погано. Біда в тому, що це, схоже, не дуже добре працювало. П'ятнадцять років тому один із їхніх так званих випускників викрав і скалічив двох дівчат, і зробив він це за кілька місяців після того, як установа виголосила, що йому можна повертатися до суспільства. Була гучна судова справа, і школа була змушена закритися. Відтоді так і не відкривалася знову.

— А Джиммі Отто? Що було, коли він випустився звідти?

— Йому було вісімнадцять, коли він вийшов із того закладу вільною людиною. Але доволі скоро взявся за старе. Кілька років по тому його заарештували за переслідування й погрози одній жінці в Каліфорнії. Тоді заарештували й допитували тут, у Бруклайн, у справі зникнення молоді жінки. Поліції забракло аргументів для затримання, тож його відпустили. Це повторилося і тринадцять років тому, коли його привели на допит у справі зникнення ще однієї жінки. Перш ніж поліція змогла вибудувати справу проти нього, він зник. Ніхто не знав, де він подівся. Аж за рік з'явився на тому дворі в Сан-Дієго.

— Твоя правда, Тріппе, — сказала Джейн. — Джиммі Отто отримав те, на що заслужив. Але чому мати з дочкою втекли? Якщо вони його вбили, якщо це був самозахист — чому вони зібрали речі й побігли з міста, наче злочинці?

— Може, вони й були злочинцями? — припустив Кроу. — Навіть тоді жили під чужими іменами. Ми не знаємо, хто вони насправді й від чого тікають.

Джейн опустила голову на руки й почала терти скроні, намагаючись позбутися головного болю.

— Усе стало в біса складно, — пробуркотіла вона. — Не встигаю стежити за всіма лініями. Маємо вбитого чоловіка у Сан-Дієго. Маємо вбивцю-археолога тут.

— І ці справи пов'язує між собою молода жінка, справжнього імені якої ми не знаємо.

Джейн зітхнула.

— Гаразд. Що ще нам відомо про Джиммі Отто? Інші арешти, зв'язки з нашим поточним розслідуванням?

Кроу погортав свої записки.

— Усіляка дрібнота. Злам і проникнення у Бруклайн, Массачусетс. Нетверезе кермування й перевищення швидкості у Сан-Дієго. Ще одне нетверезе й необережне кермування у Дуранго... — він замовк, раптом усвідомивши значимість останньої подробиці. — Дуранго, Колорадо. Це ж близько до Нью-Мексико?

Джейн підняла голову.

— Саме над кордоном. А що?

— Це сталося у липні того ж року, коли зникла Лоррейн Еджертон. Ріццолі відкинулася на спинку стільця, приголомшена. «І Джиммі, і Бредлі одночасно були біля каньйону Чако».

— Це воно, — тихо мовила вона.

— Гадаєш, вони полювали разом?

— Аж поки Джиммі не вбили у Сан-Дієго. — Вона подивилася на Фроста. — Тепер усе сходиться. Маємо зв'язок. Джиммі Отто та Бредлі Роуз.

Напарник кивнув.

— І Джозефіна.

20

Джозефіна насилу отямилася, прокинулася із зойком — серце калатало, нічна сорочка була просякнута потом. Тонкі завіси кидали примарну тінь на осяяне місяцем вікно, у лісі, що оточував дім Джемми, шурхотіли, а потім замовкли гілки. Вона скинула вологе простирadlo й дивилася у темряву, поки на шкірі вистигав піт, поки вповільнювалося серце. Кошмар повернувся вже за тиждень, проведений у домі Джемми, — страшний сон про постріли й залиті кров'ю стіни. «Завжди звертай увагу на сни, — так учила її мати. — Це однаково що голоси, які розповідають тобі про те, що ти вже знаєш, шепочуть поради, які ти ще не обдумувала». Джозефіна знала значення цього сну: час рушати далі. Час тікати. Вона затрималася у Джемми довше, ніж варто було. Подумала про те, як телефонувала з мобільного біля крамниці. Про молодого патрульного, який теревенив із нею тоді на стоянці, і про таксиста, який віз її сюди. Стільки способів вистежити її, стільки ймовірних дрібних помилок, яких вона могла навіть не усвідомлювати.

Жінка пригадала, що ще колись говорила її мати: «Якщо хтось дуже хоче тебе знайти, він чекатиме, поки ти зробиш бодай одну помилку».

Останнім часом вона припустилася багатьох помилок.

Ніч стала навдивовижу тиха.

Джозефіна не одразу це завважила. Вона засинала під рівне цвірчання комах, але тепер не чула нічого — лише тишу, таку повну, що вона посилювала звук її ж власного дихання.

Вона підвелася з ліжка, підійшла до вікна. Місяць висріблів дерева, залив світлом садок. Жінка не бачила нічого такого, що могло б її стривожити. Однак, стоячи біля відчиненого вікна, усвідомила, що ніч не до кінця тиха: крізь гупання її серця було чути слабкий електронний звук. Це знадвору чи звідкись із будинку? Вона повністю зосередилася на тому звукові, і здавалося, що він посилюється, а разом з ним і тривога.

Чи чула його Джемма?

Джозефіна підійшла до дверей, визирнула у темний коридор. Тут звук був голосніший, наполегливіший.

У темряві вона пройшлася коридором, нечутно ступаючи босоніж по дерев'яній підлозі. З кожним кроком пицання ставало гучнішим. Діставшись кімнати Джемми, вона побачила, що двері трохи відчинені, і штовхнула їх. У залитій світлом місяця кімнаті стало видно джерело звуку: зняту телефонну слухавку, з якої линув сигнал відбою. Але увагу Джозефіни привернув не телефон, а темна калюжа на підлозі, блискуча, мов розлита нафта. Біля неї зігнулася фігура, яку вона спершу прийняла за Джемму. Аж поки та не випросталася на повний зріст силуетом на тлі вікна.

Чоловік.

Джозефіна налякано втягнула повітря; чоловік різко розвернув голову на звук. Вони дивилися одне на одного з тіні, хижак і жертва, застигли у безкінечній миті перед стрибком.

Вона поворухнулася перша.

Розвернулася й помчала до сходів. Побігла вниз, мало не падаючи, а за спиною гупали кроки. Жінка перестрибнула останні сходинки, приземлилася на обидві ноги. Попереду зяяли відчинені вхідні двері. Вона помчала до них, зашпорталася й вивалилася на ганок, де порізала голі ступні об бите скло, майже не помітивши цього: її увага була прикута до до роги попереду.

І до кроків, що наближалися ззаду.

Джозефіна злетіла з ганку в теплу ніч, побігла доріжкою, і нічна сорочка крилами розвіталася за її спиною. Вона була все одно що білим прапором під яскравим місяцем на відкритій території, але жінка не звернула у ліс, не марнувала часу на пошуки прихистку між дерев. Попереду була вулиця, інші будинки. «Якщо я стукатиму в двері, якщо кричатиму, хтось допоможе». Кроків переслідувача було вже не чути — тільки паніку її дихання та шурхіт нічного повітря.

А тоді — різкий тріск.

Куля з силою вдарила її в ногу. Джозефіна впала, загрибаючи долонями ґравій. Спробувала встати, але нога, з литки якої текла тепла кров, не слухалася. Схлипуючи від болю, вона впала на коліна.

«Вулиця. Вона так близько».

Дихання змінилося схлипуванням, жінка поповзла. Попереду, за деревами, світився сусідський будинок, на якому вона зосередилася. Не на шурхоті кроків, які все наближалися, не на тому, як угризався в долоні ґравій. Виживання звелось до самотнього маяка, що підморгував із-за гілок, і вона повзла до нього, тягнучи за собою неслухняну ногу, залишаючи кривавий слід.

Перед нею виросла тінь, закриваючи світло.

Джозефіна повільно підвела голову. Він стояв над нею, перекриваючи дорогу, — чорний овал обличчя, непроникні очі. Чоловік нахилився до неї, і вона заплющила очі, чекаючи тріскоту зброї, удару кулі. Ніколи раніше, до цього непорушного останнього моменту, вона не була така свідома власного серцебиття, того, як повітря заходить до легень і вилітає з них. Здавалося, ця мить тягнеться вічно, наче він прагне смакувати перемогу, подовжити її муки.

Крізь заплющені повіки замерехтіло світло.

Вона розплющила очі. За деревами пульсували сині вогні. Раптом до неї звернули фари, і вона опинилася в полоні світла у своїй жалюгідно тонкій нічній сорочці. Авто зупинилося, з-під шин полетів гравій. Дверцята відчинилися, вона почула тріскіт поліцейської рації.

— Міс? Із вами все гаразд, міс?

Жінка кліпнула, намагаючись розібрати, хто говорить до неї. Але голос згасав, світло фар потьмяніло, і останнім, що вона запам'ятала, був удар по щоці, коли вона впала на землю.

Фрост та Джейн стояли на доріжці до будинку Джемми Гамертон і дивилися на підсохлий кривавий слід, який Джозефіна лишила за собою, коли відчайдушно повзла до вулиці. Над головами цвірінькали птахи, літнє сонце сяяло крізь строкате листя, але здавалося, що в цьому тінистому куточку навіки оселився холод.

Джейн розвернулася, глянула на будинок, у якому вони з Фростом ще не побували. То була нічим не примітна споруда, обшита білою вагонкою, із критим ґанком — на цій сільській дорозі було чимало точнісінько таких. Але навіть із того місця, де вона зараз стояла, було видно зазублені обриси розбитого вікна, що відбивали сонце, і цей яскравий уламок світла попереджав: «Тут сталося щось жахливе. Те, що ти ще маєш побачити».

— Ось тут вона впала вперше, — мовив детектив Майк Ебботт. Він показав на початок кривавого сліду. — Дісталася доволі далеко, коли її підстрілили. Впала ось тут, почала повзти. Потрібна неабияка рішучість, щоб просунутися так далеко, але вона змогла доповзти аж сюди. — Він показав туди, де закінчувалася кров. — Ось тут її і помітив патруль.

— Як сталося це диво? — запитала Джейн.

— Вони приїхали за викликом на дев'ять один один.

— Джозефіна їх викликала? — запитав Фрост.

— Ні. Ми вважаємо, що дзвонила власниця будинку, Джемма Гамертон. Телефон стояв у неї в спальні. Утім той, хто телефонував, не мав нагоди щось сказати, бо слухавку одразу ж повісили. Коли операторка спробувала передзвонити, слухавка була знята, тож вона відправила туди патруль, який приїхав за три хвилини.

Фрост глянув на доріжку.

— Багато крові.

Ебботт кивнув.

— Жінка три години провела у невідкладній хірургії. Їй наклали гіпс, і нам це тільки на користь, бо ми лише вчора виявили, що її розшукує поліція Бостона. Інакше вона цілком могла б утекти з міста. — Він розвернувся до будинку. — Якщо хочете побачити ще більше крові — йдіть за мною.

Він повів їх до ганку, всипаного битим склом. Там вони зупинилися, щоб одягнути бахили. Зловісне попередження Еббота віщувало нові жахи, тож Ріццолі готувалася до найгіршого.

Але, увійшовши до будинку, не побачила нічого тривожного. Вітальня мала цілком мирний вигляд. На стінах висіли десятки фотографій у рамках, на більшості з них була одна й та ж жінка з коротко стриженим білявим волоссям, у різній компанії. Масивна книжкова шафа була заповнена книгами з історії та мистецтва, старовинних мов та етнології.

— Це власниця будинку? — запитав Фрост, указуючи на білявку на фото.

Ебботт кивнув.

— Джемма Гамертон. Викладала археологію в одному з місцевих коледжів.

— Археологію? — Фрост глянув на Джейн, наче кажучи: «Оце вже цікаво». — Що ще ви про неї знаєте?

— Як нам відомо, вона була законослухняна. Ніколи не виходила заміж. Кожне літо проводила за кордоном, за тим, чим там займаються археологи.

— То чому зараз була тут?

— Не знаю. Тиждень тому приїхала з Перу, де працювала на якихось розкопках. Якби там і лишилася, була б зараз жива. — Ебботт глянув на сходи й раптом спохмурнів. — Час показати вам другий поверх.

Він повів детективів нагору, зупиняючись, щоб указати на криваві сліди на дерев'яних сходинках.

— Спортивна підощва. Розмір сорок другий чи сорок третій, — сказав він. — Ми знаємо, що це сліди вбивці, бо міз Пульчілло була боса.

— Схоже, рухався він швидко, — додала Джейн, зауважуючи, що сліди трохи розмазані.

— Так. Але вона була швидша.

Ріццолі вдивилася у сліди, що спускалися вниз. Хоча кров уже висохла й у вікно на сходи лилося сонячне світло, жах цієї гонитви зберігся на сходах. Вона здригнулася, проганяючи морок, і подивилася на другий поверх, де чекали значно страшніші картини.

— Це сталося нагорі?

— У спальні міз Гамертон, — сказав Ебботт.

Останні сходинки нагору він долав неквапно, наче не мав бажання знову дивитися на те, що бачив дві ночі тому. Сліди тут були темніші, їх залишило взуття, досі мокре від свіжої крові. Вони виходили з кімнати в дальньому кінці коридору. Ебботт махнув на перші двері, до яких вони підійшли. В середині було незастелене ліжко.

— Це кімната для гостей, у якій спала міз Пульчілло.

Джейн спохмурніла.

— Але ж вона ближче до сходів.

— Так, мене це теж дивує. Убивця проходить повз кімнату міз Пульчілло й прямує одразу до міз Гамертон. Може, він не знав, що у домі хтось гостює.

— А може, ці двері були замкнені.

— Ні. На них немає замка. З якоїсь причини він їх проминув і пішов спочатку до кімнати міз Гамертон.

Ебботт набрав повітря й рушив далі до хазяйської спальні. Зупинився на порозі, не бажаючи йти всередину.

Коли Джейн зазирнула до кімнати через його плече, зрозуміла причину.

Хоча тіло Джемми Гамертон уже прибрали, останні миті її життя були записані яскравими червоними плямами на стінах, простирадлах, меблях. Увійшовши до цієї кімнати, Джейн відчувала подих холоду на своїй шкірі, наче повз неї пролетів привид. Вона подумала: «Насильство завжди залишає свій слід. Не лише у плямах крові, а й у самому повітрі».

— Її тіло знайшли скрученим у дальньому кутку, — сказав Ебботт. — Але, як бачите з плям крові, першу рану вона отримала десь біля ліжка. На узголів'ї маємо бризки артеріальної. — Він показав на стіну праворуч. — А ось там, гадаю, краплі зі зброї.

Джейн відірвала погляд від просоченого матраца й подивилася на дугу краплин, що постала під дією відцентрової сили, коли ніж вирвався з тіла.

— Він праворукий, — завважила вона.

Ебботт кивнув.

— Судячи з характеру рани, судмедексперт сказав, що вбивця не вагався — один чіткий удар перерубав головні судини шиї. За його оцінкою, жертва ще хвилину-дві лишалася при тямі. Їй вистачило цього, щоб схопити телефон і відповзти до того кутка. На слухавці лишилися криваві відбитки пальців, тож ми знаємо, що телефонувала вона вже поранена.

— То це вбивця поклав слухавку? — запитав Фрост.

— Припускаю, що так.

— Однак, ви сказали, що операторка намагалася передзвонити, але тут було зайнято.

Ебботт замислився.

— Гадаю, це трохи дивно, правда ж? Спочатку він дає відбій, тоді знімає слухавку. Навіщо йому це робити?

Джейн мовила:

— Він не хотів, щоб телефон дзвонив.

— Через галас? — спитав Фрост.

Джейн кивнула.

— Це також пояснює, чому він не стріляв у цю жертву. Бо знав, що у будинку є ще хтось, і не хотів її розбудити.

— Утім вона прокинулася, — сказав Ебботт. — Може, чула звук падіння тіла. Може, міз Гамертон змогла скрикнути. Хай там як, щось розбудило міз Пульчілло, вона увійшла до кімнати, побачила чужого. І кинулася навтьоки.

Джейн дивилася у куток, в якому померла Джемма Гамертон, скрутившись у калюжі власної крові.

Вона вийшла з кімнати й пішла назад коридором. У дверях до кімнати Джозефіни спиналася, дивлячись на ліжко. Подумала: «Убивця пройшов повз цю кімнату. Тут спала молода жінка, двері були незамкнені.

Та він однаково рушив повз неї, далі, до спальні господині. Чи не знав, що тут є гостя? Чи не розумів, що у будинку є ще одна жінка?

Ні. Ні, він знав. Тому й зняв слухавку. Тому скористався ножом, а не пістолетом. Хотів, щоб перша жертва пішла тихо.

Бо далі збирався взятися за Джозефіну».

Ріццолі спустилася вниз, вийшла надвір. День був сонячний, спекотний та безвітряний, цвіркотіли комахи, але холод будинку був із нею. Вона спустилася з ганку.

«Ти переслідував її, вниз цими сходами. Місячної ночі її було добре видно — самотня дівчина у нічній сорочці».

Вона повільно пішла далі доріжкою, тим маршрутом, яким тікала Джозефіна з порізаними склом ступнями. Попереду, за

деревами, була дорога, і все, чого втікачка потребувала, — дістатися сусіднього будинку. Закричати, постукати.

Джейн зупинилася, не зводячи очей із залитого кров'ю гравію.
«Але тут їй у ногу влучила куля, і вона впала».

Детектив повільно йшла слідами крові, яку Джозефіна розмазала, намагаючись тікати навкарачки. Кожен сантиметр шляху вона мала усвідомлювати, що він наближається, іде її вбивати. Кривавий слід усе тягнувся й тягнувся, аж поки не обірвався, метрів за десять до дороги. Жінка довго й відчайдушно повзла до того місця, достатньо довго, щоб убивця порівнявся з нею. І точно достатньо довго, щоб він міг востаннє натиснути на спусковий гачок і втекти.

Однак він не зробив цього останнього пострілу.

Джейн зупинилася, дивлячись на місце, де стояла навколішки Джозефіна, коли патрульні помітили її. Більше нікого вони не бачили — лише поранену жінку. Жінку, яка мала б бути мертва.

Аж тоді Джейн збагнула. «Убивця хотів залишити їй життя».

21

«Усі брешуть» — думала Джейн. Однак мало хто міг упоратися зі своєю брехнею так влучно й повно, як Джозефіна Пульчілло.

Поки вони з Фростом їхали до лікарні, вона питала себе, які казки Джозефіна розповідатиме їм сьогодні, що ще вигідає на пояснення неспростовних фактів, які вони тепер про неї знали. Її цікавило і те, чи спокуситься Фрост знову на цю брехню.

— Гадаю, коли приїдемо, говорити буду я, — мовила вона.

— Чому?

— Просто хочу сама з цим розібратися.

Напарник подивився на неї.

— Маєш для цього якісь особливі причини?

Ріццолі не поспішала з відповіддю, бо не могла відповісти щиро і водночас не поглибити відстань між ними — відстань, створену Джозефіною.

— Просто думаю, що краще мені з нею говорити, бо інстинкти мене не підвели.

— Інстинкти? Так ти це називаєш?

— Ти їй повірив. Я — ні. І виявилось, що я мала рацію, хіба ні?

Фрост розвернувся до вікна.

— Або ж просто їй позаздрила.

— Що? — Вона звернула на стоянку біля лікарні й вимкнула двигун. — Такої ти про мене думки?

Він зітхнув.

— Не зважай.

— Ні, кажи. Що ти мав на увазі?

— Нічого.

Фрост штовхнув дверцята авто, відчиняючи їх.

— Ходімо, — сказав він.

Джейн вийшла з автомобіля, грюкнула дверцятами, питаючи себе, чи була хоч крихта правди в тому, що сказав Фрост. Чи ображалася вона на те, як легко ідуть по життю привабливі жінки, тільки тому, що сама красунею не була. Чоловіки обожнювали гарних жінок, догоджали їм, і, що найважливіше — дослухалися до них. «А решта стараються, як можуть». Але навіть якщо вона й заздрила, це не змінювало факту: інстинкти її не підвели.

Джозефіна Пульчілло була шахрайкою.

Напарники мовчали, заходячи до лікарні, йдучи до хірургічного відділення. Ніколи ще Джейн не відчувала між ними такої прірви. Хоча вони зараз стояли пліч-о-пліч, здавалося, що їх розділяє цілий континент, і вона навіть краєм ока не дивилася на Фроста, поки вони йшли коридором. А тоді похмуро штовхнула двері до палати 216 і увійшла.

Молода жінка, яку вони знали як Джозефіну, дивилася на них із ліжка. У незграбній лікарняній сорочці вона здавалася привабливо вразливою — діва з оленячими очима, яка чекає на порятунок. Як, у біса, їй це вдається? Навіть із немитим волоссям, із ногою в гіпсі вона все одно була красунею.

Ріццолі не марнувала часу, підійшла до ліжка й мовила:

— Не хочете розповісти нам про Сан-Дієго?

Джозефіна одразу ж опустила очі, уникаючи погляду Джейн.

— Я не знаю, про що це ви.

— Вам тоді було років чотирнадцять. Достатньо, щоб запам'ятати, що відбулося тієї ночі.

Жінка похитала головою.

— Ви мене з кимось плутаєте.

— Вас тоді звали Сьюзен Кук. Ви вчилися в середній школі імені Вільяма Говарда Тафта, жили з матір'ю, яка називалася Лідією Ньюгауз. Яюсь уранці ви спакували речі й поспіхом поїхали з міста. Більше про Сьюзен чи її матір ніхто не чув.

— Тоді, певно, поїхати з міста — то нелегально? — різко відповіла Джозефіна, нарешті зустрівшись нервовим поглядом із Джейн.

— Ні, це не так.

— То чому ви мене про це розпитуєте?

— Бо стріляти чоловікові в потилицю — точно нелегально.

Обличчя Джозефіни нічого не виражало.

— Якому чоловікові? — спокійно спитала вона.

— Тому, який помер у вашій спальні.

— Я не знаю, про що це ви.

Дві жінки пильно дивилися одна на одну. Ріццолі подумала: «Може, Фрост і не бачить тебе наскрізь, а от я, чорт забирай, бачу».

— Ви колись чули про речовину під назвою люмінол? — спитала вона.

Джозефіна знизала плечима:

— А мала б?

— Вона вступає в реакцію із залізом у старих слідах крові. Якщо оббризкати нею поверхню, будь-які залишки крові яскраво світитимуться в темряві, наче неон. Хай як ретельно прибираєш чийсь кров, усі сліди змити неможливо. Навіть після того, як ви з матір'ю усе підмели й вимили, кров лишилася там, сховалася у тріщинах. У плінтусах.

Цього разу Джозефіна нічого не відповіла.

— Коли поліція Сан-Дієго обшукала ваш старий будинок, вони все побризкали люмінолом. Одна кімната світилася, мов божевільна. *Ваша* кімната. Тож не кажіть, що нічого про це не знаєте. Ви там були. Вам точно відомо, що сталося.

Джозефіна зблідла.

— Мені було чотирнадцять, — тихо промовила вона. — Це було давно.

— Убивство не має терміну давності.

— Убивство? То от чим ви це вважаєте?

— Що сталося тієї ночі?

— То було не вбивство.

— А що ж тоді?

— Самозахист!

Джейн вдоволено кивнула. Вони кудись просуваються. Нарешті вона визнала, що у її спальні *справді* помер чоловік.

— Як це сталося? — знову запитала вона.

Джозефіна глянула на детектива Фроста, наче шукаючи підтримки. Він стояв біля дверей, обличчя в нього було холодне й непроникне, тож, вочевидь, не варто було чекати на послуги чи співчуття від нього.

— Час викласти все, як є, — сказала Джейн. — Зробіть це для Джемми Гамертон. Вона заслуговує на справедливість, хіба ні? Я так думаю, що вона була вашою подругою.

Коли Джозефіна почула ім'я Джемми, її очі заповнилися сльозами.

— Так, — прошепотіла вона. — Більше ніж подругою.

— Ви знаєте, що вона померла?

— Детектив Ебботт мені сказав. Але я й так знала, — прошепотіла Джозефіна. — Бачила, як вона лежала на підлозі...

— Я вважаю, що ці події пов'язані — смерть міз Гамертон та стрілянина в Сан-Дієго. Якщо ви хочете справедливості для своєї подруги, відповідайте мені, Джозефіно. Чи краще називати вас Сьюзен Кук? Бо у Сан-Дієго вас звали саме так.

— Тепер мене звати Джозефіною. — Вона втомлено зітхнула, припиняючи опиратися. — Це ім'я я носила найдовше, звикла до нього.

— Скільки імен ви мали?

— Чотири. Ні, п'ять. — Вона похитала головою. — Уже навіть і не пам'ятаю. Щоразу, коли ми переїжджали, ім'я змінювалося. Я думала, що Джозефіна — це останнє.

— Як вас насправді звати?

— Хіба це має значення?

— Має. Яке ім'я вам дали за народження? Можете сказати правду, рано чи пізно ми все одно дізнаємося.

Джозефіна переможено опустила голову.

— Прізвище було Соммер, — тихо сказала вона.

— А ім'я?

— Нефертарі.

— Незвичне ім'я.

Жінка втомлено засміялася.

— Моя мати ніколи не обирала простих рішень.

— Так звали якусь єгипетську царицю?

— Так. Дружину Рамзеса Великого. «Нефертарі, заради якої сходить сонце».

— Що?

— Так казала моя мати. Вона любила Єгипет. Постійно говорила про те, як повернеться туди.

— І де зараз ваша мати?

— Померла, — тихо відповіла Джозефіна. — Три роки тому, в Мексиці. Її збило авто. Коли це сталось, я вчилася в аспірантурі у Каліфорнії, тож більше не маю чого сказати...

Джейн узяла стілець і сіла біля ліжка.

— Але можете розповісти про Сан-Дієго. Що сталося тієї ночі?

Джозефіна згорбилася, опустила плечі. Вони загнали її у глухий кут, і вона про це знала.

— Було літо, — почала вона. — Ніч була тепла. Мати завжди наполягала, щоб ми замикали усі вікна, але я тієї ночі лишила своє відчиненим. Так він і проліз до будинку.

— Крізь ваше вікно?

— Мати щось почула, прийшла до мене. Він на неї напав, вона захищалася. Захищала мене. — Вона подивилася на Джейн. — Вона не мала вибору.

— Ви бачили, як це сталося?

— Я спала. Мене розбудив постріл.

— Пам'ятаєте, де стояла ваша мати, коли це сталося?

— Я не бачила. Кажу ж, я спала.

— То як ви знаєте, що це був самозахист?

— Він був у нашому домі, у моїй кімнаті. Це ж усе виправдовує, чи не так? Коли хтось вдирається до твого дому, чи ж ти не маєш права стріляти в нього?

— У потилицю?

— Він розвернувся! Збив її з ніг і розвернувся. І вона вистрелила.

— Я думала, ви цього не бачили.

— Вона мені так сказала.

Джейн відкинулася на спинку стільця, не зводячи очей із молоді жінки. Минали хвилини — нехай тиша справляє свій вплив. Нехай підкреслює той факт, що Джейн вивчає кожну пору, кожен найдрібніший рух на обличчі Джозефіни.

— Отже, ви з матір'ю маєте мертве тіло у вашій спальні, — сказала Джейн. — Що було далі?

Жінка набрала повітря.

— Мати про все подбала.

— Тобто витерла кров?

— Так.

— І поховала тіло?

— Так.

— Вона викликала поліцію?

Джозефіна стиснула кулаки. Прошепотіла:

— Ні.

— А вранці ви поїхали з міста.

— Так.

— Ось цієї частини я не розумію, — сказала Джейн. — Здається мені, що ваша мати ухвалила дивне рішення. Ви кажете, що вона вбила цього чоловіка, захищаючись.

— Він удерся до нашого будинку. Був у моїй спальні.

— Подумаймо про це. Якщо чоловік вдирається до вашого будинку й нападає на вас, ви маєте право використати зброю на свій захист. Коп може навіть вас по плечі за це поплескати. Однак ваша мати не викликала поліцію. Натомість вона витягла тіло у двір і закопала. Змила кров, спакувала речі дочки й поїхала з міста. Вам це здається логічним? Бо мені, чорт забирай, ні. — Джейн нахилилася до Джозефіни, агресивно вторгаючись до її особистого простору. — Це була ваша мати. Вона мала сказати вам, чому вчинила саме так.

— Я була налякана і не розпитувала.

— І вона нічого не пояснила?

— Ми втекли, от і все. Я знаю, що зараз це звучить нерозважливо, але ми вчинили саме так. Панікуючи, втекли з міста. А після такого до поліції іти не можна. Тебе вважатимуть винним тільки тому, що втік.

— Ваша правда, Джозефіно. Ваша мати збіса винна. Того чоловіка застрелили у потилицю. Поліції Сан-Дієго не здалося, що це схоже на самозахист. Радше — на холоднокровне вбивство.

— Вона зробила це, захищаючи мене.

— То чому не викликала поліцію? Від чого вона втікала? — Джейн нахилилася ще ближче, до самого обличчя жінки. — Джозефіно, мені потрібна *правда!*

Здавалося, з легень Джозефіни вилетіло все повітря. Опустивши плечі, вона переможено повісила голову.

— В'язниця, — прошепотіла. — Моя мати тікала від в'язниці.

Саме цього вони й чекали. Це все пояснювало. Джейн бачила це у поставі молодої жінки, чула у її розбитому голосі. Джозефіна знала, що битву програно, і нарешті віддала їм здобич – правду.

– Який злочин вона вчинила? – запитала Джейн.

– Подробиць я не знаю. Вона казала, що я тоді була ще дуже мала.

– Вона щось украла? Когось убила?

– Мати про це не говорила. До тієї ночі в Сан-Дієго я взагалі нічого про це не знала. Аж тоді вона сказала, чому не можна викликати поліцію.

– І ви зібрали речі й поїхали з нею, бо вона наказала вам бути чемною дівчинкою?

– А чого ви від мене чекали? – Джозефіна з викликом підняла голову. – Вона була моєю матір'ю. Я її любила.

– Однак вона розповіла вам, що вчинила злочин.

– Деякі злочини можна виправдати. Інколи просто не маєш вибору. Що б вона не скоїла, на це була причина. Моя мати була хорошою людиною.

– Яка втікала від закону.

– Тоді це закон *помилявся*.

Вона пильно дивилася на Джейн, відмовляючись відступати. Відмовляючись визнавати, що її мати була спроможна на злий учинок. Чи ж може мати хотіти більшої вірності від дитини? Така вірність могла бути помилковою, сліпою, але вона викликала захоплення, і сама Джейн хотіла б такої вірності від власної дочки.

– Тож ваша мати тягала вас від міста до міста, від імені до імені, – сказала Джейн. – А де ж у всьому цьому ваш батько?

– Мій батько помер у Єгипті, ще до мого народження.

– Єгипет? – Джейн вигнулася вперед, повністю зосередившись на молодій жінці. – Розповідайте.

— Він був французом, археологом на розкопках. — Вуста Джозефіні вигнулися тужливою посмішкою. — Вона розповідала, що він був дуже розумний, веселий. А передусім добрий. Це вона любила в ньому найбільше — доброту. Вони збиралися одружитися, а тоді сталася жахлива катастрофа. Пожежа. Вона сковтнула.

— Джемма теж постраждала у ній.

— Джемма Гамертон була з вашою матір'ю в Єгипті?

— Так. — Від згадки про Джемму Джозефіна закліпала, відганяючи непрохані сльози. — Це я винна, так? Я винна в її смерті.

Джейн глянула на Фроста, який, схоже, був не менше за неї заскочений новою інформацією. Хоча він мовчав протягом усього допиту, тепер не встояв і запитав:

— Ці розкопки, на яких познайомилися ваші батьки. Де саме в Єгипті це було?

— Біля оази Сіва, у західній пустелі.

— Що саме вони шукали?

Джозефіна знизала плечима.

— Їм так і не вдалося знайти його.

— Його?

— Загублене військо Камбіза.

У наступній тиші Джейн майже чула, як клацають, стаючи на місце, фрагменти головоломки. «Єгипет. Камбіз. Бредлі Роуз». Вона розвернулася до Фроста.

— Покажи їй фото.

Фрост дістав знімок із теки, яку приніс із собою, передав Джозефіні. То був знімок, позичений у професора Квіглі, зроблений у каньйоні Чако, — молодий Бредлі дивився просто в об'єктив блідими вовчими очима.

— Ви впізнаєте цього чоловіка? — запитав детектив. — Фото старе, зараз йому років сорок п'ять.

Джозефіна похитала головою.

— Хто він?

— Його звати Бредлі Роуз. Двадцять сім років тому він так само був у Єгипті. На тих же розкопках, де працювала ваша мати. Вони мали бути знайомі.

Джозефіна вдивилася у знімок, наче намагаючись побачити в цьому обличчі щось знайоме.

— Ніколи не чула цього імені. Вона про нього не говорила.

— Джозефіно, ми думаємо, що саме цей чоловік переслідував вас, — сказав Фрост. — Він напав на вас дві ночі тому. І ми маємо підстави вважати, що саме він — убивця-археолог.

Вона підвела злякані очі.

— Він знав мою матір?

— Вони разом були на розкопках, мали бути знайомі. Це може пояснити його зацікавленість на вас. Ваше фото двічі з'являлося у «Бостон Глоуб», пригадуєте? У березні, скоро після того, як вас узяли до музею. І кілька тижнів тому, перед скануванням Мадам Ікс. Можливо, Бредлі побачив вашу схожість. Можливо, подивився на фото і побачив обличчя вашої матері. Ви на неї схожа?

Джозефіна кивнула.

— Джемма казала, що я точнісінько така, як мати.

— Як звали вашу матір? — запитала Джейн.

Спочатку Джозефіна не відповідала, наче сама ця таємниця так давно була похована, що тепер було важко згадати. Коли ж нарешті озвалася, голос її був такий тихий, що Джейн довелося нахилитися, щоб бодай щось почути.

— Медея. Її звали Медея.

— Ім'я на картуші, — сказав Фрост.

Джозефіна дивилася на фото.

— Чому вона про нього не говорила? Чому я ніколи не чула його імені?

— Схоже, саме ваша мати — ключ до всього, — сказала Джейн. — До того, що штовхає цього чоловіка на вбивства. Навіть якщо ви про нього не знаєте, він точно знає про вас і, певно, вже деякий час присутній у вашому житті, десь на периферії. Можливо, він щодня проїздив повз ваш будинок. Або ж сидів у автобусі, яким ви їхали на роботу. Ви просто не помічали його. Коли повернетесь до Бостона, нам буде потрібен список усіх місць, де ви буваєте, — усіх кав'ярень, усіх книжкових крамниць.

— Але я не повернуся до Бостона.

— Мусите повернутися. Інакше ми не зможемо вас захистити. Джозефіна похитала головою.

— Мені буде краще деінде. Де завгодно.

— Цей чоловік вистежив вас аж тут. Думаєте, він не здатен це повторити? — голос Джейн був тихий і непохитний. — Я розкажу вам, що Бредлі Роуз робить зі своїми жертвами. Спочатку калічить їх, щоб вони не втекли. Так само, як вас. Як Мадам Ікс. На деякий час він зберіг її життя. Заховав десь, де ніхто її не чув. Тримав у полоні тижнями, і бозна-що робив із нею у цей час.

Джейн заговорила ще м'якшим, інтимнішим тоном:

— І навіть після смерті вона залишалася у його владі. Він зберіг її, мов сувенір. Вона стала частиною його гарему, Джозефіно, гарему мертвих душ.

І тихо додала:

— Ви — його наступна жертва.

— Навіщо ви це робите? — вигукнула Джозефіна. — Думаєте, мені ще *недостатньо* страшно?

— Ми можемо вас уберегти, — сказав Фрост. — Вам уже замінили замки, і щоразу, як ви виходитимете з дому, ми влаштуємо вам супровід. Хтось ходитиме з вами усюди.

— Ми знаємо, хто наш убивця, — сказала Джейн. — Знаємо, як він діє, тож перевага на нашому боці.

Джозефіна мовчки зважувала варіанти. Тікати чи дати бій. Самі крайнощі, без півзаходів.

— Повертайтеся до Бостона, — сказала Джейн. — Допоможіть нам покласти цьому край.

— Ви *справді* зробили б це на моєму місці? — тихо спитала молода жінка і підвела очі.

Джейн дивилася просто на неї.

— Саме так і зробила б.

22

Двері квартири прикрашав ряд блискучих нових замків.

Джозефіна застібнула ланцюжок, повернула замок і закрила засув. Тоді про всяк випадок підсунула стілець під ручку дверей — невелика перешкода, але принаймні попередити може.

Незграбно маневруючи на милицях у гіпсі, вона придибалала до вікна й визирнула на вулицю. Побачила, як детектив Фрост вийшов з її будинку й сів у авто. Раніше він міг би глянути вгору, усміхнутися їй, приязно махнути рукою, але не тепер. Тепер він поводився з нею суто по-діловому, такий же холодний та відсторонений, як і його колега Ріццолі. «Ось наслідки брехні, — подумала вона. — Я не була з ним чесна, і тепер він мені не довіряє. І має рацію в цьому.

Я ж не розповіла їм найбільшої таємниці».

Фрост уже перевірів її квартиру, коли вони приїхали, але тепер вона відчувала потребу провести власну інспекцію, оглянути спальню, ванну кімнату, кухню. Це було скромне маленьке царство, але принаймні воно належало їй. Усе було так, як коли вона поїхала тиждень тому, втішне й знайоме. Усе знову повернулося до норми.

Але пізніше того ж вечора, коли Джозефіна стояла над плитою, помішуючи томати й цибулю в каструльці для чилі, вона раптом подумала про Джемму, яка вже ніколи не насолодиться смачною стравою, не відчує аромату спецій чи тепла, що піднімається від плити, не смакуватиме вина.

Зрештою, сівши вечеряти, Джозефіна подужала проковтнути лише кілька ложок, і апетит геть зник. Вона сиділа, дивлячись на стіну з єдиною у квартирі прикрасою — календарем. Це свідчило про її непевність у тому, що вона зможе звити гніздо у Бостоні. Вона взагалі ніколи не прикрашала, як годиться, квартири, в яких жила. «Але я це зміню, — подумала вона. — Детектив Ріццолі має рацію: час оволодіти ситуацією і зробити це місто своїм. Я припиню тікати. Це мій обов'язок перед Джеммою, яка всім пожертвувала заради мене, померла, щоб я могла жити. Тепер я житиму. У мене буде дім, я заведу друзів, може, навіть закохаюся.

Це почнеться зараз».

День за вікном хилився до теплих літніх сутінків.

Із загіпсованою ногою вона не могла піти на звичну вечірню прогулянку, не могла навіть міряти кроками квартиру. Замість того Джозефіна відкоркувала пляшку вина й принесла її на диван, де сиділа, перемикаючи телеканали — їх було більше, ніж вона собі уявляла, і всі однакові. Гарні личка. Чоловіки зі зброєю. Ще гарні личка. Чоловіки з ключками для гольфу.

Раптом на екрані з'явилося нове зображення, яке змусило її завмерти з пультом. То були вечірні новини, і на екрані було фото молодої жінки, темноосої й привабливої.

— ...жінки, чиє муміфіковане тіло було знайдене у музеї Кріспіна, було встановлено. Лоррейн Еджертон зникла з віддаленого заповідника в Нью-Мексико двадцять п'ять років тому...

То була Мадам Ікс. «Вона схожа на мою матір. Вона схожа на мене».

Джозефіна вимкнула телевізор. Квартира скидалася радше на клітку, ніж на дім, а вона сама була пташкою й билася об ґрати. «Я хочу повернути своє життя».

Після трьох келихів вина вона нарешті заснула.

Коли прокинулася, небо почало світлішати. Сидячи біля вікна, жінка дивилася, як сходить сонце, і питала себе, скільки ще днів

муситиме провести в полоні цих стін. Це теж було свого роду смертю — чекати на новий напад, нову записку з погрозами. Вона розповіла Ріццолі та Фросту про пошту, адресовану Джозефіні Соммер, — докази, які вона, на жаль, розірвала й викинула в унітаз. Тепер поліція стежила і за її квартирою, і за поштою.

Наступний крок був за Бредлі Роузом.

Ранок ставав усе яснішим. На вулиці загуркотіли автобуси, з'явилися бігуни й люди, що поспішали на роботу. Джозефіна дивилася, як розвивається день, як дитячий майданчик заповнюють дітлахи, як на дорогах стає все більше транспорту.

Надвечір терпіти це стало вже несила. «Усі живуть своїм життям, — подумала вона. — Усі, крім мене».

Вона взяла телефон і набрала номер Ніка Робінсона.

— Я хочу повернутися до роботи, — сказала вона.

Джейн дивилася на обличчя нульової жертви, жінки, яка змогла втекти.

Фото Медеї Соммер вона взяла з альбому Стенфордського університету, в якому Медея вчилася двадцять сім років тому. Це була темноноса й темноока красуня з виразними вилицями, разюче схожа на дочку, Джозефіну. «Це тебе насправді хотів Бредлі Роуз», — подумала Джейн. Цю жінку їм із напарником, Джиммі Отто, не вдалося зловити. Тож вони збирали заміни — жінок, схожих на Медею. Але жодна з їхніх жертв Медеєю *не була*, жодна не могла зрівнятися з оригіналом. Тож вони й далі полювали, далі шукали, але Медея з дочкою завжди були на крок попереду.

Аж до Сан-Дієго.

На плече Джейн опустилася тепла рука, вона різко виструнчилась на стільці.

— Ого! — засміявся Гебріел. — Добре, що ти неозброєна, а то ще застрелила б мене.

Він опустил Реджину на підлогу кухні, й вона почала палати бавитися зі своїми улюбленими кришками для каструль.

— Я вас не почула, — сказала Джейн. — Щось недовго ви були на майданчику.

— Погода там не дуже. Ось-ось почнеться дощ. — Чоловік перехилився через її плече, побачив знімок Медеї. — Це вона? Мати?

— Кажу тобі, ця жінка — справжня Мадам Ікс. Майже нічого, крім записів із коледжу, я про неї не знайшла.

Гебріел сів, проглянув кілька документів, які поліція Бостона змогла знайти щодо Медеї, — вони створювали лише приблизний портрет молодої жінки, яка скидалася більше на тінь, а не на реальну людину. Він начепив окуляри й перечитав записи зі Стенфордського університету. Окуляри були нові, в роговій оправі, і в них він скидався на банкіра, а не агента ФБР, який умів давати раду зброї. Навіть через півтора року шлюбу Джейн подобалося спостерігати за ним і милуватися так, як зараз. Попри те що надворі гуркотів грім, а в кухні грюкотіла каструлями маленька Реджина, він повністю зосередився на паперах.

Джейн пішла до кухні, підхопила на руки дочку, яка звивалася, відчайдушно видираючись. «Невже тобі ніколи не захочеться спокійно посидіти в мене на руках?» — подумала вона, обіймаючи неспокійну малечу, вдихаючи аромат шампуню та теплої дитячої шкіри — найсолідші в світі запахи. Щодня Джейн усе більше бачила в Реджині себе саму — темні очі, неслухняні кучері й палке прагнення незалежності. Її дочка народилася войовничою, попереду чекають справжні бої. Однак, дивлячись Реджині в очі, Джейн знала, що це так само буде зв'язок, який ніколи не розірветься. Щоб уберегти дочку, вона піде на будь-який ризик.

Як і Джозефіна заради матері.

— Заплутана життєва історія, — сказав Гебріел.

Джейн поставила дочку на підлогу, глянула на чоловіка.

— Ти про Медею?

— Народилася й виросла в Індію, Каліфорнія. Вчилася на відмінно в Стенфорді. А тоді вилетіла з останнього курсу, щоб народити.

— І скоро після того вони обидві зникли.

— І стали іншими людьми.

— Не раз, — додала Джейн і знову сіла за стіл. — П'ять разів змінювали ім'я, як пригадує Джозефіна.

Гебріел указав на поліцейський звіт.

— Ось тут цікаво. В Індію вона подавала скарги і на Бредлі Роуза, і на Джиммі Отто. Вони вже тоді переслідували її. Ганяли здобич разом, мов вовки.

— Ще цікавіше те, що Медея раптом відмовилася від усіх звинувачень проти Бредлі Роуза й поїхала з Індію. А позаяк не дала свідчень проти Джиммі Отто, його справа так само далі не пішла.

— Навіщо їй відмовлятися від обвинувачень проти Бредлі? — запитала Джейн.

— Ми цього не дізнаємося.

Гебріел відклав звіт.

— Переслідування можуть пояснити, чому вона ховалася й тікала. І змінювати ім'я могла, щоб її напевно не знайшли.

— Утім її дочка пам'ятає інше. Джозефіна каже, що Медея тікала від закону. — Джейн зітхнула. — Це веде нас до чергової загадки.

— Якої?

— Немає жодного старого ордера на Медею Соммер. Якщо вона й учинила якийсь злочин, то про це нікому не відомо.

Щорічне барбекю в домі Ріццолі було вже майже двадцятилітньою традицією, і зірвати подію не могли ані чорні хмари, ані близькість дощу. Щоліта батько Джейн, Френк, гордо розводив

вогонь у грилі надворі, клав на решітку стейки й курятину і на день ставав головним кухарем — на той єдиний у році день, коли він узагалі брав до рук кухарське приладдя.

Однак сьогодні головував не Френк, а детектив у відставці Вінс Корсак — перевертав стейки у хижій нірвані, бризкаючи жиром на велетенський фартух, яким було огорнуте його неабияке черево. Джейн уперше бачила за цим грилем когось, окрім батька. Це нагадувало їй про те, що ніщо не триває вічно — навіть шлюб її батьків. За місяць після того, як Френк Ріццолі покинув дружину, на сцені, пританцьовуючи, з'явився Вінс Корсак. Контролюючи гриль, він розтлумачував усім сусідам, що саме він — новий чоловік у житті Анджели Ріццолі.

І новий господар барбекю не збирався покидати свій пост.

Загуркотів грім, над головою згустилися чорні хмари, тож гості поспішали занести тарілки в дім, перш ніж ударить блискавка. Та Корсак лишався біля грилю.

— Нізащо не дозволю пропасти цим чудовим шматкам філе, — сказав він.

Джейн підвела голову до перших краплин дощу.

— Усі йдуть у дім. Досмажимо їх у духовці.

— Знущаєшся? Якщо вже поклопотався купити годящу зрілу яловичину та обгорнути її беконом, треба й приготувати як годиться.

— Навіть якщо блискавка вдарить?

— Типу блискавка мене лякає? — він зареготав. — Гей, та я вже один раз умер. Ще один удар у груди старий мотор не зіпсує.

— А от бекон — може, — сказала Джейн, дивлячись на те, як скрапує у вогонь жир.

Два роки тому серцевий напад змусив Корсака піти у відставку, але від вершкового масла й м'яса його не віднадив. «І мама тут не помічниця», — подумала Джейн, зиркаючи на стіл

для пікніків на веранді, з якого Анджела забирала вкритий майонезом картопляний салат.

Корсак помахав їй, коли вона заходила у сітчасті двері.

— Знаєш, твоя ма змінила моє життя, — звернувся він до Джейн. — Я голодував на тій дурній дієті з риби та салатів. А вона навчила мене смакувати життя.

— Це не з реклами пива?

— Вона просто вогонь. Боже, відколи ми почали зустрічатися, вона на таке мене намовляла! Вчора вмовила вперше в житті скуштувати восьминога. А тоді ми якось поїхали вночі купатися голяка...

— Зупинися. Мені не треба цього чути.

— Я наче заново народився. Ніколи не думав, що зустріну таку, як твоя ма.

Він підчепив стейк, перевернув його. Від гриля піднімався ароматний димок, і Джейн згадала усі ті літні барбекю, коли біля цього ж гриля стояв її батько. Але тепер Корсак гордовито носитиме стейки на тарілках, відкорковуватиме вино. «Ось від чого ти відмовився, тату. Чи твоя нова дівчина того варта? Чи ти прокидаєшся щоранку й питаєш себе, якого біса покинув маму?»

— Кажу тобі,— повторив Корсак. — Твій тато — йолоп, бо відпустив її. Але це найкраще, що зі мною траплялося.

Він різко замовк.

— О. Це було нечутливо з мого боку, так? Просто не втримався. Я такий у біса щасливий.

З будинку вийшла Анджела з чистою таріллю для м'яса.

— Чого це ти такий щасливий, Вінсе? — запитала вона.

— Через стейк, — відповіла замість нього Джейн.

Її мати засміялася.

— О, апетит у нього нівроку! — Вона провокативно штовхнула його стегном. — І я не тільки про їжу.

Джейн устояла перед бажанням закрити руками вуха.

— Я піду до будинку. Певно, Гебріел уже готовий передати мені Реджину.

— Зажди, — озвався Корсак і заговорив тихіше. — Поки ми тут, може, розповіси новини по тій чудернацькій справі? Чув, ви вже знаєте, як звати вбивцю-археолога. Син якогось техаського багатія, так?

— Де ти це почув? Ми про це не говорили.

— Маю свої джерела. — Він підморгнув Анджелі. — Хто колись був копом, копом і лишається.

І Корсак справді був добрим детективом, Джейн покладалася на його таланти.

— Чув, цей тип геть причинний, — сказав Корсак. — Убиває жінок і консервує їх собі на згадку. То правда?

Джейн зиркнула на матір, яка жадібно слухала їхню розмову.

— Може, іншим разом поговоримо. Не хочу засмучувати маму.

— О, та говоріть, — відгукнулася Анджела. — Обожаю, коли Вінс розповідає про свою стару роботу. Він стільки всього мене навчив про те, як працює поліція. Я насправді збираюся, купити собі поліційну рацію. — Вона усміхнулася Корсаку. — І він навчить мене стріляти.

— Лише мені здається, що це погана ідея? — мовила Джейн. — Ма, зброя небезпечна.

— Ну ти ж маєш пістолет.

— Бо вмію ним користуватися.

— І я вмітиму. — Анджела присунулася ближче. — То що з тим підозрюваним? Як він відбирає тих жінок?

Невже її мама щойно вжила слово «підозрюваний»?

— У тих пань має бути щось спільне, — сказала Анджела й глянула на Корсака. — Як ти називав ту науку, про вивчення жертв?

— Віктимологія.

— Так, вона. То що з цього приводу каже віктимологія?

— Колір волосся, — відповів Корсак. — Я так чув, що всі три жертви були брюнетками.

— Тоді ти, Джейні, мусиш бути дуже обережна, якщо вже він любить чорненьких.

— Ма, у світі повно брюнеток.

— Але в нього під носом саме ти. Якщо він узагалі звертає увагу на новини...

— То знає, що краще триматися від Джейн подалі, — сказав Корсак. — Якщо хоче собі добра.

Він узявся знімати готові стейки з гриля й перекладати їх на тарелю.

— Ви вже тиждень як повернули ту дівчину додому, так? І нічого не сталося.

— Нічого підозрілого не бачили.

— То він, певно, поїхав із міста. До місць, де легше полювати.

— Або ж хоче, щоб усе трохи вляглося, — сказала Джейн.

— Так, і в цьому проблема, правда ж? На спостереження потрібні ресурси. Як ви знатимете, коли знімати охорону? Коли дівчина буде в безпеці?

«Ніколи, — подумала Джейн. — Джозефіна довіку озиратиметься».

— Думаєш, він знову вбиватиме? — спитала Анджела.

— Авжеж, убиватиме, — відповів Корсак. — Може, не в Бостоні, але гарантую: він десь полює просто зараз.

— Звідки ти знаєш?

Вінс переклав останній стейк на таріль і загасив вогонь.

— Бо так роблять усі мисливці.

23

Гроза збиралася весь недільний день, і тепер вони були в її центрі. Сидячи в своєму кабінеті без вікон, Джозефіна чула гуркіт грому. Цей звук струшував стіни з такою силою, що вона й не помітила, як до її дверей підійшов Ніколас, і збагнула, що він стоїть зовсім поруч, тільки коли він заговорив.

— Хтось сьогодні відвезе тебе додому? — запитав він.

Ніколас затримався на порозі, наче боявся увійти, буцімто наближення до неї заборонене. За кілька днів до того детектив Фрост проінструктував штат музею щодо питань безпеки й показав їм фото Бредлі Роуза, якого цифровим чином зістарили, бо минуло вже два десятиліття. Після повернення Джозефіни усі в музеї ставилися до неї, як до крихкого вантажу, і ввічливо трималися подалі. Усім було незатишно працювати з жертвою.

«А мені незатишно нею бути».

— Просто хотів переконатися, що тебе хтось відвезе, — сказав Робінсон. — Бо якщо ні, то я можу, з радістю.

— Детектив Фрост приїде по мене о шостій.

— А. Звісно.

Він затримався в дверях, наче хотів сказати щось іще, та не наважувався.

— Я радий, що ти повернулася, — ось і все, що він вичавив із себе, перш ніж розвернувся, щоб піти.

— Ніколасе?

— Так?

— Я завинила тобі пояснення. Багато про що.

Хоча він і стояв на відстані кількох метрів, Джозефіні було важко витримати його погляд. Ще ніколи їй не було так некомфортно в товаристві Ніколаса. Зазвичай він був одним із тих небгатьох, із ким їй було легко й вільно, бо вони мешкали в одному й тому ж містичному куточку Всесвіту, поділяли нестандартну пристрась до маловідомих фактів та чудернацьких речей. Саме те, що вона з-поміж усіх людей обдурила саме Ніколаса, викликало в неї найбільшу провину, бо він як ніхто намагався бути їй другом.

— Я не була чесна з тобою, — сказала вона й сумно похитала головою. — Насправді майже все, що ти про мене знаєш, — брехня, починаючи з...

— Тебе насправді звати не Джозефіною, — тихо мовив він.

Жінка збентежено подивилася на нього. Раніше, коли їхні погляди зустрічалися, він часто шарівся й відводив очі. Але цього разу був непохитний.

— Коли ти дізнався? — запитала вона.

— Коли ти поїхала і я не зміг із тобою зв'язатися, то почав хвилюватися. Зателефонував детективу Ріццолі, тоді й дізнався правду. — Він почервонів. — Соромно визнавати, але я телефонував до твого університету. Подумав, що, може...

— Може, ти найняв суцільну підробку.

— Я не мав права вторгтися до твого особистого життя, знаю.

— Ні, це саме те, що треба було зробити, Ніколасе. Ти мав причини перевіряти мене. — Вона зітхнула. — Це єдине, в чому я була чесна. Здивована, що ти дозволив мені повернутися до роботи і нічого про це не сказав.

— Чекав нагоди. Поки ти будеш готова про це говорити. Ти готова?

— Схоже, ти вже знаєш усе, що тобі потрібно.

— Хіба, Джозефіно? Я відчуваю, що тільки зараз починаю пізнавати тебе. Усе те, що ти розповідала про своє дитинство... своїх батьків...

— Я брехала, ясно? — Відповідь вийшла надто різка, і Робінсон зашарівся. Джозефіна додала: — Я не мала вибору.

Він увійшов до кабінету, сів. Стільки разів до того він влаштувався у цьому ж кріслі з ранковою чашкою кави, і вони весело теревенили про останній артефакт, знайдений у підвалі, чи про якусь загадкову деталь, яку хтось із них зміг відстежити. Ця розмова мала бути не з приємних.

— Можу тільки уявити, яким зрадженням ти відчуваєшся, — сказала вона.

— Ні, не те щоб...

— Щонайменше — розчарованим.

Їй було боляче бачити, як він киває, — це тільки підтверджувало існування прірви між ними. І, немов на підтримку цієї відстані, тишу розколов гуркіт грому.

Жінка кліпнула, відганяючи сльози.

— Мені дуже прикро, — сказала вона.

— Найбільше мене розчаровує те, що ти мені не довірилася, — сказав Ніколас. — Ти могла б розповісти мені правду, Джозі. Я підтримав би тебе.

— Як ти можеш казати таке, нічого про мене не знаючи?

— Я знаю тебе. Мені йдеться не про поверхневі знання, як от ім'я, яким ти називаєшся, чи міста, в яких ти жила. Я знаю, що ти любиш, що для тебе важливо. І це говорить про серце людини більше, ніж те, чи тебе справді звать Джозефіною. Я прийшов сказати тобі саме це. — Він набрав повітря. — І... ще дещо.

— Так?

Робінсон опустив очі на руки, які раптом напружилися.

— Я хотів спитати, чи... ем... тобі подобається кіно?

— Так, я... авжеж.

— О, це добре. Це дуже... пречудово! Боюсь, я не дуже стежу за тим, що зараз показують, але цього тижня має бути щось підходяще. Чи, може, наступного. — Він відкашлявся. — Мо-

жеш не сумніватись, я доправлю тебе додому безпечно і в належний...

— Ніколасе, ось ти де! — вигукнула Деббі Дюк, з'явившись на порозі. — Треба їхати, або транспортна контора зачиниться.

Робінсон глянув на неї.

— Що?

— Ти обіцяв, що допоможеш відвезти ящик у Ревере. Це відправка в Лондон, і мені треба розібратися з паперами для митниці. Я б сама це зробила, але він важить тридцять кілограмів.

— Детектив Фрост ще не приїхав по Джозефіну. Я не хотів би їхати зараз.

— Тут Саймон і місіс Віллебрандт, усі двері замкнені.

Він подивився на Джозефіну.

— Кажеш, він тебе забере о шостій? Це ще ціла година.

— Зі мною все буде добре, — відповіла жінка.

— Ходімо, Ніку, — підганяла його Деббі. — Від грози все рухатиметься повільніше, треба їхати негайно.

Робінсон підвівся і слідом за нею вийшов з кабінету. Їхні кроки відлунювали на сходах, а Джозефіна сиділа за своїм столом, спантеличена тим, що щойно сталося.

«Ніколас Робінсон справді намагався запросити мене на побачення?»

Грім струсонув стару будівлю, світло на мить потьмяніло, наче самі небеса дали їй відповідь: «Так, намагався».

Вона зачудовано похитала головою й опустила погляд до стосу старих журналів. Вони містили рукописні списки експонатів, які музей купував десятиліттями, і Джозефіна поволі опрацьовувала їх, знаходила кожен із пунктів у списку й оцінювала стан речей. Тож зараз спробувала зосередитися на цьому завданні, але думками знову й знову поверталася до Ніколаса.

«Тобі подобається кіно?»

Джозефіна усміхнулася. «Так. І ти теж подобася. Завжди подобався».

Вона розгорнула старий журнал і впізнала мікроскопічний почерк доктора Вільяма Скотта-Керра. Ці журнали зберігали пам'ять про кожного з кураторів, і жінка завважила, як змінюються почерки, коли одні йдуть, а інші приходять. Деякі, як от доктор Скотт-Керр, десятиліттями працювали в музеї, і вона уявляла, як вони старішають разом із колекцією, як ходять рипливою підлогою поміж зразків, які з часом здаватимуться чи не старими друзями. Тут були записи про правління Скотта-Керра, подекуди загадкові.

— *Зуб мегалодона, колекція невід. Пожертва містера Джеральда ДеВітта.*

— *Ручки глиняного глека з відбитками крилатих сонячних дисків. Залізна доба. Знайдено в Набі-Самвілі доктором Ч. Ендрюсом.*

— *Срібна монета, ймовірно 3 ст. до н.е. із зображенням Парфенопи та бика з людською головою на звороті. Неаполь. Придбано з приватної колекції доктора М. Елґара.*

Срібна монета наразі була виставлена на першому поверсі, але Джозефіна навіть гадки не мала, де ручки глиняного глека. Вона зробила собі нотатку, що їх треба буде розшукати, й перегорнула сторінку, на якій групою значилися наступні три експонати:

— *Різноманітні кістки, людські й конячі.*

— *Металеві фрагменти, можливо — рештки зброї в'ючних тварин.*

— *Фрагменти кинджала, ймовірно, перського. 3 ст. до н.е. Зібрано С. Кріспіном біля оазисів Сіва, Єгипет.*

Джозефіна подивилася на дату й завмерла. Хоча надворі гуркотав грім, її серце билося гучніше. Оаза Сіва. «Саймон був у західній пустелі, — подумала вона. — Того ж року, коли там була моя мати».

Вона потяглася по милиці й рушила коридором до Саймонового кабінету.

Двері були відчинені, але він вимкнув світло. Зазирнувши у похмурий кабінет, вона побачила, що він сидить біля вікна. Погода значно погіршилася, і Кріспін дивився на грозу. Вікна гриміли від поривів вітру, дощова вода заливала скло так, наче її жбурляли у вікно люті боги.

— Саймоне? — озвалася жінка.

Він озирнувся.

— О, Джозефіно. Ходи подивися. Матінка-природа нині влаштувала справжнє видовище.

— Можна вас запитати? Це щодо запису в цьому журналі.

— Дай гляну.

Джозефіна прокульгала через кімнату на милицях, передала йому журнал. Мружачись у напівтемряві, він пробуркотів:

— Різноманітні кістки. Фрагменти кинджала. — Тоді підвів до неї очі. — Про що ти хотіла спитати?

— Там зазначене ваше ім'я. Ви пам'ятаєте, як привезли сюди ці речі?

— Так, але я багато років їх не бачив.

— Саймоне, ви знайшли це у західній пустелі. Зазначено, що кинджал, імовірно, перський, третє століття до нашої ери.

— О, авжеж. Хочеш сама його оглянути? — Він схопив ціпок, підвівся. — Що ж, ходімо, подивимося, чи згодна ти з моєю оцінкою.

— Знаєте, де зберігаються ці експонати?

— Знаю, де вони мають бути. Якщо ніхто не переніс їх деінде.

Вона пішла за ним до старовинного ліфта. Ніколи не довіряла цій штуkenції і зазвичай уникала її, але тепер, на милицях,

не мала вибору, окрім як зайти в нього. Саймон зачинив чорну клітку, і Джозефіні здалося, наче це затріснулася пастка. Ліфт тривожно здригнувся й повільно, з рипінням поповз до підвалу. Коли зупинився, вона з полегшенням вийшла.

Кріспін відімкнув двері до фондів.

— Якщо я не помиляюся, — мовив він, — ці речі були доволі компактні, тож і зберігаються на задніх полицях.

Він повів її лабіринтом ящиків. Поліція Бостона завершила обшук, і підлога досі була вкрита тирсою та подекуди кульками пінопласту. Жінка пішла слідом за Кріспіном вузьким проходом до старої секції фондів, повз ящики, марковані чарівливо екзотичними назвами. Ява. Маньчжурія. Індія. Нарешті вони дійшли до вежі полиць, на яких лежали десятки коробок.

— О, добре, — мовив Кріспін, указуючи на середнього розміру коробку з номером та датою надходження. — Можна дотягнутися.

Він зняв її з полиці, поклав на найближчий ящик.

— Це трохи схоже на Різдо, чи не так? Зазирати у щось, чого вже чверть століття ніхто не бачив. Глянь, що у нас тут!

Опустивши руки в коробку, він дістав контейнер із кістками.

То були переважно уламки, але Джозефіна впізнала кілька щільних шматочків, які лишилися цілими, тоді як інші частини скелета за віки потріскалися й стерлися. Взявши один із цих шматочків, вона відчула, як шию протягнуло холодом.

— Кістки зап'ястя, — пробуркотіла. «Людські», — додала подумки.

— Я гадаю, що вони належать одній людині. Так, зринають спогади. Спека й пил. Захват опинитися в самій гущавині, коли будь-якої миті твоя лопатка може наштовхнутися на частину історії. Коли ці старі кістки ще не підводили. До того, як я якимось чином став старий — ніколи цього не очікував. Вважав себе безсмертним.

Він сумно засміявся — звук подиву від того, що десятиліття можуть проминути так швидко й залишити його у зруйнованому тілі. Тоді опустив погляд до кісток і мовив:

— Цей бідолаха, безсумнівно, теж вважав себе безсмертним. А потім дивився, як його товариші божеволіють від спраги. А потім військо навколо нього почало падати. Певен, він ніколи не уявляв, що кінець буде саме такий. Ось що плин століть робить із найславетнішими імперіями. Зводить їх до самого піску.

Джозефіна обережно поклала кісточку назад до контейнера. То лише згусток кальцію й фосфатів. Кістки відслужили своє, їхні власники померли й відкинули їх, як відкидають щіпок. Це було все, що залишилося від перського солдата, приреченого загинути в чужій пустелі.

— Він був солдатом загубленого війська, — сказала вона.

— Я в цьому майже впевнений. Один із приречених воїнів Камбіза.

Джозефіна подивилася на Кріспіна.

— Ви були там із Кімболлом Роузом.

— О, це були його розкопки, і він добре на них витратився. Бачила б ти, яку команду він зібрав! Десятки археологів. Сотні копачів. Ми мали знайти там один із Граалів археології, невловимий, як загублений Ковчег Заповіту чи могила Александра. П'ятдесят тисяч перських солдатів просто зникли в пустелі, і я хотів бути там, коли їх знайдуть.

— Але їх не знайшли.

Саймон похитав головою.

— Ми два сезони копали, а знайшли лише уламки кісток та металу. Безсумнівно, від тих, хто відстав від головного війська. Такі жалюгідні знахідки, що ані Кімболл, ані уряд Єгипту не були зацікавлені в тому, щоб їх зберегти, от вони й опинилися у нас.

— Я не знала, що ви працювали з Кімболлом Роузом. Ви ніколи не згадували, що знаєте його.

— Він хороший археолог. І надзвичайно щедра людина.

— А його син? — тихо запитала Джозефіна. — Ви добре знали Бредлі?

— О, Бредлі... — Старий повернув коробку на полицю. — Усі хочуть знати про Бредлі. Поліція. Ти. Але правда в тому, що я ледве пам'ятаю цього хлопця. Не можу повірити в те, що Кімболлів син може бути тобі загрозою. Це розслідування несправедливе до його родини. — Він розвернувся до неї, і від пильного погляду старечих очей жінці стало незатишно. — Він дбав суто про твої інтереси.

— Що ви маєте на увазі?

— Я обрав тебе з усіх претендентів на посаду. Бо він так сказав. Він опікувався тобою.

Вона позадкувала.

— Ти справді не знала? — спитав Кріспін, ідучи на неї. — Увесь цей час він був твоїм таємним другом. Просив нічого тобі не казати, але я вирішив, що час дізнатися. Завжди добре знати своїх друзів, особливо таких щедрих.

— Друзі не намагаються тебе вбити.

Джозефіна розвернулася й пошкандибала звідти, через каньйон ящиків.

— Що ти хочеш сказати? — гукнув їй у спину старий.

Вона не зупинялася, зосередившись на виході. Чула, як Кріспін іде слідом, стукає ціпком по бетону.

— Джозефіно, поліція помиляється щодо нього!

Звернувши за ріг лабіринту, жінка побачила двері, ледь прочинені. «Хіба ми їх не зачинили? Я певна, що зачиняли».

Саймонів ціпок загупав ближче.

— Тепер я шкодую, що розповів тобі, — мовив він. — Але ти маєш знати, яким щедрим до тебе був Кімболл.

«Кімболл?»

Джозефіна розвернулася.

— Звідки він узагалі про мене знає? — запитала вона.

А тоді світло у підвалі згасло.

24

Коли Джейн вийшла із «Субару» й пробігла під зливою до парадного входу до музею Кріспіна, уже була ніч. Двері були відчинені, вона штовхнула їх і увійшла, впускаючи до будівлі мокрий вітер, від якого музейні брошури спурхнули зі стійки рецепції й розлетілися по вологій підлозі.

— Що, вже час будувати ковчег? — запитав патрульний, який стояв біля стійки.

— Там страшенно мокро.

Джейн похмуро скинула мокрий плащ, повісила його на вішак.

— Ніколи не бачив, щоб улітку так лило, а я тут усе життя прожив. Чув, це все через глобальне потепління.

— Де всі? — спитала Джейн, так різко обриваючи розмову, що в патрульного витяглося обличчя. Після того що сталося сьогодні, вона не мала настрою теревенити про погоду.

Він зрозумів натяк, відповів так само коротко:

— Детектив Янг у підвалі. Його напарник нагорі, розмовляє з куратором.

— Я почну з підвалу.

Вона вдягнула рукавички й бахіли і рушила до сходів, із кожним кроком готуючись до того, що мало постати перед нею. Діставшись підвалу, побачила красномовне попередження про те, що на неї чекає. Від музейних фондів до ліфта йшла стежка кривавих слідів — чоловічих, сорок другого чи сорок третього розміру. Вздовж слідів тягнулася розмазана смужка — по підлозі щось тягли.

- Ріццолі? — гукнув детектив Янг, який щойно з'явився з фондів.
- Знайшли її? — спитала Джейн.
- Боюся, в будинку її немає.
- Чорт. — Ріццолі знову подивилася на розмазану смугу. — Він її забрав.
- Усе скидається на це. Протягнув через коридор, спустив ліфтом на перший поверх.
- А тоді?
- Вініс через задні двері, що ведуть до розвантажувального майданчика. За будинком є провулок, у якому він міг залишити авто. Ніхто б нічого не побачив, особливо сьогодні з цим дощем. Йому треба було лише покласти її в машину й поїхати геть.
- Як, у біса, він потрапив до музею? Невже двері не були зачинені?
- Старша екскурсоводка, місіс Віллебрандт, сказала, що пішла десь о чверть на шосту, й божиться, що двері замкнула. Але їй з вигляду років тисячу, хто зна, що в неї з пам'яттю.
- А всі інші? Де був доктор Робінсон?
- Вони з міз Дюк їздили до Ревере, відправляли посилку. Він каже, що повернувся сюди десь о сьомій, доробити роботу, і нікого не бачив. Вирішив, що докторка Пульчілло вже поїхала, тож спочатку не переймався. А потім зазирнув до її кабінету і помітив там її сумочку. Тоді й набрав дев'ять один один.
- Детектив Фрост мав сьогодні відвезти її додому.
- Янг кивнув.
- Він нам сказав.
- То де він сам?
- Приїхав одразу після нас. Зараз нагорі. — Янг помовчав і тихо додав: — Легше з ним, гаразд?
- Через те, як він облажався?
- Нехай сам розповість, що сталося. Але спочатку... — Він розвернувся до дверей. — Маю дещо показати.

Ріццолі пішла за ним до музейних фондів.

Сліди тут були яскравіші: взуття вбивці так намокло від крові, що лишало помітні бризки. Янг рушив до лабіринту ящиків і махнув на вузький прохід. Об'єкт його уваги був затиснутий між ящиками.

— Від обличчя мало що залишилося, — зауважив він.

Але цього було достатньо, щоб Джейн упізнала Саймона Кріспіна. Удар пробив його ліву скроню, розтросив кістку й хрящову тканину, залишивши кривавий кратер. Кров із рани залила прохід, розлилася калюжею по бетону й просочилася в розкидану тирсу. Після удару Саймон прожив достатньо довго, щоб серце продовжувало битися, качаючи кров, яка вихлюпувалася з розбитої голови й текла по підлозі.

— Убивця зміг усе розрахувати, — сказав Янг. — Певно, стежив за будинком, мусив бачити, як пішла місіс Віллебрандт, тому й знав, що тут лишилося тільки двоє — докторка Пульчілло й вісімдесятидворічний старий.

Він подивився на Джейн.

— Чув, у неї нога була загіпсована, тож утекти вона не могла. І відбиватись, як годиться, теж.

Ріццолі подивилася на слід, залишений тілом Джозефіни. «Ми сказали їй, що вона в безпеці. Тому вона й приїхала до Бостона. Повірила нам».

— Лишилося побачити ще одну річ, — сказав Янг.

Вона підвела погляд до нього.

— Що?

— Зараз покажу.

Він повів її назад до виходу. Коли вони вийшли з лабіринту ящиків, Янг показав на зачинені двері:

— Ось.

На них кров'ю були написані два слова:

ЗНАЙДИ МЕНЕ

Джейн піднялася сходами на третій поверх. Уже приїхали криміналісти та судово-медична експертиза з усім своїм приладдям, і в будівлі відлунювали, піднімаючись під стелю, голоси й рипливі кроки цілого війська. Вона зупинилася нагорі, відчувши раптову втому від крові, смерті й невдач.

Переважно від невдач.

Досконалий стейк, який вона з'їла в матиному домі за кілька годин до того, лежав у шлунку неперетравленою цеглиною. Вона подумала: «Одна хвилина — це все, що потрібно, щоб приємна літня неділя перетворилася на трагедію».

Джейн пройшла повз галерею, в якій були виставлені людські кістки, повз скелет матері, яка обіймала рештки своєї дитини, і рушила коридором до кабінетів адміністрації. Побачила крізь відчинені двері Баррі Фроста, який сидів сам в одному з них, зіщулившись, опустивши голову на руки.

— Фросте? — гукнула вона.

Її напарник нерішуче випростався, і Ріццолі з тривогою завважила його червоні й набряклі очі. Фрост відвернувся, неначе присоромлений тим, що вона побачила його горе, й швидко провів рукавом по обличчі.

— Господи, що сталося?

Він похитав головою.

— Я не можу. Мене треба зняти зі справи.

— Не хочеш розповісти, що пішло не так?

— Я усе похерив. Ось що пішло не так.

Джейн так рідко чула від нього лайку, що факт цього слова на вустах Фроста здивував її навіть більше за саме зізнання. Вона увійшла до кімнати, зачинила двері. Тоді взяла стілець і сіла навпроти нього, так щоб він не міг відвернутися від неї.

— Ти мав відвезти її додому, чи не так?

Фрост кивнув.

— Була моя черга.

— То чому ти не приїхав по неї?

— Це вилетіло мені з голови, — тихо відповів він.

— Ти забув?

Чоловік змучено зітхнув.

— Так, я забув. Мав бути тут о шостій, але відволікся на інше. Тому й не можу більше працювати над цією справою. Мені треба взяти відпустку.

— Гаразд, ти облажався. Але у нас тут зникла жінка, і мені потрібні всі вільні руки.

— З мене ніякої допомоги не буде. Я облажаюся знову.

— Що з тобою в дідька таке? Ти розвалюєшся саме тоді, коли потрібен мені найбільше!

— Еліс хоче розлучення, — мовив Фрост.

Ріццолі витріщилася на нього, не спроможна знайти адекватну відповідь. Якщо колись і була слухна нагода для того, щоб обійняти напарника, то це було саме зараз. Але вона ніколи його не обіймала, і здавалося нещирим починати це зараз. Тож Джейн просто сказала:

— Чорт, мені дуже прикро.

— Вона сьогодні прилетіла додому, — сказав він. — Тому я й не прийшов на ваше барбекю. Вона приїхала, щоб повідомити новину особисто. Принаймні їй вистачило ввічливості сказати це мені в обличчя, а не телефоном. — Він знову витер рукавом лице. — Я знав, що щось не так. Відчував, що щось насувається, відколи вона пішла до юридичної школи. Хай що я робив чи казав, це більше її не цікавило. Наче я — тупий коп, за якого вона випадково вийшла, а тепер шкодує про це.

— Вона так і сказала?

— Вона не мусила цього казати, у голосі все було чутно. — Він гірко засміявся. — Ми дев'ять років були разом, і от я раптом перестав їй підходити.

Джейн не втрималася від очевидного запитання:

— І хто ж той інший хлопець?

— Яка різниця, чи є взагалі інший? Головне те, що вона не хоче бути заміжньою, принаймні за мною.

Фрост скривився й затремтів, намагаючись стримати сльози. Але вони все одно з'явилися, і він нахилився, ховаючи обличчя в долонях. Джейн ніколи не бачила його таким розбитим, таким вразливим — це майже злякало її. Вона не знала, як його втішити. В цю мить їй хотілося бути деінде, навіть на найкривавішому місці злочину, а не в полоні цієї кімнати із заплаканим чоловіком. На думку спало, що варто забрати в нього зброю. Пістолети й пригнічені чоловіки не дуже добре пасують одне до одного. Чи, може, це його образило б? Чи опирався б він? Усі ці практичні речі проносилися в її голові, поки вона плескала його по плечі, буркочучи щось нерозбірливо співчутливе. «До дідька ту Еліс. Вона мені ніколи не подобалася. А тепер це стерво пішло й зіпсувало і моє життя теж».

Фрост раптом підвівся і пішов до дверей.

— Я мушу забратися звідси.

— Куди це ти йдеш?

— Не знаю. Додому.

— Слухай, я зателефоную Гебріелу. Переночуєш сьогодні в нас, на дивані.

Напарник похитав головою.

— Не треба. Я маю побути сам.

— Як на мене, це погана ідея.

— Я не хочу зараз товариства, ясно? Просто дай мені спокій.

Джейн роздивлялася його, намагаючись прорахувати, чи варто на нього тиснути. І збагнула, що на його місці так само воліла б заповзти в якусь щілину і ні з ким не говорити.

— Ти впевнений?

— Так.

Він випростався, наче готуючись до виходу з музею, повз колег, які побачать його обличчя й чудуватимуться, що ж сталося.

— Вона не варта твоїх сліз, — сказала Джейн. — Я так вважаю.

— Може, й так, — тихо відповів Фрост. — Але я її кохаю.

Він вийшов із кімнати.

Джейн пішла слідом за ним і стояла на третьому поверсі, слухаючи, як його кроки відлунюють униз сходами. І питала себе, чи варто все ж було забрати в нього зброю.

25

Невтомне скрапування води било по зболеній голові, наче молотком. Джозефіна застогнала, і її голос покотився відлунням, ніби вона була в якійсь печері, де смерділо пліснявою й вологою землею. Розплющивши очі, вона побачила чорноту, таку густу, що, простягнувши руку, очікувала відчуті її й на дотик. Хоча рука була в неї перед обличчям, не видно було навіть натяку на рух, навіть обрисів силуету. Від спроб зосередитися на темряві у шлунку закрутило.

Відганяючи нудоту, вона заплющила очі й перекотилася на бік, притиснувшись щокою до вологої тканини. Намагалася розібратися, де ж опинилася. Потроху зауважувала деталі. Скрапує вода. Холодно. Матрац смердить цвіллю.

«Чому я не пам'ятаю, як потрапила сюди?»

Останнім її спогадом був Саймон Кріспін – звук його стривоженого голосу, крик у темряві музейного підвалу. Але то була інша темрява, не ця.

Джозефіна знову розплющила очі, але цього разу шлунок стиснуло страхом, не нудотою. Долаючи запаморочення, вона сіла. Серце гучно калатало, у вухах шуміла кров. Простягнувши руку за межі матраца, вона відчула холод бетонної підлоги. Пошарудівши по периметру, намацала глек з водою. Сміттєве відро. І щось м'яке, вкрите тріскотливим пластиком. Вона стиснула знахідку й відчула дріжджовий аромат хліба.

Що далі Джозефіна досліджувала, то більше розширювався її темний простір, виходячи за межі острова матраца. Вона попо-

взла навколішки, дряпаючи гіпсом по підлозі. Коли матрац залишився у темряві позаду, жінка запанікувала, що не зможе знайти його знову, що довіку блукатиме холодною підлогою в пошуках цього жалюгідного шматочка комфорту. Але не досліджена місцина була не такою великою: вона скоро наштовхнулася на грубу бетонну стіну.

Спершись на неї, жінка підвелася. Зусилля виснажило її, довелось притулитися до стіни, заплющивши очі, й чекати, доки в голові трохи не проясніє. Тепер вона розбирала й інші звуки. Цвірінчання комах. Шурхотіння якоїсь дрібної істоти по підлозі. І, пробиваючись крізь усе це, десь постійно крапала вода.

Джозефіна покульгала вздовж стіни, визначаючи кордони своєї тюрми. За кілька кроків опинилася біля першого ж кутка. Її дивним чином потішило те, що чорнота була не безмежна, що у цих мандрах всліпу вона не звалиться з краю цього всесвіту. Тож вона пошкutilьгала далі, виставивши руку, в пошуках наступної стіни. Десяток кроків — і вона дісталася другого кутка.

Її в'язниця поступово набувала обрисів.

Вона пройшла вздовж третьої стіни, дісталася чергового кутка. «Дванадцять кроків на вісім, — подумала Джозефіна. — Сім на одинадцять метрів. Бетонні стіни й підлога. Підвал».

Рушивши вздовж наступної стіни, вона перечепилася об якусь річ, яка відкотилася в темряву. Простягнула до неї руку — відчула вигнуту шкіряну поверхню, горбки стразів. Підбор шпилькою.

Жіноча туфля.

«Тут побувала ще одна полонянка, — подумала вона. — Ще одна жінка спала на цьому матраці, пила з цього глека». Вона стиснула туфлю, кінчиками пальців досліджуючи кожен вигин, відчайдушно шукаючи підказок на те, хто нею володів. «Моя сестра у нещасті». Туфля невеличка, тридцять шостого чи тридцять сьомого розміру, і, зважаючи на стрази, вочевидь, була ошатна, до гарної сукні й сережок, до вечора з особливим чоловіком.

«Або не тим чоловіком».

Раптом Джозефіну затрусило від холоду й відчаю. Вона притиснула туфлю до грудей. Взуття мертвої жінки, сумнівів у цьому не було. Скількох інших тут тримали? Скільки ще буде після неї? Вона тремтливо набрала повітря й уявила, що відчуває їхні запахи — страх і відчай кожної жінки, яка тремтіла в цій темряві, що загострювала усі інші відчуття.

Вона чула, як пульсує кров у артеріях, відчувала, як холодне повітря заповнює легені. І відчувала запах вологої шкіри від туфлі, яку тримала в руках. «Коли втрачаєш зір, — подумала зрештою, — помічаєш усі ті невидимі подробиці, які пропустила б раніше, так само, як бачиш місяць тільки тоді, коли нарешті сідає сонце».

Стискаючи туфлю, мов талісман, жінка змусила себе продовжити обстеження своєї в'язниці, думаючи, чи не ховаються в темряві інші натяки на попередніх бранок. Уявляла собі підлогу, всипану речами мертвих жінок. Тут годинник, там помада. «А що тут колись знайдуть після мене? — подумала вона. — Чи залишу я хоч якийсь слід, чи стану черговою зниклою жінкою, про останні години життя якої не знатиме ніхто?»

Бетонна стіна раптом обірвалася, змінилася деревом. Джозефіна зупинилася.

«Я знайшла двері».

Ручка на дверях повернулася легко, та відчинити їх вона не змогла — двері були замкнені з іншого боку. Жінка заверещала, почала бити в двері кулаками, але дерево було міцне, і ці жалюгідні зусилля принесли тільки синці на руках. Вона виснажено сперлася на двері спиною і через гупання серця почула щось нове — звук, який змусив її скам'яніти від страху.

То було гарчання, низьке й загрозливе, і в темряві Джозефіна не могла визначити, звідки воно йде. Уявила гострі ікла й пазури; уявила, як істота насувається на неї навіть зараз, готуючись

до стрибка. А тоді почула дзеленчання ланцюга й шкрябання десь над головою.

Вона глянула вгору. Вперше завважила крихітний промінь світла, такий слабкий, що спочатку не повірила очам. Але поки дивилася, промінь поступово яскравішав. То світанок сяяв крізь крихітне забите вентиляційне віконце.

По дошках шкрябали пазурі, пес намагався пробитися до неї з надвору. Судячи з гарчання, звір був великий. «Я знаю, що він там, а він знає, що я тут, — подумала жінка. — Він відчуває запах мого страху, і хоче спробувати його ще й на смак». Вона ніколи не мала собак і мріяла одного дня завести бігля чи, може, шотландську вівчарку — пса милої, товариської породи. Не таку потвору, яка зараз охороняла те вікно. Не звіра, який, судячи зі звуків, міг спокійно розірвати їй горлянку.

Пес загавкав. Вона почула, як вищать шини, як вимикається двигун.

Скам'яніла. Серце билосся об ребра, а гавкіт ставав усе божевільніший. Джозефіна глянула на стелю: над головою рипіли кроки.

Впустивши туплю, вона відсунулася якомога далі від дверей, аж поки не вперлася спиною у стіну навпроти. Почула, як із дверей знімають засув. Як вони вищать, відчиняючись. Чоловік посвітив усередину ліхтарем, і вона відвернулася, осліплена, наче це прямі сонячні промені випалювали їй сітківку.

Він просто стояв над нею, мовчки. Бетонна камера підкреслювала кожен звук, і вона чула, як він повільно й рівно дихає, оглядаючи полонянку.

— Відпусти мене, — прошепотіла Джозефіна. — Будь ласка.

Він не сказав ані слова, і ця тиша лякала її понад усе. Аж поки вона не побачила те, що він тримав у руці, й не збагнула, що на неї чекає дещо значно гірше за просту тишу.

То був ніж.

26

— Ви ще можете встигнути її знайти, — сказав кримінальний психолог доктор Цукер. — Якщо припустити, що вбивця дотримуватиметься звичного плану дій, щоб зробити з нею те саме, що з Лоррейн Еджертон та жертвою з болота. Він її вже скалічив, тож утекти чи відбитися їй буде важко. Найімовірніше, він триматиме її живою кілька днів, можливо — тижнів. Достатньо довго, щоб провести усі ритуали, необхідні для переходу до наступної фази.

— До наступної фази? — перепитав детектив Тріпп.

— Консервації. — Цукер показав на фото жертв, розкладені на столі конференц-зали. — Я вважаю, що він хоче додати її до колекції. Як новий сувенір. Єдине питання в тому... — Він глянув на Джейн. — Який метод він застосує до докторки Пульчілло?

Ріццолі подивилася на світлини трьох жертв, зважуючи страшні варіанти. Бути випатраною, просолоною й загорнутою в бинти, як Лоррейн Еджертон? Бути обезголовленою, щоб із голови дістали череп, а обличчя засушили до лялькових розмірів? Чи бути зануреною в чорну болотяну воду, щоб смертна агонія назавжди збереглася у шкіряній масці обличчя?

Чи має вбивця особливий план для Джозефіни, нову технологію, з якою вони ще не мали справи?

У конференц-залі стало тихо, і, роззираючись серед команди детективів за столом, Джейн побачила похмурі обличчя, на яких була написана мовчазна тривожна правда: час цієї жертви швидко спливав. Порожній стілець стояв там, де зазвичай сидів

Баррі Фрост. Без нього команда здавалася неповною, і Джейн ловила себе на тому, що постійно зиркає на двері, сподіваючись, що він раптом увійде й займе своє звичне місце за столом.

— Те, чи знайдемо ми її, може залежати від одного: як глибоко ми зануримося в голову її викрадача, — мовив Цукер. — Нам потрібна інформація про Бредлі Роуза.

Джейн кивнула.

— Намагаємося розкопати, дізнатися, де він працював, де жив, із ким дружить. Чорт, якщо у нього чиряк на дупі, нам варто про це знати.

— Найкращим джерелом інформації були б його батьки.

— З ними нам не пощастило. Мати надто хвора для бесід, а батько відгороджується від нас.

— Навіть зважаючи на ризик для життя цієї жінки? Відмовляється співпрацювати?

— Кімболл Роуз — незвичайний тип. Почнемо з того, що він багатий, як Мідас, і його захищає військо юристів. Звичайні правила до нього не застосовні. І до його сина-вилупка так само.

— Треба сильніше натиснути.

— Кроу з Тріппом щойно повернулися з Техасу, — сказала Джейн. — Я відправила туди їх, подумала, що мачистське залякування може спрацювати.

Вона глянула на Кроу з його широкими плечима лайнбекера, яким він був у коледжі. Якщо хтось і витягне роль мачо, то це він.

— Ми й близько до нього підійти не змогли, — сказав Кроу. — Нас зупинив біля воріт якийсь козел-адвокат із п'ятьма охоронцями. І до дверей не дійшли. Роузи зайняли кругову оборону навколо сина, ми нічого з них не виб'ємо.

— То що ж нам відомо про місцеперебування Бредлі?

Тріпп сказав:

— Він уже деякий час тримається в тіні. Ми не встановили жодної активності по кредитних картках, і вже кілька років на

його рахунок соціального страхування нічого не надходило, тож роботи він не мав. Принаймні легальної.

— Скільки років? — уточнив Цукер.

— Тринадцять. Хоча не те щоб він потребував роботи з таким заможним татусем.

Цукер трохи подумав.

— Звідки ви знаєте, що він узагалі живий?

— Батьки сказали, що отримують від нього листи та імейли, — відповіла Джейн. — За словами батька, Бредлі жив за кордоном. Це може пояснювати те, чому так важко відстежити його пересування.

Цукер спохмурнів.

— Невже батько може зайти так далеко? Захищати й підтримувати грошима небезпечного сина-соціопата?

— Гадаю, він захищає себе, докторе Цукер. Власне ім'я, власну репутацію. Не хоче, щоб світ дізнався, що його син — чудовисько.

— Мені однаково важко повірити, що батько може піти на таке заради дитини.

— Тут не вгадаєш, — сказав Тріпп. — Може, він справді любить того вилупка.

— Гадаю, Кімболл ще й дружину захищає, — мовила Джейн. — Він говорив, що у неї лейкемія, і вигляд вона мала дуже хворий. А сина досі має за милого хлопчика.

Цукер зневірено похитав головою.

— Глибоко патологічна сім'я.

«Я не маю крутого ступеня з психології, але можу сказати те ж саме».

— Ключем до цього можуть стати грошові потоки, — припустив Цукер. — Як Кімболл передає синові гроші?

— Відстежити такі подарунки проблематично, — сказав Тріпп. — У сім'ї чимало рахунків, є й офшорні. І всі ті юристи, які його за-

хищають. Навіть маючи на своєму боці дружнього суддю, ми довго будемо в цьому розбиратися.

— Поки що зосередилися тільки на Новій Англії, — додала Джейн. — Чи були якісь фінансові транзакції у районі Бостона.

— Він має друзів? Якісь контакти?

— Нам відомо, що двадцять п'ять років тому Бредлі працював у музеї Кріспіна. Місіс Віллебрандт, одна з екскурсаводок, пригадує, що він працював переважно у позаробочий час, коли музей був зачинений, тож ніхто нічого про нього не пам'ятає. Він не залишив по собі вражень, ні з ким не подружився. Наче привид.

«І привидом він і залишився, — подумала вона. — Привидом, який прослизає до замкнених будівель, чиє обличчя уникає камер спостереження. Який переслідує жертв, залишаючись непоміченим».

— Є одне надійне джерело інформації, яке надасть нам найглибший психологічний портрет, на який тільки можна сподіватися, — сказав Цукер. — Якщо інститут Гілцбріха погодиться поділитися своїми записами.

Кроу з огидою реготнув.

— О так. Школа для збоченців.

— Я тричі телефонувала колишньому директору, — сказала Ріццолі. — Доктор Гілцбріх відмовляється надати документи, посилаючись на конфіденційність.

— На кону — життя жінки. Він не може нам відмовити.

— Однак відмовив. Я завтра їду до Мену, натиснути на нього. Подивимось, чи дістану щось іще.

— Наприклад?

— Досьє на Джиммі Отто. Він теж там учився. Позаяк Джиммі мертвий, може, доктор і поділиться з нами його даними.

— І як це нам допоможе?

— Наразі цілком очевидно, що Джиммі та Бредлі довго були напарниками по полюванню. Обидва «засвітилися» в районі

каньйону Чако, відтак у Пало-Альто. І, схоже, зациклилися на одній жінці — на Медеї Соммер.

— Чия дочка, власне, і зникла.

Джейн кивнула.

— Можливо, саме тому Бредлі обрав її. Заради помсти. Бо її мати вбила Джиммі.

Цукер відкинувся на спинку стільця, обличчя в нього було стурбоване.

— Знаєте, ця деталь мене дуже бентежить.

— Яка саме?

— Цей збіг, детективе Ріццолі. Хіба ж він не визначний? Двадцять років тому Медея Соммер застрелила у Сан-Дієго Джиммі Отто. Потім дочка Медеї, Джозефіна, іде працювати до музею Кріспіна — до того ж місця, де раніше працював Бредлі Роуз. І там же зберігаються тіла двох його жертв. Як це могло статися?

— Мене це теж непокоїть, — визнала Джейн.

— Ви знаєте, як Джозефіна отримала цю роботу?

— Я її запитувала. Вона сказала, що побачила вакансію на сайті єгиптологів. Подала заявку, і за кілька тижнів їй зателефонували, запрошуючи на роботу. Вона сама визнала, що була цим здивована.

— Хто телефонував?

— Саймон Кріспін.

Почувши це, Цукер підняв брову і тихо сказав:

— Який, так уже сталося, нині мертвий.

У двері постукали, до конференц-зали просунулася голова детектива.

— Ріццолі, маємо проблему. Краще вийди і розберися.

— Що там? — запитала вона.

— До нас увірвався такий собі техаський магнат.

Джейн здивовано крутанулася до нього на стільці.

— Кімболл Роуз тут?

— У кабінеті Маркетта. Іди туди.

— Може, він таки вирішив нам допомогти.

— Це навряд чи. Він хоче твоєї крові й усім про це повідомляє.

— От же ж, — пробуркотів Тріпп. — Ну хоч ти, а не я.

— Ріццолі, нам піти з тобою? — спитав Кроу, театральньо потріскуючи кісточками пальців. — Задля психологічної підтримки?

— Ні. — Вона стиснула зуби, зібрала свої папери й підвелася. — Я з ним розберуся.

«Може, він і хоче моєї голови, але я, чорт забирай, дістану його сина».

Джейн пройшла через відділ розслідування вбивств і постукала в двері лейтенанта Маркетта. Увійшовши, побачила, що сам Маркетт сидить за своїм столом, і вираз його обличчя неможливо прочитати. Про його гостя не можна було сказати того ж самого — він дивився на Джейн із неприхованою зневагою. Просто роблячи свою роботу, вона наважилася протистояти йому, і в очах такої могутньої людини, як Кімболл Роуз, це було непростим образом.

— Гадаю, ви знайомі, — мовив Маркетт.

— Так, — сказала Джейн. — Здивована бачити тут містера Роуза, позаяк він не відповідає на мої дзвінки.

— Ви не маєте права, — сказав Кімболл, — поширювати брехню про мого хлопчика, тоді як він не може себе захистити.

— Перепрошую, містере Роуз, я не зовсім розумію, що ви маєте на увазі під *«поширенням брехні»*.

— За дурня мене маєте? Я досяг свого становища не тому, що пощастило. Я вмію ставити правильні запитання. Маю джерела інформації. Знаю, про ваше розслідування — цю божевільну справу, яку ви намагаєтеся вибудувати проти Бредлі.

— Визнаю, справа дивна. Але прояснімо одну річ: я не буду справу. Я йду за доказами туди, куди вони мене ведуть. Наразі усе вказує чітко на вашого сина.

— О, детективе Ріццолі, я про вас дізнавався. Ви схильні до необачних рішень — як от застрелити неозброєного чоловіка на даху кілька років тому.

Від згадки про той болісний випадок Джейн заціпеніла. Кімболл це помітив і вгатив ще глибше:

— Ви хоч дали йому змогу захиститися? Чи вдали із себе суд присяжних і спустили курок, так само як зараз робите з Бредлі?

Втрутився Маркетт:

— Містере Роуз, та стрілянина не має стосунку до цієї ситуації

— Невже? Йдеться про цю жінку, від якої можна чекати чого завгодно. Мій син невинний. Він не має стосунку до цього викрадення.

— Як ви можете бути в цьому впевнені? — спитав лейтенант. — Ви ж навіть не можете нам сказати, де він.

— Бредлі не здатний до насильства. Якщо вже так, він більше схильний бути *жертвою*. Я свого сина знаю.

— Хіба? — спитала Джейн.

Вона розкрила папку, яку принесла з собою, дістала фото й кинула на стіл перед ним. Роуз подивився на гротескну *тсантсу* із зашитими повіками та переплетеними нитками у вустах.

— Ви ж знаєте, як це називається, правда, містере Роуз? — запитала детектив.

Чоловік промовчав. За зачиненими дверима було чути телефонні дзвінки й голоси копів відділу розслідування вбивств, але у кабінеті Маркетта було тихо.

— Я певна, що ви такі вже бачили, — сказала Джейн. — Як любитель археології, який подорожував світом, ви точно були у Південній Америці.

— Це *тсантса*, — нарешті вимовив Роуз.

— Дуже добре. Ваш син теж це знає, чи не так? Бо ж, гадаю, він подорожував світом разом із вами.

— І це все, що ви маєте проти нього? Те, що мій син — археолог? — він пирхнув. — У суді знадобиться щось серйозніше.

— Як щодо жінки, яку він переслідував? Медея Соммер подала на нього скаргу в Індію.

— То й що? Вона відмовилася від звинувачень.

— А ще розкажіть нам про ту приватну програму лікування, яку він проходив у Мені. Інститут Гілцбріха. Я так розумію, їхня спеціалізація — особлива група проблемних юнаків.

Він витріщився на неї.

— Як, чорт забирай, ви...

— Я так само не дурепа. Теж умію ставити правильні запитання. Чула, цей інститут — дуже ексклюзивний, дуже спеціалізований. Дуже потайний. Та, певно, так і має бути, зважаючи на клієнтуру. То скажіть мені, Бредлі допомогла ця програма? Чи дозволила завести друзів серед таких же збоченців?

Роуз подивився на Маркетта.

— Я хочу, щоб її відсторонили від справи, або матимете справу з моїми юристами.

— Друзів, як от Джиммі Отто, — вела собі далі Джейн. — Ви ж пригадуєте ім'я Джиммі Отто?

Кімболл не зважав на неї, зосередившись на лейтенанті.

— Чи я мушу дійти до комісара поліції? Бо так воно й буде. Я зроблю все потрібне, залучу всіх, кого знаю. Лейтенанте?

Маркетт трохи помовчав. Це була довга мить, за яку Джейн оцінила, який тиск може справляти Кімболл Роуз — не лише своєю фізичною присутністю, а й невисловленою владою. Вона розуміла, як зараз почувається Маркетт, тож готувалася до будь-якого результату.

Утім лейтенант не розчарував її.

— Перепрошую, містере Роуз, — мовив він. — Детектив Ріццолі веде розслідування, вирішувати їй.

Кімболл люто глянув на нього, наче неспроможний повірити, що двоє простих держслужбовців можуть йому відмовити. Небезпечно розчервонівшись, він розвернувся до Джейн.

— Через *ваше* розслідування моя дружина в лікарні. Злягла через три дні після того, як ви приїхали розпитувати про Бредлі. Я вчора привіз її сюди, до онкологічного центру Дейна-Фарбера. Вона може це не пережити, і я звинувачую в цьому вас. Я спостерігатиму за вами, детективе. Ви жоден камінчик не зможете перевернути так, щоб я про це не знав.

— Саме там я, певно, і знайду Бредлі, — відповіла йому Джейн. — Під лежачим каменем.

Роуз вийшов, грюкнувши дверима.

— Оце було нерозважливо, — сказав Маркетт.

Ріццолі зітхнула, забрала фото зі стола.

— Знаю, — визнала вона.

— Ти впевнена, що Бредлі Роуз — той, кого ми шукаємо?

— Дев'яносто дев'ять відсотків.

— Краще б дев'яносто дев'ять і дев'ять. Бо ти щойно бачила, з чим ми маємо справу. Тепер його дружина в лікарні, і він зірвався. І має гроші та зв'язки, щоб назавжди зіпсувати нам життя.

— То нехай псує. Це не змінює того, що його син — винен.

— Ріццолі, ми не можемо собі дозволити нових помилок. Твоя команда вже припустилася величезної помилки, за яку заплавила та молода жінка.

Якщо лейтенант хотів її зачепити, то обрав для цього найкращий аргумент. Ріццолі відчула, як усе всередині стискається, і вчепилася в документи так, наче ці папірці могли полегшити її провину від викрадення Джозефіни.

— Але ти й так знаєш, — тихо додав Маркетт.

— Так, знаю, — відповіла вона.

«І ця помилка переслідуватиме мене до кінця моїх днів».

Будинок, у якому жив Ніколас Робінсон, був у Челсі, неподалік від робітничого району Ревере, де виросла Джейн. Як і дім її дитинства, він був скромний, із накритим ґанком та крихтним двориком. Перед будинком росли найвищі помідори, які Джейн колись бачила, але нещодавні зливи попсували плоди, і на лозах висіли, гниючи, численні перезрілі кулі. Ці недоглянуті рослини мали б попередити її про стан власника. Коли Робінсон відчинив двері, Ріццолі вразило те, яким виснаженим і скуйовдженим він здавався, — нечесане волосся, зім'ята сорочка, наче він кілька днів у ній спав.

— Є новини? — запитав чоловік, тривожно вдивляючись у її обличчя.

— Мені прикро, але ні. Можна увійти, докторе Робінсон?

Він утомлено кивнув.

— Авжеж.

У будинку Ріццолі в Ревере центром вітальні був телевізор, а низенький кавовий столик був завалений різноманітними пультами, які з роками наче розмножувалися. Однак у вітальні Робінсона вона взагалі не побачила телевізора — жодної техніки, жодного пульта видно не було. Натомість на стінах висіли полиці, повні книг, фігурок та уламків кераміки, і античні мапи в рамах. То був дім зубожілого науковця, однак з упорядкованим хаосом, де кожна дрібничка була на своєму місці.

Робінсон роззирнувся по кімнаті, наче не розуміючи, що далі, тоді безпорадно махнув рукою.

— Вибачте, я мав би запропонувати вам щось випити, так? Боюся, господар із мене не дуже.

— Усе гаразд, дякую. Може, сядемо й поговоримо?

Вони всілися у зручні, але пошарпані крісла. За вікном прогарчав мотоцикл, але всередині, з шокованим господарем будинку, панувала тиша. Він тихо мовив:

— Я не знаю, що мені робити.

— Чула, музей можуть закрити взагалі.

— Я кажу не про музей. Про Джозефіну. Я готовий зробити що завгодно, щоб допомогти її знайти, але що я можу? — Він махнув на книги й мапи. — *Ось на чому я знаюся. Колекціонування, каталоги! Тлумачення беззмістовних деталей минулого. Яка їй з того користь, я вас питаю? Це не допоможе Джозефіні.* — Він переможено опустив очі. — І Саймона це не врятувало.

— Можливо, ви можете нам допомогти.

Робінсон подивився на неї запалими від виснаження очима.

— Питайте. Кажіть, що потрібно.

— Почнімо з цього: які у вас стосунки із Джозефіною?

Він звів брови.

— Стосунки?

— Гадаю, вона була для вас більше, ніж просто колегою.

Значно більше, судячи з побаченого на його обличчі.

Чоловік похитав головою.

— Детективе, гляньте на мене. Я на чотирнадцять років старший. Безнадійно короткозорий, ледь заробляю собі на життя й починаю лисіти. Як така, як вона, може хотіти такого, як я?

— Тож вона не була зацікавлена в романтичних стосунках із вами.

— Просто цього не уявляю.

— Тобто ви насправді не знаєте? Не запитували?

Робінсон присоромлено засміявся.

— Мені не вистачило сміливості заговорити з нею про це. І я не хотів, щоб їй було незручно. Це могло б зруйнувати те, що між нами було.

— І що ж це?

Він усміхнувся.

— Ми з нею схожі, дуже схожі. Дайте нам фрагмент старої кистки чи іржаве лезо, і ми обоє відчуємо в ньому жар історії. Ось що нас об'єднує — пристрасть до того, що існувало до нас. Мені вистачало цього — просто мати змогу ділити це з нею. — Він повісив голову й визнав: — Я боявся просити більшого.

— Чому?

— Бо вона дуже красива, — сказав Робінсон тихо, немовби промовляючи слова молитви.

— Це було однією з причин того, що ви її найняли?

Ріццолі побачила, що це запитання образило його. Він випростався, обличчя скам'яніло.

— Я ніколи не взяв би когось на роботу за зовнішні дані. Мій єдиний стандарт — компетентність та досвід.

— Утім у резюме Джозефіни досвіду майже не було. Вона щойно закінчила докторську програму. Ви найняли її консультанткою, однак вона була значно менш кваліфікована, ніж ви самі.

— Але ж я не єгиптолог. Саме тому Саймон і сказав мені найняти консультанта. Гадаю, я мав би на це дещо образитися, але, якщо чесно, я знав, що мені бракує кваліфікації для оцінки Мадам Ікс. Я здатен визнати свої обмеження.

— У вас мав бути вибір з єгиптологів, досвідченіших за Джозефіну.

— Я в цьому певен.

— Але точно не знаєте?

— Вирішував Саймон. Після того як я розмістив оголошення про вакансію, ми отримали десятки резюме. Поки я відбирав

кандидатури, Саймон повідомив, що вже вирішив. Джозефіна навіть через перший мій відбір не пройшла б, але він наполіг на тому, що взяти треба саме її. І якимось чином знайшов додаткові кошти, щоб узяти її на повний робочий день.

— Тобто — додаткові кошти?

— Музей отримав чималу пожертву. Знаєте, мумії мають такий вплив. Викликають захват у спонсорів, вони охочіше розкривають гаманці. Коли працюєш в археологічних колах так довго, як Саймон, дізнаєшся, у кого глибокі кишені. Знаєш, у кого просити грошей.

— Але чому він обрав Джозефіну? Я постійно повертаюся до цього. З усіх єгиптологів, яких він міг узяти на роботу, усіх свіжоспечених випускників, які мали подати заявки на вакансію, — чому він найняв саме її?

— Не знаю. Цей вибір не викликав у мене ентузіазму, але я не бачив сенсу сперечатися, бо склалося таке враження, що Саймон уже все вирішив, і я ніяк не можу цього змінити.

Робінсон зітхнув, глянув у вікно.

— А потім я познайомився з нею, — тихо мовив він. — І зрозумів, що більше ні з ким не хочу працювати. Більше ні з ким...

Він замовк.

На вулиці, заставленій скромними будинками, не вщухав галас транспорту, однак вітальня, здавалося, перебувала в іншій, більш галантній ері, у часі, коли скуповджений ексцентрик, такий як Ніколас Робінсон, міг спокійно постаріти в оточенні книг та мап. Але він закохався, і в його обличчі не було вдовolenості, лише біль.

— Вона жива, — сказав він. — Я мушу в це вірити.

Він подивився на Джейн.

— Ви теж у це вірите, правда?

— Так, вірю, — сказала вона.

І відвернулася, поки він не прочитав решту відповіді в її очах: «Але не знаю, чи можемо ми її врятувати».

Того вечора Мора вечеряла сама.

Вона планувала романтичну вечерю на двох і напередодні кружляла крамницею, збираючи лимони Меєра, петрушку, телячу рульку, часник, — усі інгредієнти для улюбленої Денієлевої страви, особуко. Але найретельніші плани незаконних коханців може розбити один-єдиний телефонний дзвінок. Кілька годин тому Деніел вибачився й повідомив, що його чекають на вечері з єпископами, які приїхали з Нью-Йорка. Розмова скінчилася так само, як і в багатьох інших випадках: «Пробач, Моро. Я кохаю тебе, Моро. Хотів би я туди не ходити».

Але ходив, постійно.

Тепер теляча рулька лежала в морозилці, й замість особуко Мора вирішила самотньо обмежитися гарячим бутербродом із сиром та міцним джин-тоніком.

Вона уявляла, де зараз Деніел. Уявляла стіл, за яким сидять чоловіки у похмурому чорному вбранні, схиляють голови, благословляючи їжу. Тихо дзеленчать срібло та порцеляна, поки вони обговорюють важливі для церкви питання: зменшення набору до семінарії, сивіюче духовенство. У кожній професії бувають ділові обіди, однак, коли учасники закінчать цей, вони повертатимуться додому не до дружин та родин, а до порожніх самотніх ліжок. Мора подумала: «Потягуючи вино, дивлячись через стіл на колег, чи бентежишся ти відсутністю жіночих облич, жіночих голосів?

Чи думаєш ти про мене?»

Вона притиснула свій сандвіч до гарячої сковороди й дивилась, як шкварчить масло, як вкривається кіркою хліб. Гарячий бутерброд із сиром, яєчня-бовтанка — то були страви на крайній випадок, і запах масла, яке набувало коричневого відтінку, нагадав їй про виснажливі ночі навчання в медичній школі. То був аромат болісних вечорів після розлучення, коли вона не мала сил планувати собі вечерю. Запах гарячого сандвіча — то запах поразки.

За вікном опускалася темрява, милосердно ховаючи занедбаний город, який вона з таким оптимізмом планувала навесні. Тепер він перетворився на джунглі бур'янів, квітучого салату й незібраного горошку, висохлі стручки якого висіли на сплутаних лозах. «Колись, — подумала вона, — я доведу справу до кінця, полотиму його, триматиму в порядку». Але цього літа у городі панував безлад, він став черговою жертвою численних відволікань.

«Переважно — на Деніела».

Мора бачила своє відображення у вікні: опущені кутики вуст, утомлені, виснажені очі. Це нещасне обличчя було тривожним і чужим. Чи дивитиметься на неї та ж жінка за десять-двадцять років?

Від сковороди піднімався дим, хліб почав підгорати. Вона вимкнула вогонь, відчинила вікно, щоб провітрити кухню, й понесла свій сандвіч до столу. «Джин та сир, — подумала, обновляючи напій. — Це все, що потрібно жінці в меланхолії». Сьорбаючи джин-тонік, Мора перебирала пошту, відкладала непотрібні каталоги на переробку й складала рахунки, які треба було оплатити на вихідних.

Її увагу привернув конверт із набраними на машинці її іменем та адресою, без адреси відправника. Вона розрізала його, дістала згорнутий папірець. І впустила з рук, наче він обпік їй пальці.

На ньому були надруковані ті ж два слова, які вона бачила написаними кров'ю на дверях музею Кріспіна.

ЗНАЙДИ МЕНЕ

Мора скочила на ноги, перекинувши свій джин-тонік. Кубики льоду розлетілися по підлозі, та жінка не зважала на них, рушила одразу до телефона.

Через три сигнали їй відповів різкий голос:

— Ріццолі.

— Джейн, здається, він мені написав!

— Що?

— Щойно отримала пошту. Там один папірець...

— Повільніше. Я погано чую, дорога дуже галаслива.

Мора замовкла, заспокоюючи нерви, і змогла пояснити спокійніше:

— Конверт адресовано мені. Всередині лежить аркуш із двома словами: «Знайди мене».

Вона набрала повітря й тихо сказала:

— Це мусить бути він.

— На аркуші нічого більше не написано?

Мора перевернула папірець і спохмурніла.

— З іншого боку — два числа.

Вона почула у слухавці, як засигналило авто, і Джейн тихо вилаялася.

— Слухайте, я зараз застрягла на Коламбус-авеню. Ви вдома?

— Так.

— Я їду до вас. Ваш комп'ютер ввімкнений?

— Ні, а що?

— Увімкніть. Треба, щоб ви дещо перевірили. Здається, я знаю, що то за числа.

— Заждіть.

Мора поспішила до свого кабінету з аркушем та телефоном.

— Ось, вмикаю, — мовила вона, коли заблимав монітор і загудів, оживаючи, жорсткий диск. — Розкажіть про числа. Що вони означають?

— Я підозрюю, що це географічні координати.

— Звідки ви це знаєте?

— Джозефіна розповіла, що отримала записку, схожу на вашу, — з числами, які виявилися координатами у парку Сині Пагорби.

— Це тому вона пішла туди того дня?

— Її відправив туди вбивця.

Жорсткий диск заговк.

— Гаразд, я підключилася. Що мені робити?

— Зайдіть на сайт «Планета Земля». Введіть ці числа як широту й довготу.

Мора знову подивилася на записку, раптом вражена значенням слів «Знайди мене».

— О Боже, — пробелькотіла вона. — Він каже нам, де знайти її тіло.

— Сподіваюся, що ви помиляєтеся, чорт забирай. Ввели числа?

— Зараз зроблю.

Мора відклала слухавку й почала набирати числа широти й довготи. Карта світу на екрані почала рухатися до визначених нею координат. Вона знову взяла телефон.

— Починає шукати.

— І що показує?

— Північний схід Сполучених Штатів. Массачусетс...

— Бостон?

— Схоже на те... ні, чекайте. — Мора дивилася на те, як виокреслюються деталі. Горло раптом пересохло.

— Це Ньютон, — тихо мовила вона.

— Де саме в Ньютоні?

Мора потяглася по мишку. Зображення збільшувалося з кожним новим натиском на кнопку. Вона побачила вулиці, дерева. Окремі дахи. І раптом збагнула, на який саме район дивиться, і по спині пробігся холод.

— Це мій будинок, — прошепотіла вона.

— Що?

— Це координати *мого будинку*.

— Господи. Слухайте мене! Я зараз відправлю до вас патруль. Дім надійно захищений? Перевірте усі двері. Хутко, хутко!

Мора скочила зі стільця й побігла до вхідних дверей. Замкнені. Тоді до дверей до гаража — так само. Розвернулася до кухні й завмерла.

«Я не зачинила вікно». Вона повільно пішла коридором — серце калатало, долоні були мокрі. Увійшовши до кухні, побачила, що сітка ціла й до кімнати ніхто не вдирався. Під столом блищала калюжа води від розталих кубиків льоду. Мора підійшла до дверей і переконалася, що вони замкнені. Авжеж. Два роки тому до неї вдерся чужинець, і відтоді вона ретельно замикала двері, слідкувала за сигналізацією. Тож і тепер зачинила кухонне вікно на засув і взялася глибоко дихати, поки пульс поступово уповільнювався. «Це лише пошта, — думала вона. — Глузування, доставлене поштовою службою США». Вона розвернулася до конверта, в якому прийшла записка. І аж тепер помітила, що на ньому немає ані маркі, ані штампів.

«Він приніс його власноруч. Прийшов на мою вулицю й опустив його у мою скриньку.

Що ще він мені залишив?»

Визираючи у вікно, вона спитала себе, які таємниці ховає темрява. Руки знову були мокрі й липкі, коли вона підійшла до вимикача зовнішнього освітлення. Мору майже страшило те, що могло відкрити їй світло, те, що сам Бредлі Роуз може стояти за вікном, дивлячись на неї. Але коли вона клацнула вимикачем,

не побачила жодного чудовиська. Там був гриль для барбекю, типові вуличні меблі, придбані минулого місяця, але так і не використані. А за двориком, на периферії світла, виднілася тінь саду. Нічого тривожного, нічого неправильного.

А потім Морину увагу привернуло якесь бліде, неясне тріпотіння у темряві. Вона спробувала роздивитися, що ж це таке, але тріпотіння відмовлялося набути форми, відкрити себе. Жінка дістала з шухляди ліхтарик і посвітила у ніч. Промінь впав на японську грушу, яку вона посадила два літа тому в дальньому кутку. На одній із гілок розвівалося щось біле, ліниво похитувалося від вітру.

У двері подзвонили.

Мора різко розвернулася, важко дихаючи від страху. Поспішила до коридору й побачила електричне синє світло патруля, що пульсувало за вікном вітальні. Відчинила двері, за якими стояли двоє ньютонських патрульних.

— Докторко Айлс, усе гаразд? — запитав один з офіцерів. — Ми отримали повідомлення про можливе вторгнення за цією адресою.

— Усе добре. — Вона різко видихнула. — Але треба, щоб ви пішли зі мною. Дещо перевірити.

— Що?

— У задньому дворі.

Патрульний пішов слідом за нею до кухні. Там Мора зупинилася, раптом замислившись, чи не виставляє вона себе на посміх. Істерична самотня жінка бачить привидів, що звисають із груш. Тепер, коли за її спиною стояли двоє копів, страх майже минув, і на думку спали більш практичні питання. Якщо вбивця і справді залишив щось у її дворі, треба було підійти до цього професійно.

— Заждіть хвилинку, — сказала вона й побігла до шафи, в якій тримала латексні рукавички.

— Може, скажете, що тут відбувається? — гукнув до неї офіцер.

Мора повернулася з коробкою рукавичок, дала їм по парі.

— Про всяк випадок.

— Навіщо це?

— Для доказів.

Схопивши ліхтарик, вона відчинила кухонні двері. Літня ніч була напоєна пахощами соснової мульчі та вологої трави. Мора повільно перетнула двір, світлячи ліхтариком на мощену частину, маленький город, газон, шукаючи інших несподіванок. Не на місці було лише те, що тріпотіло у тінях попереду. Вона зупинилася перед грушею, посвітила на те, що звисало з гілки.

— Оце? — перепитав коп. — Це просто пакет.

«І в ньому щось є». Мора подумала про всі ті жахи, які можуть вміститися у пластиковий пакет, усі ті страшні сувеніри, які вбивця може забрати з жертви, і раптом бажання зазирати всередину зникло. «Залиш це для Джейн, — подумала вона. — Нехай першим дивиться хтось інший».

— Вас це бентежить? — запитав коп.

— Це він тут залишив. Прийшов до мого двору й повісив цю штуку на дерево.

Коп одягнув рукавички.

— Боже, ну то подивімося, що там.

— Ні, заждіть...

Але він уже зняв пакета з гілки. Посвітив усередину, і навіть у темряві Мора побачила, як він скривився.

— Що? — запитала вона.

— Схоже на якусь тварину.

Він простягнув їй розгорнутий пакет.

На перший погляд, те, що лежало всередині, справді скидалося на темне хутро. Але коли Мора зрозуміла, що це таке насправді, руки в рукавичках похололи.

Вона підвела очі до копа.

— Це волосся, — сказала тихо. — І гадаю, воно людське.

29

— Це Джозефініне, — сказала Джейн.

Мора сиділа за кухонним столом, дивлячись на пакет для доказів, у якому лежала густа маса чорного волосся.

— Ми цього не знаємо, — мовила вона.

— Той колір, та довжина. — Джейн тицьнула у конверт, у якому лежала записка. — Він практично каже нам, що це саме він його надіслав.

У вікно кухні Мора бачила вогні ліхтариків криміналістів, які останню годину прочісували її двір. А на вулиці стояли три патрульні автівки, спалахуючи синіми вогнями, і сусіди, певно, визирали з вікон на це видовище. «Я — жінка, яку ніхто не схотів би мати за сусідку, — подумала Мора. — Біля мого дому регулярно з'являються патрульні автомобілі, криміналісти, фургони новинарів». Її давно позбавили приватності, виставили її домівку перед камерами, і так хотілося розчачнути двері й заволати на репортерів, щоб вони забиралися з її вулиці й дали їй спокій. Вона уявила, як це показують у вечірніх новинах: розлючена судмедекспертка верещить, мов божевільна.

Утім, насправді її лють була спрямована не на камери, а на чоловіка, який привабив їх. На того, хто написав цю записку й залишив сувенір на груші. Вона подивилася на Джейн.

— Якого біса він надіслав це мені? Я просто судмедекспертка, я на периферії вашого розслідування.

— Ви були чи не на кожному місці злочину. Насправді у цій справі ви з'явилися першою, починаючи з КТ-сканування Мадам Ікс. Вас показували у новинах.

— Вас так само, Джейн. Він міг би надіслати цей подарунок поліції Бостона. Навіщо їхати до *мого* будинку? Лишати це у *моєму* дворі? Ріццолі сіла за стіл навпроти неї.

— Якби це волосся надійшло до поліції Бостона, ми зробили б усе тихо, закрито. Натомість до вас приїхали патрулі, й тепер увесь ваш двір затоптаний криміналістами. Наш хлопча перетворив це на публічну виставу. — Вона помовчала. — Можливо, це тут головне.

— Він любить увагу.

— І він її отримує.

Надворі команда криміналістів завершувала пошуки. Мора почула, як гупнули двері фургона, як загуркотіли, від'їжджаючи, двигуни.

— Ви раніше запитували: «Чому я?», — сказала Джейн. — Навіщо вбивці лишати сувенір біля вашого дому, а не надіслати його поліції?

— Ми щойно зійшлися на тому, що він прагне уваги.

— Знаєте, мені спадає на думку ще дещо. І вам це не сподобається.

Джейн увімкнула ноутбук, який привезла з собою, увійшла на сайт «Бостон Глоуб».

— Пам'ятаєте цю статтю про Мадам Ікс?

На моніторі була стаття з архіву «Глоуб»: «ТАЄМНИЦІ ЗАГАДКОВОЇ МУМІЇ СКОРО БУДЕ РОЗКРИТО». Статтю супроводжувало кольорове фото Ніколаса Робінсона та Джозефіни Пульчілло, які стояли обабіч Мадам Ікс, котра лежала в своєму ящику.

— Так, я її читала, — відповіла Мора.

— Її підхопили інформаційні агенції, передрукувало чимало газет. Якщо наш убивця стежив за історією, то знав, що тіло

Лоррейн Еджертон щойно знайшли. І що за КТ-скануванням почнеться біганина. А тепер погляньте сюди.

Джейн клацнула на файл, збережений у неї на комп'ютері, й на екрані з'явилося зображення. То був портрет молодої жінки з довгим чорним волоссям та вигнутими тонкими бровами. Не домашня світлина — вона позувала на тлі професійного фону, такий портрет цілком міг призначатися для фотоальбому в коледжі.

— Хто вона? — запитала Мора.

— Її звали Келсі Текер. Студентка, яку востаннє бачили двадцять шість років тому, коли вона поверталася додому з бару неподалік. У містечку Індіо, Каліфорнія.

— Індіо? — перепитала Мора.

І згадала зібгану газету, яку дістала зі *тсантси*, — газету, що вийшла двадцять шість років тому.

— Ми перевірили всі заяви про зникнення жінок із району Індіо того року. Ім'я Келсі Текер виринуло першим. І коли я побачила фото, сумнівів не лишилося. — Вона вказала на зображення. — Гадаю, саме такий вигляд вона мала до того, як убивця відрубав їй голову, зняв шкіру з черепа. До того, як він висушив її й повісив на шнурок, наче довбану різдвяну прикрасу.

Джейн схвильовано набрала повітря.

— Без черепа порівняти стоматологічні знімки не вдасться. Але я впевнена, що це вона.

Мора не зводила очей з обличчя жінки. Тихо промовила:

— Вона схожа на Лоррейн Еджертон.

— І на Джозефіну теж. Чорнява, приваблива. Гадаю, цілком зрозуміло, які жінки приваблюють цього вбивцю. Ми так само знаємо, що він дивиться новини. Тож він чує, що в музеї Кріспіна знайшли Мадам Ікс, і, можливо, впадає у захват від публічності. А може, вона його дратує. Важливо те, що це все про нього. І от він бачить у статті про мумію фото Джозефіни. Врод-

ливе обличчя, чорне волосся. Повний збіг із дівчиною його мрії. Дівчиною, яку він, схоже, вбиває знову й знову.

— І це вабить його до Бостона.

— Безсумнівно, він читав і цю статтю.

Джейн відкрила ще одну статтю з архіву «Бостон Глоуб», цього разу про Болотяну пані: «В АВТОМОБІЛІ ЖІНКИ ЗНАЙДЕНО ТІЛО». До цієї статті було додано фото Мори з підписом: «Судмед-експертка каже, що причину смерті ще не встановлено».

— Знімок ще однієї вродливої брюнетки, — сказала Джейн і подивилася на Мору. — Можливо, ви, док, не помічали схожості, але я її бачу. Коли я вперше побачила вас із Джозефіною в одній кімнаті, на думку спало, що ви могли б бути її старшою сестрою. Саме тому я попросила поліцію Ньютона наглядати за вашим будинком. Було б непогано, якби ви могли на кілька днів поїхати з дому. А ще, можливо, час подумати про те, щоб завести собаку. Великого, хорошого собаку.

— Джейн, я маю сигналізацію.

— А пес має ікла. Та й товариство з нього буде. — Джейн підвелася. — Я знаю, що ви цінуєте свою приватність. Але іноді жінці просто не хочеться бути самій.

«Утім я сама», — подумала Мора пізніше, дивлячись, як авто Джейн від'їжджає й зникає у темряві. «Сама у мовчазному будинку, навіть без собаки».

Вона увімкнула сигналізацію й заходилася міряти кроками вітальню, невтомно, мов тварина в клітці, знову й знову зиркаючи на телефон, аж поки більше не могла протистояти спокусі. Знімаючи слухавку, почувалася наркоманкою в ломці, й поки набирала номер мобільного Деніела, рука тремтіла від жаги. «Прошу, відповідай. Прошу, будь там заради мене».

Увімкнулася голосова пошта.

Мора поклала слухавку, не залишивши повідомлення, й подивилася на телефон, почувуючись зраженою цим мовчанням.

«Сьогодні ти мені потрібен, але ти недосяжний. Ти завжди недосяжний, бо тобою володіє Бог».

Сяйво фар привернуло її увагу до вікна. Повз будинок повільно проїхало патрульне авто. Мора помахала рукою великому патрульному, який наглядав за нею в ніч, коли чоловік, якого вона кохала, не міг цього зробити. Що ж бачив цей патрульний, проминаючи її будинок? Жінку із затишним домом і всіма ознаками успіху, яка самотньо стояла біля вікна, ізольована, вразлива.

Задзвонив телефон.

Деніел — ось що перше спало їй на думку, і коли Мора схопила слухавку, серце калатало, наче після швидкого бігу.

— Моро, з вами усе добре? — запитав Ентоні Сансоне.

Розчарована, вона відповіла різкіше, ніж збиралася:

— А чого це має бути не так?

— Я так розумію, сьогодні у вашому домі дещо відбувалося.

Те, що він уже про це знав, її не здивувало. Сансоне умів відчувати будь-яке заворушення, будь-яку зміну вітру.

— Усе вже закінчилося, — відповіла Мора. — Поліція поїхала.

— Вам не варто лишатися самій. Може, зберете речі, і я по вас заїду? Можете залишитися в мене, на Бікон-Гілл, скільки вам буде потрібно.

Вона визирнула у вікно, на безлюдну вулицю, й подумала про те, яка ніч на неї чекає. Можна провести її без сну, тривожно дослухаючись до кожного звуку, кожного шереху в будинку. Або ж відступити під захист його маєтку, який він обладнав проти усіх можливих загроз, які, на його переконання, стояли перед ним. У цій оксамитовій фортеці з антикварними меблями й середньовічними портретами вона буде захищена, але це буде прихисток у темному, параноїдальному світі, з чоловіком, який усюди бачить змови. Сансоне завжди непокоїв її; навіть зараз, через кілька місяців знайомства, він здавався їй непі-

знаваним — чоловік в ізоляції свого багатства та тривожної віри в темну сторону людства. Може, вона й убезпечена в його домі, але комфортно їй там не буде.

Вулиця досі була порожня, патрульне авто давно поїхало. «Зараз я воліла б бути з одною-єдиною людиною, — подумала жінка. — І він єдиний, кого я не можу мати».

— Моро, мені приїхати по вас? — спитав Сансоне.

— Не треба, — відповіла вона. — Я сама приїду.

Коли Мора минулого разу була в маєтку Сансоне на Бікон-Гілл, був січень, і в каміні горів вогонь, проганяючи зимовий холод. Хоча тепер стояв теплий літній вечір, здавалося, що холод живе в цьому будинку, ніби зима оселилася у цих оздоблених темними панелями кімнатах, де з портретів на стінах дивилися похмурі обличчя.

— Ви вже повечеряли? — запитав Сансоне, передаючи їй невелику сумку слuzі, який непомітно зник з очей. — Можу сказати кухареві приготувати вам щось.

Мора подумала про той бутерброд із сиром, від якого заледве відкусила кілька шматочків. Навряд чи це можна вважати вечерею, але апетиту в неї не було, тож вона прийняла хіба келих вина. Це було насичене амароне, таке темне, що у світлі каміна здавалося майже чорним. Мора відсьорбнула трохи під холодним поглядом пращура шістнадцятого століття, пронизливі очі якого дивилися з портрета над каміном.

— Вас надто давно тут не було, — мовив Сансоне, влаштувуючись в ампірному кріслі навпроти неї. — Я усе сподіваюся, що ви приймете запрошення доєднатися до наших щомісячних зібрань.

— Я була надто зайнята для ваших зустрічей.

— І це єдина причина? Ваша зайнятість?

Мора подивилася у свій келих і визнала:

— Ні.

— Я знаю, що ви не вірите в нашу місію. Але досі вважаєте нас зграйкою божевільних?

Вона підвела до нього очі й побачила іронічну посмішку на його вустах.

— Я вважаю, що товариство «Мефісто» має жаскі погляди на світ.

— А ви їх не маєте? Ви стоїте в залі для розтинів, дивитесь на жертв убивств. Бачите докази, закарбовані на їхніх тілах. Скажіть, що це не розхитує вашу віру в людство.

— Це лише каже мені, що бувають люди, яким не місце в цивілізованому суспільстві.

— Люди, яких важко назвати людьми.

— Однак вони *люди*. Можете називати їх, як вам заманеться — хижакми, мисливцями, навіть демонами. Їхня ДНК не відрізняється від нашої.

— То що робить їх іншими? Що змушує вбивати? — Сансоне поставив свій келих і нахилився до неї. Очі в нього були такі ж зловісні, як у портрета над каміном. — Що може перетворити хлопчика з привілейованої родини на таке чудовисько, як Бредлі Роуз?

— Я не знаю.

— У цьому й проблема. Ми звинувачуємо в цьому травми дитинства, чи жорстоких батьків, чи вплив оточення. Так, іноді злочинну поведінку можна цим пояснити. Однак є й виняткові приклади, вбивці, які вирізняються своєю жорстокістю. Ніхто не знає, що робить їх такими. Утім у кожному поколінні, в кожному суспільстві з'являється свій Бредлі Роуз, свій Джиммі Отто і подібні хижакми. Вони серед нас завжди, і ми маємо визнати їхнє існування. І захищати себе.

Мора похмуро глянула на нього.

— Звідки ви стільки знаєте про цю справу?

— Вона доволі публічна.

— Ім'я Джиммі Отто ніколи не називалося. Це не те, про що знають усі.

— Усі не ставлять тих питань, якими цікавлюся я. — Він потягнувся по пляшку, налив їй іще вина. — Мої джерела в правоохоронних органах довіряють тому, що я зберігатиму таємницю, а я довіряю їхній точності. Нас непокоять одні й ті самі речі, і ми маємо однакову мету.

Сансоне поставив пляшку й подивився на неї.

— Так само, як і ми з вами, Моро.

— Я не завжди у цьому впевнена.

— Ми обоє хочемо, щоб та молода жінка вижила. Хочемо, щоб поліція її знайшла. Це значить, що треба точно розуміти, чому вбивця забрав її.

— Поліцію в цій справі консультує кримінальний психолог. Вони вже розбираються з цим.

— І використовують традиційний підхід. «Він раніше так поводився, отже, поводитиметься знову». Але це викрадення повністю відрізняється від тих, про які ми знаємо.

— Чим відрізняється? Він почав із того, що скалічив цю жінку, — це його схема.

— Але потім він від неї відійшов.

— Що ви маєте на увазі?

— І Лоррейн Еджертон, і Келсі Текер зникли безслідно. Жодне з цих викрадень не супроводжувалося провокаціями «знайди мене». Не було записок чи сувенірів для правоохоронців. Ці жінки просто зникли. А от із цією жертвою все інакше. У випадку міз Пульчілло вбивця, схоже, прагне вашої уваги.

— Може, він напрошується на те, щоб його спіймали. Може, це бланкування, щоб хтось його нарешті зупинив.

— Або ж він має іншу причину хотіти цієї публічності. Ви маєте визнати: він грає з публікою, влаштовуючи такі гучні справи.

Підкладає болотяне тіло до багажника, чинить убивство й викрадення в музеї. А тепер ще й лишає сувенір у вашому дворі. Ви помітили, як швидко у вас з'явилася преса?

— Репортери часто відслідковують поліційні частоти.

— Моро, їх навели. Хтось їх викликав.

Вона подивилася на нього.

— Думаєте, цей убивця так відчайдушно хоче уваги?

— І він її отримує. Питання в тому, чиєї уваги він так шукає? —

Сансоне помовчав. — Мене тривожить те, що він може цілити у вас.

Мора похитала головою.

— Мою увагу він уже має, і знає про це. Якщо ця поведінка спрямована на увагу, то він орієнтується на значно ширшу аудиторію. Він звертається до всього світу: «Подивіться на мене. Подивіться, що я зробив».

— Або ж цілить в одну конкретну людину. Ту, яка має побачити ці новини й відреагувати на них. Моро, мені здається, що він із кимось спілкується. Може, з іншим убивцею. А може — з майбутньою жертвою.

— Нам слід хвилюватися за нинішню жертву.

Сансоне похитав головою.

— Вона у нього вже три дні. Це не дуже добре.

— Інших жертв він тримав живими значно довше.

— Але не зрізав їхнє волосся. Не вів ігор з поліцією та пресою. Це викрадення йде за власним графіком. — Він кинув на Мору лячно спокійний погляд. — Цього разу все інакше. Убивця змінив методи.

Кейп-Елізабет, де жив доктор Гевін Гілцбріх, був квітучим передмістям Портленда у штаті Мен, однак, якщо інші будинки на цій вулиці були ошатні й доглянуті, Гілцбріхів стояв на зарослій деревами ділянці, де газон повільно вмирав без сонця. Стоячи перед великим маєтком у колоніальному стилі, Джейн помітила, що зі стін відлущується фарба, а гонтовий дах має зелений полиск від моху — докази того, що фінанси доктора не в найкращому стані. Його будинок, як і банківський рахунок, безперечно, бачив кращі часи.

На перший погляд, сивий чоловік, який відчинив їй двері, здавався втіленням добробуту. Йому було добряче за шістдесят, однак ані вік, ані економічні негаразди його не схилили. Попри теплий день, він був вбраний у твідовий піджак, наче збирався викладати перед студентами. І тільки придивившись, Джейн помітила, що його комірець пошарпаний, а сам піджак на кілька розмірів більший і висить на кістлявих плечах. Менше з тим, чоловік подивився на неї зі зневагою, начебто ніщо з того, що могла б сказати гостя, не могло його зацікавити.

— Докторе Гілцбріх? — мовила вона. — Я детектив Ріццолі. Ми говорили по телефону.

- Я не маю чого вам іще сказати.
- У нас мало часу на порятунок цієї жінки.
- Я не можу обговорювати своїх колишніх пацієнтів.
- Учора ваш колишній пацієнт надіслав нам сувенір.

Гілцбріх насупився.

— Що ви маєте на увазі, який сувенір?

— Волосся жертви. Він зрізав його з голови жінки, захвав у пакет і повісив на дерево, як трофей. Я не знаю, як саме ви як психіатр це потлумачите, я сама лише коп. Але мені не хочеться уявляти, що він відріже далі. І якщо наступним ми знайдемо шматок її плоті, я, чорт забирай, обіцяю, що повернуся сюди. І запрошу з собою кількох телевізійників з камерами. — Вона трохи помовчала, щоб він усе усвідомив. — То, може, таки поговоримо?

Гілцбріх витріщився на неї, стиснувши вуста тонкою лінією. Без жодного слова відступив, пропускаючи її в дім.

Усередині стояв запах сигарет — шкідлива звичка, яка здавалася ще більш нездоровою в цьому домі, де вздовж стін у коридорі стояли повні шафи документів. Зазирнувши краєм ока в захаращений кабінет, Ріццолі побачила переповнені попільнички, стіл, завалений паперами, і ще більше ящиків із документами.

Слідом за господарем вона пройшла до вітальні, гнітюче темної, бо дерева, що густо росли надворі, затуляли сонячне світло. Тут він підтримував якусь подобу порядку, утім шкіряний диван, на який сіла детектив, був весь у плямах, а витончений низький столик ніс на собі сліди численних чашок, необачно поставлених гарячими на незахищене дерево. Вочевидь, справи Гілцбріха пішли вкрай погано, залишивши його з будинком, який він був неспроможний утримувати. Однак в обличчі чоловіка, який сів навпроти неї, не було жодного сліду поразки чи приниження. Він так і залишався доктором Гілцбріхом, якому доводиться терпіти незручності, спричинені розслідуванням.

— Звідки ви знаєте, що мій колишній пацієнт відповідає за викрадення цієї молоді жінки? — запитав він.

— У нас є чимало причин підозрювати Бредлі Роуза.

— І які ж це причини?

— Я не можу розголошувати подробиці розслідування.

— Утім від мене ви чекаєте розкриття своїх психологічних досліджень?

— Зважаючи на те що йдеться про життя жінки — так, чекаю. І ви добре знаєте свій обов'язок. — Вона трохи помовчала. — Ви вже були в такій ситуації.

Те, як заціпеніло його обличчя, підказало Ріццолі, що він точно знає, про що йде мова.

— Один із ваших пацієнтів уже зривався з ланцюга, — нагадала вона. — Батьків *його* жертви не надто тішила уся ця конфіденційність, чи не так? Якщо вашу дочку порубали на шматки, таке може статися. Вони горювали, лютували і зрештою подали позов. І це потрапило до газет.

Ріццолі роззирнулася в пошарпаній кімнаті.

— До речі, ви ще приймаєте пацієнтів?

— Ви знаєте, що ні.

— Певно, важко бути практикуючим психіатром, утративши ліцензію.

— То було полювання на відьом. Батькам треба було когось звинувачувати.

— І вони точно знали кого — вашого колишнього пацієнта-психа. Це ви проголосили його здоровим.

— Психіатрія — не точна наука.

— Ви мали знати, що то була справа рук вашого пацієнта. Коли ту дівчину вбили, ви мали впізнати його почерк.

— Я не мав доказів того, що це був він.

— Ви просто хотіли, щоб проблема зникла. Тому нічого не робили, не зв'язувалися з поліцією. І тепер зробіте це знову, з Бредлі Роузом? Тоді як можете допомогти його зупинити?

— Не знаю, чим я можу вам допомогти.

— Передайте нам його справу.

— Ви не розумієте. Якщо я це зроблю, він...

Доктор замовк.

— Він? — Ріццолі так напружено вдивлялася в його обличчя, що він відсахнувся, наче цей погляд притискав його до стільця. — Ви говорите про батька Бредлі, чи не так?

Доктор Гілцбріх сковтнув.

— Кімболл Роуз попередив мене про ваш дзвінок. Нагадав, що психіатричні документи — конфіденційні.

— Навіть коли життя жінки в небезпеці?

— Він сказав, що подасть позов проти мене, якщо я їх оприлюдню. — Гілцбріх боязко засміявся і обвів поглядом вітальню. — Наче в мене щось лишилося! Будинком володіє банк. Інститут давно закрили, і держава от-от накладе остаточне вето на право викупу. Я навіть не можу клятві податки заплатити.

— Коли Кімболл говорив із вами?

Чоловік знизав плечима.

— Він зателефонував десь тиждень тому, може більше. Не пам'ятаю точної дати.

Десь після її поїздки до Техасу. Кімболл Роуз заважав розслідуванню від самого початку, аби тільки захистити сина.

Гілцбріх зітхнув.

— Я однаково не можу дати вам ці документи. Я їх більше не маю.

— То в кого вони?

— Ні в кого. Його справу знищено.

Ріццолі зневірено подивилася на нього.

— Скільки вам за це заплатили? Дешево продалися?

Обличчя психіатра спалахнуло, він підвівся.

— Мені більше нема чого вам сказати.

— А в мене для вас багато чого є. По-перше, я покажу вам, на що спроможний Бредлі.

Вона дістала зі свого портфеля фотодокази, розклала по одному на столику, пристукуючи долонею й відкриваючи химерну галерею жертв.

— Ось робота вашого пацієнта.

— Я прошу вас піти.

— Подивіться, що він накоїв.

Гілцбріх розвернувся до дверей.

— Я не маю потреби на це дивитися.

— *Дивіться*, чорт забирай.

Він зупинився, повільно розвернувся назад до столика. Коли його погляд упав на знімки, очі вирячилися від жаху. Доктор заляк на місці, а Ріццолі підвелася й спокійно пішла на нього.

— Докторе Гілцбріх, він колекціонує жінок, і скоро додасть до цієї колекції Джозефіну Пульчілло. Лишилося вкрай мало часу до того, як він уб'є її. До того, як перетворить її на щось *таке*. — Вона тицьнула у знімок муміфікованого тіла Лоррейн Еджер-тон. — І якщо це станеться, її кров буде на ваших руках.

Гілцбріх не зводив очей з фотографій. Раптом його коліна затрусилися, він дошкutilьгав до стільця й сів, зіщулившись.

— Ви знали, що Бредлі спроможний на *таке*, правда? — спитала Джейн.

Доктор похитав головою.

— Ні, я не знав.

— Ви були його психіатром.

— Минуло більше тридцяти років! Йому було лише шістнадцять. І він був тихий і чемний.

— То ви його пам'ятаєте.

Пауза.

— Так, — визнав Гілцбріх. — Я пам'ятаю Бредлі. Але не знаю, чим можу вам допомогти. Навіть не уявляю, де він зараз. І точно ніколи не думав, що він здатен на... — Він зиркнув на знімки. — На *це*.

— Бо був тихий і чемний? — не втрималася від скептичного сміху Ріццолі. — Ви понад усіх інших маєте знати, що саме тихих слід остерігатися. Ви мусили бачити якісь знаки, навіть коли

йому було шістнадцять. Щось таке, що попередило б: колись він зробить із жінкою *таке*.

Гілцбріх неохоче зосередився на фотографії муміфікованого тіла.

— Так, він володів необхідними для цього знаннями. Та й навичками, певно, теж, — визнав доктор. — Археологія зачаровувала його. Батько надіслав йому цілий ящик підручників з єгиптології, і Бредлі постійно їх читав і перечитував. Це була манія. Так, він знав, як муміфікувати тіло, але напасти на жінку, викрасти її? — Він похитав головою. — Бредлі ні в чому не був ініціативний, йому важко було постояти за себе. Він був ведений, не лідер. І, як на мене, це провина його батька.

Чоловік подивився на Джейн.

— Ви зустрічалися з Кімболлом?

— Так.

— Тоді знаєте, як він усім керує. У тій родині Кімболл вирішує все. Він вирішує, як жити його дружині, його синові. Коли Бредлі мав щось обрати, навіть таке просте, як що він хоче на вечерю, йому доводилося добряче поміркувати. З тим, щоб вирішувати щось на місці, була велика проблема, а викрадення людини вимагає саме цього, хіба ні? Бачиш її, хочеш її, забираєш її. Не маєш часу вагатися, робити тобі це чи ні.

— Але, маючи нагоду все спланувати, чи ж він не впорався б?

— Він міг мати фантазії. Але хлопець, якого я знав, боявся б реально *напасти* на дівчину.

— То як він опинився у вашому закладі? Хіба ви спеціалізувалися не на хлопцях із кримінальними сексуальними нахилами?

— Є чимало різновидів сексуальних девіацій.

— І який був у Бредлі?

— Переслідування. Одержимість. Вуаєризм.

— Кажете, він просто любив підглядати?

— Він трохи вийшов за межі, тому батько й відправив його до інституту.

— Як саме вийшов?

— Спочатку його кілька разів ловили за підгляданням у вікно сусідки-підлітки. Тоді він почав ходити за нею в школі, а коли вона публічно йому відмовила, вдерся до неї додому, коли там нікого не було, і підпалив ліжку. Тоді суддя поставив батькам Бредлі ультиматум: або хлопець лікується, або опиниться за ґратами. Роузи вирішили відіслати його зі штату, щоб до кола їхніх шанованих друзів не дійшли чутки. Бредлі приїхав до інституту і провів у нас два роки.

— Це доволі довго.

— Так забажав його батько. Кімболл хотів, щоб хлопця повністю виправили і він не соромив родину. Мати воліла повернути сина додому, але Кімболл наполіг. І Бредлі, здавалося, це цілком влаштовувало. Наш заклад оточували ліси з пішими маршрутами, був ставок для риболовлі. Йому подобалося на свіжому повітрі, і він навіть завів друзів.

— Таких, як Джиммі Отто?

Гілцбріх скривився, почувши це ім'я.

— Бачу, Джиммі ви теж пам'ятаєте, — зауважила Ріццолі.

— Так, — тихо відповів він. — Джиммі був... незабутній.

— Чули, що він помер? Його застрелили дванадцять років тому в Сан-Дієґо. Коли він вдерся до жінки додому.

Психіатр кивнув.

— Мені телефонував із Сан-Дієґо детектив. Хотів отримати інформацію — чи міг, на мою думку, Джиммі чинити щось проти-законне, коли його вбили.

— Гадаю, ви відповіли ствердно.

— Детективе, я лікував сотні хлопчаків-соціопатів. Хлопчаків, які підпалювали будинки, мучили тварин, нападали на одно-класників. Але по-справжньому мене небагато хто лякав. —

Їхні погляди зустрілися. — Джиммі Отто був саме такий. Закінчений хижак.

— І Бредлі це, напевно, передалося.

Гілцбріх кліпнув.

— Що?

— Ви не знали про це партнерство? Вони полювали разом, Бредлі та Джиммі. І познайомилися саме у вашому закладі. Ви не помічали?

— Ми мали лише тридцятьох пацієнтів, тож, звісно, вони знали один одного. Разом брали участь у груповій терапії. Але ці хлопці були дуже різні.

— Можливо, саме тому їм так добре працювалося разом. Вони доповнювали один одного. Один веде, другий іде за ним. Ми не знаємо, хто обирав жертв, хто їх убивав, але очевидно, що вони були партнерами. Збирали цю колекцію разом. Аж до тієї ночі, коли вбили Джиммі. — Вона не зводила з нього суворого погляду. — Далі Бредлі працював уже сам.

— Тоді він став геть не таким, яким я його пам'ятаю. Послухайте, я знав, що Джиммі небезпечний, він лякав мене навіть у п'ятнадцять років. Він усіх страшив, включно зі власними батьками. Але Бредлі? — Психіатр похитав головою. — Так, він аморальний. Так, його можна схилити до будь-чого, можливо, навіть до вбивства. Але він ведений, не лідер. Йому потрібен хтось, хто керуватиме ним, ухвалюватиме рішення.

— Тобто інший напарник, такий як Джиммі.

Гілцбріх здригнувся.

— Дякувати Богу, таких чудовиськ, як Джиммі Отто, взагалі небагато. Не хочеться й думати про те, чого Бредлі міг у нього навчитися.

Ріццолі опустила погляд до фото на столі. «Він навчився достатньо, щоб працювати самому. Щоб стати таким же монстром, як Джиммі».

Вона глянула на Гілцбріха.

— Ви кажете, що не можете дати мені документи Бредлі.

— Я вам сказав, що їх знищено.

— Тоді дайте справу Джиммі Отто.

Психіатр завагався, спантеличений.

— Навіщо?

— Джиммі мертвий, тож поскаржитися на порушення конфіденційності не може.

— Для чого вам його документи?

— Він був напарником Бредлі. Вони разом подорожували, разом убивали. Якщо я зможу зрозуміти Джиммі, можливо, це дасть якесь розуміння того, на кого перетворився Бредлі.

Чоловік трохи поміркував над її пропозицією, тоді кивнув і підвівся.

— Треба знайти документи. На це може знадобитися певний час.

— Ви зберігаєте їх тут?

— Думаєте, я можу дозволити собі оплатити склад? Усі інститутські папери тут, у мене вдома. Якщо зачекаєте, я знайду потрібні, — мовив він і вийшов.

Химерні знімки на столі зіграли свою роль, і Джейн несила було на них дивитися. Збираючи фото докупи, вона уявила четверту жертву — чергову темнокошу красуню, просолену, наче таранька, і спитала себе, чи не прямує Джозефіна вже зараз до загробного світу.

Задзвонив мобільний. Вона поклала фото назад, щоб відповісти.

— Це я, — сказав Баррі Фрост.

Дзвінка від нього Ріццолі не чекала. Готуючись до новин із поля його шлюбних нещасть, м'яко запитала:

— Як справи?

— Я говорив із докторкою Велш.

Ріццолі не мала жодного уявлення про те, кого він має на увазі.

— Це сімейний психолог, до якого ти хотів сходити? Як на мене, це чудова ідея. Ви з Еліс усе обговорите й зрозумієте, що робити далі.

— Ні, до психолога ми не ходили. Я взагалі не про це.

— То хто така докторка Велш?

— Біологиня з Массачусетського, та, яка мені про болота розповідала. Вона сьогодні зателефонувала. І я вирішив, що тобі це буде цікаво.

«Розмови про болота — це вже значно краще. Принаймні не плаче за своєю Еліс», — подумала Ріццолі. Глянула на годинник, думаючи, чи довго доктор Гілцбріх шукатиме справу Джиммі Отто.

— ...і це велика рідкість. Тому вона й не одразу визначила. Мусила принести його до якогось гарвардського ботаніка, і він щойно підтвердив.

— Пробач, про що ти говориш? — перепитала вона.

— Шматочки рослинності з волосся Болотяної пані. Там було листя і якісь стручки. Докторка Велш каже, що вони з рослини під назвою... — Запала пауза, Джейн почула шурхіт сторінок, які Фрост гортав, шукаючи нотатки. — *Carex oronensis*. Це наукова назва. Відома як осока Ороно.

— Вона росте на болотах?

— І в полях. Також любить потривожені місця, такі як просіки та узбіччя доріг. Зразок був свіжий, тож вона вважає, що частинки застрягли у волоссі жертви, коли тіло переміщали. Стручки на осоці Ороно з'являються не раніше липня.

Тепер Джейн слухала дуже уважно.

— Кажеш, рослина рідкісна. Наскільки?

— У світі її можна знайти лише в одному місці — в долині річки Пенобскот.

— Це де?

— Штат Мен. У районі Банґора.

Вона подивилася у вікно на густі зарості дерев, що оточували будинок доктора Гілцбріха. «Мен. Бредлі Роуз провів тут два роки життя».

— Ріццолі, — озвався Фрост. — Я хочу повернутися.

— Що?

— Не треба було так тебе кидати. Я хочу повернутися до команди.

— Ти певен, що готовий до цього?

— Мені це потрібно. Потрібно допомагати.

— Ти уже допоміг, — сказала вона. — З поверненням.

Коли вона дала відбій, до кімнати повернувся доктор Гілцбріх із трьома товстими папками.

— Ось документи Джиммі, — сказав він, передаючи їй папери.

— Докторе, я хотіла б дізнатися ще дещо.

— Так?

— Ви сказали, що інститут давно закрили. Що сталося з майном? Він похитав головою.

— Його роками намагалися продати, але так і не вийшло. Надто далеко, щоб зацікавити когось. Я не зміг упоратися з податками, тож скоро його втрачу.

— Зараз там нікого немає?

— Будинок багато років стоїть забитий.

Джейн знову глянула на годинник, зважуючи, скільки годин денного світла їй лишилося. Тоді подивилася на Гілцбріха.

— Скажіть, як туди дістатися.

31

Джозефіна лежала без сну на цвілому матраці, вдивлялася у темряву своєї в'язниці й думала про той день дванадцять років тому, коли вони з матір'ю втекли із Сан-Дієґо. То був ранок після того, як Медея витерла кров, вимила стіни й позбулася чоловіка, який вдерся до їхнього дому, навіки змінивши їхнє життя.

Вони перетнули мексиканський кордон, авто котилося безводною пустелею Баха-Каліфорнії, а Джозефіна досі трусилася від страху. Та Медея була навдивовижу спокійна й зосереджена, руки на кермі не тремтіли. Джозефіна не розуміла, як мати може бути такою зібраною. Вона багато чого не розуміла. Саме в той день вона побачила свою матір справжньою.

Саме в той день дізналася, що вона — дочка левиці.

— Усе, що я зробила, зроблено для тебе, — сказала їй Медея, поки авто гуркотіло по чорному асфальті, повітря над яким мерехтіло від спеки. — Для того, щоб ми з тобою були разом. Люба моя, ми родина, а родина мусить триматися разом.

Вона глянула на нажахану доньку, яка зіщулилася на сусідньому сидінні, мов поранена тварина.

— Пригадуєш, що я розповідала тобі про нуклеарну сім'ю і те, як її визначають антропологи?

Щойно у їхньому домі стік кров'ю чоловік. Вони позбулися тіла й утекли з країни. А мати спокійно читає їй лекції з теорії антропології?

Попри недовіру в очах доньки, Медея вела далі:

— Антропологи скажуть тобі, що нуклеарна родина — це не мати, батько і дитина. Ні, вона складається з матері й дитини. Батьки з'являються й зникають, ідуть у море чи на війну, і час-то не повертаються додому. А от мати з дитиною пов'язані навіки. Мати з дитиною — це первинна одиниця. *Ми* з тобою — така одиниця, і я зроблю все необхідне, щоб захистити її, захистити *нас*. Тому ми мусимо тікати.

І вони втекли. Покинули місто, яке обидві полюбили, місто, яке стало їм домом на три роки — достатньо довго, щоб завести друзів, сформувати зв'язки.

За одну ніч, з одним пострілом усі ці зв'язки обірвалися назавжди.

— Зазирни в бардачок, — сказала Медея. — Там лежить конверт.

Дочка, досі ошелешена, дістала конверт, розкрила його. Всередині лежали два свідоцтва про народження, два паспорти й водійські права.

— Що це таке?

— Твоє нове ім'я.

Дівчина розгорнула паспорт, побачила власне фото і згадала, що мати наполягла на ньому кількома місяцями раніше. Тільки от вона не усвідомлювала, що це фото на паспорт.

— Що скажеш? — спитала Медея.

Донька подивилася на ім'я. *Джозефіна*.

— Гарне, правда? Це твоє нове ім'я.

— Навіщо воно мені? Чому ми знову це робимо? — Голос дівчини перейшов у істеричний вереск. — *Чому?!*

Медея звернула до узбіччя, зупинила авто. Охопила долонями доньчине лице і змусила подивитися собі в очі.

— Ми робимо це, бо не маємо вибору. Якщо не втікатимемо, мене посадять за ґрати. Тебе у мене заберуть.

— Але ж ти нічого не зробила! Це не ти його вбила! Це я!
Медея схопила доньку за плечі й сильно струснула.

— Нікому цього не кажи, розумієш мене? *Ніколи*. Якщо нас колись упіймають, якщо поліція нас знайде, мусиш казати їм, що я його застрелила. Що я вбила того чоловіка, не ти.

— Чому ти хочеш, щоб я брехала?

— Бо я тебе люблю і не хочу, щоб ти страждала через те, що сталося. Ти застрелила його, коли захищала мене. Тепер я захищаю тебе. То пообіцяй, що збережеш цю таємницю.
Обіцяй мені.

І вона пообіцяла, хоча події тієї ночі досі стояли в неї перед очима: її мати на підлозі, над нею стоїть чоловік. Чужорідний полиск пістолета на тумбочці. Яким важким він був у її руці. Як тремтіли руки, коли вона натискала на спусковий гачок. Вона вбила того, хто до них вдерся, не її мати. То була їхня таємниця, про яку знали лише вони двоє.

— Ніхто не має знати, що ти його вбила, — сказала тоді Медея. — Це моя проблема, не твоя, і твоєю ніколи не буде. Ти виростеш, житимеш своїм життям. Ти будеш щаслива. А це залишиться в минулому.

«Однак воно там не лишилося, — подумала Джозефіна, лежачи в своїй тюрмі. — Те, що сталося тієї ночі, повернулося переслідувати мене».

Тріщини між дошками, якими було забите вікно, світилися все яскравіше — ранок перетворився на день. Світла їй вистачало тільки на те, щоб роздивитися обриси власної руки, яку вона тримала перед очима. «Ще кілька днів у цьому місці, — подумала вона, — і я навчуся орієнтуватися в темряві, як кажан».

Джозефіна сіла, відганяючи ранкову прохолоду. Почула, як надворі задзеленчав ланцюг і пес узявся сьорбати воду. Жінка взяла з нього приклад і відпила трохи з глека. Дві ночі тому,

коли її тюремник обрізав їй волосся, він залишив свіжого хліба, і тепер вона з люттю виявила, що в пластику з'явилися нові прогризені дірки. Знову миші постаралися. «Шукайте власну їжу, чорт забирай, — подумала вона, жадібно зжувавши два шматки. — Мені потрібна енергія, я мушу знайти спосіб звернутися звідси.

Я зроблю це для нас, мамо. Для первинної одиниці. Ти навчила мене виживати, і я виживу. Бо я — твоя донька».

Минали години, вона розминала м'язи, тренуючи певні рухи. «Я — дочка своєї матері», така була її мантра. Джозефіна знову й знову кульгала туди-сюди по своїй камері із заплющеними очима, запам'ятовуючи, скільки кроків від матраца до стіни, від стіни до дверей. Темрява буде їй другом, якщо вона навчиться нею користуватися.

Надворі загавкав пес.

Жінка глянула вгору, серце раптом закалатало: над головою рипіли кроки.

«Він повернувся. Ось і мій шанс».

Вона кинулася на матрац, скрутилася в позу зародка — універсальну позу наляканих та переможених. Він побачить жінку, яка здалася, готова до смерті. Жінку, яка не завдасть йому клопоту.

Вискнув засув. Двері відчинилися. Вона побачила, як із порога засяяв ліхтарик. Чоловік увійшов, поставив біля неї свіжий глек води, ще один пакет хліба. Вона не ворушилася. «Нехай засумнівається в тому, що я ще жива».

Кроки наблизилися, жінка чула, як він дихає у темряві над нею. — Джозефіно, час спливає, — мовив чоловік.

Вона не ворушилася навіть коли він схилився над нею, погладив по стриженій голові.

— Чи вона тебе не любить? Не хоче врятувати? Чому вона не йде?

«Не кажи ані слова. Не воружи жодним м'язом. Нехай схилиться ближче».

— Усі ці роки вона ховалася від мене. Якщо не з'явиться тепер, це означатиме, що вона боягузка. Тільки боягузка залишить свою доньку на вірну смерть.

Матрац просів: він опустився на коліна біля неї.

— Де вона? — спитав чоловік. — Де Медея?

Мовчання бентежило його. Він схопив бранку за зап'ясток і мовив:

— Можливо, волосся було недостатньо. Певно, час для наступного сувеніра. Як думаєш, пальця вистачить?

«Ні. Господи, ні».

Усередині здіймалася паніка, веліла висмикнути руку, битися й верещати — що завгодно, аби лише уникнути близьких тортур. Але жінка лишалася закляклою і далі вдавала жертву, паралізовану відчаєм. Він посвітив ліхтариком їй просто в обличчя і, засліплена, вона не змогла прочитати виразу його обличчя, нічого не побачила у чорних западинах очей. Чоловік так зосередився на тому, щоб отримати від неї хоч якусь реакцію, що й не помітив того, що вона тримала у вільній руці. Не помітив, як тятивою напружилися її м'язи.

— Може, якщо я почну різати, ти заговориш, — сказав він і дістав ніж.

Джозефіна скинула руку, наосліп вганяючи підбор туфлі йому в лице. Почула, як він врізався у плоть, і чоловік із вереском повалився на спину.

Вона схопила ліхтарик і вдарила його об землю, розбиваючи лампу. Підвал поринув у чорноту. «Темрява — мій друг». Вона відкотилася, зіп'ялася на ноги. Чула, як він повзає по підлозі за метр-два від неї, але не бачила його, і він не бачив її. Вони були однаково сліпі.

«Тільки от я знаю, як знайти двері в темряві».

Тренування міцно зафіксували в її мозку всі наступні дії. Від краю матраца до стіни було три кроки. Пройти ще сім уздовж стіни — і дістанешся дверей. Хоча гіпс на нозі її вповільнював, жінка не марнувала часу, пробираючись у темряві. Сім кроків. Вісім. Дев'ять...

«Де двері, чорт забирай?»

Вона чула, як він важко дихає, роздратовано крекче, намагаючись зорієнтуватися, знайти її у непроникній темряві підвалу.

«Ані звуку. Не дай зрозуміти, де ти».

Вона повільно позадкувала, ледве наважуючись дихати, ступаючи обережно, щоб не видати себе. Рука ковзала гладеньким бетоном, тоді торкнулася дерева.

Двері.

Джозефіна повернула ручку, штовхнула. Несподіваний вереск завіс здався оглушливим.

«Уперед!»

Вона вже чула, як він кинувся до неї з бичачим сопінням. Спотикаючись, випала надвір, зачинила двері. Опустила засув саме тоді, як він вривався в дерево.

— Джозефіно, ти не втечеш! — загорлав чоловік.

Вона засміялася, і звук цей був геть чужий — дикий, безтурботний гавкіт тріумфу.

— Я уже втекла, вилупку! — крикнула вона у двері.

— Ти про це пошкодуєш! Ми збиралися зберегти тобі життя, але ні! *Тепер — ні!*

Чоловік кричав, гатив у двері з безпорадною люттю, поки Джозефіна обережно намацувала дорогу на темних сходах. Гіпс гупав по дереву. Вона не знала, куди сходи ведуть, і там було майже так само темно, як і в її бетонному бункері. Але з кожним кроком нагору, здавалося, стає світліше. З кожним кроком вона повторювала свою мантру: «Я — дочка своєї матері. Я — дочка своєї матері».

На півдорозі вона побачила світлий обрис зачинених дверей нагорі. І тільки діставшись до них, раптом усвідомила те, що він сказав за мить до того.

«Ми збиралися зберегти тобі життя».

«Ми».

Двері раптом відчинилися, світло боляче вдарило по очах. Джозефіна кліпала, намагаючись призвичаїтися, зосереджуючись на фігурі, яка височіла у яскравому прямокутнику попереду.

На фігурі, яку вона упізнала.

Двадцять років занедбаності, холодних зим та підняття ґрунту перетворили приватну дорогу до Інституту Гілцбріха на потрісканий асфальт, із-під якого пробивалося коріння дерев. Джейн зупинилася біля знака «МАЙНО ПРОДАЄТЬСЯ», і двигун «Субару» працював пустогоном, поки вона вирішувала, чи варто звертати на розбиту дорогу. Ніщо не блокувало в'їзду, будь-хто міг потрапити на цю територію.

Будь-хто міг там чатувати.

Ріццолі дістала мобільний і побачила, що зв'язок є. Вона подумала, чи не викликати невеличке підкріплення з місцевих, а потім дійшла висновку, що це безглузда й принизлива ідея. Їй не хотілося, щоб провінційні копи підняли на кпини детектива з великого міста, якій потрібен супровід у страшні ліси штату Мен. «А то, детективе, скунси й дикобрази геть смертельні».

Вона рушила вперед.

Авто повільно, підстрибуючи, котилося по зіпсованому асфальту, і куці навколо чіплялися за двері. Опустивши вікно, Джейн вдихнула запах підгнилого листя й вологої землі. Дорога ставала все гіршою, і, об'їжджаючи ями, жінка тривожилася, що може зламати вісі й застрягнути в лісі сама. Від цієї думки було моторошніше, ніж від значно небезпечнішої перспективи вуличної прогулянки будь-яким великим містом. Місто вона розуміла, знала, як упоратися з його небезпеками.

А от ліси були чужими.

Нарешті дерева поступилися місцем просіці, і Ріццолі зупинила авто на занедбаній стоянці. Вона вийшла з автомобіля і дивилася у закинуту будівлю Інституту Гілцбріха, що височіла попереду. На вигляд вона була точнісінько такою, яким і мав би бути подібний заклад: суворі бетонні стіни пом'якшували лише фігурні кущі, які вже майже підкорилися вторгненню бур'янів. Джейн уявила, яке враження ця фортеця справляла на будь-яку родину, яка привозила сюди проблемного сина. Це місце здавалося саме тим, де можуть виправити хлопця раз і назавжди, без поблажок. Будівля обіцяла тверду руку й чіткі межі. Якщо на цей фасад дивилися батьки у відчаї, вони бачили б у ньому надію.

Однак тепер вона відкривала лише те, якою порожньою та надія була. Більшість вікон була забита дошками. Вітер насипав до входу купу мертвого листя, коричневі плями вкривали стіни там, де із забитих ринв виливалася іржава вода. Не дивно, що доктор Гілцбріх не спромігся продати це господарство: будівля мала страшенний вигляд.

Тут, на стоянці, Ріццолі прислухалася до вітру в гілках, до гудіння комах. Не почула нічого особливого — звичні звуки літнього пообіддя в лісі. Вона дістала ключі, позичені в доктора Гілцбріха, і рушила до входу. Але, побачивши двері, завмерла на місці.

Замок був зламаний.

Детектив потяглася до пістолета і обережно штовхнула двері ногою. Вони відчинилися, впустивши смугу світла до темряви в будівлі. Джейн спрямувала промінець свого «Меглайта» у кімнату, побачила бляшанки з-під пива на недопалки, якими була засипана вся підлога. У темряві дзижчали мухи. Її пульс різко прискорився, а долоні похололи: вона відчула настоящий сморід чогось мертвого, чогось такого, що вже розкладалося.

«Нехай це буде не Джозефіна».

Вона увійшла до будівлі, під ногами захрумтіло бите скло. Повільно обходячи променем ліхтаря кімнату, вона побачила на стінах написи: «МИ З ГРЕГОМ ФОРЕВА!», «КАРІ СМОКЧЕ ЧЛЕН!». Типове шкільне лайно, тож Ріццолі пройшла повз нього, звертаючи промінь у дальній куток. Там він і завмер.

На підлозі лежало щось велике й темне.

Коли Джейн рушила туди, сморід розкладання став просто нестерпний. То був мертвий єнот, у якому вже копошилися хробаки, і вона подумала про сказ. «Цікаво, чи є тут кажани».

Давлячись від смороду, вона поспішила назад, на стоянку, й відчайдушно глибоко дихала, аби прочистити легені. Аж тоді, розвернувшись до дерев, помітила сліди шин. Від мощеної стоянки углиб лісу вели рівчаки-близнюки у м'якому лісовому ґрунті. Обламане галуззя й гілля свідчило про те, що рослини постраждали нещодавно.

Джейн пішла у ліс по слідах, аж раптом вони зупинилися біля початку пішого маршруту, надто вузького для будь-якого авто. На дереві досі висіла табличка:

КРУГОВИЙ МАРШРУТ.

Один зі старих інститутських маршрутів. Доктор Гілцбріх казав, що Бредлі подобалося на природі. Багато років тому цей хлопчина мав гуляти цією стежкою. Від перспективи занурення далі в ліс пульс Ріццолі прискорився. Вона глянула на сліди шин. Хто б це не був, він уже поїхав, але міг повернутися будь-коли. Вона відчувала вагу пістолета біля стегна, але однаково поплескала по кобурі – рефлекторно, щоб переконатися, що зброя на місці.

Джейн рушила вперед стежкою, місцями такою зарослою, що час від часу виявлялося, що вона відхилилася від маршруту

й мусила повертатися, щоб не загубити його. Гілля над головою ставало все густішим, перекриваючи світло. Вона глянула на телефон і з розпачем завважила, що сигналу не було. Озираючись, побачила, що дерева за її спиною зішлись. Але попереду вони, схоже, розступалися, і було видно сонячні промені.

Детектив поспішила до просіки, повз мертві або ж умираючі дерева, стовбури яких перетворилися на порожні кукси. Раптом земля під ногами провалилася й вона вгрузла у багно по самі щиколотки. Витягаючи ногу, мало не загубила черевик. Подивилася з огидою на вимазані штани й подумала: «Ненавиджу ліс. Ненавиджу природу. Я коп, не лісник».

А тоді побачила слід ноги: чоловічий, сорок другого чи сорок третього розміру.

Їй здалося, що шурхіт гілля й писк комашви враз стали голосніші. Від стежки відходили й інші сліди, і Ріццолі пішла за ними, повз очерет. Її вже не обходило те, що взуття змокло наскрізь і штани були вкриті багном. Вона бачила тільки сліди, які вели її все далі в болото, геть забувши, де саме лишилася стежка. Судячи з сонця над головою, вже перевалило за полудень, і в лісі запанувала дивна тиша. Ані пташиного співу, ані вітру, тільки дзижчання комарів біля обличчя.

Сліди звернули, рушили вгору, до сухої землі.

Джейн зупинилася, збентежена зміною напрямку, а тоді помітила дерево. Стовбур був обв'язаний нейлоною мотузкою. Інший кінець ішов у болото й зникав у воді кольору чаю.

Вона посмикала мотузку: та піддалася неохоче, а тоді поступово почала виринати з трясовини. Ріццолі тягнула з усієї сили, різко відхилиючись, витягаючи все більше обплутаної водоростями мотузки. Щось різко виринуло на поверхню, змусивши її закричати й відсахнутися. Обличчя, подібне на химерну водяну німфу, дивилося на неї запалими очима.

А тоді повільно опустилося назад у болото.

Коли водолази поліції штату Мен закінчили пошуки в болоті, уже сутеніло. Води було їм по груди; стоячи на сухому березі, Джейн дивилася, як раз по раз виринають голови водолазів, щоб зорієнтуватися чи витягнути щось для детальнішого вивчення. Вода була надто каламутна як для візуального огляду, тож доводилося розгрібати намул і підгнилу рослинність руками — огидне завдання, Джейн раділа, що не мусить цього робити.

Особливо, коли побачила, що вони витягли наприкінці.

Тіло жінки лежало на пластиковому простирадлі, із поцяткованого мохом волосся скрапувала чорна вода. Шкіра так потемніла від дубильних речовин, що було неможливо визначити расу чи очевидну причину смерті. Було зрозуміло тільки те, що її смерть не була випадковою: тіло тягнув до дна мішок, повний важкого каміння. Джейн дивилася на почорніле обличчя жінки, на якому зберігся стражденний вираз, і думала: «Сподіваюся, ти вже була мертва, коли він прив'язав до твого пояса цей мішок із камінням. Коли скотив тебе з берега і дивився, як ти опускаєшся у темну воду».

— Це точно не ваша зникла, — сказав доктор Дальджіт Сінгх.

Ріццолі подивилася на судмедексперта штату Мен, який стояв поруч із нею на березі. Біла чалма доктора Сінгха виділялася у сутінках — його було дуже легко помітити серед цивільно вбраних спеціалістів, що зібралися на місці злочину. Коли він приїхав, її дещо спантеличила ця екзотична постать: несподівано було

зустріти таку людину в північних лісах. Однак, судячи з поношених трекінгових чобіт та спорядження, що лежало в його пікапі, доктор Сінгх чудово знався на менських ландшафтах. І точно був підготовлений краще за неї, з її міським костюмом.

— Молоду жінку, яку ви шукаєте, викрали чотири дні тому? — спитав він.

— Це не вона, — мовила Джейн.

— Ні, ця жінка уже деякий час пролежала в болоті. Як і інші зразки.

Доктор Сінгх махнув на тіла тварин, які теж дістали з болота: два добре збережені коти і пес, плюс скелети невизначених істот. Мішки з камінням, прив'язані до всіх тіл, не залишали сумнівів щодо того, що ці нещасні жертви не просто випадково потонули в драговині.

— Убивця експериментував із тваринами, — сказав доктор Сінгх і розвернувся до тіла жінки. — І, схоже, вдосконалив техніку консервування.

Джейн здригнулася й подивилася на сонце, що заходило за болотом. Фрост розповідав, що болота — чарівні місця, дім дивовижного розмаїття орхідей, мохів та бабок. Того вечора, дивлячись на тремтливу поверхню затопленого водою торф'яника, вона не бачила чарівності. Саме холодне вариво з мертвих тіл.

— Аутопсію я проведу завтра, — мовив судмедексперт. — Якщо хочете поспостерігати — запрошую вас.

Насправді вона хотіла поїхати додому, до Бостона. Прийняти гарячий душ, поцілувати донечку на добраніч і залігти в ліжку до Гебріела. Але з роботою тут ще не було покінчено.

— Розтин буде проводитися в Оґасті? — спитала вона.

— Так, о восьмій. Чекати на вас?

— Я буду. — Ріццолі набрала повітря, випросталася. — Гадаю, варто пошукати місце для ночівлі.

— За кілька кілометрів звідси є мотель «Глід», у них хороші сніданки. Не жажливі континентальні харчі, а чудові омлети й млинці.

— Дякую за підказку.

«Тільки патологоанатом може з таким ентузіазмом говорити про млинці, стоячи над мертвим тілом».

Джейн пішла стежиною назад, світлячи собі ліхтариком: тепер маршрут був позначений прапорцями поліційної стрічки. Вийшовши з-за дерев, вона побачила, що стоянка вже майже спорожня, на ній залишилося лише кілька автомобілів. Поліція штату вже обшукала будівлю, але знайшли вони лише сміття та зогнили рештки того єнота, якого вона бачила раніше. Ані Джо-зефіни, ані Бредлі Роуза там не було.

«Але він тут був, — подумала детектив, дивлячись у бік лісу. — Залишив авто біля цих дерев. Пішов стежкою до болота. Тоді потягнув за мотузку й дістав із води один зі своїх колекційних екземплярів, так, як рибалка витягує рибу».

Вона сіла у своє авто й поїхала назад майже зруйнованою дорогою. Її бідолашний «Субару» підстрибував на ямах, які в темряві ставали ще зрадливіші. Скоро після того, як вона звернула на головну дорогу, задзвонив її мобільний.

— Я щонайменше дві години намагався з тобою зв'язатися, — сказав Фрост.

— На болоті не було зв'язку. Обшук уже закінчено, знайшли тільки одне тіло. Цікаво, чи є в нього інший сховок...

— Де ти зараз? — перебив її напарник.

— Заночую тут. Хочу завтра подивитися розтин.

— Я маю на увазі — *зараз*. Де ти їдеш?

— До мотелю. А що?

— Як він називається?

— Здається, «Глід». Він десь поблизу.

— Гарзд, побачимося за кілька годин.

- Ти їдеш до Мену?
- Я вже в дорозі. І до нас дехто приєднається.
- Хто?
- Поговоримо, коли приїдемо.

Спочатку Джейн зупинилася у дрібній крамниці, купила нову білизну й шкарпетки і взяла із собою піцу з пепероні. Поки випрані руками штани сушилися у ванній, вмостилася у своєму номері в motelі «Глід» із піцою та досьє на Джиммі Отто. У справі було три томи, по одному на кожен рік, який він провчився в інституті Гілцбріха. «Ні, він був не учнем, радше в'язнем», — подумала вона, пригадуючи огидну бетонну будівлю в хащах. Місце, яке надійно захищає суспільство від хлопців, яких не хочеться підпускати до своїх дочок.

А надто — від Джиммі Отто.

Ріццолі затрималася над розшифровкою того, що Джиммі говорив на сеансі приватної терапії. Йому тоді було лише шістнадцять.

У тринадцять років я побачив у підручнику з історії фото. Воно було зроблене у концентраційному таборі, де жінок убивали в газовій камері. Їхні тіла, оголені, були викладені в ряд. Я багато думаю про це фото, про всіх тих жінок. Їх там були десятки, вони просто лежали, наче чекали, щоб я робив із ними те, що хочу. Трахав у всі дірки. Тицяв палицею в очі. Відрізав соски. Я хочу, щоб їх було багато за раз, цілий ряд. Інакше зовсім не прикольно, так?

Але як зібрати більше однієї? Чи є спосіб утримати тіло від гниття, щоб воно лишалося свіжим? Хотів би я дізнатися, бо зовсім не весело, коли жінка розкладається й кидає мене...

Від стукоту в двері номера Джейн здригнулася. Кинула недоїдений шматок піци назад у коробку й гукнула тремтливим голосом:

— Так? Хто там?

— Це я, — відповів Баррі Фрост.

— Я зараз.

Вона пішла до ванної, вдягнула ще вологі штани. До дверей підійшла вже зовсім спокійною, серцебиття вляглося. Відчинила й побачила, що на неї чекає несподіванка.

Фрост був не сам.

Поруч із ним стояла чорнява й навидовижу вродлива жінка, якій було за сорок, вбрана у вицвілі сині джинси та чорний светр, але з її стрункою, спортивною фігурою навіть такий простий одяг здавався елегантним. Вона не сказала Джейн ані слова, прослизнула повз неї до кімнати й наказала:

— Замкніть двері.

Навіть після того, як Фрост замкнув усі замки, жінка не розслабилася. Вона підійшла до вікна, тісніше зсунула штори, наче ворожі очі могли зазирнути навіть у найвужчу щілину.

— Хто ви? — запитала Джейн.

Жінка розвернулася до неї. І в цю мить, ще до того, як Джейн почула відповідь, вона побачила її в жінчиному обличчі, вигині брів та чітких вилицях. «Таке обличчя можна побачити на грецькій амфорі, — подумала вона. — Або на стіні єгипетської гробниці».

— Мене звати Медея Соммер, — сказала жінка. — Я мати Джозефіни.

34

— Але... ви начебто мертва, — сказала ошелешена Ріццолі.

Жінка втомлено засміялася.

— Саме так і має бути.

— Джозефіна вважає вас мертвою.

— Вона так каже, бо я попросила. На жаль, не всі їй вірять.

Медея підійшла до лампи й вимкнула її, зануливши кімнату в темряву. Тоді визирнула у вікно крізь щілину в шторах.

Джейн глянула на Фроста — силует, який стояв у тіні поруч із нею.

— Як ти її знайшов? — прошепотіла вона.

— Це не я, — відповів їй напарник. — Вона мене знайшла. Насправді хотіла говорити з тобою. Коли дізналася, що ти поїхала до Мену, вистежила натомість мій телефонний номер.

— Чому ти не сказав мені цього по телефону?

— Я не дозволила, — озвалася Медея, яка досі стояла спиною до них, не зводячи очей з вулиці. — Те, що я вам розповім, мусить залишитися в цій кімнаті. З колегами ділитися не можна, навіть пошепки, ніде. Тільки так я можу залишатися мертвою. Тільки так Тарі... Джозефіна має шанс на нормальне життя.

Джейн навіть у темряві бачила обриси штори, яку жінка стискала.

— Моя дочка для мене — все, — тихо мовила вона.

— То чому ви її покинули? — спитала Джейн.

Медея різко розвернулася до неї.

— Я ніколи її не кидала! Давно приїхала б сюди, якби знала, що відбувається.

— *Якби знали?* Як я розумію, вона багато років сама піклується про себе. А вас навіть близько немає.

— Я мусила триматися від неї подалі.

— Чому?

— Бо моя близькість могла для неї означати смерть. — Медея знову розвернулася до вулиці. — Джозефіна тут ні до чого. Вона для них — просто пішак. Спосіб виманити мене на відкриті місце. Насправді йому потрібна я.

— Може, поясните?

Жінка, зітхнувши, опустила у крісло біля вікна. Сиділа там безликою тінню, м'яким голосом у темряві.

— Я розповім вам історію, — мовила вона. — Про дівчину, яка сплуталася не з тим хлопцем. Таку наївну, що вона не бачила різниці між пристрасним захопленням та... — пауза. — Смертельною одержимістю.

— Ви говорите про себе.

— Так.

— А хлопець?

— Бредлі Роуз.

Медея з тремтінням видихнула, її темна фігура зіщулилася у кріслі, немов згорнулася, захищаючись.

— Мені було лише двадцять. Що може дівчина знати в такому віці? Я вперше виїхала за кордон, то були мої перші розкопки. У пустелі все здавалося інакшим. Небо синіше, кольори яскравіші. А коли сором'язливий хлопець усміхається тобі, починає робити подарунки, думаєш, що це кохання.

— Ви були в Єгипті з Кімболлом Роузом.

Медея кивнула.

— Розкопки Камбіза. Коли мені запропонували цю можливість, я вчепилася в неї. Як і десятки інших студентів. Там, у західній

пустелі, збувалися наші мрії! Вдень ми копали, вночі спали у наметах. Я ніколи не бачила стільки зірок, прекрасних зірок... — Вона помовчала. — У такому місці будь-хто може закохатися. Я була лише дівчиськом з Індію, готовим нарешті почати жити. Там був Бредлі, син Кімболла Роуза. Розумний, тихий, сором'язливий. У скромних чоловіках є щось таке, від чого вони здаються безпечними.

— Але це було не так.

— Я не знала, який він насправді. Багато чого не знала, а потім стало пізно.

— Ким він виявився?

— Чудовиськом. — Медея підняла голову в темряві. — Спочатку я цього не бачила. Переді мною був хлопець, який дивився на мене закоханими очима. Розмовляв зі мною про те, що ми обоє любили найбільше. Почав приносити мені подарунки. Ми разом працювали у розкопі, постійно їли разом. Зрештою почали разом спати. — Вона помовчала. — Тоді все й почало змінюватися.

— Як саме?

— Він більше не вважав мене окремою людиною. Я стала його частиною, немовби він мене поглинув, усотав. Якщо я йшла до іншого краю табору, він ішов слідом. Якщо говорила з кимось іншим, він розпитував, про що саме. Якщо я навіть дивилася у бік іншого чоловіка, він засмучувався. Він постійно спостерігав, постійно шпигував.

«Така стара історія, — подумала Джейн. — Та ж сама, яка стільки разів розігралася між іншими коханцями. Історія, яка надто часто завершується детективами відділу з розслідування вбивств, які стоять над залитим кров'ю місцем злочину». Медеї пощастило: вона залишилася жива.

Однак остаточно втекти не змогла.

— Це Джемма роз'яснила мені очевидне, — сказала Медея.

— Джемма Гамертон?

Жінка кивнула.

— Вона була однією з аспіранток на розкопках. На кілька років старша за мене, на сотню років мудріша. Вона побачила, що відбувається, і сказала, що я мушу відстояти себе. А якщо він не відступить, то мушу сказати йому йти до дідька. О, Джемма чудово вміла себе захистити. А я тоді не мала сили. Не була спроможна вирватися.

— Що сталося?

— Джемма пішла до Кімболла. Сказала йому взяти сина під контроль. Бредлі, певно, дізнався про цю розмову, бо одразу ж сказав, що відтепер я не повинна спілкуватися з Джеммою.

— Сподіваюся, ви сказали, куди йому йти.

— Треба було, — тихо відповіла Медея. — Але забракло сміливості. Нині важко в це повірити. Коли я пригадую, якою була замолоду, сама себе не впізнаю. Я не знаю тієї людини, тієї геть жалюгідної жертви, яка не змогла себе врятувати.

— То як ви зрештою його позбулися?

— Завдяки тому, що він заподіяв Джеммі. Яюсь уночі, коли вона спала, її намет зашили, тоді облили бензином і підпалили. Я змогла розрізати його й витягти її.

— Бредлі намагався її вбити?

— Ніхто не міг цього довести, але я знала. Саме тоді остаточно зрозуміла, на що він спроможний. Сіла на літак і повернулася додому.

— Але на цьому все не скінчилося.

— Ні. — Медея встала з крісла, знову підійшла до вікна. — То був лише початок.

Очі Джейн уже призвичаїлися до темряви, і вона бачила бліду руку, що стискала штору. Бачила, як напружилися плечі жінки, коли повз мотель проїхало, світлячи фарами, авто, і зникло далі на вулиці.

— Я була вагітна, — тихо мовила вона.

Ріццолі спантеличено витріщилася на неї.

— Джозефіна — дочка *Бредлі*?

— Так. — Медея розвернулася до неї. — Але вона *нізачо* про це не дізнається.

— Вона розповідала, що її батьком був французький археолог.

— Я брехала їй про це все життя. Говорила, що її батько був хорошим чоловіком і помер ще до її народження. Не знаю, чи вона насправді в це вірила, але я дотримувалася цієї історії.

— А інша історія, яку ви їй розповідали? Про те, чому переїжджали й змінювали імена? Вона вважає, що ви тікали від поліції.

Медея знизала плечима.

— Це добре все пояснювало, хіба ні?

— Але це неправда.

— Я мусила дати їй *якусь* причину, яка не страшила б її. Краще втікати від поліції, аніж від чудовиська.

«Особливо якщо це чудовисько — твій батько».

— Якщо вас переслідували, навіщо тікати? Чому б не піти в поліцію?

— Думаєте, я не намагалася? За кілька місяців після мого повернення додому Бредлі з'явився на території мого кампусу. Сказав, що ми — споріднені душі. Що я належу йому. Я відповіла, що більше ніколи не хочу його бачити. Він почав за мною ходити, щодня надсилав ті кляті квіти. Я їх викидала, викликала поліцію, його навіть заарештували. А тоді батько дав команду своїм юристам владнати проблему. Коли твій батько — Кімболл Роуз, ти недоторканий. — Пауза. — А далі стало гірше. Значно гірше.

— Як саме?

— Одного дня Бредлі з'явився зі старим другом. І той злякав мене навіть більше, ніж сам Бредлі.

— Джиммі Отто.

Медея здригнулася від самої згадки цього імені.

— Бредлі цілком міг зійти за нормального — просто тихий чоловік. Але варто було раз поглянути в очі Джиммі, щоб збагнути, що він інакший. Ті очі були чорні, як у акули. Коли він дивився на мене, було зрозуміло, що він думає тільки про те, що міг би зі мною зробити. Він теж захопився мною. Тож вони почали переслідувати мене удвох. Я час від часу бачила, як Джиммі витріщається на мене в бібліотеці. Або як Бредлі зазирає у вікно. Вони вели зі мною парну психологічну гру, намагалися зламати. Щоб я скидалася на божевільну.

Джейн подивилася на Фроста.

— Вони полювали разом уже тоді.

— Зрештою я покинула університет, — вела далі Медея. — Тоді була вже на дев'ятому місяці вагітності, і в мене помирала бабуся. Тож я повернулася до Індію, де й народила. За кілька тижнів у місті з'явилися Бредлі та Джиммі. Суд заборонив їм наблизитися до мене, обох заарештували. Цього разу я збиралася запроторити їх за ґрати. Мусила захищати свою дитину, тож усе мало скінчитися там.

— Але не скінчилося. Ви злякалися й забрали заяву на Бредлі.

— Не зовсім.

— Тобто — не зовсім? Ви ж відмовилися від звинувачень.

— Я уклала угоду з дияволом. Із Кімболлом Роузом. Він хотів, щоб його сина не чіпали, а я хотіла, щоб моя дочка була в безпеці. Тому я відмовилася від звинувачень, а Кімболл виписав мені чималий чек. Грошей було достатньо для того, щоб купити нам із дочкою нові життя, з новими іменами.

Джейн похитала головою.

— То ви взяли гроші й утекли? Нічогенька мала бути сума.

— Справа була не лише в грошах. Кімболл використав дочку проти мене. Погрожував забрати її, якщо я не пристану на його

пропозицію. Він її дідусь і мав цілу армію юристів проти мене. Я не мала вибору, тож забрала гроші й відмовилася від звинувачень. Я зробила це заради неї, і заради неї ж не припиняла тікати. Щоб тримати її подалі від тієї родини, від усіх тих, хто міг завдати їй шкоди. Ви ж це розумієте, правда? Мати зробить що завгодно, щоб захистити свою дитину.

Джейн кивнула. Вона повністю її розуміла.

Медея знову підійшла до крісла, із зітханням опустила в нього.

— Я думала: якщо вбережу дочку, вона не знатиме, як це, коли на тебе полюють. Виросте безстрашною, кмітливою. Воїтелькою — ось ким я хотіла її бачити. До чого завжди її спонукала. І вона *справді* росла розумницею. Сміливою. Надто мало знала, щоб боятися. — Вона помовчала. — Аж до Сан-Дієго.

— Де в її кімнаті сталася стрілянина.

Жінка кивнула.

— Тієї ночі вона дізналася, що більше не може бути безстрашною. Наступного ж дня ми зібрали речі й поїхали до Мексики. Опинилися у Кабо-Сан-Лукасі, де й прожили чотири роки. Нам там було добре, це була схованка. — Вона зітхнула. — Але дівчата ростуть. Їм виповнюється вісімнадцять, і вони налягають на тому, що вирішуватимуть за себе самі. Вона хотіла вступити до коледжу, вивчати археологію. Така ж, як мати.

Медея сумно засміялася.

— Ви відпустили її?

— Джемма пообіцяла за нею наглянути, тож я подумала, що це безпечно. Вона мала нове ім'я, нові документи. Я не думала, що Джиммі зможе її знайти.

Протягом довгої паузи Джейн усвідомлювала те, що щойно почула.

— *Джиммі?* Але Джиммі Отто помер.

Медея підвела голову.

– Що?

– Ви маєте це знати. Ви ж застрелили його в Сан-Дієго.

– Ні.

– Ви застрелили його в потилицю. Витягли його тіло у двір і поховали.

– Неправда. То був не Джиммі.

– Хто тоді був похований у дворі?

– То був Бредлі Роуз.

35

— Бредлі Роуз? — повторила Джейн. — Поліція Сан-Дієго нам казала інше.

— Думаєте, я не впізнаю батька власної дитини? — спитала Медея. — Тієї ночі до спальні моєї дочки вдерся не Джиммі. То був *Бредлі*. О, я певна, що Джиммі вештався десь поблизу і його, певно, злякав постріл. Але я знала, що він повернеться. Знала, що треба діяти швидко. Тож ми зібрали речі й на ранок поїхали.

— У тілі упізнали Джиммі, — мовив Фрост.

— Хто саме?

— Його сестра.

— Тоді вона помилилася. Бо я знаю, що то був *не* Джиммі.

Джейн увімкнула лампу, й Медея зіщулилася від світла, наче лампочка на шістдесят ватт була радіоактивна.

— Щось не складається. Як могла сестра Джиммі Отто так помилитися?

Детектив схопила з ліжка його психіатричну справу, продивилася нотатки доктора Гілцбріха. Швидко знайшла те, що шукала.

— Його сестру звали Керрі. — Ріццолі глянула на Фроста. — Набери Кроу. Попроси його дізнатися, де живе Керрі Отто.

Він дістав мобільний.

— Я не розумію, — заговорила Медея. — До чого тут сестра Джиммі?

Джейн гортала нотатки, зроблені в Інституті Гілцбріха, шукаючи посилань на Керрі Отто. Тільки зараз, зосередившись

на ній, вона збагнула, скільки разів та згадувалася у документах.

Його знову відвідує сестра, вдруге за сьогодні.

Керрі залишилася після дозволеного для візитів часу; довелося нагадати, що правил слід дотримуватися.

Керрі попросили не телефонувати так часто.

Керрі спіймали на спробі пронести сигарети. Відвідини заборонені на два тижні.

Приходила сестра... Приходила сестра... Керрі знову тут.

І нарешті вона натрапила на запис, від якого все всередині похололо.

Потрібні глибші консультації родинного психолога. Керрі направлена до дитячого психіатра в Бан'горі з питання нездорової сестринської прихильності.

Фрост дав відбій на мобільному.

— Керрі Отто живе у Фремінгемі.

— Скажи Кроу, щоб направив туди команду. З підкріпленням.

— Він уже їде.

— Що відбувається? — втрутилася Медея. — Чому ви зосередилися на сестрі?

— Бо Керрі Отто сказала поліції, що тіло, яке ви закопали, — її брат.

— Але я ж знаю, що це не так. Для чого їй таке говорити?

— Було видано ордер на його арешт, у справі зникнення жінки в штаті Массачусетс, — пояснив Фрост. — Якби правоохоронці повірили в його смерть, то припинили б його шукати. Він міг стати невидимим. Вона, певно, збрехала, захищаючи його.

— Керрі — ключ до всього, — сказала Джейн. — І ми знаємо, де вона живе.

— Ви думаєте, що моя дочка там? — спитала Медея.

— Якщо ні, Керрі мусить знати, де він її тримає.

Джейн почала міряти кімнату кроками, зиркаючи на годинник. Подумки вираховуючи, скільки часу потрібно Кроу та його людям на те, щоб дістатися Фремінгема. Їй хотілося бути там, з ним, стукати у двері, вдиратися до будинку. Шукати Джозефіну. «Це я мала б її знайти».

Була глупа ніч, але спати не хотілося, енергія газованкою неслася по судинах. «Увесь цей час ми полювали на мерця, — подумала вона, — тоді як мали б зосередитися на Джиммі Отто. На невидимці».

«Єдиний пацієнт, який мене насправді страшив, — так доктор Гілцбріх говорив про Джиммі. — Він лякав усіх. Навіть власних батьків».

Ріццолі зупинилася, розвернулася до Фроста.

— Пригадуєш, що Кроу сказав про батьків Джиммі? Про те, як вони загинули?

— Нещасний випадок, так? Авіакатастрофа.

— Це ж було в Мені? Вони придбали будинок у Мені, щоб бути ближче до Джиммі.

Вона знову схопила психіатричне досьє, перегорнула на першу сторінку, де була зазначена інформація про батьків. Батьками Джиммі були Говард та Аніта Отто, і вони мали дві адреси. Першою була їхня основна резиденція у Массачусетсі. Друга, в Мені, була додана згодом — дописана від руки.

Фрост уже набирив поліцію Бостона.

— Перевірте для мене нерухомість, будь ласка, — сказав він, читаючи адресу через плече Джейн. — Штат Мен, містечко Сапонак. Веллі-вей, 165.

За мить він дав відбій і подивився на напарницю.

— Будинком володіє якийсь траст «Вічнозелений», що б це не означало. Нам передзвонять із подробицями.

Джейн знову заворушилася, спантеличена, нетерпляча.

— Це мусить бути недалеко. Можемо просто поїхати туди, глянути.

— Вони померли кілька десятиліть тому. Будинок, певно, кілька разів міняв власника.

— А може, й досі належить родині.

— Якщо трохи зачекаєш, матимемо інформацію щодо трасту. Але Ріццолі не мала настрою чекати. Вона була подібна на бігового коня на старті, готова рушати негайно.

— Я поїду, — сказала вона й кинула погляд на комод, на якому лежали її ключі.

— Візьмемо моє авто, — озвався Фрост уже від дверей. — Нам знадобиться навігатор.

— Я теж поїду, — мовила Медея.

— Ні, — зупинила її Джейн.

— Вона моя дочка.

— Саме тому мусите триматися подалі. Щоб не відволікати нас.

Джейн пристебнула кобуру, і вигляд зброї мав говорити сам за себе. «Це серйозна справа. Не для цивільних».

— Я хочу щось зробити, — наполягала Медея. — Я мушу щось зробити.

Джейн розвернулася до неї й побачила вкрай рішучу жінку, готову до бою. Але це був не її бій, так не годилося.

— Найкраще, що ви нині можете зробити, це лишитися тут, — сказала їй детектив. — І замкнути двері.

Веллі-вей виявилася самотньою сільською дорогою, обабіч якої так густо росли дерева, що за ними не видно було будинків. Номер на поштовій скриньці на узбіччі дав знати, що адреса

правильна, але в темряві не було видно нічого, крім початку гравійної доріжки, що зникала в лісі. Джейн відкрила поштову скриньку: там лежала волога купа рекламних журналів, усі адресовані «МЕШКАНЦЮ БУДИНКУ».

— Якщо тут хтось і живе, то пошту вони давно не забирали, — сказала вона. — Навряд чи хтось удома.

— То ніхто не буде проти, якщо ми перевіримо, — відповів їй Фрост.

Авто повільно котилося доріжкою, під колесами потріскував гравій. Дерева росли так густо, що дому не було видно аж до повороту. Колись це, мабуть, був гарний літній будинок із гострим дахом і великим ґанком, але бур'яни, що пробилися на газоні, перекрили увесь фундамент, голодні лози обвили перила, наче готові поглинути увесь дім та його нещасливих жильців.

— На вигляд закинутий, — зауважив Фрост.

— Піду роззирнуся.

Джейн потяглася до ручки і вже майже відчинила дверцята, коли почула застережне клацання ланцюга, зловісне, мов звук, що йде від гримучої змії.

Із темряви вирвалося щось чорне.

Ріццолі зойкнула й відсахнулася, коли в авто врізався пітбуль, дряпаючи скло пазурами. Крізь вікно було видно, як сяють білі ікла.

— Господи! — вигукнула детектив. — Де він, у дідька, взявся?

Гавкіт став божевільним, пес шкрябав авто пазурами так, наче намагався розідрати метал.

— Мені це не подобається, — сказав Фрост.

Ріццолі зареготала нестримним диким сміхом у тісноті автомобіля.

— Я так само не дуже в захваті.

— Ні, мені не подобається те, що він сидить на ланцюгу. Будинок здається закинутим, то хто тоді годує собаку?

Вона пильно вдивилася у дім, у темні вікна, які, здавалося, відповідали їй недоброзичливим поглядом.

— Твоя правда, — мовила стиха. — Це неправильно.

— Час викликати підкріплення, — сказав Фрост і потягнувся по мобільний.

Шансу набрати номер у нього не було.

Перший постріл розтрощив вікно.

Уламки пекучого скла полетіли Джейн в обличчя. Вона пірнула під приладову дошку, а тим часом ніч струсонув другий вибух, і в авто врізалася ще одна куля. Фрост так само сховався, і Ріццолі побачила його спотворене панікою лице, поки вони намацували зброю, зіщулившись за кілька сантиметрів одне від одного.

Третя куля дзенькнула об метал.

Усередину авто почав просочуватися зловісний запах. Від випарів у Джейн запекло в очах, почало дерти в горлі. Напарники витріщилися одне на одного, і вона зрозуміла, що Фрост теж зауважив запах.

«Бензин».

Вони майже одночасно розчахнули дверцята, кожне зі свого боку. Джейн вистрибнула з авто й відкотилася геть, коли ожили перші язики вогню. Вона не бачила, чи вибрався з машини Фрост, могла тільки сподіватися на те, що він устиг відповзти, бо за мить паливний бак вибухнув. Вікна розлетілися, сяюче пекельне полум'я злетіло до неба.

Землю засипали уламки скла, і Джейн помчала в укриття. Колючий підлісок роздирав рукави, чіплявся за руки. Вона сховалася за дерево, вчепившись у кору, яка сипалася в неї під руками. Джейн намагалася хоч краєм ока побачити нападника, але бачила лише вогонь, який жер те, що лишилося від Фростового авто. Собака, у божевільному захваті від вогню, носився двором, завиваючи, а за ним калатав ланцюг.

Пролунав ще один постріл. Ріццолі почула вигук болю, тріскіт підліску.

«Фроста підстрелили!»

Вона побачила крізь завісу вогню й диму, як із будинку на ганок вийшов стрілець. Сяйво полум'я кидало полиски на біляве волосся жінки. Піднявши рушницю, вона вийшла на світло. Аж тоді Джейн побачила обличчя Деббі Дюк.

Ні, не Деббі. Керрі Отто.

Керрі спустилася з ганку, наставивши рушницю, щоб прикінчити Фроста.

Джейн вистрелила першою. Натискаючи на спусковий гачок, жадала, щоб постріл виявився вбивчим. Вона не відчувала ані страху, ані вагань — холодна, контрольована лють охопила її тіло й скерувала руку. Вона вистрелила тричі поспіль — один, два, три. Кулі врізалися у ціль, наче хтось гатив кулаком їй у груди. Керрі смикнулася, відсахнулася, впустила рушницю й упала на сходи до будинку.

Важко дихаючи, Ріццолі обережно пішла вперед, стискала зброю, не зводячи очей із цілі. Керрі лежала й стогнала, розкинувшись на сходах; у напіврозплющених очах відбивалися сатанинські полиски вогню. Джейн глянула в бік Фроста й побачила, що він лежить на краю лісу.

«Будь ласка, будь живий. Не помирай».

Вона змогла зробити лише кілька кроків у його бік: у спину врізався пітбуль.

Їй здавалося, що ланцюг пса до неї не дотягнеться, вона не бачила, як собака кинувся на неї, не мала часу підготуватися. Від нападу поточилася, виставила руки, щоб пом'якшити падіння, і вже на землі почула, як тріснула кістка: зап'ясток не витримав під вагою тіла. Біль був такий, що навіть собачі ікла, які зійшлися на її плечі, здалися дрібницею, на яку можна не зважати перед лицем справжньої агонії. Звиваючись, Ріццолі пере-

котилася на спину, усією вагою на пса, але той не відпустив її. Дотягнутися до пістолета вона не могла. Права рука безпорадно висіла. Жінка не мала змоги збити із себе тварину чи схопити її за горло, тож вона гатила ліктем у собачий живіт, знову і знову, аж поки не тріснули ребра.

Пес заскавучав від болю й розтиснув щелепи. Ріццолі відкотилася, зіп'ялася на коліна. Аж тоді, глянувши на пса, що скиглив на землі, вона помітила, що на нашійнику більше не було ланцюга. Як він звільнився? Хто його відпустив?

Відповідь на ці запитання з'явилася з тіней.

Джиммі Отто вийшов на освітлене вогнем місце, штовхаючи Джозефіну перед собою, як живий щит. Ріццолі кинулася до своєї зброї, але постріл змусив її відсахнутися — куля вдарилася об землю за кілька сантиметрів від руки. Навіть якби вона мала змогу дотягнутися до пістолета, то не наважилася б вистрелити, поки між ними була Джозефіна. Тож вона безпорадно стояла навколішки, а Джиммі Отто зупинився біля палаючого авто: на обличчі полиски полум'я, на скроні — огидний чорний синець. Джозефіна шкандибала поперед нього у своєму гіпсі. Голова була геть безволоса. Джиммі притиснув пістолет їй до скроні, й очі жінки розширилися від жаху.

— Відійди від пістолета, — наказав він Джейн. — *Мерщій!*

Ріццолі підвелася, притримуючи зламаний зап'ясток лівою рукою. Їй було так боляче, що шлунок стиснула нудота, мозок відключився саме тоді, коли був потрібен найбільше. Детектив стояла, похитуючись, перед очима стрибали чорні цятки, на шкірі виступив холодний піт.

Джиммі опустил погляд на поранену сестру, яка так і лежала, стогнучи, на сходах будинку. Одного безжального погляду вистачило, щоб вирішити, що Керрі не врятувати, тож вона більше не варта уваги.

Він зосередився на Джейн.

— Мені набридло чекати, — мовив він. — Кажі, де вона.

Ріццолі похитала головою. Чорні цятки закружляли.

— Я не розумію, чого ти хочеш, Джиммі.

— *Де вона, чорт забирай?*

— Хто?

Така відповідь розлютила його. Не попереджуючи, він вистрелив понад головою Джозефіни.

— Медея. Я знаю, що вона повернулася. І мала б піти до тебе, то де вона?

Звук пострілу прочистив мозок. Попри біль та нудоту, тепер Джейн була повністю зосереджена, вся її увага була прикута до Джиммі.

— Медея мертва, — сказала вона.

— Ні. Вона жива. Я добре знаю, що жива. І прийшов час відплати.

— За вбивство Бредлі? Вона зробила те, що мусила.

— І я зроблю. — Чоловік притиснув дуло до голови Джозефіни, і Джейн усвідомила, що він готовий натиснути на спусковий гачок. — Якщо Медея не повернеться рятувати доньку, то, може, хоч на похорон прийде.

Із темряви пролунав голос:

— Я тут, Джиммі. Я тут.

Він завмер, вдивляючись у дерева.

— Медеє?

«Вона поїхала слідом за нами».

Медея вийшла з лісу, без вагань, без жодної ознаки страху. Мати-левиця прийшла рятувати своє левеня, і тепер рішуче крокувала в бій, зупинившись за кілька метрів від Джиммі. Вони стояли одне навпроти одного у колі світла від вогню.

— Тобі потрібна я. Відпусти мою дочку.

— А ти не змінилася, — зачудовано пробуркотів він. — Стільки років минуло, а ти все така ж.

— Ти теж, Джиммі, — відповіла Медея без тіні іронії.

— Він завжди хотів лише тебе. Ту, яку не міг мати.

— Однак Бредлі більше немає. Чому ти це робиш?

— Це мені потрібно. Щоб ти за все заплатила.

Він притиснув пістолет до скроні Джозефіни, і Джейн уперше помітила жах на обличчі Медеї. Якщо ця жінка взагалі могла відчувати страх, то не за себе, а за дочку. Джозефіна завжди була ключем до знищення Медеї.

— Тобі не потрібна моя дочка, Джиммі. Ти маєш мене. — Вона опанувала себе, приховала страх під холодом зневаги. — Це через мене ти її забрав, вів усі ці ігри з поліцією. Що ж, ось і я. Відпусти її, я вся твоя.

— Невже?

Чоловік штовхнув Джозефіну, вона поточилася й пошкунтила гала до безпеки. А Джиммі розвернув дуло пістолета до Медеї. Навіть тепер, під цією загрозою, жінка мала абсолютно спокійний вигляд. Вона кинула погляд на Джейн — погляд, що говорив: «Я привернула його увагу. Решта за тобою», — і зробила крок у бік Джиммі, до пістолета, націленого їй у груди. Голос Медеї став шовковистим, навіть звабливим:

— Ти не менше за Бредлі хотів мене, правда? Коли ми вперше зустрілись, я побачила це у твоїх очах. Те, що ти хотів зробити зі мною. Те ж саме, що з усіма цими іншими жінками. Ти трахав їх, поки вони були живі, Джиммі? Чи чекав, поки помруть? Бо саме такими ти їх любиш, чи не так? Холодними. Мертвими. Твоїми навечно.

Чоловік мовчав, пильно дивився на Медею, поки вона наближалася до нього. Спокушала. Багато років вони з Бредлі переслідували її, і вона нарешті була тут, на відстані простягнутої руки. Належала йому і лише йому.

Пістолет Джейн лежав на землі за кілька метрів від неї. Вона потрошку бокувала до нього, продумуючи свої рухи. Кинутися на

землю, схопити зброю. Вистрелити. Доведеться робити це все лівою рукою. Перш ніж Джиммі почне відстрілюватися, вона зможе зробити один постріл, максимум два. «Байдуже, як швидко я рухатимуся, — подумала вона. — Не встигну позбутися його вчасно. Або Медея може померти сьогодні, або я».

А Медея все йшла до Джиммі.

— Усі ці роки ти полював на мене, — тихо мовила вона. — І ось я тут, а ти насправді не хочеш усе це закінчувати, правда? Не хочеш, щоб полювання добігло кінця.

— Але це і є кінець.

Він підняв пістолет вище, Медея завмерла. Вона стільки років тікала від цього завершення, яке неможливо було змінити проханнями чи звабленням. Якщо вона пішла на таке, думаючи, що може контролювати це чудовисько, то зараз зрозуміла свою помилку.

— Справа не в тому, чого хочу я, — мовив Джиммі. — Мені сказали покінчити з цим. Саме це я й зроблю.

Його м'язи напружилися, він готувався стріляти.

Ріццолі кинулася по свою зброю. Але коли її ліва рука схопила руків'я пістолета, пролунав постріл. Вона розвернулася, і ніч закружляла навколо, немов у вповільненій зйомці, десятками подробиць одночасно. Вона побачила, як Медея впала на коліна, схрестивши руки над головою. Відчула, як пече, потріскуючи, полум'я і як важко лежить зброя у лівій руці, яку вона піднесла, стискаючи пальці для пострілу.

Але, випускаючи першу кулю, Джейн збагнула, що Джиммі Отто вже похитнувся: її постріл влучив у ціль, якій уже пустили кров.

Темний силует на тлі вогню падав навznak, мов приречений Ікар, вимахуючи руками. Упав на капот палаючої машини, його волосся спалахнуло, голову охопило полум'я. Він заверещав і відсахнувся від автомобіля. Загорілася сорочка. Джим-

мі заметався по дворі у смертельному танці — й нарешті впав на землю.

— Ні! — стражденний стогін Керрі Отто зовсім не був схожий на звук, виданий людиною, — то був утробний крик звіра, який помирає.

Вона повільно, болісно поповзла до брата, лишаючи на гравії чорний кривавий слід.

— Не кидай мене, дорогий мій. Не залишай мене.

Жінка навалилася на братове тіло, відчайдушно намагаючись загасити вогонь.

— Джиммі! Джиммі!

Навіть коли загорілися її волосся та одяг, коли полум'я обпекло їй шкіру, вона чіплялася за брата агонічними обіймами. Вогонь поглинав їх, сплавляв плоть в одне.

Медея підвелася на ноги, неушкоджена. Але дивилася вона не на палаючі тіла Джиммі та Керрі Отто: її погляд був спрямований до лісу.

До Баррі Фроста, який спирався спиною об дерево, стискаючи в руках пістолет.

36

Звання героя не надто личило Баррі Фросту.

Вигляд він мав радше присоромлений, аніж героїчний, коли сидів на ліжку в блаженській лікарняній сорочці. За два дні до того його перевели до Бостонського медичного центру, і відтоді потік паломників до його палати не вщухав — від комісара поліції до працівників кафетерію. Коли приїхала Джейн, у джунглях букетів та повітряних кульок із написом «ВИДУЖУЙ» сиділо троє відвідувачів. «Фроста всі люблять, від дітлахів до літніх пань», — подумала вона, дивлячись на все це з порога. І було зрозуміло чому. Він був тим бойскаутом, який з радістю почистить вам тротуар від снігу, заведе ваше авто й залізе на дерево, щоб зняти вашу кицьку.

«Він навіть життя вам може врятувати».

Ріццолі зачекала, поки підуть гості, й аж тоді увійшла.

— Ще одного відвідувача стерпиш? — запитала вона.

Напарник мляво усміхнувся.

— Привіт. Я сподівався, що ти зайдеш.

— У тебе тут козирне місце. Довелося побитися з твоїми фанатками, щоб мати змогу увійти.

Права рука Джейн була в гіпсі, тож вона почувалася дуже незграбною, коли тягнула стілець до ліжка, щоб сісти ближче до Фроста.

— Боже, ти глянь на нас обох, — зітхнула вона. — Жалюгідна парочка підбитих вояків.

Фрост засміявся, але від руху одразу ж заболів лапаротомічний розріз. Він зігнувся, скривившись.

– Я покличу медсестру, – запропонувала Джейн.

– Ні, – підняв руку Фрост. – Я впораюся. Годі з мене морфію.

– Припини прикидатися мачо. Я порадила б щось прийняти.

– Не хочу бути обколотим. Сьогодні мені потрібна ясна голова.

– Навіщо?

– До мене прийде Еліс.

Було боляче чути нотку надії в його голосі, тож Ріццолі відвернулася, щоб він не бачив жалю в її очах. Еліс не заслужила такого чоловіка. Він був хорошим, шляхетним, і саме тому йому розбили серце.

– Тоді мені краще піти, – сказала вона.

– Ні, зачекай. Будь ласка. – Він обережно опустився на подушки й повільно видихнув. Намагаючись здаватися життєрадісним, сказав: – Розкажи мені останні новини.

– Усе підтверджено. Деббі Дюк – справді Керрі Отто. Місіс Віллебрандт розповіла, що Керрі з'явилася у музеї в квітні й запропонувала свої волонтерські послуги.

– У квітні? Це скоро після того, як вони найняли Джозефіну. Джейн кивнула.

– За кілька місяців Керрі стала в музеї незамінною. Певно, це вона вкрала ключі Джозефіни. Можливо, вона й залишила той пакет із волоссям у докторки Айлс на підвір'ї. Через неї Джонні мав вільний доступ до будівлі. Брат із сестрою були командою у найширшому розумінні цього слова.

– Навіщо сестрі підтримувати такого брата, як Джиммі?

– Краєм ока ми це побачили. «Нездорова сестринська прихильність» – так психотерапевт написав у справі Джиммі. Я вчора говорила з доктором Гілцбріхом, і він сказав, що Керрі була не менш патологічна за брата. Вона була готова на все заради

нього, можливо, навіть на утримання його тюрми. Криміналісти знайшли у тому підвалі численні зразки волосся та волокон. На матраці були плями крові більше ніж однієї жертви. Сусіди казали, що іноді бачили Джиммі й Керрі одночасно. Вони кілька тижнів проводили у будинку, а тоді на кілька місяців зникали.

— Я чув про команди серійних убивць із чоловіка та дружини. Але брат із сестрою?

— Принцип той самий: слабка особистість та сильна. Джиммі домінував, настільки, що міг повністю контролювати таких людей, як його сестра. І Бредлі Роуз. Поки Бредлі був живий, він допомагав Джиммі в полюванні, консервував жертв і знаходив місця для тіл.

— То він просто йшов за Джиммі?

— Ні, вони обидва отримували щось із цих стосунків. Так вважає доктор Гілцбріх. Джиммі реалізовував свої підліткові фантазії щодо колекціонування мертвих жінок, а Бредлі штовхала до дії одержимість Медеєю Соммер. Їх об'єднувала вона — єдина жертва, яку вони обидва хотіли, але не могли впіймати. Навіть після смерті Бредлі Джиммі не припинив шукати її.

— А натомість знайшов її дочку.

— Він, певно, побачив фото Джозефіни в газеті. Вони з Медеєю практично копії, і вік цілком підходив для її дочки. Вони навіть професію мають однакову. Не треба довго шукати, щоб зрозуміти, що Джозефіна — не та, за кого себе видає. Тож він узявся стежити за нею, чекаючи, чи не з'явиться її мати.

Фрост похитав головою.

— Ця його одержимість Медеєю просто божевільна. Стільки років минуло, можна було й заспокоїтися.

— Пригадуєш Клеопатру? Єлену Троянську? Від них чоловіки так само втрачали голову.

— Єлена Троянська? — він зареготав. — Ого, ця археологія причепилася й до тебе. Говориш як доктор Робінсон.

— Я про те, що чоловіки бувають одержимі. Хлопець може триматися за одну жінку роками, — відповіла Ріццолі й тихо додала: — Навіть якщо ця жінка його не кохає.

Обличчя її напарника почервоніло, він відвернувся.

— Буває, що люди не можуть заспокоїтися й марнують життя, чекаючи на когось, кого не можуть мати.

Вона подумала про Мору Айлс — ще одна людина, яка потребувала того, кого не могла мати, бранка власних бажань та неправильного вибору. Коли Морі був потрібен отець Деніел Брофі, його не було поруч. Натомість про неї подбав Ентоні Сансоне: запросив її до себе, потім зателефонував Джейн, щоб переконатися, що Мора може безпечно повернутися додому. «Іноді людина, яка може зробити тебе щасливою, — та, на яку не звертаєш уваги, яка терпляче чекає збоку».

У двері постукали, і до палати увійшла Еліс. Вбрана в елегантний діловий костюм, білявка вражала своїм виглядом більше, ніж пам'ятала Джейн, однак у її красі не було тепла. Вона несла себе, мов мармурову скульптуру, досконало різьблену, якої не можна було торкатися — лише дивитися. Жінки обмінялися стриманими але ввічливими привітаннями, як суперниці за увагу одного чоловіка. Роками вони ділили Фроста — Джейн була йому напарницею, Еліс — дружиною, але Ріццолі не відчувала жодного зв'язку з цією жінкою.

Вона підвелася, йдучи геть, але біля дверей не втрималася від зауваження:

— Будь із ним лагідною. Він герой.

«Фрост урятував мене, а тепер доведеться мені рятувати його», — подумала Ріццолі, виходячи з лікарні й сідаючи до свого автомобіля. Еліс розіб'є йому серце, так, як розбивають плоть: за допомогою рідкого азоту й різкого удару молотком. Вона бачила це в очах Еліс — похмуру рішучість

дружини, яка вже покінчила зі шлюбом і мусила тільки владнати останні деталі.

Сьогодні йому знадобиться друг. Тож вона повернеться пізніше, збирати його до купи.

Джейн завела авто, і тут задзвонив мобільний. Номер був незнайомий.

Так само і чоловічий голос, який пролунав із динаміка:

— Гадаю, ви зробили велику помилку, детективе, — мовив він.

— Перепрошую? З ким я говорю?

— Детектив Потреро, поліція Сан-Дієго. Я щойно говорив із детективом Кроу і чув, як у вас тут усе пішло. Ви кажете, що підстрілили Джиммі Отто.

— Не я. Мій напарник.

— Ну, хто б то не був, ви стріляли не в Джиммі Отто. Він помер тут, дванадцять років тому. Я керував тим розслідуванням, тож знаю. І мушу допитати жінку, яка його вбила. Її заарештовано?

— Медея Соммер нікуди не подінеться. Вона тут, у Бостоні, якщо захочете з нею поговорити. Запевняю вас: стрілянина у Сан-Дієго була повністю виправдана. То був самозахист. І застрелений був не Джиммі Отто. Це був хлопець на ім'я Бредлі Роуз.

— Ні. Джиммі впізнала власна сестра.

— Керрі Отто вам збрехала. То був не її брат.

— Ми маємо ДНК на доказ того.

Джейн завагалася.

— Яку ДНК?

— Цього звіту не було в документах, які ми надіслали вам, бо аналіз закінчили за кілька місяців після закриття справи. Бачте, Джиммі підозрювався у вбивстві в іншій юрисдикції. Вони вийшли на зв'язок із нами, бо хотіли бути впевнені в тому, що підозрюваний мертвий. Попросили сестру Джиммі надати зразок ДНК.

— ДНК Керрі?

Потреро нетерпляче зітхнув, наче говорив із недоумком.

— Так, детективе Ріццолі. Її ДНК. Вони хотіли переконатися, що той мрець — справді її брат. Керрі Отто надіслала поштою мазок, ми порівняли його з результатами аналізу жертви. Виявили родинну схожість.

— Цього не може бути.

— Ну, ви знаєте, як говорять про ДНК — вона не бреше. Згідно з результатами, отриманими нашою лабораторією, Керрі Отто точно була родичкою чоловіка, якого ми відкопали на тому подвір'ї. Або у Керрі був *ще один* брат, якого вбили у Сан-Дієго, або ж Медея Соммер вам збрехала і застрелила не того, кого стверджує.

— Керрі Отто не мала більше братів.

— Саме так. Отже, Медея Соммер вас обдурила. То вона під арештом?

Джейн не відповіла. Десятки божевільних думок штовхалися у неї в голові, мов метелики, і вона не могла зловити жодної.

— Господи, — зітхнув детектив Потреро. — Тільки не кажіть, що вона на волі.

— Я вам зателефоную, — сказала Ріццолі й дала відбій.

Вона сиділа в автомобілі й дивилася у вікно. Побачила, як із лікарні вийшло двоє лікарів, — вони крокували гордовито, і білі халати тріпотіли у них за спинами. Вони були впевнені у собі, двоє чоловіків, які не мали сумнівів, тоді як вона сама тонула в них. Джиммі Отто чи Бредлі Роуз? Кого застрелила Медея у себе вдома дванадцять років тому, і навіщо їй брехати про це?

«Кого насправді убив Фрост?»

Ріццолі подумала про те, що бачила у Мені тієї ночі. Смерть Керрі Отто. Постріл у чоловіка, якого вона вважала братом Керрі. Медея називала його *Джиммі*, і він відгукувався на це ім'я. Тож він *мусив* бути Джиммі Отто, як вона й стверджувала.

Однак ДНК — це перепона, об яку вона билася, куленепробивний доказ, який суперечив усьому. Згідно з ДНК, у Сан-Дієго помер не Бредлі. То був родич Керрі Отто.

Напрошувався лише один висновок. «Медея нам збрехала».

І якщо вони відпустять Медею, то видаватимуться абсолютно некомпетентними. «Дідько, — подумала Джейн. — Ми й справді некомпетентні, і ДНК це доводить. Бо, як сказав детектив Потреро, ДНК не бреше».

Вона набрала номер Кроу і раптом завмерла.

«Або ж бреше?»

Її донька спала. Волосся Джозефіни відросте, а синці уже почали бліднути, однак, дивлячись на доньку в приглушеному світлі спальні, Медея думала, що вона здається зовсім юною та вразливою, мов дитина. У певному сенсі, вона й стала знову дитиною. Наполягла, щоб у кімнаті цілу ніч горіло світло. Не хотіла лишатися сама довше, ніж на кілька годин. Медея знала, що цей страх мине, що з часом Джозефіна знову віднайде свою хоробрість. Воїтелька в ній поки що спала, зцілюючись, але вона повернеться. Медея знала дочку не гірше, ніж себе саму. І була певна, що в цій тендітній оболонці б'ється серце левиці.

Вона озирнулася на Ніколаса Робінсона, який дивився на неї, стоячи у дверях. Він радо прийняв Джозефіну в себе, і Медея знала, що її дочка тут у безпеці. За минулий тиждень вона добре пізнала цього чоловіка й довіряла йому. Можливо, він трохи нуднуватий і трохи занадто вимогливий мудрагель, але багато в чому він був Джозефіні чудовою парою. І був їй відданий. Це все, чого Медея хотіла від чоловіка. За ці роки вона мало кому довіряла, а в очах Ніколаса побачила ту ж непохитну відданість, яка колись була в очах Джемми Гамертон. Джемма загинула за Джозефіну.

Медея вірила, що Ніколас учинив би так само.

Виходячи з його дому, вона чула, як він зачинив двері за нею, і відчула, що Джозефіна у хороших руках, що б не трапилося з нею самою. На це можна було розраховувати, і це давало їй мужність сісти в авто й рушити на південь, до містечка Мілтон.

Медея орендувала там будинок, що стояв відособлено, на великій ділянці, зарослій бур'янами. Там було повно мишей, і, лежачи в ліжку ночами, вона чула їх, коли прислухалася в очікуванні звуків, значно зловісніших за вторгнення гризунів. Повернення нині не тішило її, але вона однаково їхала туди, і от краєм ока помітила у дзеркалі заднього огляду фари автомобіля.

Він їхав за нею слідом аж до Мілтона.

Жінка увійшла до будинку через парадний вхід, відчула запах старого будинку — пил, потерті килими, ймовірно, трохи спор плісняви. Вона читала, що від плісняви можна захворіти. Та може скалічити легені, звернути проти людини власний імунітет і зрештою просто вбити. До Медеї тут жила вісімдесятисемирічна жінка, яка в цьому ж будинку й померла, — можливо, саме пліснява її прикінчила. Медея відчула, як вдихає смертельні часточки цвілі, коли пройшлася будинком, як завжди, перевіряючи, чи всі вікна зачинені й замкнені. Була якась іронія в тому, що одержимість безпекою замикає її всередині з повітрям, яке може її отруїти.

Вона пішла до кухні, зварила собі міцної кави, справжньої. Хоча хотілося горілки з тоніком — страшенно хотілось, як наркоманці. Один ковток алкоголю заспокоїв би нерви й розвіяв те відчуття жаху, яке, здавалось, ховалося у кожному кутку будинку. Однак цей вечір не годився для горілки, тож Медея встояла. Натомість випила кави — достатньо, щоб загострилися відчуття, але нерви лишилися в порядку. Сьогодні вона потребувала рівноваги.

Перш ніж лягати спати, Медея востаннє визирнула з вікна. На вулиці було тихо, тож, можливо, це буде не сьогодні. Можливо, вона отримала ще одну відстрочку. Якщо й так, то лише тимчасову — однаково що прокидатися щоранку в камері смертників, не знаючи, чи сьогодні тебе поведуть до шибени-

ці, чи ні. Непевність зустрічі з загибеллю — це те, що може довести приреченого до божевілля.

Вона пішла коридором до спальні, почуваячись саме як той приречений в'язень, питаючи себе, чи ця ніч буде така ж спокійна, як і десять ночей до того. Сподіваючись, що так і буде, і водночас знаючи, що це лише відкладення неunikного. У кінці коридору озирнулася на передпокій, кинула останній погляд, перш ніж вимкнути світло. У передпокої стало темно, і Медея побачила у вікні мерехтіння фар. Авто рухалося поволі, наче водій придивлявся до будинку.

Тоді вона все зрозуміла. Відчула холод у венах, наче кров стала кригою. «Це буде сьогодні».

Жінку затрусило. Вона була не готова до цього й відчула спокусу знову вдатися до стратегії, яка майже тридцять років зберігала їй життя: втекти. Та Медея пообіцяла собі, що цього разу зупиниться і дасть бій. Цього разу життю її дочки нічого не загрожує, на кону тільки її власне життя. Вона була готова ризикувати ним, якщо це означало, що вона нарешті буде вільна.

Медея увійшла до темряви спальні. Штори були надто тонкі: якщо увімкнути світло, силует буде помітним на тлі вікна. Якщо її не видно, то й полювати на неї не вийде, тому світло вона не вмикала. Замок на дверях був блазенький, будь-який зловмисник за мить такий відкриє, — але, можливо, саме ця дорогоцінна мить може стати вирішальною. Тож жінка замкнула двері й розвернулася до ліжка.

І почула тихий видих із тіні.

Від цього звуку волосинки на шиї стали дибки. Поки вона замикала двері й перевіряла вікна, зловмисник уже чекав на неї в будинку. В її спальні.

Він спокійно промовив:

— Відійди від дверей.

Медея заледве бачила його безликі обриси на стільці в кутку. І не потребувала гострого зору, щоб знати: в його руках пістолет. Тож вона послухалася.

— Це велика помилка, — мовила вона.

— Це ти помилилася, Медеє. Дванадцять років тому. Як воно було — застрелити безпорадного хлопця в потилицю? Хлопця, який ніколи тебе не кривдив.

— Він удерся до мого дому. Був у спальні моєї дочки.

— Її він теж не скривдив.

— Але міг.

— Бредлі був не жорстокий. Він не чинив шкоди.

— Товариство, яке він любив, було інше, і ви це знали. Знали, що за істота був Джиммі.

— Не Джиммі вбив мого сина. Це зробила ти. Принаймні Джиммі вистачило гідності зателефонувати мені тієї ж ночі. Розповісти, що Бредлі загинув.

— Ви називаєте це *гідністю*? Кімболле, Джиммі вас використав.

— А я скористався ним.

— Щоб знайти мою дочку?

— Ні, я сам знайшов твою дочку. Заплатив Саймонові, щоб він узяв її на роботу, щоб тримав там, де я можу за нею слідкувати.

— І вам було байдуже, що з нею робить Джиммі? — Попри націлений на неї пістолет, Медея гнівно підвищила голос. — Вона ж ваша *онука*!

— Він залишив би їй життя. Ми з Джиммі так домовилися. Він мав відпустити її, коли все це скінчиться. Я хотів лише *твоєї* смерті.

— Бредлі це не поверне.

— Але коло замкнеться. Ти вбила мого сина. Мусиш за це заплатити. Мені прикро лише, що Джиммі не зміг зробити це замість мене.

— Поліція знатиме, що це ви. Готові все віддати тільки заради помсти?

— Так. Бо ніхто не чіплятиметься до моєї родини.

— Від цього постраждає ваша дружина.

— Моя дружина померла, — сказав Роуз, і його слова холодним камінням упали в темряву. — Синтія померла вчора. Усе, чого вона хотіла, про що мріяла, — це ще раз побачити сина. Ти вкрала у неї цю можливість. Дякувати Богу, вона не знала правди. Хоч від цього я міг її захистити — від знання того, що нашого хлопчика вбили.

Він набрав повітря, видихнув — спокійно, з відчуттям невідворотності.

— Тепер це все, що мені залишилося.

Медея бачила у темряві, як він підняв руку, і знала, що в неї цілить зброя. Вона знала, що те, що трапиться далі, мало трапитися, бо почалося вночі дванадцять років тому, коли помер Бредлі. Нинішній постріл стане лише відлунням того, попереднього — відлунням, що затрималося на дванадцять років. Химерна форма справедливості. Вона розуміла, чому це станеться, бо сама була матір'ю, і якби хтось скривдив її дитину, вона так само прагнула б помсти.

Вона не звинувачувала Кімболла Роуза за те, що він збирався зробити.

Її охопила дивна готовність, коли він натиснув на спусковий гачок і куля влетіла їй у груди.

«Усе могло б закінчитися тут», — думаю я, лежачи на підлозі. Груді горять від болю, я ледве дихаю. Все, що має зробити Кімболл, — підійти до мене на кілька кроків і вистрелити мені в голову. Але в коридорі гупають кроки, і я знаю, що він теж їх чує. Він полонений у цій спальні, з жінкою, яку щойно застрелив. Вони гатять у двері — я так по-дурному їх замкнула, сподіваючись, що це вбереже мене від уторгнення. Ніколи не думала, що таким чином відгороджуся від своїх рятівників, від поліції, яка супроводжувала мене додому, наглядала за мною увесь тиждень, чекаючи на цей напад. Ми всі сьогодні припустилися помилок, можливо — смертельних. Не чекали, що Кімболл пробереться до мого дому, поки мене немає; не думали, що він чекатиме на мене у спальні.

Але найбільшої помилки припустився Кімболл.

Тріщить дерево, двері розчахуються. Поліція розлюченими биками вдирається до кімнати з криками, гупанням ніг, різкими запахами поту й агресії.

Здається, їх там цілий натовп, але тоді хтось умикає світло, і я бачу, що там лише чотири детективи-чоловіки, усі цілять у Кімболла.

— Кидай зброю! — наказує один із них.

Роуз надто ошелешений, щоб відреагувати. Його очі — западини горя, обличчя обвисло від шоку. Він звик сам наказувати, а не виконувати чужі розпорядження, і тепер стоїть, безпорадно

стискаючи пістолет, наче той приріс до його руки, і він навіть за бажання не міг би його позбутися.

— Просто покладіть зброю, містере Роуз, — каже Джейн Ріццолі. — І тоді ми поговоримо.

Я не бачила, як вона увійшла. Її затулили колеги-чоловіки, значно масивніші за неї. Але тепер вона виходить із-поза них, тендітна безстрашна жінка, яка рухається з дивовижною впевненістю, попри те що права рука в неї загіпсована. Вона кидає погляд у мій бік — швидко, аби переконатися, що у мене розплющені очі й крові немає. А тоді знову зосереджується на Кімболлі.

— Буде простіше, якщо ви просто покладете зброю.

Детектив Ріццолі говорить тихо, наче мати, яка намагається заспокоїти збуджену дитину. Інші детективи випромінюють тестостерон і жорстокість, але Ріццолі здається вкрай спокійною, хоча тільки вона не має зброї.

— Забагато людей уже загинули, — каже вона. — Покінчімо з цим зараз.

Роуз хитає головою. Це не опір, а відчуття марності.

— Це вже не має значення, — белькоче він. — Синтія померла. Їй не доведеться все це пережити.

— Ви всі ці роки тримали смерть Бредлі в таємниці від неї?

— Вона була хвора, коли це сталося. Така хвора, що я не думав, що переживе той місяць. Вирішив: нехай помре спокійно.

— Але вона вижила.

Чоловік стомлено засміявся.

— У неї сталася ремісія. Одне з неочікуваних див, яке тривало дванадцять років. Тож довелося підтримувати брехню. Джиммі допоміг прикрити правду.

— Для упізнання тіла використали мазок зі щоки вашої дружини. То була її ДНК, не Керрі Отто.

— Поліція мала бути впевнена, що тіло належало Джиммі.

— Джиммі Отто мусив сидіти у в'язниці. Ви захищали вбивцю.

— Я захищав *Синтію!*

Він оберігав її від горя, якого, на його думку, я завдала цій родині дванадцять років тому. Я відмовляюся вважати себе винною в гріхах, окрім самозахисту, та визнаю, що смерть Бредлі зруйнувала не одне життя. Я бачу це руйнування в змученому обличчі Кімболла. Не дивно, що він прагне помсти, не дивно, що він шукав мене ці роки, переслідував не менш одержимо, ніж Джиммі Отто.

Він так і не кидає зброю, попри те що в нього самого цілить розстрільна команда детективів. Те, що стається далі, нікого в цій кімнаті не дивує. Я бачу це в Кімболлових очах так само ясно, як і Джейн Ріццолі. Прийняття. Рішучість. Без вагань, без попередження він кладе дуло пістолета собі до рота й натискає на спусковий гачок.

Від пострілу на стіні розливаються яскраві плями крові. Коліна в нього підгинаються, тіло падає, мов мішок каміння.

Я не вперше бачу смерть, могла б уже отримати імунітет. Але, дивлячись на його рознесену голову, на кров, що тече з розбитого черепа, збирається калюжею на підлозі спальні, я раптом відчуваю, що починаю задихатися. Роздираю блузку на грудях, чіпляюся за кевларовий жилет, який мене змусила вдягнути Ріццолі. Хоча жилет і зупинив кулю, мені однаково болять. Від кулі точно залишиться синець. Я здаю із себе жилет, кидаю геть. Байдуже, що четверо чоловіків у кімнаті бачать мій бюстгалтер. Зриваю мікрофон і дроти, прикріплені до шкіри, — це вони врятували мені сьогодні життя. Якби мікрофона на мені не було, якби поліція не слухала, вони не почули б моєї розмови з Кімболлом. Не знали б, що він у моєму домі.

Надворі виють, наближаючись, сирени.

Я застібаю блузку, спинаюся на ноги і виходжу геть, намагаючись не дивитися на тіло Кімболла Роуза.

Тепла ніч оживає звуками поліційних рацій, спалахами вогнів патрульних авто. Мене добре видно у цьому калейдоскопі світла, але я не зіщулююся від нього. Вперше за чверть століття я не мушу ховатися в тіні.

— З вами все гаразд?

Розвертаюся й бачу, що поруч зі мною стоїть детектив Ріццолі.

— Усе добре, — відповідаю я їй.

— Мені прикро через те, що там сталося. Він не мав опинитися так близько.

— Але ж усе скінчилося. — Я набираю повні груди солодкого повітря свободи. — Тільки це має значення. Усе нарешті скінчилося.

— На вас досі чекає чимало запитань від поліції Сан-Дієго. Про смерть Бредлі. Про те, що сталося тієї ночі.

— З цим я розберуся.

Пауза.

— Так, ви впораєтесь, — каже вона. — Я певна, що ви з усім упораєтесь.

У її голосі мені вчувається нотка поваги — тієї ж, яку я починаю відчувати до неї.

— Мені можна вже їхати? — питаю.

— Якщо ми знатимемо, де вас шукати.

— Ви і так знаєте.

«Я буду там, де моя дочка». Салютую їй на прощання у темряві і йду до свого авто.

Багато років я уявляла собі цю мить, той день, коли не треба буде озиратися через плече, коли можна буде нарешті реагувати на своє ім'я, не страшачись наслідків. У моїх мріях це була мить сліпучої радості, коли розійдуться хмари, полетять шампанське і я кричатиму про своє щастя аж до неба. Але реальність не така, як я очікувала. Відчуваю не божевільну,

стрибучу радість, а дещо більш тонке. Це полегшення, і втома, і трохи розгубленість. Усі ці роки страх був моїм надійним компаньйоном; тепер я мусяв вчитися жити без нього.

Їдучи на північ, я відчуваю, як страх сходить із мене, мов шари пошарпаного часом льону, що відриваються від тіла смужками й зникають у темряві ночі. Я відпускаю його, залишаю позаду й кермую на північ, до будиночка в Челсі.

До моєї доньки.

ПОДЯКИ

Маю від душі подякувати докторові Джонатану Еліасу з Ахмімського товариства вивчення мумій та Джоанн Поттер із Мистецького центру імені Френсіс Леман у коледжі Вассара за те, що вони дозволили поділитися з читачами захопливим КТ-скануванням Шеп-ен-Міна. Моя вдячність Лінді Мерроу за блискучі редакторські пропозиції, Селіні Волкер за влучні ідеї, та моїй невтомній агентці Меґ Ралі з агенції Джейн Ротросен.

А понад усе я вдячна моєму чоловікові Джейкобу. За все.

Літературно-художнє видання

ГЕРРИТСЕН Тесс
Хранителі смерті
Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *І. М. Андрусяк*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *Р. С. Маринич*

Підписано до друку 08.07.2021.
Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «FranklinGothic». Ум. друк. арк. 17,64.
Наклад 5700 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cor@bookclub.ua

Віддруковано у АТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
 - на сайті Клубу: bookclub.ua
 - у мережі фірмових магазинів див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом
- Надсилається безоплатний каталог**

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@ksd.ua

Запрошуємо до співпраці авторів

e-mail: publish@ksd.ua

Геррітсен Т.

Г39 Хранителі смерті : роман / Тесс Геррітсен ; пер. з англ. О. Оксеніч. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. — 336 с.

ISBN 978-617-12-9138-6 (PDF)

У підвалі музею знайдено загадкову мумію, якої немає у списках експонатів. Та під час експертизи Мора Айлс доходить приголомшливих висновків. Фальшива знахідка Стародавнього Єгипту виявляється тілом нещодавно вбитої жінки. Убивця муміфікував її в найкращих традиціях єгиптян. За цю моторошну справу береться поліція і особисто Джейн Ріццолі. Незабаром у підземеллі знаходять інші «законсервовані» жіночі тіла. Хто стоїть за цим: серійний убивця, схибнутий на давньому мистецтві муміфікації, чи просто псих? Та детектив Джейн не знає, що в його колекції бракує ще однієї жертви. Заради неї він ладен убивати знову і знову. Смертельна небезпека загрожувє всім, хто стане на шляху маніяка. Він не відчуватиме жалю, проливаючи кров невинних. Але що він зробить тоді, коли нарешті вполює свою останню жертву, знайшовши її через стільки років?

УДК 821.111(73)

Убивця вдирається в домівки самотніх жінок. Він не просто їх вбиває. Він виробляє з ними таке, через що здобув прізвисько Хірург... Душогуб ретельно відтворює стиль серійного маніяка, вбитого два роки тому. А головною його ціллю стає остання жертва попередника, якій дивом удалося вціліти. Життя Кетрін Корделл знову під загрозою...

Минув рік з того дня, як детектив Джейн Ріццолі відправила за ґрати серійного вбивцю Воррена Гойта на прізвисько Хірург. Тоді вона дивом урятувалася від його скальпеля. І от на вулицях міста з'явився новий убивця. Він так само, як і Гойт, залишає на місці злочину акуратно складену нічну сорочку. Джейн здогадується, що в Хірурга з'явився асистент. А незабаром приходить звістка: Гойт втік із в'язниці. Злочинці об'єдналися. Детектив розуміє, що наступною жертвою має стати вона...

Мора Айлс бачила чимало страшних речей. Коли працюєш судмедекспертом, уже не боїся смерті. На секційний стіл потрапило тіло жінки, як дві краплини води схожої на Мору. Судмедексперта охопив справжній жах. Хто ця незнайомка? Загадкова сестра-близнючка? Чи це просто збіг? Але якщо так, то на кого насправді полював убивця: на цю дівчину чи на Мору? Можливо, це попередження? Час знайти відповіді на всі запитання, випередивши вбивцю та вийшовши на слід того, хто роками уникав правосуддя...

Бостон приголомшує жахлива звістка: у місцевому монастирі жорстоко вбито молоду послушницю. А незабаром стається ще одне вбивство: у закинутому ресторані знайдено понівечене тіло невідомої жінки. Здається, що ці два злочини аж ніяк не пов'язані між собою. Детектив Ріццолі та судмедексперт Айлс починають складне розслідування. Крок за кроком вони заглиблюються в минуле жертв. Незабаром вони дізнаються, що у священних стінах монастиря коїлося таке, про що черниці воліли б мовчати. Спукси та страшні секрети, таємниці індійського селища Бара, моторошні події минулого... І тепер прийшов час спокути...

Мертва дівчина в морзі виявляється... живою. Патологоанатом Мора Айлс помічає це випадково і рятує її. Проте смертниця не квапиться дякувати. Вона вбиває охоронця й бере у заручники працівників та пацієнтів лікарні. Серед них — вагітна детектив Джейн Ріццолі. Мора і чоловік Джейн, ФБР-івець Гебріел, намагаються з'ясувати, кому і за що мститься незнайомка. Але вашингтонський спецзагін, який вривається до лікарні, розстрілює смертницю. В останню мить дівчина встигає шепнути Джейн одну-єдину фразу. Це — ключ, за допомогою якого можна відімкнути двері від злочинних секретів найвищих владних ешелонів США.

Це Різдво мало стати дивом. А перетворилося на кошмар. На очах Джейн Ріццолі руйнується багаторічний шлюб її батьків, а подруга Мора зізнається у гріховних стосунках зі священником. Одне за одним відбуваються моторошні вбивства, схожі на ритуальні жертвоприношення. Шокована детектив Ріццолі починає свою звичну роботу — пошук убивці. Розслідування виводить Джейн на таємничий фонд «Мефісто», члени якого переконані: ці вбивства — справа рук демона, що ходить поміж людей. Що в їхніх словах правда, а що — вигадка?

